

Të dhënat kryesore financiare

Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C.			
Vlerat monetare janë në milionë euro	2018	2017	Change
Pasqyra e të ardhurave	1/1-31/12	1/1-31/12	
Të ardhurat neto pas provizioneve	38.9	32.4	20.0%
Të ardhurat neto nga tarifat bankare	10.8	12.9	-16.5%
Të ardhurat neto nga vlerësimi i instrumenteve financiare në vlerë të drejtë	0.1	0.2	-51.0%
Të ardhurat / shpenzimet nga tregtimi	(0.2)	(0.1)	203.0%
Të ardhurat tjera operative	1.1	1.1	4.3%
Shpenzimet e përgjithshme administrative	(27.6)	(26.7)	3.2%
Fitimi para tatimit	23.0	19.9	15.9%
Fitimi pas tatimit	20.5	17.6	16.6%
Fitimet për aksion	N/A	N/A	N/A
Bilanci i gjendjes			
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	24.7	39.6	-37.5%
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	593.2	532.5	11.4%
Depozitat dhe huamarrjet nga bankat	0.6	9.2	-93.3%
Depozitat nga klientët	729.5	735.8	-0.9%
Ekuiteti (përfshi interesat jo-kontrolluse)	127.7	125.3	1.9%
Gjithsej bilanci i gjendjes	888.9	900.9	-1.3%
Informatat vendore rregullative			
Pasuritë e ponderuara sipas riskut B1	721.6	636.2	13.4%
Gjithsej fondet vetanake	132.8	130.5	1.8%
Gjithsej kërkesa për fonde vetanake	86.6	76.3	13.4%
Raporti i mbulimit tepricë	53.3%	70.9%	-17.6 PP
Raporti i kapitalit kryesor (klasi i parë)	15.9%	17.0%	-1.1 PP
Gjithsej raporti i fondeve vetanake	18.4%	20.5%	-2.1 PP
Performanca			
Kthimi në ekuitet (KE) para tatimit	20.6%	18.0%	2.6 PP
Kthimi në ekuitet (KE) pas tatimit	18.4%	16.0%	2.4 PP
Koeficienti kosto/të ardhura	51.3%	53.2%	-1.9 PP
Kthimi në pasuri (KP) para tatimit	2.6%	2.3%	0.4 PP
Raporti neto i provizionimit (Pasuritë mesatare të ponderuara sipas riskut B1 në librin e bankës)	0.5%	1.0%	-0.5 PP
Koeficienti rrezik / fitime	7.5%	11.3%	-3.8 PP
Burimet			
Numri i punëtorëve	845	804	5.1%
Zyrat e biznesit	46	46	0.0%

Përmbajtja

Raport nga Bordi Mbikëqyrës	4
Report nga Bordi Menaxhues	5
Bordi Menaxhues në Kosovë	6
Struktura organizative	7
Vizioni dhe misioni	8
Shkurtimisht mbi Raiffeisen Bank International	9
Zhvillimet në ekonominë e Kosovës	10
Sektori bankar në Kosovë	12
Performanca dhe financat e Bankës Raiffeisen në Kosovë	14
Thesari, menaxhimi i pasurive dhe i detyrimeve	18
Segmentet e biznesit	22
Produktet dhe shërbimet bankare	24
Kanalet e distribuimit	26
Menaxhimi i rrezikut	28
Burimet njerëzore dhe trajnimet	32
Qëndrueshmëria dhe përgjegjësia korporative	34
Pasqyrat financiare	38
Adresat dhe kontaktet	112

Raporti nga Bordi Mbikëqyrës

Zonja dhe zotërinj,

Banka ka pasur një vit tjetër të shkëlqyeshëm, me një fitim neto pas tatimit prej 20.5 milionë euro. Banka gjithashtu ka shënuar përmirësime në një varg të gjerë të treguesve kyç të performancës në krahasim me vitin 2017 dhe pozita jonë e parë në treg është konsoliduar edhe më tej.

Në vitin financiar 2018, anëtarët e Bordit Mbikëqyrës kanë mbajtur 4 takime të zakonshme dhe 1 takim të jashtëzakonshëm. Shkalla e përgjithshme e pjesëmarrjes në takimet e Bordit Mbikëqyrës të mbajtura në vitin financiar 2018 ishte rreth 96 përqind.

Bordi Mbikëqyrës ka monitoruar në mënyrë të rregullt dhe gjithëpërfshirëse performancën e biznesit dhe zhvillimet e rrezikut në Bankën Raiffeisen në Kosovë. Janë mbajtur diskutime të rregullta me Bordin Menaxhues mbi mjaftueshmërinë e kapitalit dhe likuiditetin, si dhe drejtimin e strategjive të bankës për biznesin dhe rrezikun. Bordi Mbikëqyrës gjithashtu është marrë në detaje me zhvillimin e mëtejshëm në fushën e qeverisjes korporative dhe ka monitoruar zbatimin e politikave korresponduese. Gjatë aktiviteteve të tij monitoruese dhe këshilluese, Bordi Mbikëqyrës ka mbajtur kontakt të drejtpërdrejt me anëtarët përgjegjës të Bordit Menaxhues, auditorin dhe udhëheqësit e funksioneve të kontrollit të brendshëm. Gjithashtu ka shkëmbyer vazhdimisht informacione dhe pikëpamje me përfaqësuesit e autoriteteve mbikëqyrëse bankare mbi çështjet aktuale.

Për më tepër, Bordi Menaxhues i ka ofruar Bordit Mbikëqyrës raporte të rregullta dhe të detajuara mbi çështjet relevante në lidhje me performancën në fushat përkatëse të biznesit. Gjatë periudhës ndërmjet takimeve, Bordi Mbikëqyrës gjithashtu ka mbajtur kontakt me Kryesuesin e Bordit Menaxhues dhe anëtarët e Bordit Menaxhues. Bordi Menaxhues ishte në dispozicion kur është kërkuar për diskutime multilaterale apo bilaterale me anëtarët e Bordit Mbikëqyrës, me përfshirjen e ekspertëve për çështjet e adresuara nga Bordi Mbikëqyrës, kur ishte e aplikueshme.

Puna që është ndërmarrë së bashku me Bordin Menaxhues është bazuar në një marrëdhënie të besimit të ndërsjellë dhe është realizuar në frymën e bashkëpunimit efikas dhe konstruktiv. Diskutimet kanë qenë të hapura dhe shumë të rëndësishme dhe Bordi Mbikëqyrës ka miratuar vendime pas shqyrtimit të të gjitha aspekteve. Nëse janë nevojitur informacione shtesë për të shqyrtuar çështjet e veçanta më në detaje, atëherë këto iu janë ofruar anëtarëve të Bordit Mbikëqyrës pa vonesë dhe sipas kërkesës së tyre.

Do të doja të përfitoj nga ky rast për të falënderuar të gjithë punëtorët e Bankës Raiffeisen në Kosovë për punën e tyre të palodhshme dhe përpjekjet e tyre të palëkundura në vitin 2018, si dhe për të kërkuar angazhimin e tyre të vazhdueshëm në trajtimin e sfidave në të ardhmen.

Në emër të Bordit Mbikëqyrës

Peter Lennkh
Kryesues i Bordit Mbikëqyrës

Raporti nga Bordi Menaxhues

2018 ishte një vit i shkëlqyer për Bankën Raiffeisen Sh.A. në Kosovë. Mjededisi makro ekonomik i vendit ishte më i mirë se në shumë vende të tjera në Evropën Juglindore dhe Bruto Produkti Vendor i llogaritur për Kosovën ishte mbi 4 për qind, duke kontribuar kështu në një vit tjetër shumë të mirë për bankën, me fitim neto pas tatimit prej 20.5 milionë euro.

Rritja e kredive në të gjitha segmentet e klientëve ishte mbresëlënëse dhe edhe pse në ndërmorëm një qasje të matur dhe të arsyeshme në kreditimin tonë, portofolio jonë u rrit me 41 milionë euro, në 593.2 milionë euro në fund të vitit, duke përfaqësuar një rritje prej 11 përqind në vitin 2017. Qasja jonë e kujdeshme në kreditim për tashmë disa vite ka rezultuar në raport të shkëlqyer të kredive joperformuese prej 3.2 përqind në fund të vitit 2018 dhe sistemi bankar i Kosovës ka raportin më të ulët të KJP në Evropën Juglindore. Depozitat tona u zvogëluan me 0.9 përqind në 729.5 milionë euro dhe kjo ka qenë një strategji e qëllimshme në mënyrë që të ruajmë një raport të kënaqshëm të kredive ndaj depozitave prej 80 përqind. Menaxhimi i kostos dhe efikasiteti i përmirësuar vazhduan të jenë prioriteti i lartë në vitin 2018 dhe raporti i kostove ndaj të ardhurave u zvogëlua nga 52.8 përqind në vitin 2017 në 50.9 përqind në vitin 2018.

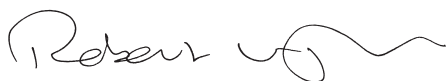
Fokusi jonë në rritjen e përdorimit të kanaleve alternative nëpërmjet një vargu të fushatave vetëdijësuese rezultoi në rezultate pozitive dhe ne kemi procesuar 683 mijë transaksione e-banking, që ishte një rritje prej 20 përqind në krahasim me vitin 2017. Përdorimi i shërbimit tonë mobil bankar u rrit me 36 përqind dhe pagesat nëpërmjet këtij kanali u rritën me 45 përqind. Gjithashtu kemi procesuar mbi 1.5 milionë transaksione në terminalat tona të pikave të shitjes, që ishte një rritje prej 28 përqind në krahasim me vitin 2017. Përveç kësaj, 4.5 milionë transaksione u realizuan në bankomatët tanë, që është një rritje prej 18 përqind krahasuar me vitin 2017.

Në segmentet tona të biznesit të ndërmarrjeve të vogla (NV) dhe korporatave vazhdoi trendi pozitiv i përdorimit të rritur të kanaleve alternative. Përgjatë vitit u procesuan 387 mijë transaksione e-banking, duke përfaqësuar 83 përqind të të gjitha pagesave të procesuara, një rritje prej 6 përqind në krahasim me vitin 2017, dhe përdorimi i shërbimit inovativ të pagesës me SMS për pagesat doganore i prezantuar në vitin 2016, vazhdoi të jetë në nivel të lartë me 269 milionë të pagesave doganore që procesohen, duke përfaqësuar 75 përqind në segmentin e korporatave dhe 32 përqind në atë të NV-ve, të të gjitha pagesave doganore të procesuara.

Shërbimi për klientë vazhdoi të jetë një përparësi e rëndësishme konkurruese dhe si gjithmonë, ne jemi fokusuar në përmirësimin e kënaqshmërisë së klientëve me të gjitha produktet dhe shërbimet tona. Kemi bërë investime të konsiderueshme në teknologji dhe trajnimin e punonjësve për të plotësuar dhe tejkaluar pritjet e klientëve tanë dhe për të siguruar se ofrojmë përvoja pozitive dhe të paharrueshme në çdo ndërveprim. Kultura jonë e përqendruar drejt klientit është një mundësi (ndihmues) i madh dhe është baza mbi të cilën zhvillojmë çdo gjë për të plotësuar kërkesat dhe pritjet e klientëve tanë. Duke qenë aktiv në rrjetet sociale, ne gjithashtu kemi arritur që të qëndrojmë afër klientëve tanë dhe të angazhohemi përmes komunikimeve relevante dhe motivuese dhe përgjigjeve ndaj kërkesave dhe pyetjeve të tyre në kohë të duhur.

Në fushën e përgjegjësisë shoqërore korporative, Banka ka vazhduar të kontribuojë në projekte të fushës së kulturës, teknologjisë, arsimit dhe mirëqenies sociale. Dy projektet kryesore kulturore të cilat Banka i përkrah financiarisht për një dekadë janë festivalet e mirënjohura: Chopin Piano Festival dhe Festivali i Filmit, PriFest. Banka po ashtu mbështeti Galerinë Kombëtare në dy ekspozitat kryesore "Muslim Mulliqi" dhe "Gjon Mili" ndërsa artistët e rinj kanë vazhduar ta shfrytëzojnë Galerinë Raiffeisen për të prezantuar veprat e tyre para publikut edhe gjatë vitit 2018. Sa i përket arsimit dhe inovacionit, Banka mbështeti projektet e Atomi, BoneVet, dhe Qendrës së Inovacionit në Kosovë (ICK). Banka po ashtu ka kontribuar edhe në projektet e mirëqenies sociale, përmes organizatës "Aksioni për Nënën dhe Fëmijë" që punon në ngritjen e vetëdijësisë dhe mbështetjen e nënave të reja në Kosovë. Në fund, në emër të Bordit Menaxhues do të dëshiroja të falënderoj të gjithë punonjësit për një vit tjetër të shkëlqyer. Asnjëra nga këto nuk do të ishte e mundshme pa aftësitë, angazhimin dhe dedikimin e tyre.

Në emër të Bordit Menaxhues,

Robert Wright
Kryesues i Bordit Menaxhues

Banka Raiffeisen në Kosovë Bordi Menaxhues

Robert Wright

Kryesues i Bordit
Menaxhues

Shukri Mustafa

Anëtar i Bordit
Menaxhues

Iliriana Toçi

Anëtare e Bordit
Menaxhues

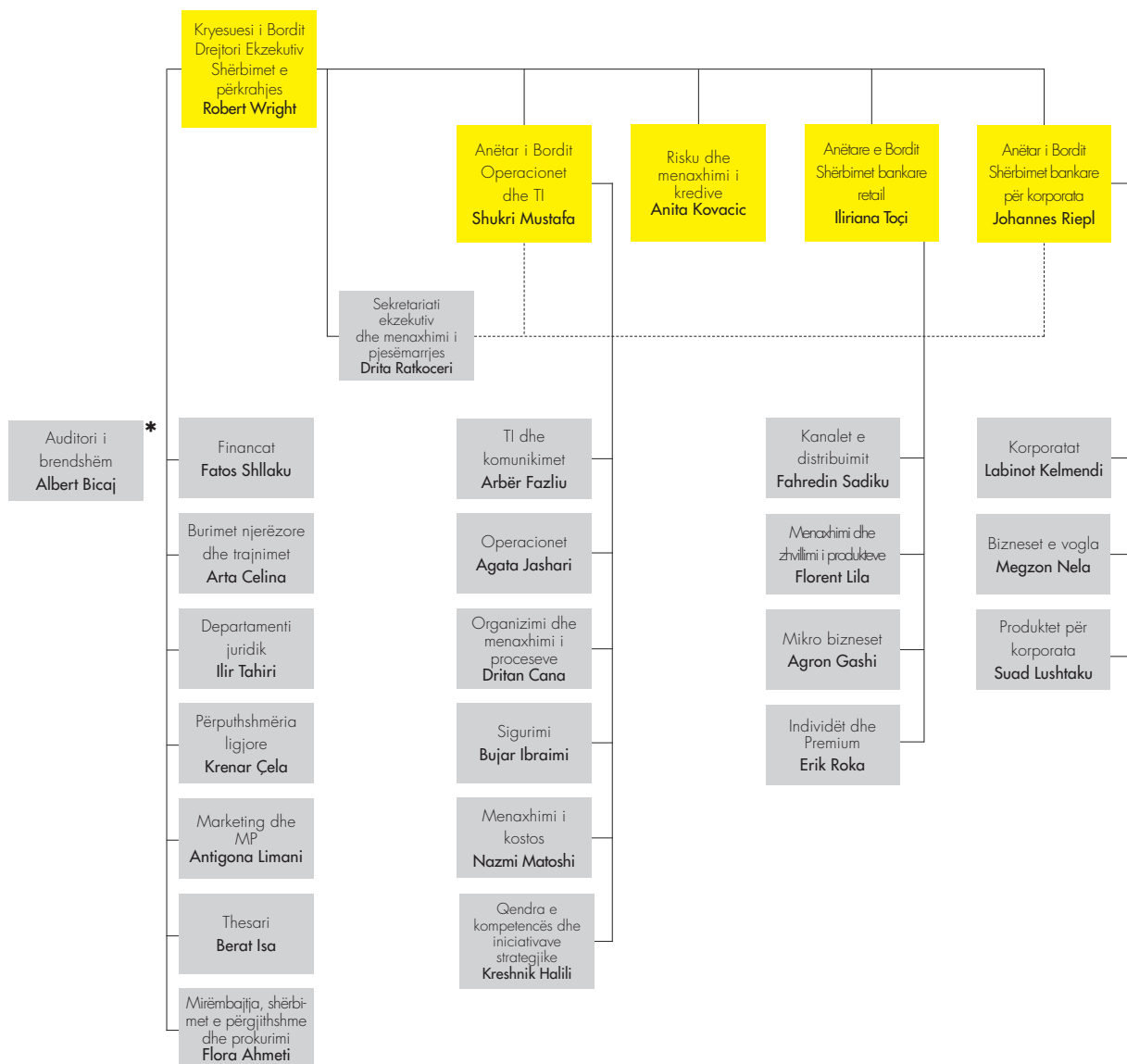
Johannes Riepl

Anëtar i Bordit
Menaxhues

Banka Raiffeisen në Kosovë

Struktura organizative

Më datë 31 dhjetor 2018

*Auditori i brendshëm i raporton drejtpërdrejt Komitetit të Auditimit të Bordit Mbikqyrës

Vizioni dhe misioni i Bankës Raiffeisen në Kosovë

Vizioni

Të jetë banka kryesore dhe universale në Kosovë.

Misioni

Të zhvillojë marrëdhënie afatgjata me klientë duke ju ofruar një gamë të gjerë të produkteve konkurruese dhe shërbime të një standardi të lartë.

Të jetë punëdhënësi më i mirë në Kosovë.

Shkurtimisht mbi Raiffeisen Bank International

RBI e konsideron Austrinë, ku është një korporatë dhe bankë investuese prijëse, si dhe Evropën Qendrore dhe Lindore (EQL), si tregun e saj amë. Bankat filiale mbulojnë 13 tregje në gjithë rajonin. Përveç kësaj, Grupi përfshinë ofrues tjerë të shumtë të shërbimeve financiare në fushat si lizingu, menaxhimi i asetëve dhe bashkimi dhe blerja (M&A).

Gjithsej afërsisht 47,000 punëtorë të RBI u shërbejnë 16.1 milionë klientëve në më shumë se 2,100 njësi të biznesit, shumica e të cilave janë në EQL. Aksionet e RBI AG janë listuar në bursën e Vjenës që nga viti 2005.

Në fund të vitit 2018, asetet e përgjithshme të RBI ishin 140 miliardë euro. Bankat rajonale Raiffeisen mbajnë përafërsisht 58.8 përqind të aksioneve të RBI, ku pjesa e mbetur e aksioneve prej përafërsisht 41.2 përqind gjendet në shitje të lirë.

Zhvillimet në ekonominë e Kosovës

Ekonomia e Kosovës u rrit mesatarisht për 3.9 përqind gjatë tre tremujorëve të parë të vitit 2018, duke shënuar një ngadalësim krahasuar me 4.2 përqind sa ishte në vitin 2017 (burimi: vlerësimet e Agjencisë së Statistikave të Kosovës). Rritja reale e ekonomisë mbështetet nga kërkesa e brendshme që kryesisht reflektohet në rritjen e kreditimit bankar dhe rritjen në investime. Tremujori i fundit pritet të ketë pothuajse të njëjtin nivel zgjerimi të aktivitetit ekonomik për shkak të investimeve më të larta private dhe publike.

Përkundër presioneve të lehta inflacioniste në fillim të vitit 2018, ndryshimi i dinamikës gjatë vitit rezultoi me rritje të normës së inflacionit në pjesën e dytë të vitit nga zona negative ose zona afër zeros të pjesës së parë. Megjithatë, norma vjetore e inflacionit sillej mesatarisht 1.1 përqind në vitin 2018, duke rënë nga 1.5 përqind e vitit 2017. Rritja e normës së inflacionit në muajt e fundit të vitit 2018 erdhi nga çmimet më të larta të ushqimit dhe karburanteve në tregjet ndërkombëtare.

Tregu i punës ka treguar shenja përmirësimi, duke shënuar rënie të shkallës së papunësisë nga mesatarisht 30.5 përqind në vitin 2017 në 29.5 përqind në vitin 2018. Megjithatë, niveli i papunësisë është përkeqësuar nga njëri tremujor në tjetrin, duke arritur kulmin prej 31.4 përqind në tremujorin e fundit të vitit 2018. Shkalla e papunësisë së të rinjve mbetet e lartë prej rreth 57.3 përqind.

Zhvillimet në sektorin fiskal tregojnë rritje të të ardhurave dhe shpenzimeve buxhetore në vitin 2018. Rritja e të ardhurave buxhetore prej 4.5 përqind në vitin 2018 dhe rritja e shpenzimeve buxhetore për 10.3 përqind, kanë rezultuar me deficit të përgjithshëm buxhetor prej 73 milion euro krahasuar me deficitin buxhetor prej 68 milionë eurosh në vitin 2017. Deficiti i përgjithshëm buxhetor vlerësohet të jetë 1.2 përqind të BPV-së, që është në kuadër të nivelit të kërkuar prej 2.0 përqind të rregullës fiskale të BPV-së. Investimet publike në vitin 2018 u vlerësuan në 530 milionë euro sipas të dhënave preliminare fiskale (burimi: Ministria e Financave), që janë 13.4 përqind më të larta se vitin e kaluar, duke dhënë kontribut të rëndësishëm në rritjen ekonomike.

Niveli i borxhit publik është rritur në 948.1 milion euro në fund të vitit 2018 nga 856.9 milionë euro sa ishte në vitin 2017, duke arritur nivelin prej 17.1 përqind të BPV-së. Edhe pse borxhi publik paraqet një trajektore rritëse, raporti mes borxhit publik dhe BPV-së mbetet i shëndoshë.

Pozita e jashtme e Kosovës është përkeqësuar në vitin 2018, pasi që deficitin i llogarisë rrjedhëse, që arriti në 564 milionë euro në fund të vitit, u rrit me 47.2 përqind krahasuar me të njëjtin periudhë të vitit të kaluar, kryesisht si rezultat i përkeqësimit të deficitit tregtar. Deficiti tregtar arriti në 2,73 miliardë euro në vitin 2018 ose 10,9 përqind më i lartë se në vitin 2017, duke përbërë sfidën kryesore të ekonomisë së vendit. Pavarësisht se eksportet e shërbimeve vazhduan rritjen (5.4 përqind në baza vjetore) me mbështetjen kryesore të flukseve hyrëse të turizmit, importet e shërbimeve shënuan rritje më të shpejtë (17.2 përqind në baza vjetore), prandaj shërbimet neto shënuan rënie të lehtë në vitin 2018 duke pasur ndikim më të vogël negativ në deficitin e llogarisë rrjedhëse.

Remitancat vazhduan të rriten në vitin 2018, duke ndikuar pozitivisht në ekonominë e vendit. Remitancat arritën kulmin në 800.6 milionë euro, me rritje vjetore prej 5.5 përqind në vitin 2018, duke financuar plotësisht deficitin e llogarisë rrjedhëse. Në anën tjetër, IHD-të në fund të vitit 2018 arritën në rreth 214 milionë euro, duke u pakësuar për 16.3 përqind, duke nënkuptuar rënie të interesimit për investime ose se vendi nuk arriti ta tërheqë vëmendjen e investitorëve pavarësisht potenciali të tij të lartë.

Sektori bankar në Kosovë

Shënim: Të dhënat janë të bazuara në publikimet zyrtare të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës

Sektori bankar në Kosovë vazhdon të jetë sektori kryesor që kontribuon në stabilitetin dhe zgjerimin e aktiviteteve financiare në vend.

Struktura e sektorit bankar në Kosovë gjatë vitit aktual nuk ka pësuar ndonjë ndryshim. Ngjashëm me vitin paraprak, kishte dhjetë banka të licencuara që operonin në treg. Institucionet bankare me prejardhje nga BE dominojnë sektorin bankar në Kosovë, edhe pse bankat nga vendet tjera vazhdojnë ta rrisin praninë e tyre. Bankat me prejardhje nga BE-ja përbëjnë 61 përqind të totalit të aseteve të bankës derisa bankat me prejardhje nga Turqia gjithashtu shtuan praninë e tyre deri në 16.5 përqind.

Shuma totale e aseteve në sektorin bankar arrin në 4.18 miliardë euro në dhjetor 2018 (2017: 3.88 miliardë euro). Rritja e totalit të aseteve në vitin 2018 ishte 7.7 përqind dhe është më e lartë se rritja e vitit të kaluar prej 6.6 përqind. Rritja e totalit të aseteve të bankave është ndikuar kryesisht nga rritja e kredive dhe paradhënieve për konsumatorë, që vazhdon të jetë kategoria kryesore e aseteve.

Bilancet e bankës të parasë së gatshme dhe rezervës me Bankën Qendrore si dhe ekspozimi me bankat tjera komerciale janë rritur gjithashtu deri në dhjetor 2018. Rritja e parasë së gatshme dhe rezervës me Bankën Qendrore ishte 42.5 milionë euro ose 8.5 përqind. Rritja e bilanceve me bankat tjera ishte 37 milionë euro ose 12.2 përqind nga një vit më parë.

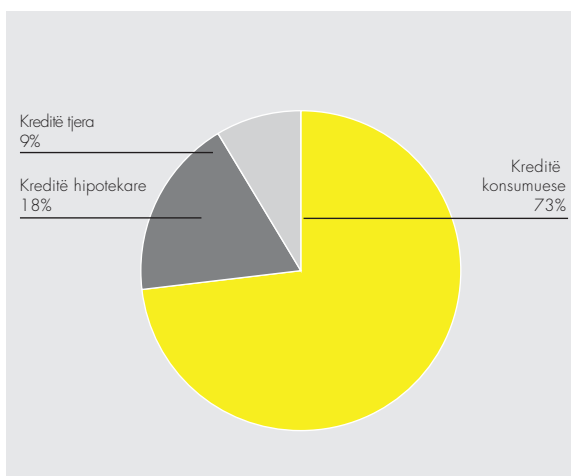
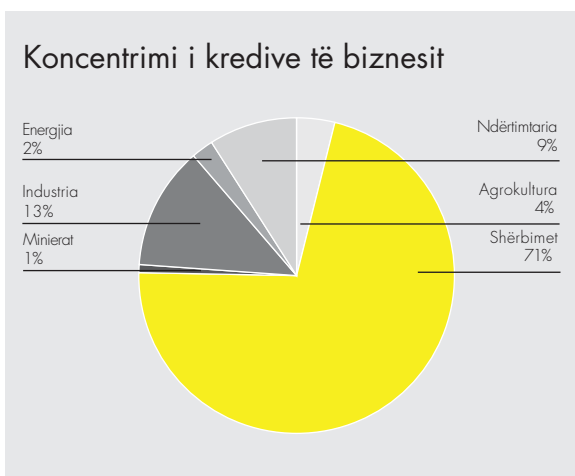
Aktiviteti kreditues i bankave vazhdoi të rritet gjatë vitit 2018, edhe pse rritja ishte pak më e vogël se norma e rritjes në vitin e kaluar. Totali i kredive dhe paradhënieve arriti vlerën prej 2.76 miliardë euro (2017: 2.49 miliardë euro), që është një rritje vjetore prej 10.9 përqind krahasuar me rritjen prej 11.5 përqind në vitin 2017. Kjo rritje pak më e ngadalshme sesa e vitit paraprak është rezultat i rritjes më të ngadaltë ekonomike dhe rritjes së normave të interesit në treg gjatë vitit 2018. Megjithatë, rritja vazhdon të jetë e konsiderueshme marrë parasysh kushtet e përgjithshme të favorshme të kreditimit nga bankat, qasja në huadhënie, përmirësimi i cilësisë së kredisë në treg dhe rritja e kërkesës për kredi.

Kontributi më i madh në rritjen e kredisë ishte si nga kreditë dhe paradhëniet për bizneset ashtu dhe për individët. Kreditë dhe paradhëniet për individë vazhduan të kenë ndikim të rëndësishëm në rritjen totale të portofolit të kredisë dhe gjatë vitit 2018 këto kredi u rritën për 11.2 përqind krahasuar me 12.7 përqind një vit më parë.

Përbërja në përqindje e portofolit të kredive dhe paradhënieve të bankës në dhjetorin e vitit 2018 ishte 64 përqind korporatat jofinanciare dhe 36 përqind individët. Kjo shpërndarje e përqindjes mes korporatave jofinanciare dhe individëve ka mbetur mjaft e qëndrueshme në tri vitet e fundit.

Përqendrimi në sektorë ekonomik i kredive dhe paradhënieve të reja për biznese vazhdoi të jetë i dominuar nga sektori i shërbimeve me një pjesëmarrje të përgjithshme prej 71 përqind, pasuar nga industria 13 përqind dhe ndërtimi me 9 përqind. (Burimi: Buletini Mujo Statistikor, dhjetor 18, Nr.208).

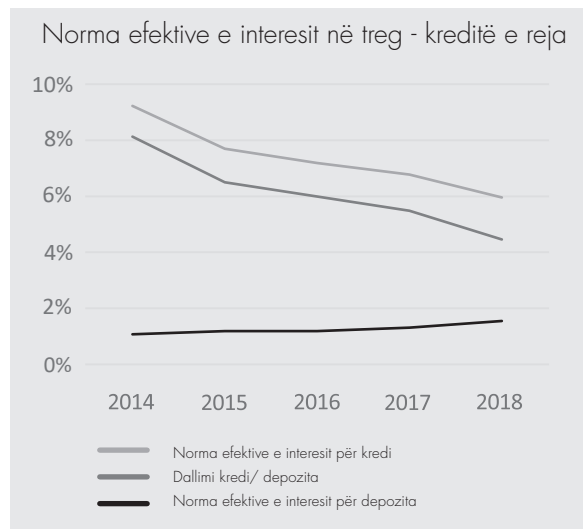
Nga ana tjetër, përbërja e kredive të reja për individët përfshin kryesisht kreditë konsumuese me 73 përqind, pasuar nga kreditë hipotekare me 18 përqind dhe kreditë tjera me 9 përqind. (Burimi: Buletini Mujo Statistikor, dhjetor 18, Nr.208).

Investimet e sektorit bankar në bono qeveritare dhe bono të thesarit ishin 430.2 milionë euro në dhjetor 2018 (2017: 486.7 milionë euro), me rënie prej 11.6 përqind. Investimet në bono të thesarit të Kosovës vazhduan të rriten, por rënia është rezultat i rënies më të shpejtë në ekspozime me bonot e lëshuara nga vendet e huaja. Rënia në kthimet (yield) e bonove mund të ketë ndikuar në këtë rënie dhe më shumë fonde janë orientuar në kreditimin e klientëve vendorë me kthime më të larta të përgjithshme.

Depozitat e klientëve vazhdojnë të jenë kontribuuesi kryesor në financimin e aktiviteteve bankare. Deri në dhjetor 2018, depozitat e klientëve përbënin 80 përqind të totalit të detyrimeve të sektorit bankar. Mbështetja e madhe në financimin nga depozitat vendore, sidomos nga individët privatë e bën këtë mënyrën më të besueshme të financimit krahasuar me kanalet tjera dhe e bën imune ndaj luhatjeve ndërkombëtare në tregjet financiare. Totali i depozitave në sektorin bankar arritën vlerën 3.4 miliardë euro, duke shënuar një rritje vjetore prej 272 milionë eurosh ose 8.8 përqind (2017: 6.7 përqind).

Struktura e depozitave në banka ka ndryshuar viteve të fundit, pasi që normat e interesit kanë shënuar rënie historike. Në këtë mënyrë, ka më shumë depozita në llogaritë rrjedhëse dhe më pak në depozita të afatizuara dhe llogari kursimi. Në dhjetor të vitit 2018, depozitat pa afat përbënin 60 përqind të totalit të depozitave dhe pjesa tjetër përbëhet nga depozitat e afatizuara dhe depozitat e kursimit me 40 përqind. Norma mesatare e depozitave u rrit për 0.2 pikë përqindjeje vitin e kaluar duke arritur 1.5 përqind nga 1.3 përqind sa ishte në dhjetor 2017. Norma mesatare për depozitat e individëve ishte 1.4 përqind ndërsa për bizneset ishte 1.5 përqind.

Normat e interesit për kredi kanë pësuar rënie tash e disa vite. Trendi i njëjtë vazhdoi edhe në vitin 2018. Norma mesatare efektive e interesit për kredi ka pësuar rënie në 6 përqind nga 6.8 përqind në dhjetorin e vitit 2017.

Normat e interesit për kredi kanë pësuar rënie si për bizneset ashtu edhe për individët privatë. Norma mesatare e interesit për bizneset në dhjetor 2018 ishte 6 përqind krahasuar me 6.5 përqind në dhjetor 2017. Ndërsa, norma mesatare e interesit për individët në dhjetor 2018 ka rënë në 6.3 përqind nga 7.3 përqind sa ishte në dhjetor të vitit 2017. (Burimi: BQK, Sistemi Financiar, Informata Mujore, dhjetor 2018).

Në vitin 2018, sektori bankar ka arritur performancë të mirë të përgjithshme financiare në disa nga treguesit kryesorë të performancës, përfshirë profitabilitetin dhe kreditë jo-performuese.

Të ardhurat e bankës u rritën në 253 milionë euro në vitin 2018 (2017: 241 milionë euro) ndërsa shpenzimet gjithashtu arritën në 166 milionë euro (2017: 156 milion euro). Rritja e të ardhurave vjen kryesisht nga rritja e të ardhurave nga interesi, si rezultat i rritjes së kredive dhe paradhënieve për klientë në vitin 2018.

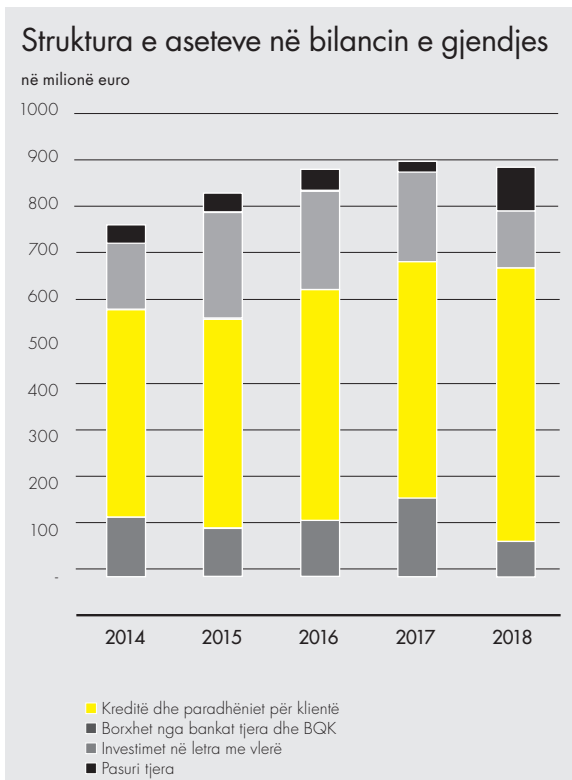
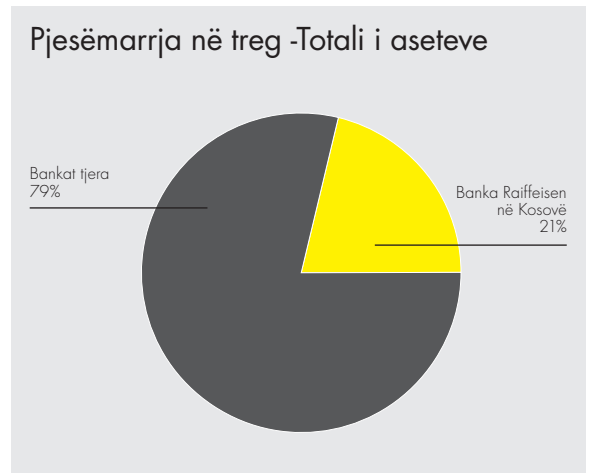
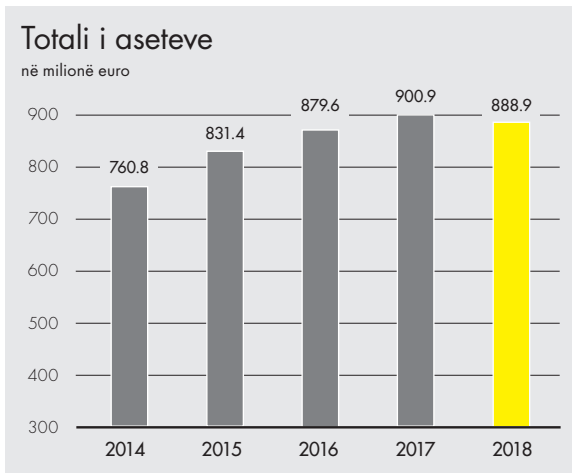
Në vitin 2018, shpenzimet e interesit u rritën për 1 milion euro si rezultat i rritjes së niveleve të depozitave në treg dhe rritjes së normave mesatare derisa shpenzimet e përgjithshme dhe administrative të bankës gjithashtu kanë shënuar rritje të lehtë prej 0.7 milion eurosh nga viti 2017 duke arritur në 105 milionë euro në fund të vitit 2018. Deri më 31 dhjetor 2018, fitimi neto i sektorit bankar ishte 87 milionë euro (2017: 85.3 milionë euro). Kthimi mesatar në asetet e sektorit bankar ka shënuar rënie të lehtë në vitin 2018 me 0.1 pikë përqindjeje në 2.5 përqind (2017: 2.6 përqind) dhe kthimi mesatar në kapital gjithashtu ka rënë në 20.2 përqind nga 21.3 përqind në vitin 2018.

Raporti kredi/ depozita i bankave ishte 81.9 përqind në vitin 2018 nga 80.4 përqind sa ishte në vitin 2017. Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit (kapitali rregullativ/ asetet e peshuara me rrezik) ishte 17 përqind duke shënuar kështu rënie nga 18 përqind në vitin 2017. Në vitin 2018, raporti i kredive jo-performuese është përmirësuar dhe njëkohësisht edhe raporti i mbulimit me provizione i kredive jo-performuese gjithashtu është përmirësuar. Kështu që, në fund të dhjetorit të vitit 2018, raporti i kredive jo-performuese ndaj totalit të kredive ka rënë në 2.7 përqind (2017: 3.1 përqind). Raporti i mbulimit të kredive jo-performuese gjithashtu është përmirësuar nga 150 përqind në 2017 në 152 përqind në 2018.

Performanca dhe rezultatet financiare të Bankës Raiffeisen në Kosovë

Shënim: Analizat e tregut janë bazuar në rezultatet preliminare të botuara nga bankat komerciale, të përgatitura sipas rregullave të Bankës Qëndrore të Republikës së Kosovës.

Totali i aseteve të Bankës Raiffeisen në Kosovë më 31 dhjetor 2018 ishte 888.9 milionë euro. Kjo paraqet rënie të lehtë prej 1.3 përqind krahasuar me një vit më parë (2017: 900.9 milionë euro). Përqindja e pjesëmarrjes në treg të totalit të aseteve të Bankës Raiffeisen në Kosovë ishte 21 përqind (2017: 24 përqind).

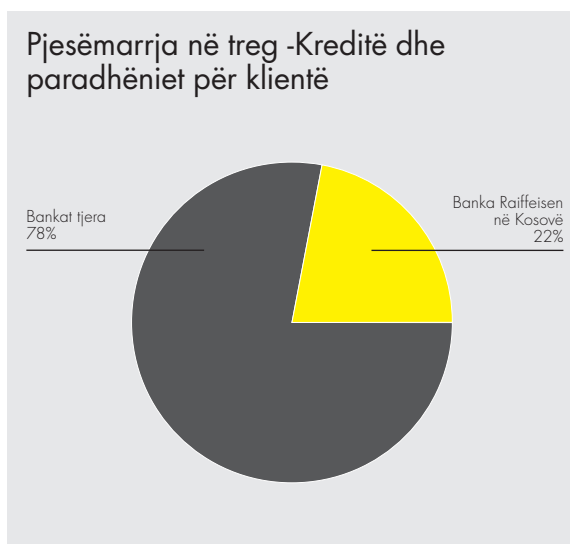
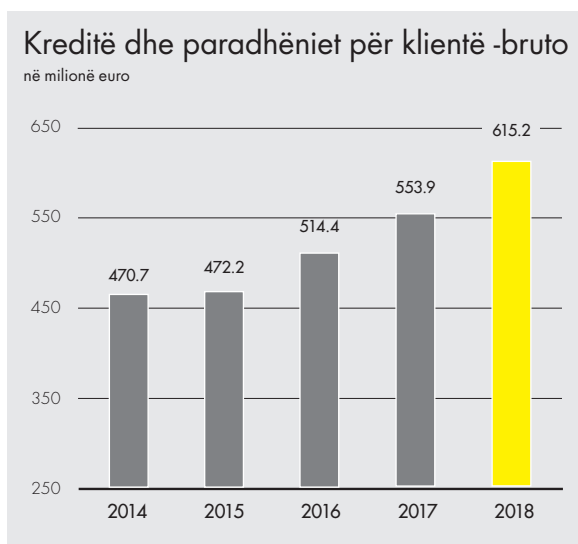

Struktura e aseteve të Bankës Raiffeisen në Kosovë vazhdon të dominohet nga kreditë dhe paradhëniet për klientë. Deri në dhjetor 2018, 67 përqind e totalit të aseteve ishte përqendruar në kredi dhe paradhënie për klientë pas provizionimit për humbjet nga kreditë. Kjo është pasuar me 14 përqind në investimet në letrat me vlerë.

Investimet në letrat me vlerë përfshijnë investimet në bono qeveritare dhe të korporatave të vendeve të BE-së dhe SHBA-ve si dhe bono të thesarit të lëshuara nga Qeveria e Kosovës.

Investimet në letra me vlerë kanë pësuar një rënie prej 36 përqind në vitin 2018. Kjo rënie reflekton pozitën e përgjithshme të likuiditetit të bankës pasi që më shumë asete ishin të orientuara në kreditimin e segmenteve retail dhe jo-retail në treg. Investimet e përgjithshme në letra me vlerë në vitin 2018 ishin 123.7 milionë euro. Investimet në bono të thesarit të Qeverisë së Kosovës ishin 21.3 milionë euro (2017: 33.6 milionë euro) dhe investimet në obligacione tjera të qeverisë dhe korporatave të vendeve të OECD-së ishin 102.4 milionë euro (2017: 161 milionë euro).

Totali i kredive bruto dhe paradhëniet të Bankës Raiffeisen në Kosovë deri më 31 dhjetor 2018 ishte 615.2 milionë euro (2017: 554 milionë euro). Pjesëmarrja në treg e bankës në kredi dhe paradhënie më 31 dhjetor 2018 ishte 22 përqind (2017: 22 përqind).

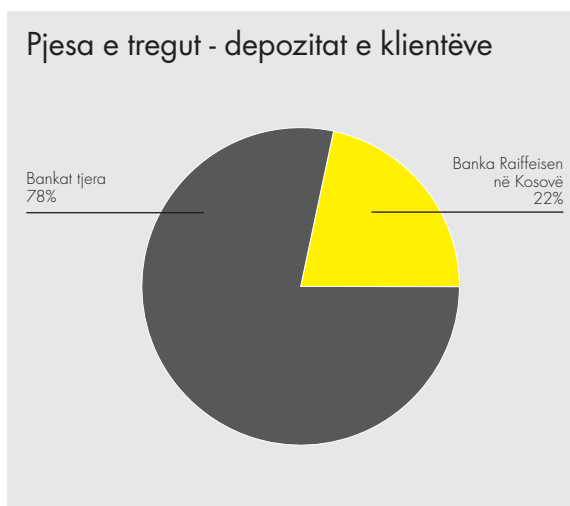
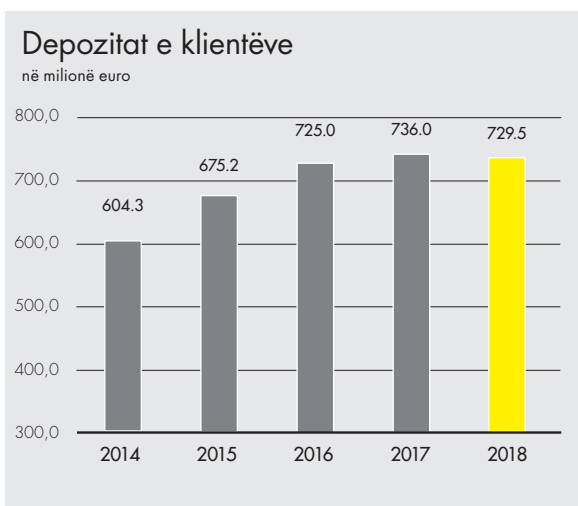

Banka Raiffeisen në Kosovë ka ndarë edhe rezerva për humbjet nga kreditë në bazë të politikave të rrezikut kreditor. Këto rezerva për humbjet nga kreditë arrijnë në 22 milionë euro (2017: 21.5 milionë euro). Këto rezerva llogariten në bazë të modelit SNRF 9 për humbjet e pritshme nga kreditë dhe pasqyrojnë vlerësimin e Bankës Raiffeisen në Kosovë të rrezikut në portofolin e kredisë më 31 dhjetor 2018.

Bilanci i humbjeve të pritshme të kredisë është më i lartë se një vit më parë dhe kjo është pjesërisht rezultat i zbatimit të modelit të SNRF 9 për humbjet e pritshme nga modeli SNK 39 për humbjet e shkaktuara i përdorur më herët. Shuma e përgjithshme e rezervave për humbjet e pritshme ndaj kredive joperformuese në dhjetor 2018 ishte 110 përqind (2017: 75 përqind).

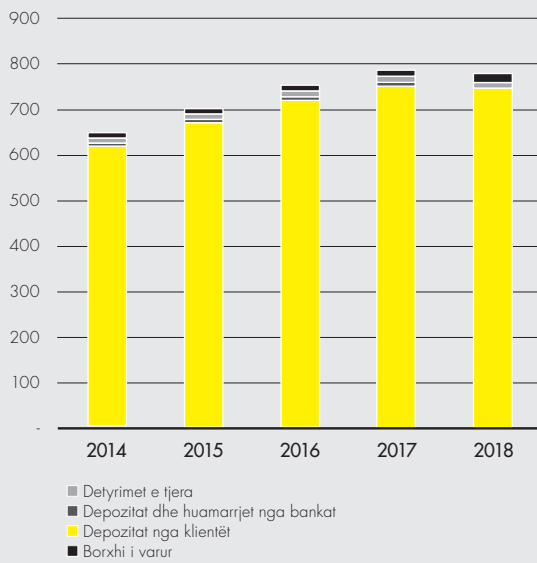
Shuma totale e depozitave të klientëve arriti në 729.5 milionë euro në dhjetor 2018, një rënie kjo nga 735.8 milionë euro sa ishin në dhjetor 2017. Kjo paraqet rënie prej 0.9 përqind.

Gjenerimi vendor i financave gjithashtu ka kontribuar drejt një stabiliteti më të madh në sektorin bankar dhe ka ulur ndikimin e çfarëdo paqëndrueshmërie në tregjet ndërkombëtare.

Struktura e detyrimeve të bilancit të gjendjes

në milionë euro

Kontribuuesi më i madh në depozitat nga klientët ishin llogaritë rrjedhëse me pjesëmarrje prej 79 përqind. Pasi në llogaritë e kursimeve me pjesëmarrje prej 18.5 përqind të totalit të depozitave të klientëve të bankës. Depozitat e afatizuara nga klientët përbëjnë vetëm 2.6 përqind të bazës së depozitave totale. Rritja në bilancet e llogarisë rrjedhëse mund të shpjegohet gjithashtu me rënien e normave të interesit në treg për llogaritë e kursimeve dhe depozitat e afatizuara në vitet e fundit.

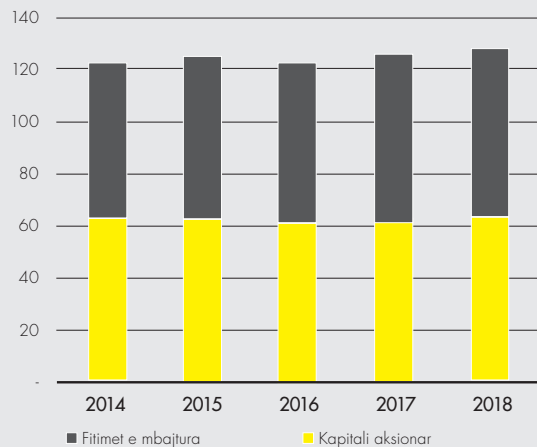
Struktura e detyrimeve të Bankës Raiffeisen në Kosovë ishte e dominuar nga depozitat e klientëve, dhe ky ishte edhe rasti me tregun e Kosovës.

Në vitin 2018, kapitali aksionar i Bankës Raiffeisen në Kosovë mbeti i pandryshuar në 63 milionë euro. Kapitali i përgjithshëm më 31 dhjetor 2018 ishte 127.7 milionë euro (2017: 125.3 milionë euro), përfshirë gjithashtu edhe 65 milionë euro në formë të fitimeve të mbajtura. Banka Raiffeisen në Kosovë ka paguar një dividendë aksionarëve të saj nga fitimet e saj të mbajtura në vitin 2018 në vlerë prej 17.5 milionë eurosh.

Kjo pagesë nuk është reflektuar në vlerën e kapitalit të përgjithshëm e as në kërkesat e kapitalit rregullator.

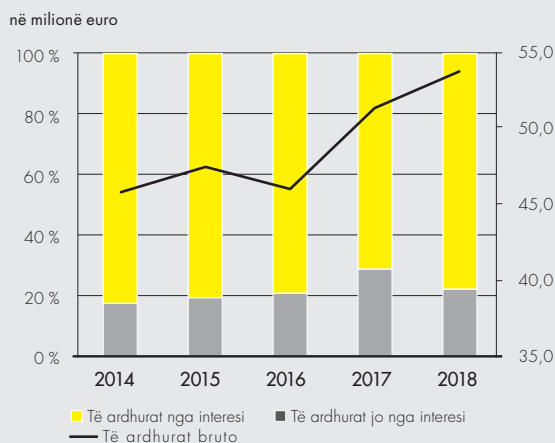
Struktura e ekuitetit

në milionë euro

Banka Raiffeisen në Kosovë vazhdon të jetë e mirëkapitalizuar e që është reflektuar edhe në raportet e vitit 2018 të kapitalit rregullator të Klasit 1 ndaj aseteve totale të peshuara ndaj rrezikut prej 15.9 përqind (kërkesa ligjore është 8 përqind) dhe një raport të kapitalit total (duke përfshirë edhe Klasin 2) ndaj aseteve të peshuara të rrezikut prej 18.5 përqind (kërkesa ligjore është 12 përqind). Në llogaritjen e kapitalit të Klasit 2, Banka ka përfshirë shumën prej 19 milionë euro të borxhit të varur me një maturimin fillestar prej dhjetë vjetësh zvogëluar për 20 përqind në përputhje me kërkesat rregullatore. Kërkesat e mësipërme të kapitalit janë llogaritur në përputhje me rregulloren e BQK-së mbi mjaftueshmërinë e kapitalit si dhe rregulloret dhe rregullat tjera rregullative të zbatueshme.

Zhvillimi dhe struktura e të ardhurave bruto

Të ardhurat neto pas tatimit në vitin 2018 ishin 20.5 milionë euro (2017: 17.6 milionë euro). Ky rezultat është llogaritur në bazë të pasqyrave financiare të SNRF-së të përfshira në raport. Banka Raiffeisen në Kosovë gjithashtu harton raporte financiare bazuar në SNRF që pasqyrojnë kërkesat shtesë nga rregulloret e Bankës Qendrore dhe këto raporte dërgohen tek Banka Qendrore dhe gjithashtu publikohen çdo tremujor në faqen e internetit të Bankës Raiffeisen në Kosovë e gjithashtu edhe në gazetat e përditshme vendore.

Të ardhurat e Bankës Raiffeisen në Kosovë dominohen fuqishëm nga të ardhurat e gjeneruara nga kreditë dhe paradhëniet për klientët lokalë. Të ardhurat nga interesi mbi kreditë dhe paradhëniet dhe letrat me vlerë vazhdojnë të jenë burimi kryesor i të ardhurave pavarësisht normave për kredi në rënie në treg, si dhe kthimeve (yield) shumë të ulëta dhe nganjëherë negative në bonot e lëshuara nga qeveritë e OBZHE-së. Kjo është kompensuar pjesërisht nga normat në rënie për depozitat bankare nga klientët.

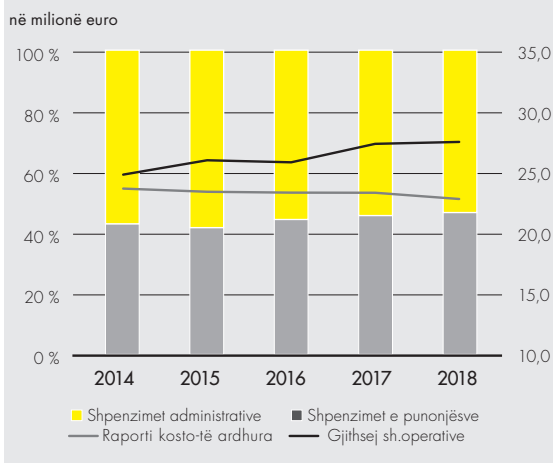
Në vitin 2018, Banka gjeneroi më pak të ardhura nga jointeresi, të cilat pësuan ulje me 19 për qind krahasuar me 2017, ndonëse të ardhurat nga interesi u rritën me 15 për qind, kështu që ulja e të ardhurave nga jointeresi u kompensua dhe ndikimi i përgjithshëm në KP-të e Bankës ishte pozitiv në vitin 2018.

Që nga viti 2016, është vërejtur një efekt i dukshëm nga ndryshimet në mjedisin ligjor me licencimin e përmblyesve privatë. Banka ka arritur të ekzekutojë një numër të rasteve të pajzgjdhura me një ritëm shumë më të shpejtë se më parë. Kjo ka rezultuar në shitje më të shpejtë të asetëve të riposduara të Bankës. Si rezultat, Banka kishte të ardhura më të larta në pozicionin të ardhura të tjera si rezultat i shitjeve të asetëve të riposduara të mbajtura si inventar i bankës. Pozita të ardhura të tjera ka përfshirë gjithashtu të ardhura nga një kontratë që ka të bëjë me një numër të kufizuar të shërbimeve të TI-së të ofruara për një numër të ZQ-ve të RBI-së në Vjenë dhe për grupe të tjera të kompanive të konsoliduara të RBI-së.

Shpenzimet e përgjithshme dhe administrative më 31 dhjetor 2018 ishin 27.5 milionë euro (2017: 27.3 milionë euro). Raporti të ardhura/kosto ishte 51 për qind (2017: 53.2 për qind). Kjo tregon një përmirësim të vogël në efikasitet.

Kostot e personelit gjithashtu përfshijnë kostot e ndërlidhura me personelin, të tilla si për trajnim dhe zhvillim tjetër profesional. Këto kosto kanë vazhduar të përfaqësojnë një pjesë të konsiderueshme të shpenzimeve operative sepse Banka Raiffeisen në Kosovë e konsideron shumë të rëndësishëm investimin në zhvillimin profesional të personelit.

Zhvillimi i shpenzimeve të përgjithshme administrative

Thesari, menaxhimi i pasurive dhe detyrimeve

Menaxhimi i pasurive dhe detyrimeve

Viti 2018 ishte vit i suksesshëm sa i përket mbledhjes dhe konsolidimit të depozitave, si dhe lëshimit të kredive. Banka Raiffeisen në Kosovë ka arritur të rrisë edhe më tej pozicionin e saj të depozitave kryesore, duke ulur bilancin e përgjithshëm të depozitave për 6 milionë euro krahasuar me vitin 2017. Në një masë më të madhe Banka ishte në gjendje të rriste pozicionin e saj me kredi. Duke u bazuar në rritjen e besimit në sistemin financiar, veçanërisht brendin e Bankës Raiffeisen në Kosovë, likuiditeti i bankës ka mbetur në nivel të qëndrueshëm, duke i ulur kështu kostot e financimit mbi baza nga viti në vit. Asetet e thesarit/menaxhimi i aseteve dhe detyrimeve kanë rënë nga 39 për qind të aseteve të Bankës në vitin 2017 në rreth 29 për qind në fund të vitit 2018. Asetet e Thesarit u zvogëluan për të financuar kreditë e klientëve.

Në vitin 2018, Banka ka shënuar një ulje në depozitat e klientëve prej rreth 6 milionë euro ndërkohë që në anën e aseteve të kredisë jobankare ka një rritje prej 61 milionë eurosh. Menaxhimi i kujdesshëm i aseteve dhe detyrimeve bëri të mundur që Banka ta mbajë koston më të ulët të fondeve të depozitave në treg, që nga ana tjetër mundësoi norma më të ulëta interesi të kredive. Në masë të madhe, ulja e shpenzimeve të interesit është arritur përmes modelimit sasior (kuantitativ) të menaxhimit të aseteve dhe detyrimeve, si dhe përmes një zvogëlimi gradual të kontratave të depozitave të afatizuara me norma historike të larta në llogari të kursimit dhe llogari rrjedhëse me kosto më të ulëta.

Financimi kryesor

Banka përdor modelimin sasior për të matur pandryshueshmërinë e depozitave të klientëve, për asetet dhe detyrimet e saja që nuk maturojnë, si për qëllime të rrezikut të normës së interesit, ashtu edhe për qëllime të rrezikut të likuiditetit, si për klientët retail ashtu edhe ata joretail. Burimet e financimit të Bankës ishin kryesisht nga depozitat e qëndrueshme të klientëve retail (depozitat e ekonomive familjare) në shumën prej 88 për qind të totalit të depozitave të Bankës, ku është vënë re një rritje prej rreth 47 milionë euro në depozitat jokorporatë në vitin 2018. Efekti i përbashkuar i një pozicioni të likuiditetit të lartë, dhe një pozicioni të pandryshueshmërisë së lartë kanë krijuar një pozitë të qëndrueshme të likuiditetit. Vlera e pikëve bazë të normave të interesit (BPV) në vitin 2018, ka treguar një pozitë të BPV në fundvit prej rreth 29,762. Marzha neto e interesit ka qëndruar stabile në vitin 2017 në rreth 4.15 për qind përkundër rritjes së likuiditetit dhe normave më të ulëta të interesit të kredisë.

Likuiditeti

Deri në fund të vitit 2018, Banka ka pasur një raport të financimit të qëndrueshëm neto (NSFR) mbi 140 për qind dhe LCR mbi 340 për qind. Likuiditeti i Bankës përbëhet nga mbajtja e investimeve në Obligacione, në Treg të Parave dhe në Bankë Qendrore.

Rreziku i normës së interesit në librin dhe strategjinë bankare

Banka ka bërë një reduktim të konsiderueshëm të kohëzgjatjes. Reduktimi i kohëzgjatjes në mbajtjet e obligacioneve ka zvogëluar transformimin e maturitetit të normave të interesit të bankave në obligacione, por ka rritur pak kohëzgjatjen duke shpërndarë likuiditetin e tepërt në kredi. Krahasuar me 2016 dhe 2017, në vitin 2018, Banka ka arritur të transformojë një pjesë të konsiderueshme të librit të saj të kredive nga kreditë me norma fikse në kredi me norma të ndryshueshme. Pasja e një pozite të drejtë dhe të kujdesshme të bilancit të gjendjes së normës së interesit është shumë e rëndësishme për menaxhimin dhe aksionarët e Bankës.

Në një kontekst më të gjerë: tabela e mëposhtme tregon ekspozimet e Fitimeve dhe Humbjeve sipas valutës për ndryshim prej 1 pike bazë në lakore.

Ekspozimi: Ndikimi i Fitimeve dhe Humbjeve për çdo ndryshim prej 1 pike bazë në lakore BPV (Vlera e pikëve bazë)									
Valuta	Ekspozimi i vlerës së pikës bazë	<=1Y	1-2Y	2-3Y	3-5Y	5-7Y	7-10Y	10-15Y	<20Y
Gjithsej	29,762								
CHF	13	13							-
EUR	29,427	(6,832)	6,692	14,478	38,273	(14,923)	(8,160)	(84)	(17)
USD	321	(896)	(327)	514	1,030				-
(-) Grupimet (buckets) e gjata me norma fikse									

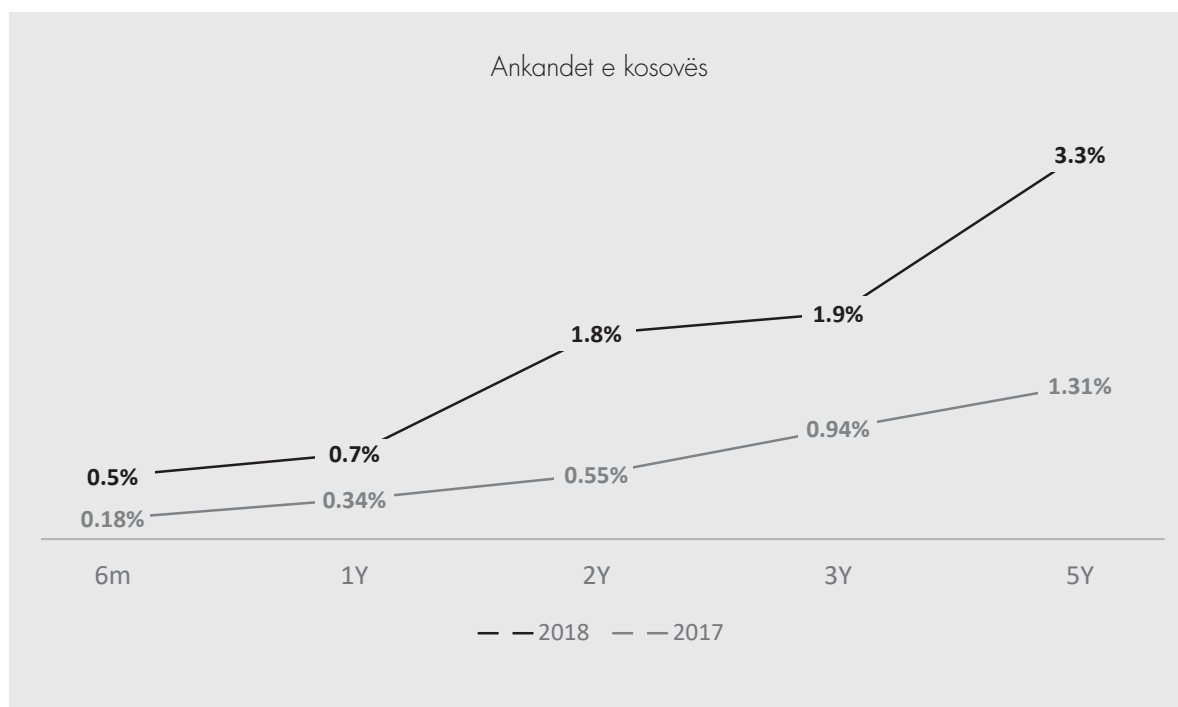
Letrat me vlerë FI të Qeverisë/Korporatës

Banka arriti të reduktojë zotërimet e saj të investimeve financiare në 2018 me gati 71 milionë euro në volumin prej 124 milionë euro në fund të vitit. Nga një total prej 124 milion euro investimesh financiare, rreth 78 për qind e portofolios janë investime cilësore në letrat me vlerë FI të Qeverisë/Korporatës dhe pjesa tjetër është e ndarë për ekspozimin në emetimet e borxhit të brendshëm të Qeverisë së Kosovës.

Vlerësimi Moody**	Përshkrimi	% e ndarjes së obligacioneve *	Kohëzgjatja e rregulluar
Aaa	Vlerësimi më i lartë	5.3%	1.2
Aaa	Vlerësimi më i lartë	3.9%	0.8
Aaa	Vlerësimi më i lartë	3.5%	1.2
Aaa	Vlerësimi më i lartë	7.1%	0.6
Aa1	Shkallë e lartë	12.1%	0.1
Aa3	Shkallë e lartë	11.3%	3.8
A2	Shkallë e mesme e lartë	6.5%	0.2
A3	Shkallë e mesme e lartë	11.7%	0.1
Baa1	Shkallë e mesme e ulët	11.3%	0.9
NR	Nuk ka vlerësim	5.7%	0.9
Të pavlerësuara Kosovë	Nuk ka vlerësim	21.6%	

(*)% e obligacioneve të mbajtura nga Raiffeisen Bank në Kosovë në librin e vet të obligacioneve(**) të renditura sipas tabelës së vlerësimit të Moody-t

Paralelisht, tregu i përgjithshëm për bonot e thesarit të Kosovës ka vazhduar me ritmin e njëjtë. Në rolin e tyre si tregtar/dealer primar, Banka dhe klientët e saj vazhduan të përcaktojnë krijimin e Tregut Sekondar të Borxhit të Qeverisë në Kosovë, megjithëse me një ritëm më të ngadaltë për shkak të rënies së atraktivitetit të tij, duke marrë parasysh normat më të ulëta të kthimit të arritura. Në vitin 2018, normat e interesit të ankandit për bonot/obligacionet e Kosovës janë përmirësuar ndjeshëm krahasuar me ankandet e vitit 2017. Kjo ka ndihmuar Bankën të përmirësojë kthimin e saj në likuiditet. Tabela më poshtë tregon informatat e fundit të ankandit për secilin vit përkatës.

Derivatvët financiarë lidhur me librin bankar

Portofolio e kundërkëmbimeve (SWAP) të normave të interesit të Bankës është një mjet i rëndësishëm i menaxhimit të rrezikut për portofolion e saj afatgjatë. Kundërkëmbimet e normave të interesit përdoren për të ulur rreziqet nga lëvizjet e normave të interesit në drejtime jo të favorshme. Banka nuk ka hyrë në ndonjë kontratë të re për kundërkëmbime të normave të interesit në vitin 2018. Në vend që të hyjë në marrëveshje derivative të IRS, Banka ka shfrytëzuar mundësinë që të vazhdojë të konvertojë një pjesë të normave të librit të saj kreditor në kredi me normë të ndryshueshme dhe gjithashtu të mbajë në kontroll kohëzgjatjen e pozicionit të saj të obligacioneve.

Banka pret që normat e tregut së shpejti do ta kenë arritur nivelin e tyre më të ulët dhe një kthim drejt normave më të larta të interesit do të ndodhë në normat afatmesme deri tek ato afatgjata, të cilat kombinuar me normat e ulëta historike afatshkurta, do të përcaktojnë një kurbë kthimi më të pjerrët.

Segmentet e biznesit

Klientët korporatë

Zhvillimi dhe mirëmbajtja e marrëdhënieve afatgjata me klientët e korporatës është qëllimi kryesor i strategjisë së Bankës dhe viti 2018 ka rezultuar suksesshëm në këtë drejtim. Objektivat kryesore të departamentit të korporatës ishin ruajtja e pozitës së udhëheqësit në treg në Kosovë duke mbështetur më tej rritjen e klientëve aktual dhe përvetësimin e klientëve të rinj. Kombinimi i forcës financiare, bazës së lartë të kapitalit dhe njohurive të thella dhe ekspertizës së menaxherëve të marrëdhënieve dhe produktit të korporatave ka vendosur Raiffeisen Bank në Kosovë në një pozitë të veçantë në krahasim me kolegët e saj.

Të qenit pjesë e Raiffeisen Bank International (RBI) dhe të pasurit e një modeli të fuqishëm të biznesit lokal dhe një game të gjerë të produkteve, i ka mundësuar Bankës blerjen e disa kompanive të reja ndërkombëtare që filluan të operojnë në Kosovë në vitin 2018, duke ofruar një shërbim bankar standard të plotë ndërkombëtar.

Në vitin 2018, biznesi i korporatës ka regjistruar rritje të mëtejshme në portofolin e tij të kreditimit në vlerë prej 222 milion € ose 8 për qind më shumë në krahasim me vitin paraprak, me përmirësimin e cilësisë së asetëve që rezultojnë në kredi jo-performuese që përbëjnë vetëm 4.26 për qind të portofolit të kredisë, dhe me rënie prej 52 për qind në krahasim me vitin paraprak. Portofoli i kreditimit i kolateralizuar mirë rezultoi në Kthim të qëndrueshëm në Kapitalin e Korrigjuar për Rrezikun (RoRAC) prej 182 për qind dhe fitimi neto pas tatimit u rrit me 41 për qind në 8.3 milion € nga viti në vit (2017: 6.1 milion €).

Gjatë vitit 2018, vëmendje e veçantë i është kushtuar sigurimit të përputhshmërisë së plotë me kërkesat e shtuara rregulatore qoftë atyre vendore, ndërkombëtare dhe kërkesave grupore siç janë Basel III, FATCA, KYC, etj.

Ndërmarrjet e vogla

Në vitin 2018, Banka ka vazhduar të kultivojë marrëdhëniet me ndërmarrjet e vogla përmes menaxherëve të marrëdhënieve me përvojë, të vendosur në katër rajonet kryesore të Kosovës, mbështetur nga zyra qendrore dhe ekspertiza e menaxherëve të produkteve. Ky koncept ka rezultuar në arritjen e rezultateve edhe më të mira se ato të planifikuara në aspektin e profitabilitetit, vëllimit të asetëve dhe cilësisë së portofolit. Oferta e produkteve të Bankës është e përshtatur gjithmonë ndaj kërkesave të klientëve dhe nivelit të zhvillimit të biznesit.

Në vitin 2018, portofoli i kreditimit të NV-ve ka mbajtur një rritje stabile duke arritur vlerën prej 70.7 milion euro. Orecksi për investime që kërkojnë financim afatgjatë ka vazhduar të jetë modest në krahasim me nevojat e kapitalit qarkullues në mesin e klientëve të NV-ve. Një portofol i kreditimit i kolateralizuar mirë ka rezultuar në nivel të lartë të kthimit në kapitalin e korrigjuar për rrezikun (RoRAC) prej 92 për qind, një rezultat të konsiderueshëm përfundimtar prej 1.5 milion € ose plus 10 për qind në krahasim me vitin e kaluar. Ka pasur përmirësim thelbësor të cilësisë së portofolit me normën e kredive jo-performuese prej 7.5 për qind, një rënie për 10 për qind nga viti i kaluar.

Për të mbështetur proceset e brendshme, gjatë vitit janë ndërmarrë një sërë iniciativash për efikasitetin e procesit, kryesisht në thjeshtësimin e proceseve duke i bërë më të pakta ose të përshtatshme me madhësinë dhe kompleksitetin e aplikacioneve.

Ndërmarrjet mikro

Banka Raiffeisen në Kosovë vazhdoi të ofrojë një gamë të gjerë të produkteve dhe shërbimeve bankare, standarde dhe të përshtatura për ndërmarrjet mikro. Në vitin 2018, ka ofruar produkte dhe shërbime bankare për më shumë se 13,000 klientë.

Gjatë vitit 2018, Banka filloi proceset që lehtësuan kriteret e financimit për klientët. Kjo i mundësoi Bankës të përbushë kërkesat e financimit të klientëve duke ofruar dhe krijuar një qasje më të mirë dhe me çmime atraktive për më shumë konsumatorë. Kjo përfshinte fushata të veçanta me çmime preferenciale, të cilat rezultuan në një numër të madh aplikimesh nga klientët e rinj dhe ekzistues dhe ndikimi pritet të reflektojë pozitivisht performancën e Bankës dhe klientëve në vitet në vijim - duke ndihmuar ata të rrisin qarkullimin e tyre dhe të rrisin numrin e punonjësve.

Në vitin 2018, është rritur edhe më shumë bashkëpunimi me Qeverinë e Kosovës në lidhje me bazën e klientëve të agrobiznesit. Aktiviteti i ofrimit të granteve për klientët e agrobiznesit ka vazhduar të jetë fokusi i politikave të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Zhvillimit Rural. Një zbatim dhe përdorim i suksesshëm i fondeve të palës së tretë në formën e garancive, të tilla si shfrytëzimi i kufirit prej 90 përqind të Fondit Kosovar për Garanci Kreditore, hapi rrugën për hapjen e negociatave me ofruesit e tjerë ndërkombëtar të skemës së ndarjes së rrezikut.

Rreth 70 përqind e transfereve të procesuara nëpërmjet bankimit në internetit dhe mobil, 90 përqind e transaksioneve në para të gatshme në ATM dhe 33 përqind rritje nga viti në vit në pagesat me kartela në terminalët POS janë tregues të zhvendosjes së vazhdueshme të preferencave të klientëve drejt kanaleve elektronike. Ky ndryshim pozitiv i mentalitetit të bazës së klientëve u bë i mundur nëpërmjet fushatave të ndryshme të vetëdijesimit dhe është një tregues pozitiv se po favorizohet sektori formal i ekonomisë, gjë nga e cila do të përfitojnë edhe klientët dhe Banka duke mundësuar rritjen e ekspozimit ndaj klientit bazuar në rritjen e qarkullimit.

Shërbimet bankare për individët dhe ato premium

Viti 2018 ishte një vit shumë i suksesshëm për segmentin e Individëve dhe Klientëve Premium dhe kjo ishte kryesisht si rezultat i fushatave kreative dhe konkurruese që u janë prezantuar tregut, të cilat adresojnë nevojat dhe kërkesat e klientëve. Kështu, Banka ka vazhduar të ruajë pozitën e saj udhëheqëse në këtë segment të sektorit bankar, me një pjesëmarrje në treg prej 26 përqind. Gjatë vitit 2018, Banka ka ofruar shërbime bankare për më shumë se 240,000 individë dhe 10,000 klientë premium.

Gjatë vitit 2018, fushatat e marketingut ishin kryesisht të fokusuar në kredi: të dyja, kredi të siguruara dhe jo të siguruara - si dhe mbitërheqje. Këto fushata i mundësuan Bankës që të ketë një rritje të konsiderueshme në portofolin e kredive për individët dhe klientët premium me rreth 17 përqind në krahasim me vitin e kaluar. Përveç kësaj, Banka ka shënuar një rritje të konsiderueshme në portofolin e kredive hipotekare me rreth 23 përqind. Në të njëjtën kohë, Banka gjithashtu ka rritur edhe portofolin e kartelave të kreditit, si në vëllim ashtu edhe në njësitë e reja. Këto rezultate janë arritur si rrjedhojë e ofertave preferenciale për klientët që kanë kredit kartela pas fushatave negociuese me tregtarë të ndryshëm. Në vitin 2018, ka pasur edhe fushata tjera më të vogla tërheqëse të marketingut, ku kemi përdorur qasjen e Ekonomisë së Sjelljes, si një mënyrë e re e komunikimit dhe qasjes ndaj klientëve.

Viti 2018 ishte veçanërisht i suksesshëm për shërbimet bankare premium, që është shërbim bankar unik që Banka u ofron klientëve, të cilët përzgjidhen në bazë të kriterëve të caktuar. Asetet e përgjithshme të shërbimit bankar premium u rritën për 27 përqind, ndërsa numri i klientëve u rrit për 20 përqind.

Përveç produkteve të kredisë, Banka vazhdoi të përqendrohet në ofrimin e zgjidhjeve profitabile për kursime me anë të krijimit të një qasjeje holistike këshilluese për klientët premium. Gjithashtu ka vazhduar të ofrojë mundësinë për klientët premium që të tregtojnë bonot e thesarit për maksimizimin e kursimeve të tyre. Përveç kësaj, me qëllim të përmirësimit të mëtejshëm të shërbimeve për klientët premium, Banka ka rritur numrin e menaxherëve të marrëdhënies me klientët premium në të gjitha degët në Kosovë, gjë që kontribuoi në rezultate më të mira financiare në këtë segment.

Një tjetër iniciativë e zbatuar në segmentin e shërbimeve bankare për individë privat dhe atyre premium në vitin 2018 ishte zhvillimi i qasjes digjitale, që është dizajnuar dhe zhvilluar kryesisht për klientët nga Diaspora por do të jetë në dispozicion edhe për të tjerët në Kosovë, duke u ofruar kështu klientëve një mënyrë të re të bankimit.

Produktet dhe shërbimet bankare

NV dhe korporatat

Banka Raiffeisen në Kosovë vazhdon të jetë banka e vetme në Kosovë që ofron financim të projekteve, gjë që i mundësoi asaj të mbështesë kërkesat jo standarde të klientëve, duke zhvilluar zgjidhje të përshtatura për të plotësuar kërkesat e tyre. Vlen të theksohet rasti i financimit të projektit për zgjerimin e qendrës më të madhe tregtare në Kosovë.

Banka ka vazhduar të mbajë pozitën udhëheqëse në financimin tregtar në krahasim me simotrat e saj. Me ekspertizë të gjerë dhe duke qenë pjesë e një grupi të madh bankar që ka krijuar një rrjet bankash në të gjithë botën, kjo ka lehtësuar pranimin e instrumenteve të sigurimit si garancitë dhe letërkreditë. Si rezultat, portofoli i financimit tregtar gjatë vitit 2018 ka shënuar një rritje të jashtëzakonshme prej 79 përqind në krahasim me vitin e kaluar.

Banka Raiffeisen në Kosovë posedon një portofol të gjerë të teknologjisë më të avancuar, me qëllim që të përmbushë pritjet e klientëve duke ofruar komoditet, shpejtësi, transparencë dhe produkte tejet inovative. Një shërbim i veçantë në treg është pagesa me SMS për pagesat doganore. Klientët mund të bëjnë pagesa doganore me një shpejtësi prej më pas se 10 sekonda, nga kudo në vend, vetëm me anë të një telefoni celular. Një zgjidhje e tillë u ka mundësuar klientëve të korporatave të kanalizojnë 74 përqind të të gjitha pagesave doganore përmes SMS-ve.

Në vitin 2018, Banka Raiffeisen në Kosovë vazhdoi të mbetet e vetmja bankë që ofron faktoring. Portofoli tregoi një rritje të jashtëzakonshme prej 152 përqind, edhe pse nga një bazë relativisht e ulët. Faktoringu vazhdoi të plotësojë gamën e produkteve të financimit të kapitalit qarkullues për klientët e korporatave dhe të ndërmarrjeve të vogla.

Në përputhje me ritmin e shpejtë të zhvillimit teknologjik, Banka vazhdoi të ndjekë konceptin e saj digjital, për të përmbushur pritshmëritë e klientëve duke siguruar komoditet, shpejtësi dhe transparencë. Në këtë drejtim, u themelua një Qendër Agile e Ekselencës e Korporatës, me mision për të ofruar produkte superiore të TI-së dhe zhvillime të zgjidhjeve për klientët e NV-ve dhe të korporatave me një koncept plotësisht agjil si dhe për të ndihmuar bankimin e korporatave të bëhet një organizatë adaptive.

Shërbimet retail

Zhvillimet e tregut dhe kërkesat e konsumatorëve janë më shumë se kurrë të fokusuar në kanalet elektronike dhe si rezultat, rritja e kapaciteteve në kanalet elektronike mbetet prioritet i lartë i Bankës.

Në vazhdimësi me rritjen e Bankës sa i përket përdorimit të kanaleve elektronike, gjatë vitit 2018, është rritur si bankimi i ATM ashtu edhe ai në internet për 89 përqind krahasuar me 84 përqind në vitin 2017. Rritja e përqindjes është një krahasim i transaksioneve ndërmjet bankimit të bankomatëve (ATM) dhe atij në internet /mobil kundrejt atij në degë (para të gatshme dhe transfert). Përqindja e përdorimit është rezultat i rritjes prej 29 përqind në numrin e transaksioneve bankare përmes internetit/mobilit (289 mijë transaksione në vitin 2018 krahasuar me 223 mijë transaksione në vitin 2017) dhe rritjes prej 20 përqind në transaksionet përmes bankomatëve (3.9 milionë transaksione në vitin 2018 kundrejt 3.2 milionë transaksione në vitin 2017).

Për më tepër, si shkak i zhvillimit të fushatave të ndryshme të vetëdijesimit dhe stimujve të ndryshëm, transaksionet e depozitimit të parave të gatshme në bankomatë janë rritur për 137 përqind në vitin 2018, prej 178 mijë në vitin 2017 në 421 mijë në vitin 2018.

Gjithashtu, biznesi i kartelave ka mbetur një prioritet i lartë dhe ka vazhduar të mbështetet me qasje inovative, si në marrjen e kartelave ashtu edhe në lëshimin e kartelave. Pasi që ishte vendosur infrastruktura POS dhe ishte kryer një valë fillestare e vetëdijesimit me klientët dhe partnerët tregtarë, përdorimi i pagesave pa kontakt pati një efekt pozitiv në treg. Si rezultat i kësaj, numri i transaksioneve POS është rritur për 38 përqind, prej 1.2 milionë në vitin 2017 në 1.7 milion në vitin 2018 ku dhe vëllimi i transaksioneve në POS është rritur për 21 përqind prej 44 milionë në vitin 2017 në 53 milionë në vitin 2018.

Numri i transaksioneve pa kontakt gjithashtu kishte një rritje të konsiderueshme. Përkundër asaj se kjo ishte një risi për mbajtësit e kartelave dhe tregtarët, Banka ka arritur të procesojë me sukses 186 mijë transaksione pa kontakt në vitin 2018, krahasuar me 8 mijë transaksione pa kontakt në vitin 2017.

Banka Raiffeisen vazhdimisht ndërmerr iniciativa të ndryshme për të rritur shitjet e iniciuara në mënyrë digjitale, të cilat përfshijnë shitjen e kredive personale dhe kartelave të kreditit përmes faqes së kredidhënies. Kështu, shitjet e iniciuara në mënyrë digjitale u rritën konsiderueshëm për 503 përqind në vitin 2018 krahasuar me të njëjtën periudhë në vitin 2017. Në vëllim të përgjithshëm, shitjet në internet ishin 740 mijë në vitin 2018 krahasuar me 22 mijë në vitin 2017.

Shërbimi E-Commerce (E-tregtia) i certifikuar me pagesën e sigurt me Visa dhe MasterCard ofruar nga Banka Raiffeisen në Kosovë, po e rritë vazhdimisht bazën e tregtarëve. Numri i tregtarëve të regjistruar në shërbimin e-Commerce pothuajse është dyfishuar deri në fund të vitit 2018 krahasuar me vitin 2017 (nga 9 tregtarë në 17 tregtarë), numri i transaksioneve të procesuara është rritur për 126 përqind, nga 1,043 në 2,358 dhe vëllimi i transaksioneve është rritur për 106 përqind për të njëjtën periudhë. Kështu, Banka vazhdoi të mbështesë ndryshimet e vazhdueshme dhe mënyrat komode të pagesave në tregun e Kosovës.

Kanalet e distribuimit

Rrjeti i degëve

Duke qenë fizikisht e pranishme në të gjitha rajonet e Kosovës me 46 degë dhe nën-degë, Raiffesen Bank në Kosovë përfaqëson rrjetin më të madh të degëve në treg. Në vitin 2018, numri i bankomatëve u rrit për 8 përqind, prej 108 bankomatë në vitin 2017 në 117 bankomatë në 2018, ndërsa numri i POS për 17 për qind, prej 2,180 POS në vitin 2017 në 2,547 POS në vitin 2018.

Një Program i Transformimit të Degëve ishte ndryshimi kryesor që shënjoj rrjetin e degëve gjatë vitit 2018. Qëllimi i programit ishte optimizimi i rrjetit të degëve përmes konsolidimit të mjediseve të degëve në mjedise më efikase me më shumë efektivitet në kosto, duke synuar gjetjen e mundësive për rritjen e të ardhurave duke rritur personelin e shitjes përmes stafit shumëdetyrësh. Degët e modelit të ri ofrojnë një zonë të vetë-shërbimit në të cilën klienti mund të përdorë shërbimet bankare në internet 24/7, por gjithashtu edhe një hapësirë komode për klientët që të takohen dhe diskutojnë planet e tyre financiare me zyrtarët e degëve.

Si pjesë e Programit të Transformimit të Degëve, gjatë vitit 2018, Banka rimodeloi 11 nën-degë duke shtuar zona të vetë-shërbimit. Kjo rezultoi në një rritje të numrit të përgjithshëm të zonave të vetë-shërbimit në 20 sosh. Në mënyrë që shërbimet e parasë së gatshme të bëhen më të lehta dhe më të përshtatshme për klientët, funksioni i deponimit/cash-in i është shtuar bankomatëve të të gjitha degëve të bankës Raiffeisen në Kosovë. Programi i Transformimit të Degëve ka për qëllim të rimodelojë dhe optimizojë të gjithë rrjetin e degëve deri në vitin 2021.

Përveç kësaj, Banka përdor edhe Rrjetin e Agjentëve të Shitjeve Direkte si një kanal shumë efektiv në ofrimin dhe shitjen e produkteve bankare. Këta agjentë shitjesh ofrojnë shërbime konsultuese për klientët në çdo rajon të vendit përmes takimeve sy më sy. Gjatë vitit 2018, agjentët e shitjes së Bankës arritën të takohen me rreth 20,000 klientë dhe të ofronin këshilla financiare dhe zgjedhje produkti.

Qendra kontaktuese

Qendra kontaktuese e Bankës është qendra kryesore e mbështetjes për klientët ekzistues dhe ata potencialë në komunikimin e përditshëm me Bankën. I ka dy linja kryesore të aktivitetit, duke trajtuar kërkesat dhe ofruar mbështetje klientëve 24/7 përmes ekipit të dedikuar për thirrjet hyrëse, si dhe zhvillimit të telemarketingut, shitjeve direkte dhe fushatave të ndryshme të edukimit të klienteve përmes një ekipi të thirrjeve dalëse.

Qendra kontaktuese shërben si qendër e rëndësishme mbështetëse që trajton një sërë pyetjesh dhe konsultash me klientë lidhur me produktet bankare nëpërmjet kanaleve të ndryshme të komunikimit - telefon, e-mail, biseda (chat), Facebook, desku i informimit dhe një qendër komunikimi përmes bankimit në internet. Gjatë vitit 2018, Banka krijoi një ekip të dedikuar të shitjeve që është përgjegjës për komunikimin e ofertave më të mira për klientët.

Një rol tjetër i rëndësishëm i Qendrës kontaktuese është edhe monitorimi i aktiviteteve për shërbimet e produkteve të kartelave dhe shërbimeve bankare elektronike për të siguruar parandalimin e mashtrimeve.

Përvoja e klientëve

Grumbullimi i njohurive jetike të klientëve në një mjedis shumëkanalësh ishte një nga aktivitetet kryesore në agjendën e përvojës së klientit në vitin 2018. Nevoja për të ofruar përvojë të kënaqshme për klientin, mbetet një prioritet për Bankën Raiffeisen në Kosovë. Banka vazhdimisht investon në zgjerimin e kanaleve të informatave kthyesë të klientëve duke implementuar produkte dhe zgjidhje inovative.

Si pjesë e programit Elevator Lab, një program i përshpejtimit Fintech i themeluar nga Raiffeisen Bank International AG në Austri (RBI), Banka Raiffesien në Kosovë ishte nikoqire e një Shqyrtimi të qëndrueshmërisë së Konceptit (provës së konceptit-proof of concept) me një kompani që ofron zgjidhje të Përvojës së Klientit. Kjo platformë mundëson grumbullimin e njohurive të klientëve dhe vlerësimin e përvojave si në kanalet fizike ashtu edhe digjitale. Kjo i mundëson Bankës të ftojë klientët të ofrojnë informata kthyesë dhe të vlerësojnë përvojat e tyre menjëherë pas ndërveprimeve dhe përvojave të tyre në degë, uebfaqe, Facebook, bankomatë, Qendra kontaktuese dhe faqet e kredihënies së produkteve. Duke grumbulluar perceptimet e klientëve pas blerjes së produktit, Banka ka matur edhe një rezultat (poena) të përpjekjeve të klientëve që bën të mundur ndërmarrjen e veprimeve në përmirësimin e proceseve kryesore për produktet kryesore.

Gjatë vitit 2018, Banka u përqendrua edhe në fushatat vetëdijesuese për të kontribuar në edukimin e klientëve për përdorimin e bankimit vetë-shërbyes. Qëllimi i aktiviteteve të tilla është për të ndihmuar klientët që ta kenë më të lehtë dhe më të përshtatshëm bankimin e përditshëm.

Menaxhimi i rrezikut

Menaxhimi aktiv i rrezikut është një kompetencë thelbësore e Bankës Raiffeisen në Kosovë. Në mënyrë që rreziku të identifikohet, matet dhe menaxhohet në mënyrë efektive, Banka vazhdon të zhvillojë sistemin e saj gjithëpërfshirës të menaxhimit të rrezikut. Menaxhimi i rrezikut është një pjesë integrale e menaxhimit të përgjithshëm të bankës. Në mënyrë të veçantë, përveç kërkesave ligjore dhe rregullative, Banka merr parasysh natyrën, shkallën dhe kompleksitetin e aktiviteteve të saj të biznesit dhe rreziqet që rezultojnë.

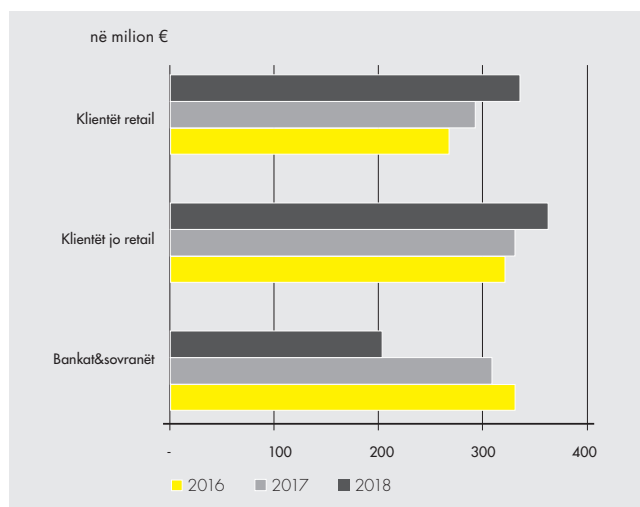
Banka ka një sistem të parimeve dhe procedurave të rrezikut për matjen dhe monitorimin e rrezikut, që synon kontrollin dhe menaxhimin e rreziqeve materiale. Rreziku kreditor, rreziku i tregut, rreziku i likuiditeti dhe rreziqet operacionale maten, kufizohen, agregohen dhe krahasohen me kapitalin në dispozicion për mbulimin e rrezikut.

Menaxhimi i portofolios kreditore

Menaxhimi i portofolios kreditore në Bankë, ndër të tjerash, është i bazuar në strategjinë e portofolios kreditore, e cila në anën tjetër bazohet në strategjinë e biznesit dhe të rrezikut. Me anë të strategjisë së përzgjedhur, shuma e ekspozimit në industritë ose llojet e produktit kufizohet dhe kështu parandalohen përqendrimit e padëshiruara të rrezikut.

Grafiku i mëposhtëm tregon ekspozimin kreditor të Bankës në fund të periudhës raportuese dhe dy periudhat paraprake. Totali i ekspozimit ndaj rrezikut kreditor ishte 902 milion euro më 31 dhjetor 2018, që është një rënie për 3.3 përqind në krahasim me fundin e vitit 2017, përkatësisht një rënie për 2.2 përqind krahasuar me fundin e vitit 2016. Rënia rezulton kryesisht nga zvogëlimi i ekspozimit ndaj Bankës & Sovranëve.

Ky portofol është diversifikuar ndërmjet segmenteve të klientëve të biznesit dhe klientëve individualë dhe përfshin ekspozimet në dhe jashtë bilancit të gjendjes, para aplikimit të provizioneve të zhvlerësimit (rënies në vlerë) dhe faktorëve të konvertimit të kredive dhe kështu përfaqësojnë totalin e ekspozimit kreditor.

Menaxhimi i kredive jo-performuese

Viti 2018 ishte veçanërisht një vit shumë i suksesshëm për rimëkëmbjen dhe reduktimin e portofolit të papaguar/me vonesa. Banka është angazhuar në mënyrë aktive në parandalimin, që rezultoi me një fluks hyrës të ulët të llogarive të papaguara/me vonesa gjatë gjithë vitit. Raporti i kredive jo-performuese është zvogëluar në krahasim me fundvitin 2017 nga 5.2 përqind në 3.2 përqind në vitin 2018. Gjatë të njëjtës periudhë, raporti i mbulimit u rrit nga 75.1 përqind në 111.2 përqind.

Rreziku i likuiditetit

Mjaftueshmëria e likuiditetit sigurohet si nga perspektiva ekonomike ashtu edhe ajo rregullative. Për t'iu qasur perspektivës ekonomike, banka krijoi një kornizë qeverisëse që përfshin limitet e brendshëm dhe masat drejtuese.

Komponenti rregullativ adresohet me anë të përputhshmërisë me kërkesat e raportimit sipas Bankës Qendrore të Kosovës (Raporti Rregullativ i Likuiditetit). Krahas kërkesave rregullative vendore, Banka respekton edhe kërkesat për raportim Basel III (Raporti i Mbulueshmërisë së Likuiditetit dhe Raporti neto i financimit stabil).

Raportet dhe koeficientët e likuiditetit rregullativ dhe të brendshëm gjenerohen në bazë të supozimeve të veçanta të modelimit. Përderisa raportet rregullative llogariten mbi specifikimet e dhëna nga autoritetet, raportet e brendshme modelohen me supozimet nga vëzhgimet empirike.

Themelet e kornizës së rrezikut ekonomik të likuiditetit janë skenarët e Vijmësisë së biznesit (going concern-GC) dhe i periudhës së mbijetesës (Time to Wall-TTW). Raporti i Vijmësisë paraqet pozicionin strukturor të likuiditetit. Përfshinë të gjithë shtytësit kryesorë të rrezikut, të cilët mund të ndikojnë negativisht në grup në një skenar të biznesit të zakonshëm. Nga ana tjetër, raporti i periudhës së mbijetesës (periudha e disponueshmërisë së likuiditetit) paraqet horizontin e mbijetesës për skenarët e përcaktuar negativ dhe modelet e stresit (tregu, kriza reputacionale dhe e kombinuar), si dhe përcakton nivelin minimal të rezervës së likuiditetit (dhe/ose kapacitetit kundërbalancues) të bankës.

Skenarët e likuiditetit janë modeluar duke përdorur një qasje në nivel të mbarë Grupit, duke pasur parasysh specifikat lokale kur ato arsyetohen nga faktorë ndikues si mjedisi i tregut ose karakteristikat e biznesit të veçantë.

Monitorimi i limiteve dhe përputhshmëria e limiteve të raportimit kryhet në mënyrë efektive dhe kanalet përkatëse të përshkallëzimit përdoren dhe funksionojnë ashtu siç janë projektuar.

Pozicioni i likuiditetit të Bankës ka vazhduar të mbetet stabil dhe ka zbuluar një rezervë të theksuar të likuiditetit gjatë vitit 2018.

Raporti rregullativ i likuiditetit i Bankës Qendrore të Kosovës

	2018	2017	Kërkesa minimale
Të gjitha valutat	35.0%	39.6%	25.0%
Valuta euro	27.0%	31.9%	20.0%

Rreziku i tregut

Banka e definon rrezikun e tregut si rreziku i humbjeve të mundshme që rrjedhin nga ndryshimet në çmimet e tregut të pozicioneve të investimeve dhe të tregtimit. Vlerësimet e rrezikut të tregut bazohen në ndryshimet në normat e interesit, kurset e këmbimit dhe diferencat (spread) e kreditit (diferenca në kthimet e bonove).

Sistemi i limiteve

Vlerat e mëposhtme maten dhe limitohen në baza ditore në sistemin e menaxhimit të rrezikut të tregut:

- *Vlera-në-rrezik (niveli i konfidencës 99 përqind, horizonti i rrezikut një ditë)*

Vlera-në-rrezik (VaR) është instrumenti kryesor drejtues në tregjet likuide dhe situatat normale të tregut. VaR matet bazuar në një qasje simulimi hibrid, ku kalkuloheh 5,000 skenarë. Qasja kombinon përparësitë e një simulimi historik dhe simulimit Monte-Carlo dhe përfton parametrat e tregut nga të dhënat historike prej 500 ditësh. Supozimet e shpërndarjes përfshijnë tipare moderne si shpërndarja e paqëndrueshmërisë (volatilitetit) dhe ndryshimi rastësor i kohës. Kjo ndihmon në riprodhimin e distribuimeve asimetrike në mënyrë të saktë. Rezultatet e vlerës-në-rrezik nuk përdoren vetëm për limitimin e rrezikut, por edhe për ndarjen ekonomike të kapitalit.

- *Ndjeshmëritë (ndaj ndryshimeve në normat e kursit valutor dhe normat e interesit)*

Limitet e ndjeshmërisë sigurojnë që përqendrimet të shmangen në situata normale të tregut dhe janë instrumenti kryesor drejtues në situata ekstreme të tregut dhe në tregjet jolikuide ose në tregje që janë strukturalisht vështirë të maten.

- *Ndalimi i humbjeve*

Ky limit forcon disiplinën e tregtuesve ashtu që ata nuk lejojnë të grumbullohen humbjet në pozicionet e tyre të pronarit por në vend të kësaj i kufizojnë rreptësisht ato.

Një koncept gjithëpërfshirës për testimin e stresit plotëson këtë sistem të limiteve shumë-nivelëshe. Simulon ndryshimet e mundshme të vlerës aktuale të skenarëve të përcaktuar për portofolin total.

Rreziku operacional

Rreziku operacional përkufizohet si rreziku i humbjeve që rezultojnë nga proceset e brendshme jo adekuate ose jo funksionale, nga njerëzit dhe sistemet, ose nga ngjarje të jashtme, duke e përfshirë edhe rrezikun ligjor. Në këtë kategori të rrezikut menaxhohen shtytësit e brendshëm të rrezikut si aktivitetet e paautorizuara, mashtrimi ose vjedhja, humbjet e lidhura me sjelljen, gabimet e modelimit, të ekzekutimit dhe procesit, apo ndërprerja e punës dhe dështimet e sistemit. Faktorët e jashtëm si dëmtimi i asetëve fizike apo mashtrimi menaxhohen dhe kontrollohen gjithashtu.

Kjo kategori e rrezikut analizohet dhe menaxhohet në bazë të të dhënave vetanake historike të humbjeve dhe rezultateve të vetë-vlerësimit. Një tjetër mjet i menaxhimit është sistemi i stimulimeve i zbatuar në ndarjen e brendshme të kapitalit. Ky sistem shpërblen cilësinë e lartë të të dhënave dhe menaxhimin aktiv të rrezikut.

Si me llojet e tjera të rrezikut, parimi i vendosjes së mureve ndarëse ndërmjet menaxhimit të rrezikut dhe kontrollit të rrezikut është zbatuar edhe për rrezikun operacional. Për këtë qëllim, përcaktohen individët dhe trajnohen si menaxherë të rrezikut operacional për çdo fushë biznesi. Menaxherët e rrezikut operacional sigurojnë kontrollin qendror të rrezikut operacional me raporte mbi vlerësimet e rrezikut, ngjarjet e humbjes, treguesit dhe masat. Ata në punën e tyre mbështeten nga Specialistët e Dedikuar të Rrezikut Operacional (DORS).

Njësia e kontrollit të rrezikut operacional është përgjegjëse për raportimin, zbatimin e kornizës, zhvillimin e masave të kontrollit dhe monitorimin e përputhshmërisë me kërkesat. Brenda kornizës të ciklit vjetor të menaxhimit të rrezikut, ata koordinojnë edhe pjesëmarrjen e departamenteve përkatëse të linjës së dytë mbrojtëse dhe të të gjithë partnerëve të linjës së parë të mbrojtjes (menaxherët e rrezikut operacional).

Identifikimi i rrezikut

Identifikimi dhe vlerësimi i rreziqeve që mund të rrezikojnë ekzistencën e bankës (por që ka shumë pak gjasa të ndodhin) si dhe i fushave ku humbjet ka shumë gjasa të ndodhin më shpesh (por kanë vetëm ndikim të kufizuar) janë aspekte të rëndësishme të menaxhimit të rrezikut operacional.

Vlerësimi i rrezikut operacional kryhet në mënyrë të strukturuar sipas kategorive të rrezikut siç janë llojet e proceseve të biznesit dhe aktiviteteve. Për më tepër, vlerësimi i rrezikut zbatohet edhe për produkte të reja. Banka e vlerëson ndikimin e ngjarjeve me probabilitet të lartë/ndikim të ulët dhe incidenteve me probabilitet të ulët/ndikim të lartë, sipas vlerësimit të saj të potencialit të humbjes për vitin e ardhshëm dhe në dhjetë vitet e ardhshme. Ngjarjet me probabilitet të ulët / ndikim të lartë kuantifikohen nga një mjet analitik me skenarë të veçantë. Profili i rrezikut të brendshëm, rezultimi i humbjeve dhe ndryshimet e jashtme përcaktojnë se cilat raste trajtohen detajisht.

Monitorimi

Për të monitoruar rreziqet operationale, përdoren treguesit e paralajmërimit të hershëm, që mundësojnë identifikimin e shpejtë dhe minimizimin e rreziqeve.

Të dhënat e humbjes mblidhen në një bazë qendore të dhënash të quajtur ORCA (Aplikacioni i kontrollit të rrezikut operacional) në një mënyrë të strukturuar sipas llojit të ngjarjes dhe linjës së biznesit. Përveç kërkesave për raportim të brendshëm dhe të jashtëm, informacionet mbi ngjarjet e humbjeve shkëmbehen me grupe të të dhënave ndërkombëtare për të zhvilluar më tej mjete të avancuara të menaxhimit të rrezikut operacional, si dhe për të përcjellë më tej masat dhe efikasitetin e kontrollit. Rezultatet e analizave, si dhe ndodhitë që rezultojnë nga rreziqet operationale raportohen rregullisht në mënyrë gjithëpërfshirëse në Komitetin e Menaxhimit të Rrezikut Operacional.

Të dhënat e humbjes mblidhen në një bazë të dhënash të quajtur ORCA (Aplikacioni i kontrollit të rrezikut operacional). Mbledhja e humbjeve që rrjedhin nga rreziqet operationale është një parakusht për zbatimin e një modeli statistikor të distribuimit të humbjeve dhe një kërkesë minimale për implementimin e qasjes rregullative të standardizuar. Për më tepër, të dhënat për humbjet përdoren për të krijuar dhe për të validuar skenarët e rrezikut operacional dhe për shkëmbimin me grupe të të dhënave ndërkombëtare për të përcjellur më tej mjete të avancuara të menaxhimit të rrezikut operacional, si dhe për të përcjellë më tej masat dhe efikasitetin e kontrollit. Rezultatet e analizave, si dhe ndodhitë që rezultojnë nga rreziqet operationale raportohen rregullisht në mënyrë gjithëpërfshirëse në Komitetin e Menaxhimit të Rrezikut Operacional.

Kuantifikimi dhe zbutja e rrezikut

Banka aktualisht llogarit kërkesat rregullative të kapitalit për rreziqet operationale sipas Basel III duke përdorur qasjen e standardizuar (TSA). Ulja e rrezikut operacional inicohet nga menaxherët e biznesit të cilët vendosin për veprimet parandaluese si zbutjen e rrezikut ose transferimin e rrezikut. Progresi dhe suksesi i këtyre veprimeve monitorohet nga kontrolli i rrezikut. Këta të fundit përcaktojnë edhe planet rezervë dhe emërojnë personat apo departamentet përgjegjëse për fillimin e veprimeve të përcaktuara në qoftë se humbjet në fakt ndodhin. Përveç kësaj, një njësi e dedikuar organizative ofron përkrahje për njësitë e biznesit për uljen e rreziqeve operationale. Një rol të rëndësishëm e merr menaxhimi i mashtrimit që zvogëlon humbjet e mundshme të mashtrimit përmes monitorimit proaktiv dhe veprimeve parandaluese. Banka gjithashtu zbaton një program të gjerë të trajnimit të punonjësve dhe ka vendosur plane të ndryshme për emergjencat dhe sisteme rezervë.

Ndryshimet në mjedisin rregullativ

Banka ka ndjekur nga afër zhvillimet aktuale rregullative dhe ato të ardhshme të vitit 2019. Sektori bankar i Kosovës mbetet shumë dinamik me ndryshimet në legjislacion në përputhje me BE-në.

Në vitin 2018, Banka Qendrore e Republikës së Kosovës ka rishikuar rregulloret për menaxhimin e rrezikut kreditor, mjaftueshmërinë e kapitalit dhe rregulloren mbi raportin e levës, të cilat pritet të hynë në fuqi në janar të vitit 2020. Në ndërkohë, janë hartuar rregullore të reja siç janë rregullorja për Procesin e vlerësimit të brendshëm të mjaftueshmërisë së kapitalit (ICAAP), SNRF 9 dhe rregullorja për ekspozimin jo-performues dhe për shtyrjen e afatit. Si pjesë e grupit Raiffeisen Bank International (RBI), Banka i nënshtrohet edhe ndryshimeve në mjedisin rregullativ të BE-së. Kjo na mundëson që t'i përshtatem paraprakisht ndryshimeve në rregulloret lokale, të cilat synojnë të jenë të harmonizuara me rregulloret e BE-së.

Burimet njerëzore dhe trajnimet

Të qenit punëdhënës i preferuar në Kosovë është misioni i Bankës Raiffeisen, që demonstroi një angazhim të madh drejt punonjësve të saj.

Departamenti i burimeve njerëzore dhe trajnimit në Bankë është përgjegjës për të siguruar që njerëzit e duhur janë në pozitat përkatëse dhe se kapacitetet e tyre pasurohen me anë të aktiviteteve të zhvillimit. Arritja e objektivave të korporatës përmes punonjësve profesionalë, shumë të motivuar, të angazhuar dhe të kënaqur, është misioni i vazhdueshëm i Departamentit të burimeve njerëzore dhe të trajnimit.

Më 31 dhjetor 2018, Banka kishte 845 punonjës (774 me orar të plotë, 71 me orar të pjesshëm) dhe 75 agjentë të shitjes direkte. Krahasuar me vitin 2017, numri i përgjithshëm i punonjësve në vitin 2018 është rritur me 5.1 për qind. Numri i punonjësve të rinj që janë bërë pjesë e Bankës ishte 105. Gjatë vitit 2018, Banka kishte një program të rregullt të praktikës dhe disa projekte të tjera që përfshinin praktikantë. Numri i praktikantëve që ishin pjesë e programit dhe projekteve ishte 157. Qëllimi i programeve të praktikës është mbështetja e studentëve të padiplomuar, studentëve që ndjekin studimet Master dhe kandidatët e diplomuar të Kosovës në zhvillimin e tyre profesional.

Mosha mesatare e punonjësve ishte 36 vjeç, gjë që tregon një kapital relativisht të ri njerëzor. Deri në vitin 2018, 52.8 për qind e gjithsej të punësuarve ishin femra, ndërsa 47.2 për qind ishin burra.

Zhvillimi profesional

Banka është e angazhuar për të siguruar që punonjësit e saj të zhvillojnë njohuritë dhe aftësitë e tyre duke iu ofruar atyre një shumëllojshmëri të mundësive të të mësuarit dhe zhvillimit përmes trajnimit në vend të punës, trajnimit të brendshëm dhe të jashtëm në klasë, ELearning (të mësuarit përmes platformave elektronike), detyrave dhe përfshirjes në projekte sfiduese vendore dhe ndërkombëtare, mësimi të përzier, rotacionet etj. Këto projekte kanë rezultuar në përmirësimin e njohurive në fushën e produkteve dhe shërbimeve bankare. Në këtë mënyrë, Banka ka fituar një përparësi konkurruese në treg duke ofruar një shërbim më profesional dhe më efikas për klientët e saj. Një fokus i veçantë i është dhënë konceptit të vetëzhvillimit dhe iniciativës vetanake për të mësuarit e pavarur online në vitin 2018, dhe një investim i rëndësishëm ishte bërë me përmirësimin e sistemit të menaxhimit të mësimi online, i cili ofron shërbime të cilësisë së lartë për nxënës duke përdorur teknologjinë më të fundit.

Banka bashkëpunon me ofrues të ndryshëm të trajnimit brenda dhe jashtë Kosovës për programe specifike trajnimi. Identifikimi i nevojave të trajnimit bëhet në mënyrë të vazhdueshme për të pasur programe të përshatura që i plotësojnë nevojat e punonjësve. Ekzistojnë gjithashtu plane individuale të zhvillimit të mbështetura nga trajnime (mentorime) individuale për një numër të punonjësve, të cilat fokusohen në mënyrë specifike mbi kompetencat e një individi dhe rrisin mundësinë e zhvillimit personal.

E-Learning është tashmë një platformë e të mësuarit shumë mirë e pranuar nga shumica e punonjësve. Në vitin e saj të 11-të të ekzistencës, ka pasur një nivel mbresëlënës të interesimit dhe përkrahjes nga ana e punonjësve të Bankës për të hartuar dhe ndjekur kurse të krijuara brenda organizatës. Gjatë vitit 2018, kishte rreth 2800 regjistrime të punonjësve në sesionet e vetë-dizajnuara të Bankës dhe kurset e RBl-së. Fokus shtesë i është dhënë edhe kurseve online nga ofruesit e jashtëm për rritjen e efikasitetit dhe shumëllojshmërisë në mësim.

Përveç aktiviteteve të lartpërmendura, Banka ka vazhduar t'i përkrahë punonjësit për kurse specifike profesionale dhe të licencimit në një gamë temash që nga ato të aftësive teknike e deri te aftësitë e buta, si pjesë e ngritjes së kapaciteteve. Mësimi gjatë gjithë jetës mbetet një nga mesazhet kryesore në Bankë. Përveç të gjithë mësimi të zhvilluar, kishte gjithashtu një fokus të vazhdueshëm në organizimin e ngjarjeve argëtuese për të arritur një ekuilibër të pranueshëm punë-jetë dhe për të zhvilluar frymën ekipore në mesin e punonjësve.

Menaxhimi i talentit

Gjatë vitit 2018, ka vazhduar fokusi në rritjen e ndërgjegjësimit dhe aftësive të menaxherëve të Bankës në drejtim të aftësive njerëzore. Aktivitetet e menaxhimit të talentit janë organizuar në të gjithë Bankën përmes një procesi që është i lidhur shumë ngushtë me ngritjen e brendshme në detyrë dhe zhvillimin e fokusuar. Banka ka vazhduar t'i realizojë iniciativat zhvillimore si programet e Rotacionit dhe ato ndërfunkionale, si dhe detyrat e përshtatura mësimore. Këto programe të brendshme si dhe programe ndërkombëtare të zhvillimit synojnë të thellojnë më tutje ekspertizën e punonjësve dhe menaxherëve më të talentuar të Bankës përmes një kombinimi inovativ të metodave praktike, alternative dhe akademike të të mësuarit.

Brendimi i punëdhënësit

Gjatë vitit 2018, u prezantuan iniciativat lidhur me Fushatën e Brendimit të Punëdhënësit. Duke përdorur kanale të brendshme të komunikimit dhe media sociale, Banka Raiffeisen në Kosovë ishte e pranishme në publik me fushata të ndryshme të brendimit. Fokusi ishte në promovimin e mundësive të brendshme për zhvillimin profesional të punonjësve të bankës. Këto fushata prezantuan storië të suksesit të punonjësve lidhur me avancimin në karrierë në Bankën Raiffeisen në Kosovë, të cilat demonstuan angazhimin e vazhdueshëm të Bankës për të qenë Punëdhënësi i Preferuar në Kosovë.

Sistemi i menaxhimit të shëndetit

Aktivitetet e menaxhimit të shëndetit vazhduan të jenë një fokus edhe në vitin 2018. Qëllimi është përmirësimi i shëndetit dhe mirëqenies së punonjësve në Raiffeisen Bank në Kosovë duke përmirësuar motivimin, shëndetin dhe performancën e punonjësve.

Banka ka kryer hulumtime për të kuptuar praktikat më të mira në vende të ndryshme kur bëhet fjalë për shëndetin në punë. Bazuar në hulumtimet, banka ndau shëndetin në punë në dy pjesë:

- Seanca me karakter informativ
- Email-a lidhur me kancerin e gjirit
- Masat parandaluese
- Email-a lidhur me të ushqyerit e shëndetshëm
- Punëtori me një mjek për "Efektet e qëndrimit ulur për periudha të gjata kohore"
- Punëtori rreth shëndetit
- Email-a lidhur me efektet e pirjes së duhanit
- Seanca me qëllim të aktivizimit fizik të punonjësve
- Seanca të ecjes në natyrë (hiking)

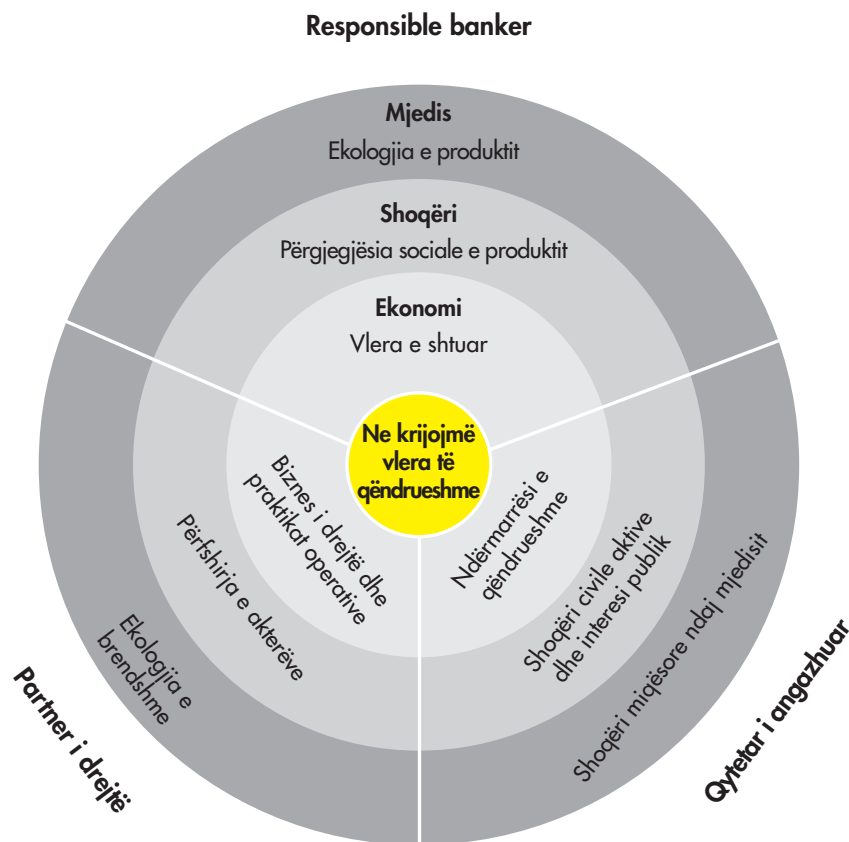
Kemi mbledhur normat preferenciale për punonjësit në mbarë Kosovën për:

- Palestër
- Fitnes
- Pishina
- Futboll.

Qëndrueshmëria dhe përgjegjësia korporative

Qëndrueshmëria ka qenë gjithmonë një parim themelor për Grupin RBI dhe një masë e suksesit korporativ. Për 130 vjet, Raiffeisen ka kombinuar suksesin financiar me veprimet me përgjegjësi sociale. Banka e kupton qëndrueshmërinë si aktivitetet e përgjegjshme korporative për sukses afatgjatë ekonomik duke marrë në konsideratë aspektet kyçe shoqërore dhe mjedisore. Si një vartëse e Raiffeisen Bank International (RBI), Banka Raiffeisen në Kosovë është e përkushtuar që të punojë në përputhje me parimet "Global Compact" të OKB-së.¹

Për këtë arsye, Banka Raiffeisen në Kosovë angazhohet për harmonizimin e strukturave të saj të menaxhimit dhe proceseve me këtë qëndrim. Në tri zonat e qëndrueshmërisë të "bankier i përgjegjshëm", "partner i drejtë" dhe "qytetar i angazhuar", të cilat janë të lidhura ngushtë me aktivitetet e saj të biznesit, Banka bën përpjekje për t'i zbatuar në mënyrë optimale vlerat dhe aftësitë e saj për të inkurajuar zhvillimin e qëndrueshëm në kompani dhe në shoqëri.

Qasja e Bankës si krijues të një institucioni dhe shoqërie të qëndrueshme

Duke u udhëhequr nga parimet e saj udhëzuese të qëndrueshmërisë, Banka punon që ta bëjë biznesin e saj të qëndrueshëm, dhe dëshiron të krijojë vlerë të qëndrueshme për palët e saj të interesit. Aktivitetet afariste operationale janë të lidhura me ndikimet mjedisore që Banka përpiqet t'i mbajë sa më të vogla që është e mundur përmes menaxhimit sistematik mjedisor. Si punëdhënëse, Banka është përgjegjëse për të siguruar kushte të sigurta dhe tërheqëse të punës për punonjësit e saj. Si anëtare e shoqërisë, Banka dëshiron të kontribuojë për të mirën e përbashkët edhe përtej aktiviteteve të saj afariste dhe të ndërmarrë veprime në përputhje me kapacitetet e saj.

¹ Një thirrje për kompanitë për t'i harmonizuar strategjitë dhe operationet me parimet universale të të drejtave të njeriut, të punës, mjedisit dhe anti-korrupsionit, dhe për të ndërmarrë veprime të cilat avancojnë qëllimet e shoqërisë. www.unglobalcompact.org

Bankieri i përgjegjshëm

Banka Raiffeisen në Kosovë në vitin 2018 kishte shumë aktivitete që kanë një ndikim në të qenit një bankier i përgjegjshëm në Kosovë.

Për sa i përket qeverisjes dhe përputhshmërisë, Banka vlerëson përgjegjësinë dhe transparencën, dhe i zbaton këto vlera në të gjitha aktivitetet e saj. Baza për këtë është Kodi i Sjelljes i Bankës, i cili zbatohet në të gjithë Grupin, për të gjithë anëtarët e stafit dhe partnerët e saj të biznesit.

Politika e kreditimit dhe politika e vendimit të kreditimit

Modeli i biznesit i Bankës është i orientuar rreth qëllimit strategjik të nivelit të lartë të krijimit të vlerës afatgjate. Kredidhënia e përgjegjshme është një komponent i rëndësishëm i këtij modeli. Banka e arrin këtë me një politikë të kreditimit që është e bazuar në ruajtjen e vazhdimësisë. Banka mbetet një huadhënës i drejtë dhe i besueshëm për bizneset me perspektiva për të ardhmen, madje edhe në kohë të vështira, dhe përveç kësaj mban një pozicion të qartë në lidhje me trajtimin e fushave të ndjeshme të biznesit. Banka Raiffeisen në Kosovë ka prezantuar një sistem të menaxhimit mjedisor dhe social, duke përfshirë edhe politikën përkatëse. Qëllimi i kësaj politike është për të kryer biznesin si një qytetar korporativ, i mirë dhe i përgjegjshëm. Prandaj, Banka përpiqet t'i respektojë të gjitha ligjet dhe rregulloret e Kosovës, duke përfshirë ato që kanë të bëjnë me çështjet mjedisore dhe shoqërore dhe është e përkushtuar që të përmirësojë kapacitetin e menaxhimit të rrezikut mjedisor dhe shoqëror (M&Sh) për t'i zvogëluar rreziqet e kredisë dhe detyrimeve.

Kredidhënia e qëndrueshme

Gjatë vitit 2018, në kuadër të financimit të projektit, Banka vazhdoi të mbështeste dhe të financonte zhvillimin e projekteve të pasurive të patundshme në lokacionet më të mira, nga zhvilluesit të cilët kanë treguar historik të ndërtimit cilësor, dorëzimit në kohë të projekteve dhe profitabilitet të qëndrueshëm. Gjatë vitit, Banka gjithashtu trajtoi projektet e energjisë së ripërtërishme, me përpilimin e një liste të projekteve prioritare duke kuptuar dhe duke u përgatitur për financimin e hidrocentraleve të vogla si dhe burimeve të tjera të ripërtërishme të energjisë, siç është energjia solare.

Kredidhënia e përgjegjshme

Banka Raiffeisen në Kosovë është e përkushtuar për politika të përgjegjshme të kredidhënies. Kjo do të thotë që Banka përpiqet të japë kredi për klientët vetëm atëherë sa mund ta përballojë gjendja e tyre financiare. Nëse klientët megjithatë hasin në vështirësi financiare, Banka i përkrah ata sa më mirë që mundet me informacion dhe këshilla.

Kënaqshmëria e klientëve

Kënaqshmëria e klientëve është prioriteti kryesor i Bankës. Prandaj, kjo matet rregullisht, si në biznesin retail ashtu edhe të korporatave, për të mundësuar veprimin e duhur sipas nevojës. Kënaqësia e klientit dhe cilësia e shërbimit në biznesin retail janë matur tashmë disa vite. Në vitin 2018, rezultati i Net Promotor Score (NPS) ishte 44, që është më shumë se 39, që ishte rezultati mesatar i NPS në treg.

Praktikat e përgjegjshme të shitjes dhe marketingut

Çështjet financiare janë çështje besimi. Prandaj, Banka Raiffeisen në Kosovë përpiqet për etiketim të qartë dhe transparent të produkteve dhe shërbimeve për të gjithë klientët dhe palët e interesit. Me rastin e reklamimit dhe marketingut të produkteve bankare, Banka i përmbahet parimeve të rrepta të destinuara për të mbrojtur klientët e saj. Banka mendon që reklamimi i rrejshëm apo çorientues është diçka e papranueshme.

Partner i drejtë

Korrupsioni dhe pastrimi i parave

Banka ndërmeret të gjitha veprimet për të shmangur çdo formë të korrupsionit, pastrimit të parave, mashtrimit apo tregtimit insajder (përdorim i informacionit të privilegjuar me qëllim përfitimin). Një parakusht në praktikën e saj biznesore dhe operacionale është sjellja e drejtë, etike dhe në përputhje me ligjin, e të gjithë anëtarëve të personelit. Mekanizmi që e siguron respektimin është kodi i sjelljes (CoC) dhe rregulloret e qarta dhe të detajuara të përfshira në Manualin e Përputhshmërisë.

Burimet njerëzore

Më 31 dhjetor 2018, Banka kishte 845 punonjës (774 me orar të plotë, 71 me orar të pjesshëm) dhe krahas këtyre 75 agjentë të shitjes direkte. Në krahasim me vitin 2017, numri i përgjithshëm i punonjësve në vitin 2018 shënoi ngritje prej 5.1 për qind. Numri i punonjësve të ri që iu bashkuan Bankës ishte 105. Gjatë vitit 2018, Banka kishte një program të rregullt të praktikës dhe disa projekte të tjera që përfshinin praktikantë. Numri i përgjithshëm i praktikantëve që ishin pjesë e programit dhe projektit ishte 157. Programi i praktikës kishte për qëllim mbështetjen për studentët e padiplomuar, studentët e programit Master dhe të diplomuar të Kosovës në zhvillimin e tyre profesional.

Zhvillimi profesional

Banka u ofron punonjësve të saj një shumëllojshmëri të mundësive të të mësuarit dhe zhvillimit përmes trajnimit në vendin e punës, trajnimit të brendshëm dhe të jashtëm në klasë, E-Learning (të mësuarit elektronik), detyra dhe përfshirje në projekte sfiduese vendore dhe ndërkombëtare, mësim të përzier, rotacione etj. Një fokus i veçantë i është dhënë konceptit të vetëzhvillimit dhe iniciativës vetanake për të mësuarit e pavarur online në vitin 2018, dhe një investim i rëndësishëm është bërë me përmirësimin e sistemit të menaxhimit të mësimit online, i cili ofron shërbime të cilësisë së lartë për nxënës duke përdorur teknologjinë më të fundit. Banka bashkëpunon me ofrues të ndryshëm të trajnimit brenda dhe jashtë Kosovës për programe specifike trajnimi. Identifikimi i nevojave të trajnimit bëhet në mënyrë të vazhdueshme për të pasur programe të përshtatura që i plotësojnë nevojat e punonjësve. Ekzistojnë gjithashtu plane individuale të zhvillimit të mbështetura me trajnime (mentorime) individuale për një numër të punonjësve, të cilat fokusohen në mënyrë specifike mbi aftësitë e një individi dhe rrisin mundësinë e zhvillimit personal.

Qytetar i angazhuar

Banka e konsideron veten si një qytetar korporativ i angazhuar, që mbështet në mënyrë aktive zhvillimin e qëndrueshëm në shoqëri. Zotimi si qytetar korporativ shkon përtej biznesit bazë dhe ka për qëllim zhvillimin e të rinjve në Kosovë në kulturë, sport, teknologji dhe arsim. Përveç kësaj, Banka gjithashtu ka kontribuar në projektet e mirëqenies sociale, me fokus të veçantë në nënat dhe fëmijët në Kosovë.

Projektet dhe iniciativat e mbështetura

Gjatë vitit 2018, Banka Raiffeisen në Kosovë vazhdoi të jetë një sponsor tradicional i projekteve të ndryshme në pesë fusha kryesore: mirëqenia sociale, kultura, arsimit, shëndetësia dhe sporti. Sa i përket mirëqenies sociale, Banka vazhdoi mbështetjen e organizatës "Aksioni për Nëna dhe Fëmijë" që punon në ngritjen e vetëdijesimit dhe mbështetjen e nënave të reja në Kosovë.

Kultura ka mbetur njëra nga fushat kryesore në të cilën Banka ka vazhduar të angazhohet. Dy projektet kryesore kulturore të cilat Banka i përkrah financiarisht tash e nëntë vjet me radhë janë dy festivalet e mirënjohura: Festivali Chopin Piano Festival dhe Festivali i Filmit në Prishtinë, PriFest. Festivali Chopin Piano Festival ofron koncerte, master kurse për studentë dhe një simpozium që i dedikohet jetës dhe punës së kompozitorëve apo pianistëve që përkujtohen çdo vit anembanë botës. Njëra nga pjesët më të rëndësishme të PriFest në Prishtinë është seria e ngjarjeve "Ko-produksioni Rajonal PriFORUM", i cili sjellë regjisorë të filmit nga vende të ndryshme të Evropës dhe të botës në Kosovë. Punëtori të ndara dhe master kurse për artistët e rinj ishin gjithashtu pjesë e këtyre dy festivaleve kryesore.

Banka Raiffeisen në Kosovë tradicionalisht ka mbështetur Galerinë Kombëtare në dy ekspozitat kryesore “Muslim Mulliqi” dhe “Gjon Mili”, që e pozicionon Bankën si mbështetëse kryesore të artit pamor. Galeria Kombëtare e Kosovës është institucioni publik kulturor më aktiv në Kosovë. Duke qenë i vetmi institucion publik për prezantimin e arteve pamore në Kosovë, ky institucion merret me promovimin e artit bashkëkohor në përgjithësi (arti konceptual, performanca, instalimi, video, piktura dhe skulptura). Ekspozita ndërkombëtare “Muslim Mulliqi” u iniciua në vitin 2003 nga Ministria e Kulturës e Kosovës për promovimin e arteve pamore në Kosovë. Ekspozita “Çmimi i Muslim Mulliqit” është ekspozita më e rëndësishme për artet bashkëkohore në Kosovë. Është një ekspozitë e kuruar me pjesëmarrës vendorë dhe ndërkombëtarë e bërë nga një kurator i jashtëm ose kuratorë të cilët zgjedhin pjesëmarrësit vendorë dhe ndërkombëtarë.

Përveç kësaj, Banka vazhdoi të promovojë artin me Galerinë Raiffeisen. Ideja ishte që t’u jepte artistëve të rinj, të ardhshëm mundësinë për të prezantuar veprat e tyre para publikut. Për këtë qëllim, Banka ka marrë me qira një hapësirë në Albi Mall, qendra më e madhe tregtare e Kosovës dhe kjo hapësirë u shndërrua në një hapësirë inovative ku çdo muaj ekspozohen vepra të reja nga artistë të rinj. Kjo ndihmon komunitetin të ketë një vend ku ata mund të mbajnë ekspozitë pa asnjë shpenzim.

Sa i përket arsimit dhe inovacionit në vitin 2018, Banka Raiffeisen në Kosovë mbështeti projektin Atomi, i cili fokusohet në identifikimin dhe mbështetjen e personave me inteligjencë të jashtëzakonshme, me dhunti dhe talente në Kosovë. Më saktësisht, qëllimi i projektit Atomi është identifikimi i hershëm i nxënësve me inteligjencë të jashtëzakonshme, me dhunti dhe talente (këtej e tutje atomist) në mënyrë që të ofrohen mundësi të duhura, kushte, kujdes dhe shkollim përkatës për këta nxënës në bazë të potencialeve të tyre intelektuale, dhuntisë, talentit, personalitetit, ambicieve, interesave, motivimit dhe kushteve dhe rrethanave të tyre socio-ekonomike. Të gjitha këto shërbime dhe aktivitete ofrohen për t’iu mundësuar këtyre studentëve që të zhvillojnë dhe realizojnë potencialin e tyre të plotë intelektual dhe në këtë mënyrë të kontribuojnë së pari në zhvillimin e tyre personal dhe në të njëjtën kohë në interesin shoqëror dhe kombëtar.

Projekte tjera të rëndësishme që u mbështetën gjatë vitit 2018 ishin klasa muzikore për fëmijët me Sindromin Doën dhe kampi veror për SOS Kopshtin e fëmijëve në Prishtinë.

Si pjesë e mbështetjes së arsimit dhe inovacionit në vitin 2018, Banka vazhdoi bashkëpunimin me BoneVet. BoneVet është një program që ofron mjedis stimulues për imagjinim, kreativitet dhe ndërtimin e ekipit. Fëmijët mësojnë duke bërë gjëra dhe duke menduar mbi atë çfarë bëjnë. Ata kanë qasje në teknologjinë moderne ARDUINO, LITTLEBITS, COMPUTERS, 3D-PRINTERS, ELECTRONICS, CNC, dhe të ngjashme për të bërë/krijuar, dizajnuar dhe luajtur. Në këtë mënyrë, ata fitojnë jo vetëm shkathtësi teknike, por gjithashtu edhe shkathtësi tjera që nuk mësohen në shkollë, si të menduarit kritik, zgjidhja e problemeve, puna në ekip, komunikimi konstruktiv dhe vetëbesimi. Ata mësojnë vlerat si barazia, diversiteti, komunikimi i hapur dhe liria e shprehjes.

Një tjetër aktivitet në fushën e inovacionit është bashkëpunimi me Qendrën e Inovacionit në Kosovë (ICK) në fushat e sigurisë kibernetike dhe fintech, ku Banka ofroi mentorim dhe sesione arsimuese sa i përket këtyre temave për të ndihmuar bizneset fillestare (start-up) që planifikojnë të investojnë në këtë fushë. Përveç kësaj, Banka Raiffeisen në Kosovë mundësoi hapjen e dy laboratorëve kompjuterikë në dy universitete private si pjesë e Memorandumit të Mirëkuptimit midis Bankës dhe Universiteteve duke pajisur të dy laboratorët me kompjuterë.

Gjatë vitit 2018, Banka Raiffeisen në Kosovë gjithashtu mbështeti projekte të ndryshme nga qytete rajonale të Kosovës si pjesë e thirrjes së hapur. Projektet e mbështetura kanë të bëjnë me artin, sportin dhe mbrojtjen e mjedisit.

Pasqyrat financiare

Raporti i auditorit të pavarur dhe pasqyrat e veçanta financiare për vitin e përmbyllur më 31 dhjetor 2018 janë të përgatitura në pajtim me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar (SNRF).

Raporti i auditorit të pavarur	41
Pasqyra e veçantë e pozicionit financiar	42
Pasqyra e veçantë e të ardhurave gjithëpërfshirëse	43
Pasqyra e veçantë e ndryshimeve në ekuitet	44
Pasqyra e veçantë e rrjedhës së parasë	45
Shënimet për pasqyrat financiare të veçanta	46-111

Deklarata mbi përgjegjësinë e menaxhmentit

Për aksionarët dhe Bordin Mbikëqyrës të Raiffeisen Bank Kosovo Sh.a.

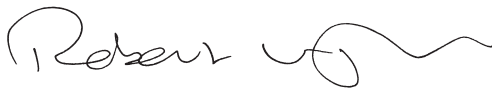
Ne kemi përgatitur pasqyrat financiare si më datën 31 dhjetor 2018 dhe për vitin e mbyllur në atë datë, të cilat paraqesin në mënyrë të saktë, në të gjitha aspektet materiale, pozitën financiare të Raiffeisen Bank Kosovo Sh.a. (në tekstin e mëtejshëm "Banka") si më 31 dhjetor 2018 si dhe rezultatet e veprimtarisë së saj dhe rrjedhën e parasë për vitin e mbyllur. Menaxhmenti është përgjegjës për të siguruar se Banka i mbanë llogaritë në pajtueshmëri me rregulloret bankare të Kosovës dhe të cilat mund të ndryshohen në mënyrë të përshtatshme për të shpalosur me saktësi të arsyeshme pozitën financiare të Bankës dhe rezultatet e veprimtarisë së saj dhe rrjedhën e parasë sipas Standardeve Ndërkombëtare të Raportimit Financiar që përfshijnë edhe Standardet dhe Interpretimet Ndërkombëtare të Kontabilitetit, të cilat janë nxjerrë nga Bordi Ndërkombëtar i Standardeve të Kontabilitetit (IASB) dhe Komiteti Ndërkombëtar për Interpretime të Raportimit Financiar (IFRIC) i IASB-së, të cilat janë relevante për veprimtarinë e saj dhe të cilat ishin në fuqi për periudhën të cilën e mbulojnë të dhënat. Menaxhmenti ka edhe përgjegjësi të përgjithshme për t'i ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm në dispozicionin e vet për të ruajtur asetet e Bankës dhe për të parandaluar dhe zbuluar mashtrimet dhe parregullsitë tjera.

Menaxhmenti konsideron se, gjatë përgatitjes së pasqyrave financiare, Banka i ka shfrytëzuar politikat adekuatë kontabël, të cilat janë zbatuar në mënyrë konsistente dhe janë mbështetur nga gjykime dhe vlerësime të arsyeshme dhe të matura, dhe se gjatë kësaj janë respektuar Standardet përkatëse Ndërkombëtare të Raportimit Financiar.

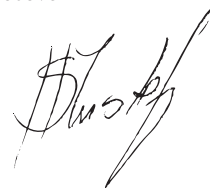
Rrjedhimisht, pasqyrat financiare konsiderohen të miratuara nga Bordi Menaxhues.

Pristinë, Kosovë
25 prill 2019

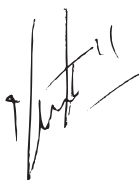
Bordi Menaxhues i Bankës Raiffeisen në Kosovë

Robert Wright
Kryesues i Bordit Menaxhues

Shukri Mustafa
Anëtar i Bordit Menaxhues

Iliriana Toçi
Anëtare e Bordit Menaxhues

Johannes Riepl
Anëtar i Bordit Menaxhues

Raporti i auditorit të pavarur

Për Aksionarët e Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C. Raport mbi auditimin e pasqyrave financiare

Opinion

Ne kemi audituar pasqyrat financiare të veçanta të Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C. (më poshtë "Banka"), që përfshijnë pasqyrën e pozicionit financiar më datë 31 dhjetor 2018, pasqyrën e të ardhurave gjithëpërfshirëse, pasqyrën e ndryshimeve në ekuitet dhe pasqyrën e rrjedhës së parasë për vitin e mbyllur në këtë datë, si edhe shënimet për pasqyrat financiare, përfshirë një përmbledhje të politikave kontabël më të rëndësishme. Sipas opinionit tonë, pasqyrat financiare të veçanta paraqesin drejtë, në të gjitha aspektet materiale pozicionin financiar të Bankës më 31 dhjetor 2018, dhe të rezultatit të saj financiar dhe të rrjedhës së parasë për vitin e mbyllur në atë datë, në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar ("SNRF").

Baza për opinionin

Ne kemi kryer auditimin tonë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Auditimit (SNA-të). Përgjegjësitë tona sipas këtyre standardeve janë përshkruar në mënyrë më të detajuar në paragrafin Përgjegjësi e Auditorit për auditimin e pasqyrave financiare të raportit tonë. Ne jemi të pavarur nga Banka në pajtim me Kodin e Etikës për Profesionistët Kontabël të Bordit të Standardeve Ndërkombëtare të Etikës për Profesionistët Kontabël ("Kodi BSNEPK") së bashku me kërkesat etike që janë të përshtatshme për auditimin e pasqyrave financiare në Kosovë, dhe kemi përmbushur përgjegjësitë tona të tjera etike në përputhje me këto kërkesa dhe të Kodit BSNEPK. Ne besojmë se evidenca e auditimit që kemi siguruar është e mjaftueshme dhe e përshtatshme për të dhënë një bazë për opinionin tonë.

Informacione të tjera të përfshira në Raportin Vjetor të vitit 2018 të Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C.

Informacione të tjera përfshijnë informacione në Raportin Vjetor të Bankës për vitin 2018, përveç pasqyrave financiare të veçanta dhe këtij raporti të auditorit. Menaxhmenti është përgjegjës për informacionet e tjera. Raporti Vjetor i Bankës për vitin 2018 pritet të na vihet në dispozicion pas datës së këtij raporti të auditorit. Opinioni ynë mbi pasqyrat financiare të veçanta nuk mbulon informacionet e tjera dhe ne nuk shprehim ndonjë lloj konkluzioni që jep siguri në lidhje me këto informacione. Në lidhje me auditimin tonë të pasqyrave financiare të veçanta, ne kemi përgjegjësinë të lexojmë informacionet e tjera të identifikuar më lartë kur ato të na vihen në dispozicion dhe të vlerësojmë nëse këto informacione kanë inkoherenca materiale me pasqyrat financiare të veçanta apo me njohjen që ne kemi marrë gjatë auditimit ose përndryshe, nëse duket se ato janë me anomali materiale.

Përgjegjësitë e menaxhmentit dhe të personave që janë të ngarkuar me qeverisjen për pasqyrat financiare të veçanta

Menaxhmenti është përgjegjës për përgatitjen dhe paraqitjen e drejtë të pasqyrave financiare të veçanta në përputhje me SNRF-të, dhe për ato kontrole të brendshme, që menaxhmenti i gjykon të nevojshme për të bërë të mundur përgatitjen e pasqyrave financiare të veçanta që nuk përmbajnë anomali materiale, qoftë për shkak të mashtrimit apo gabimit. Në përgatitjen e pasqyrave financiare të veçanta, menaxhmenti është përgjegjës për të vlerësuar aftësinë e Bankës për të vazhduar në vijimësi, duke dhënë informacion, nëse është e zbatueshme, për çështjet që kanë të bëjnë me vijimësinë dhe duke përdorur parimin kontabël të vijimësisë përveç se në rastin kur menaxhmenti synon ta likuidojë Bankën ose të ndërpresë aktivitetet, ose nëse nuk ka alternativë tjetër reale përveç sa më sipër. Personat që janë të ngarkuar me qeverisjen janë përgjegjës për mbikëqyrjen e procesit të raportimit financiar të Bankës.

Përgjegjësitë e auditorit për auditimin e pasqyrave financiare të veçanta

Objektivat tona janë që të arrijmë një siguri të arsyeshme lidhur me faktin nëse pasqyrat financiare të veçanta në tërësi nuk kanë anomali materiale, për shkak të mashtrimit apo gabimit, dhe të lëshojmë një raport auditimi që përfshin opinionin tonë. Siguria e arsyeshme është një siguri e nivelit të lartë, por nuk është një garanci që një auditim i kryer në përputhje me SNA-të do të identifikojë gjithmonë një anomali materiale kur ajo ekziston. Anomalië mund të vijnë si rezultat i gabimit ose i mashtrimit dhe konsiderohen materiale nëse, individualisht ose të marra së bashku, pritet që në mënyrë të arsyeshme të influencojnë vendimet ekonomike të përdoruesve, të marra bazuar në këto pasqyra financiare të veçanta. Si pjesë e një auditimi në përputhje me SNA-të, ne ushtrojmë gjykimin profesional dhe ruajmë skepticismin profesional gjatë gjithë auditimit. Ne gjithashtu:

- Identifikojmë dhe vlerësojmë rreziqet e anomalisë materiale të pasqyrave financiare të veçanta, qoftë për shkak të mashtrimit ose gabimit, hartojmë dhe kryejmë procedurat e auditimit në përgjigje të këtyre rreziqeve, dhe marrim evidenca auditimi që janë të mjaftueshme dhe të përshtatshme për të siguruar një bazë për opinionin tonë. Rreziku i mos zbulimit të një anomalie materiale si rezultat i mashtrimit është më i lartë se rreziku si rezultat i gabimit, sepse mashtrimi mund të përfshijë marrëveshje të fshehta, falsifikime, përjashtime të qëllimshme, informacione të deformuara, anashkalime të kontroleve të brendshme.
- Sigurojmë një njohje të kontrollit të brendshëm, që ka të bëjë me auditimin me qëllim që të përcaktojmë procedurat e auditimit që janë të përshtatshme sipas rrethanave, por jo për qëllime të shprehjes së një opinionit mbi efikasitetin e kontrollit të brendshëm të Bankës.
- Vlerësojmë përshtatshmërinë e politikave kontabël të përdorura dhe arsyeshmërinë e çmuarjeve kontabël dhe të shpjegimeve përkatëse të bëra nga Menaxhmenti.
- Nxjerrim një konkluzion në lidhje me përshtatshmërinë e përdorimit të bazës kontabël të vijimësisë, bazuar në evidencën e auditimit të marrë, nëse ka një pasiguri materiale në lidhje me ngjarjet ose kushtet, e cila mund të hedhë dyshime të mëdha për aftësinë e Bankës për të vijuar veprimtarinë. Nëse ne arrijmë në përfundimin që ka një pasiguri, ne duhet të tërheqim vëmendjen në raportin e auditorit në lidhje me shpjegimet e dhëna në pasqyrat financiare të veçanta, ose nëse këto shpjegime janë të papërshtatshme, duhet të modifikojmë opinionin tonë. Konkluzionet tona bazohen në evidencën e auditimit të marrë deri në datën e raportit tonë të auditimit. Megjithatë, ngjarje ose kushte të ardhshme mund të bëjnë që Banka të ndërpresë veprimtarinë.
- Vlerësojmë paraqitjen e përgjithshme, strukturën dhe përmbajtjen e pasqyrave financiare të veçanta, përfshirë informacionet shpjeguese të dhëna, dhe nëse pasqyrat financiare të veçanta paraqesin transaksionet dhe ngjarjet në to në një mënyrë që arrin paraqitjen e drejtë.

Ne komunikojmë me ata që janë të ngarkuar me qeverisjen e Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C., përveç të tjerave, lidhur me qëllimin dhe kohën e planifikuar të auditimit dhe gjetjet e rëndësishme të auditimit, përfshirë ndonjë mangësi të rëndësishme në kontrollin e brendshëm që ne mund të identifikojmë gjatë auditimit.

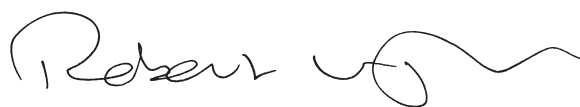
Pasqyra e veçantë e pozicionit financiar

(shumat në € '000)	Shënime	31 dhjetor 2018	31 dhjetor 2017
Pasuritë			
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme	9	112,032	119,609
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	10	24,733	39,551
Pasuritë financiare të matura me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	12	27,882	79,497
Pasuritë financiare të matura me vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse	12	95,840	-
Pasuritë financiare në dispozicion për shitje	12	-	102,726
Instrumentet e borxhit me koston e amortizuar	12	-	12,332
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	11	593,202	532,476
Pasuritë tjera	13	3,097	2,362
Investimet në filiale	14	2,234	2,234
Prona, pajisjet dhe pasuritë e paprekshme	15	29,893	10,132
Gjithsej pasuritë		888,913	900,919
Detyrimet			
Depozitat dhe huamarrjet nga bankat	16	618	9,174
Depozitat nga klientët	17	729,467	735,790
Detyrimet financiare të matura me vlerën e drejtë	18	812	1,100
Detyrimet tjera	18	10,236	8,639
Provizionet	18	537	109
Detyrimet tatimore aktuale		-	985
Detyrimi i tatimit të shtyrë	26	254	482
Kreditë e varura	19	19,325	19,325
Gjithsej detyrimet		761,249	775,604
Kapitali i aksionarëve			
Kapitali aksionar		63,000	63,000
Rezerva e vlerës së drejtë		(386)	274
Fitimet e mbajtura		65,050	62,041
Gjithsej kapitali i aksionarëve	20	127,664	125,315
Gjithsej detyrimet dhe kapitali i aksionarëve		888,913	900,919

Pasqyrat financiare të veçanta janë aprovuar që të lëshohen në emër të menaxhmentit të Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C. dhe janë nënshkruar në emër të tyre më 25 prill 2019.

Fatos Shllaku
Drejtor Financiar

Robert Wright
Drejtor Ekzekutiv
Anëtar i Bordit Menaxhues

Pasqyra e veçantë e pozicionit financiar lexohet së bashku me shënimet që janë pjesë përbërëse e pasqyrave financiare të veçanta të paraqitura në faqet 46 deri 111.

Pasqyra e veçantë e të ardhurave gjithëpërfshirëse

(shumat në € '000)	Shënimet	31 dhjetor 2018	31 dhjetor 2017
Të ardhurat nga norma efektive e interesit	21	43,245	39,090
Shpenzimet nga interesi	21	(2,413)	(2,494)
Neto të ardhurat nga interesi		40,832	36,596
Të ardhurat nga dividendi		1,074	-
Të ardhurat nga tarifat dhe komisionet	22	17,569	18,976
Shpenzimet për tarifa dhe komisione	22	(6,810)	(6,085)
Të ardhurat neto nga tarifat dhe komisionet		10,759	12,891
Shpenzimet tregtare neto		(178)	(59)
Shpenzimet e humbjes kreditore për kreditë dhe paradhëniet për klientët	7	(4,639)	(5,655)
Shpenzimet e humbjes kreditore për kreditë dhe paradhëniet për banka		(25)	-
Shpenzimet e humbjes kreditore për letrat me vlerë		(39)	-
Rikuperimet nga kreditë e shlyera më parë		1,740	1,493
Shpenzimet për provizione për humbjet nga zotimet kreditore dhe detyrimet kontingjente		(175)	10
Fitimet neto të pasurive financiare me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes		115	235
Të ardhura tjera operative	23	1,134	1,087
Të ardhurat operative neto		50,598	46,598
Shpenzimet e personelit	24	(12,815)	(12,472)
Zhvlrësimi i pronave dhe pajisjeve	25	(1,611)	(1,455)
Amortizimi i pasurive të paprekshme	25	(1,639)	(1,845)
Shpenzime tjera operative	25	(11,510)	(10,959)
Fitimi para tatimit		23,023	19,867
Shpenzimet e tatimit në fitim	26	(2,517)	(2,288)
Fitimi për vitin		20,506	17,579
Të ardhurat tjera gjithëpërfshirëse			
<i>Zërat që janë apo mund të ri-klasifikohen në fitim apo humbje</i>			
Ndryshimi neto në vlerën e drejtë të pasurive financiare nëpërmjet të ardhurave gjithëpërfshirëse		(660)	-
Ndryshimi neto në pasuritë financiare në dispozicion për shitje		-	314
Gjithsej të ardhurat gjithëpërfshirëse për vitin		19,846	17,893

Pasqyra e veçantë e të ardhurave gjithëpërfshirëse lexohet së bashku me shënimet që janë pjesë përbërëse e pasqyrave financiare të veçanta të paraqitura në faqet 46 deri 111.

Pasqyra e veçantë e ndryshimeve në ekuitet

(shumat në '000 Euro)	Kapitali aksionar	Fitimet e mbajtura	Rezerva e vlerës së drejtë	Gjithsej kapitali i aksionarëve
Gjendja më 1 janar 2017	63,000	59,862	(40)	122,822
Fitimi i vitit	-	17,579	-	17,579
Ndryshimi neto në vlerën e drejtë të Investimeve Financiare - të mbajtura për shitje	-	-	314	314
Gjithsej të ardhurat gjithëpërfshirëse	63,000	77,441	274	140,715
Kontributet dhe shpërndarjet				
Dividendët ndaj pronarëve të kapitalit	-	(15,400)	-	(15,400)
Gjendja më 31 dhjetor 2017	63,000	62,041	274	125,315
Ndikimi i adaptimit të SNRF 9 Shënimi 6	-	3	-	3
Gjendja hapëse e ri paraqitur sipas SNRF 9 Shënimi 6	63,000	62,044	274	125,318
Fitimi i vitit	-	20,506	-	20,506
Ndryshimi neto në vlerën e drejtë të pasurive financiare nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse	-	-	(660)	(660)
Të ardhurat të tjera gjithëpërfshirëse	63,000	82,550	(386)	145,164
Kontributet dhe shpërndarjet				
Dividendët ndaj pronarëve të kapitalit	-	(17,500)	-	(17,500)
Gjendja më 31 dhjetor 2018	63,000	65,050	(386)	127,664

Pasqyra e veçantë e ndryshimeve në ekuitet lexohet së bashku me shënimet që janë pjesë përbërëse të pasqyrave financiare të veçanta të paraqitura në faqet 46 deri 111.

Pasqyra e veçantë e rrjedhës së parasë

(shumat në € '000)	Shënimet	31 dhjetor 2018	31 dhjetor 2017
Rrjedha e parasë nga aktivitetet operative			
Interesi i pranuar në kredi		39,706	38,435
Interesi i paguar në plasmane		144	(93)
Interesi i pranuar në investimet në letra me vlerë		2,296	4,005
Interesi i paguar në depozita dhe kredi të varura		(2,909)	(3,021)
Tarifat dhe komisionet e pranuar		17,569	18,976
Tarifat dhe komisionet e paguara		(6,881)	(5,488)
Të ardhura të tjera nga aktivitetet jo-bankare		2,874	2,982
Shpenzimet e personelit të paguara		(12,762)	(12,365)
Shpenzime të tjera operative të paguara		(10,575)	(6,428)
Tatimi në të ardhura i paguar		(3,900)	(2,550)
Rrjedha e parasë nga aktivitetet operative para ndryshimeve në pasuritë dhe detyrimet operative		25,562	34,453
Ndryshimet në pasuritë dhe detyrimet operative			
Rezerva e detyrueshme e likuiditetit		293	(4,498)
Kreditë dhe paradhëniet për bankat		14,818	1,013
Kreditë dhe paradhëniet për klientët		(72,858)	(41,649)
Investimet në letra me vlerë		70,942	9,481
Pasuri të tjera		(735)	(926)
Detyrimet ndaj klientëve		(5,757)	10,883
Depozitat nga banka		(202)	440
Detyrimet tjera		563	(5,211)
Rrjedha neto e parasë nga aktivitetet operative		32,626	3,986
Rrjedhat e parasë nga aktivitetet investuese			
Blerja e pronës, pajisjeve dhe pasurive të paprekshme	15	(14,021)	(3,116)
Neto paraja e shfrytëzuar në aktivitete investuese		(14,021)	(3,116)
Rrjedhat e parasë nga aktivitetet financuese			
Kthimi i huamarrjeve	8	(8,354)	-
Huamarrjet e marra	8	-	8,223
Dividendët e shpërndara	8	(17,500)	(15,400)
Rrjedha neto e parasë nga aktivitetet financuese		(25,854)	(7,177)
Efekt i ndryshimit të normës së këmbimit valutor		(34)	(54)
Zvogëlimi neto i parasë dhe ekuivalentëve të parasë		(7,283)	(6,361)
Paraja dhe ekuivalentët e parasë në fillim të vitit	9	47,986	54,347
Paraja dhe ekuivalentët e parasë më 31 dhjetor	9	40,703	47,986

Pasqyra e veçantë e rrjedhës së parasë lexohet së bashku me shënimet që janë pjesë përbërëse e të pasqyrave financiare të veçanta të paraqitura në faqet 46 deri 111.

Shënimet për pasqyrat financiare e veçantë për vitin që përfundoi më 31 dhjetor 2018

1. Njësia raportuese

Raiffeisen SEE Region Holding GmbH është aksionari që ka në pronësi 100% të Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C. Raiffeisen SEE Region Holding GmbH është 100 % në pronësi indirekte të Raiffeisen Bank International AG.

Banka operon sipas licencës bankare të lëshuar nga BQK më 8 nëntor 2001. Aktivitetet kryesore afariste të Bankës janë aktivitetet bankare komerciale dhe retail brenda Kosovës.

Më 31 dhjetor 2018 Banka ka 8 degë dhe 38 nëndegë brenda Kosovës (31 dhjetor 2017: 8 degë dhe 38 nëndegë). Zyra e regjistruar e Bankës është e vendosur në adresën në vijim: Rruga UÇK nr. 51, 10000 Prishtinë, Republika e Kosovës.

2. Baza e përgatitjes

2.1 Baza e kontabilizimit

Pasqyrat financiare të veçanta janë përgatitur në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar ("SNRF") dhe interpretimet e saj të miratuara nga Bordi Ndërkombëtar i Standardeve të Kontabilitetit (BNSK).

2.2 Standardet dhe interpretimet e reja dhe të ndryshuara

Në këto pasqyra financiare, Banka ka aplikuar për herë të parë SNRF 9, SNRF 15 dhe SNRF 7R, efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018. Banka nuk ka miratuar në fillim asnjë standard tjetër, interpretim ose amendim që është lëshuar por që ende nuk është efektiv.

2.2.1 SNRF 9 Instrumentet Financiare

SNRF 9 zëvendëson SNK 39 për periudhat vjetore më ose pas 1 janarit 2018.

Banka nuk ka riparaqitur informacion krahasues për vitin 2017 për instrumentet financiare në fushën e SNRF 9. Prandaj, informacioni krahasues për vitin 2017 raportohet sipas SNK 39 dhe nuk është i krahasueshëm me informacionin e paraqitur për vitin 2018. Dallimet që rrjedhin nga miratimi i SNRF 9 janë njohur drejtpërdrejt në fitimet e pashpërndara që nga 1 janari 2018 dhe janë shpalosur në Shënimin 6.

2.2.1.1 Ndryshimet në klasifikim dhe matje

Për të përcaktuar kategorinë e tyre të klasifikimit dhe matjes, SNRF 9 kërkon që të gjitha pasuritë financiare, përveç instrumenteve të kapitalit dhe derivativëve, të vlerësohen në bazë të një kombinimi të modelit të biznesit të njësisë ekonomike për menaxhimin e pasurive dhe karakteristikat e rrjedhave monetare kontraktuale të instrumenteve.

Kategoritë e matjes së pasurisë financiare të SNK 39 (vlera e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes (FVPL), të mbajtura për shitje (AFS), të mbajtura deri në maturim dhe kosto e amortizuar) janë zëvendësuar me:

- Instrumentet e borxhit me koston e amortizuar
- Instrumentet e borxhit me vlerë të drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse (FVOCI), ku fitimet ose humbjet kthehen si mosnjohje në pasqyrën e fitimit ose humbjeve;
- Instrumentet e kapitalit në FVOCI, pa kthimin e fitimeve ose humbjeve si mosnjohje në pasqyrën e fitimit ose humbjeve;
- Pasuritë financiare FVPL

Kontabilizimi i detyrimeve financiare mbetet kryesisht i njëjtë me atë të SNK 39, përveç trajtimit të fitimeve ose humbjeve që lindin nga risku kreditor të një njësie ekonomike që lidhet me detyrimet e përcaktuara në FVPL. Lëvizje të tilla janë paraqitur në OCI pa rriklasifikim të mëvonshëm në fitim ose humbje.

2.2.1.2 Ndryshimet në llogaritjen e rënies në vlerë

Miratimi i SNRF 9 ka ndryshuar rrënjësisht kontabilitetin e Bankës për zhvlerësimin e humbjeve nga kreditë duke zëvendësuar qasjen e humbjeve të ndodhura me SNK 39 me një qasje të pritshme të humbjes kreditore ("ECL"). SNRF 9 kërkon që Banka të regjistrojë një kompensim për ECL-të për të gjitha huatë dhe pasuritë e tjera financiare të borxhit që nuk mbahen në FVPL, së bashku me angazhimet e huasë dhe kontratat e garancisë financiare. Zbritja bazohet në ECL-të që lidhen me probabilitetin e mosplotësimin në dymbëdhjetë muajt e ardhshëm nëse nuk ka pasur një rritje të konsiderueshme në riskun kreditor që nga krijimi. Nëse pasuria financiare plotëson përkufizimin e kredisë së blerë ose të krijimit të kredisë me probleme (POCI), lejohet ngarkesa e ECL-ve bazuar në jetëgjatësinë e pasurisë.

Detajet e metodës së zhvlerësimit të Bankës janë paraqitur në Shënimin 3 dhe 4. Ndikimi sasior i zbatimit të SNRF 9 më 1 janar 2018 është shpalosur në Shënimin 6.

2.2.2 SNRF 7R

Për të pasqyruar ndryshimet midis SNRF 9 dhe SNK 39, SNRF 7 *Instrumentet Financiare: Dhënia e Informacioneve shpjeguese* është përditësuar dhe Banka e ka miratuar atë së bashku me SNRF 9 për vitin që fillon më 1 janar 2018. Ndryshimet përfshijnë dhënien e informacioneve shpjeguese në tranzicion siç tregohet në Shënimin 6, informacioni cilësor dhe sasior në lidhje me llogaritjet ECL si supozimet dhe inputet e përdorura janë paraqitur në Shënimin 6. Bashkëndimi i saldove hapëse dhe mbyllëse i zbritjeve ECL është paraqitur në Shënimin 6. SNRF 7R gjithashtu kërkon dhënie informacionesh shpjeguese shtesë dhe më të detajuara për kontabilitetin mbrojtës edhe për njësitë ekonomike që zgjedhin të vazhdojnë të zbatojë dhe të mbrojnë kërkesat e kontabël të SNK 39.

2.2.3 SNRF 15 Të Ardhurat nga Kontratat me Klientët

SNRF 15 zëvendëson të gjitha kërkesat ekzistuese të të hyrave në SNRF (SNK 11 Kontratat e Ndërtimit, SNK 18 Të Hyrat, IFRIC 13 Programet e Besnikërisë së Klientit, KIRFN 15 Marrëveshjet për Ndërtimin e Pasurive të Paluajtshme, KIRFN 18 Transferet e Pasurive nga Konsumatorët dhe KIS 31 Të Ardhurat - Shërbimet e Reklamimit) dhe zbatohet për të gjitha të ardhurat që rrjedhin nga kontratat me klientët, me përjashtim të rasteve kur kontratat janë në kuadër të standardeve të tjera, siç janë SNK 17 Qiradhënie (ose SNRF 16 Qira, një herë e aplikuar). Kërkesat e saj gjithashtu sigurojnë një model për njohjen dhe matjen e fitimeve dhe humbjeve në dispozicion të disa pasurive jo financiare, duke përfshirë pasuritë afatgjata materiale, ndërtesa, makineri e pajisje dhe pasuri jo-materiale. Duke qenë se fokusimi i SNRF 15 nuk është kontabilizimi i të ardhurave nga instrumentet financiare të cilat në rastin e Bankës trajtohen sipas SNRF 9, numri i kontratave për të cilat standardi është i aplikueshëm është shumë i kufizuar.

Banka miratoi SNRF 15 duke përdorur metodën e modifikuar retrospektive duke filluar me datën e zbatimit fillestar të 1 janarit 2018. Banka zgjodhi të zbatojë standardin për të gjitha kontratat më 1 janar 2018. Informacioni krahasues nuk është riparaqitur dhe vazhdon të raportohet sipas SNK 18 dhe interpretimet përkatëse.

SNRF 15 kryesisht përfshin brenda fushëveprimit të saj të ardhurat nga tarifat dhe komisione të Bankës (Shënimi 22). Këto tarifa dhe komisione normalisht fitohen kur transaksionet ekzekutohen ose janë tarifat e aplikuar për mirëmbajtjen e llogarive brenda një muaji apo viti dhe zakonisht përmbushin detyrimet e performancës dhe të ardhurave njihen brenda vitit financiar. Miratimi i SNRF 15 nuk ka ndryshuar praktikat e njohjes së të ardhurave të Bankës.

2.3 Valuta funksionale dhe e prezantimit

Valuta funksionale e Bankës e përdorur në përgatitjen e pasqyrave financiare të veçanta është Euro, pasi që është valuta e mjedisit ekonomik primar në të cilin punon Banka dhe pasqyron substancën ekonomike të ngjarjeve të lidhura ("valuta funksionale"). Të gjitha shumat janë rrumbullkuar në mijëshen më të afërt, përveç kur specifikohet ndryshe.

2.4 Përdorimi i gjykimeve dhe vlerësimeve

Në përgatitjen e këtyre pasqyrave financiare të veçanta, menaxhmenti ka bërë gjykime, vlerësime dhe supozime të cilat ndikojnë në zbatimin e politikave kontabël të Bankës dhe shumat e raportuara të pasurive, detyrimeve, të ardhurave dhe shpenzimeve. Rezultatet reale mund të ndryshojnë nga këto vlerësime.

Vlerësimet dhe supozimet rishikohen në mënyrë të vazhdueshme. Rishikimet e vlerësimeve njihen në mënyrë prospektive.

3. Politikat e rëndësishme kontabël

Informacioni për fushat e rëndësishme të pasigurisë së vlerësimit dhe gjykimet kritike në zbatimin e politikave kontabël që kanë efektin më të rëndësishëm në shumat e njohura në pasqyrat financiare të veçanta janë përshkruar në shënimet 3.4, 4 dhe 5.

Politikat kontabël të mëposhtme janë zbatuar në vazhdimësi në të gjitha periudhat e prezantuara në këto pasqyra financiare të veçanta.

3.1 Filialet dhe konsolidimi

Filialet janë entitete të kontrolluara nga Banka. Kontrolli ekziston kur Banka është e ekspozuar, ose ka të drejta, ndaj kthimit variabil nga përfshirja e saj me të investuarin (filialin) dhe ka aftësinë të ndikojë në atë kthim përmes pushtetit të vet mbi të investuarin.

Këto pasqyra financiare paraqesin rezultatin dhe pozitën financiare vetëm të Bankës dhe nuk përfshijnë ato të filialeve të saj, siç është dhënë në detaje në shënimin 14.

Banka përgatitë pasqyra financiare të veçanta në përputhje me SNRF. Është bërë përjashtim nga konsolidimi sepse Banka në vetvete është vartës tërësisht në pronësi dhe kompania mëmë përfundimtare Raiffeisen Bank International përgatitë pasqyra financiare të konsoliduara, në dispozicion për përdorim publik në <http://www.rbinternational.com>, që janë në përputhje me Standardet Ndërkombëtare të Raportimit Financiar.

Interesat në filiale janë llogaritur në bazë të kostos në pasqyrat financiare e veçanta.

3.2 Transaksionet në valuta të huaja

Transaksionet në valutë të huaj regjistrohen me kursin në ditën e transaksionit. Pasuritë dhe detyrimet monetare në valutë të huaj konvertohen me kursin e këmbimit në datën e raportimit.

Fitimet dhe humbjet nga këmbimi valutor si rezultat i pagesës së transaksioneve të tilla dhe nga konvertimi në kursin e këmbimit në fund të vitit të pasurive dhe detyrimeve monetare në valutë të huaj paraqiten në fitim dhe humbje.

3.3 Pasuritë financiare dhe detyrimet financiare

3.3.1 Klasifikimi i Pasurive financiare

Nga 1 janari 2018, Banka klasifikon të gjitha pasuritë e saj financiare bazuar në modelin e biznesit për menaxhimin e pasurive dhe kushteve kontraktuale të pasurisë, të matura në:

- koston e amortizuar;
- vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse (FVOCI); dhe
- vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes (FVTPL).

3.3.2 Klasifikimi i Detyrimeve financiare

Sipas SNRF 9, të gjitha detyrimet financiare klasifikohen si më pas të matura me koston e amortizuar përveç për artikujt e mëposhtëm që maten në FVTPL:

- Detyrimet financiare që mbahen për tregtim - duke përfshirë derivativët;
- Detyrimet financiare që lindin kur një transferim i një pasurie financiare nuk kualifikohet për çregjistrim ose kur zbatohet qasja e përfshirjes së vazhdueshme;
- Garancitë financiare dhe nën angazhimet kreditore për interesat me normë të tregut;
- Detyrimet kontingjente të njohura nga një blerës në një kombinim biznesi;
- Detyrimet financiare që janë përcaktuar si në FVTPL për njohjen fillestare.

Banka klasifikon të gjitha detyrimet e saj financiare me koston e amortizuar.

3.3.3 Modeli i Biznesit

Banka përcakton modelin e saj të biznesit në nivelin që reflekton më mirë se si menaxhon grupet e pasurive financiare për të arritur objektivin e saj të biznesit.

Modeli i biznesit i Bankës nuk vlerësohet në bazën instrument pas instrumente, por në një nivelin më të lartë të portofoleve të grumbulluara dhe bazohet në faktorë të vëzhgueshëm si:

- Si vlerësohet dhe raportohet performanca e modelit të biznesit dhe pasurive financiare të mbajtura brenda atij modeli biznesi të personelit drejtues të njësisë ekonomike;
- Risqet që ndikojnë në ecurinë e modelit të biznesit (dhe pasuritë financiare të mbajtura brenda atij modeli biznesi) dhe, në veçanti, mënyrën se si menaxhohen ato risqe;
- Si kompensohen menaxherët e biznesit (për shembull, nëse kompensimi bazohet në vlerën e drejtë të pasurive të administruara ose në mjetet kontraktuale të arkëtuara);
- Frekuenca e pritshme, vlera dhe koha e shitjeve janë gjithashtu aspekte të rëndësishme të vlerësimit të Bankës.

Megjithatë, pritjet e Bankës janë se niveli më i lartë i gjenerimit është në nivel të Departamentit të Bankës. Duhet të përdoren nën-portofole të mëtejshëm në mënyrë që çdo portofol të jetë i njëjtë ose i ngjashëm.

- Zona e biznesit;
- Vlerësimi i performancës së KPI;
- Menaxhimi kyç Personal (B-1);
- Risku dhe proceset e menaxhimit të riskut;
- IT Infrastruktura.

Vlerësimi i modelit të biznesit bazohet në skenarë të pritshëm, pa marrë në konsideratë skenarët e “rastit më të keq” ose “rastin e stresit”. Nëse rrjedhat e mjeteve monetare pas njohjes fillestare realizohen në një mënyrë të ndryshme nga pritjet origjinale të Bankës, Banka nuk ndryshon klasifikimin e pasurive të mbetura financiare të mbajtura në atë model biznesi, por përfshin informacion të tillë gjatë vlerësimit të pasurive financiare të sapo krijuara apo të sapo blera.

3.3.4 Karakteristikë e rrjedhës së parasë kontraktuale

Pasi Banka të përcaktojë se modeli i biznesit të një portofoli specifik është mbajtja e mjeteve financiare për të mbledhur flukse monetare kontraktuale (ose duke mbledhur flukse monetare kontraktuale dhe duke shitur pasuritë financiare), vlerëson nëse kushtet e kontratës së pasurisë financiare japin rritje në datat specifike të flukseve të mjeteve monetare që janë vetëm pagesa e principalit dhe interesit për shumën kryesore të papaguar. Për këtë qëllim, interesi përcaktohet si shpërbllim për vlerën kohore të parasë dhe për risku kreditor që shoqërohet me shumën e principalit të papaguar gjatë një periudhe të caktuar kohore dhe për risqet e tjera bazë (p.sh. likuiditeti) dhe shpenzimet (p.sh. administrative), si dhe një marzhë fitimi.

Në vlerësimin nëse rrjedhat monetare kontraktuale janë vetëm pagesa e principalit dhe interesit, banka do të marrë parasysh kushtet kontraktuale të instrumentit. Kjo do të përfshijë vlerësimin nëse pasuria financiare përmban një term kontraktual që mund të ndryshojë kohën ose shumën e rrjedhave të mjeteve monetare kontraktuale në mënyrë që të mos plotësojë këtë kusht. Banka konsideron:

- Parapagimet, kushtet e zgjatjes
- Karakteristika e avantazheve
- Pretendimi është e kufizuar në pasuritë e specifikuar ose rrjedhat e mjeteve monetare
- Instrumente të lidhura në mënyrë kontraktuale

Ky vlerësim duhet të kryhet në instrument për instrument në datën e njohjes fillestare të pasurisë financiare

3.3.5 Modifikimi i Vlerës në kohë të Parasë dhe Testit Benchmark

Vlera në kohë e parasë është elementi i interesit që ofron konsideratë vetëm për kalimin e kohës. Nuk merr parasysh risqet e tjera (kredi, likuiditet etj.) ose kostot (administrative, etj.) të lidhura me mbajtjen e një pasurie financiare.

Në disa raste, vlera në kohë e elementit të parasë mund të modifikohet (e papërsosur). Ky do të ishte rasti, për shembull, nëse norma e interesit të një pasurie financiare rikthehet periodikisht, por frekuenca e atij adaptimi nuk përputhet me normën e interesit. Në këtë rast njësitë duhet të vlerësojnë modifikimin nëse rrjedhat monetare kontraktuale ende përfaqësojnë vetëm pagesat e principalit dhe të interesit, d.m.th. Termi i modifikimit nuk ndryshon ndjeshëm rrjedhat e mjeteve monetare nga një instrument referent ‘i përsosur’. Ky vlerësim nuk është një zgjedhje e politikës kontabël dhe nuk mund të shmanget thjesht duke konkluduar që një instrument, në mungesë të një vlerësimi të tillë, do të matet me vlerën e drejtë.

Për karakteristikat e mëposhtme kontraktuale kryesore që potencialisht mund të modifikojnë vlerën kohore të parasë, zbatohet një test benchmark:

- Shpejtësia e interesit të ri nuk përputhet me maturimin e interesit;
- Treguesin e trendit;
- Klauzolën zbutëse;
- Greis periudhën;
- Referenca e rendimentit dytësor të tregut.

Testi benchmark për çdo produkt të zbatueshëm në nivel bankar drejtohet nga RBI HO në Vienë.

3.3.6 Njohja e pasurive dhe detyrimeve financiare

Banka fillimisht njeh kreditë, të arkëtueshmet dhe detyrimet e tjera financiare në datën në të cilën ato janë krijuar. Të gjitha instrumentet të tjera financiare (përfshirë blerjet e rregullta dhe shitjet e pasurive financiare) njihen në datën e tregimit, që është data në të cilën Banka bëhet pjesë në dispozitat kontraktuale të instrumentit të provizionimit. Pasuria financiare ose detyrimi financiar matet fillimisht me vlerën e drejtë plus, për zërin që nuk është me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes, kostove të transaksionit që lidhen drejtpërdrejtë me blerjen apo emetimin.

3.3.7 Mosnjohja e pasurive dhe detyrimeve financiare

3.3.7.1 Mosnjohja për shkak të modifikimit thelbësor të termave dhe kushteve - Politika e zbatueshme nga 1 janari 2018 (SNRF 9)

Banka çregjistron një pasuri financiare, të tillë si një hua për një klient, kur kushtet janë rinegocuar në atë masë që, në thelb, bëhet një hua të re, me diferencën e njohur si fitim ose humbje, në masën se një humbje nga zhvlerësimi nuk është regjistruar ende. Huatë e reja të njohura klasifikohen si Kategoria 1 për qëllimet e matjes ECL, përveç nëse kredia e re konsiderohet të jetë POCL.

Gjatë vlerësimit për mosnjohjen e një huaje për një klient, ndër të tjera, Banka konsideron faktorët e mëposhtëm:

- Ndryshimi në valutën e huasë;
- Prezantimi i një tipari të kapitalit;
- Ndryshimi në palën tjetër;
- Nëse modifikimi është i tillë që instrumenti të mos plotësojë kriterin e SPPI.

Nëse modifikimi nuk rezulton në rrjedhën e mjeteve monetare që janë në thelb të ndryshme, modifikimi nuk rezulton në mosnjohje. Bazuar në ndryshimet në rrjedhën e mjeteve monetare të skontuara në EIR origjinale, Banka regjistron një fitim ose humbje modifikimi, në masën që një humbje nga zhvlerësimi nuk është regjistruar ende.

3.3.7.2 Mosnjohja përveç modifikimit substancial - Politika e zbatueshme nga 1 janari 2018 (SNRF 9)

Pasuritë financiare

Një pasuri financiare (ose, kur është e mundur, një pjesë e një pasurie financiare ose një pjesë të një grupi të pasurive financiare të ngjashme) çregjistrohet kur të drejtat për të marrë mjete monetare nga pasuria financiare ka skaduar. Banka gjithashtu çregjistron pasurinë financiare nëse ka transferuar pasurinë financiare dhe transferimi kualifikohet për çregjistrim.

Banka ka transferuar pasurinë financiare nëse dhe vetëm nëse:

- Banka ka transferuar të drejtat e saj kontraktuale për të marrë mjete monetare nga pasuria financiare, ose
- Ajo ruan të drejtat e mjeteve monetare, por ka marrë përsipër detyrimin për të paguar mjetet monetare të marra në tërësi pa vonesë materiale për një palë të tretë nën një marrëveshje kalimtare.

Marrëveshjet kalimtare janë transaksione ku Banka ruan të drejtat kontraktuale për të marrë mjetet monetare të një pasurie financiare ('pasuria origjinale'), por merr përsipër një detyrim kontraktual për të paguar këto mjete monetare në një ose më shumë subjekte ('përfituesit eventuale'), kur plotësohen të gjitha tri kushtet e mëposhtme:

- Banka nuk ka asnjë detyrim për të paguar shumat për përfituesit eventualë, nëse nuk ka mbledhur shuma ekuivalente nga pasuria origjinale, duke përfshirë paradhëniet afatshkurtra me të drejtën e rimbursimit të plotë të shumës së huasë plus interesin e përlogaritur me normat e tregut;
- Banka nuk mund të shesë ose të zotojë pasurinë origjinale përveçse si siguri për përfituesit eventualë;
- Banka duhet të dorëzojë çdo mjet monetar që mbledh në emër të përfituesve eventual pa vonesë thelbësore.

Përveç kësaj, Banka nuk ka të drejtë të riinvestojë mjete të tilla monetare, me përjashtim të investimeve në para dhe ekuivalentët e parasë duke përfshirë interesin e fituar, gjatë periudhës midis datës së arkëtimit dhe datës së dërgesës së kërkuar për përfituesit eventualë.

Një transferim kualifikohet për mosnjohje nëse:

- Banka ka transferuar kryesisht të gjithë riskun dhe përfitimet e pasurisë;
- ose
- Banka nuk ka transferuar ose ruajtur në mënyrë të konsiderueshme të gjitha risqet dhe përfitimet e pasurisë, por ka transferuar kontrollin e pasurisë.

Banka e konsideron të transferojë kontrollin nëse dhe vetëm nëse transferuesi ka aftësinë praktike për të shitur pasurinë në tërësinë e saj për një palë të tretë të palidhur dhe është në gjendje ta ushtrojë atë aftësi në mënyrë të njëanshme dhe pa vendosur kufizime shtesë për transferimin.

Kur Banka nuk ka transferuar ose ruajtur në mënyrë të konsiderueshme të gjitha risqet dhe përfitimet dhe ka ruajtur kontrollin e pasurisë, pasuria vazhdon të njihet vetëm në masën e përfshirjes së vazhdueshme të Bankës, në të cilin rast, Banka njih edhe një detyrim shoqërues. Pasuritë e transferuara dhe detyrimi shoqërues maten në bazë që pasqyron të drejtat dhe detyrimet që Banka ka ruajtur.

Nëse përfshirja e vazhdueshme merr formën e një opsioni të shkruar ose të blerë (ose të dyja) në pasurinë e transferuar, përfshirja e vazhdueshme matet në vlerën që Banka do të kërkojë të paguajë pas riberjes. Në rastin e një opsioni të vënë me shkrim mbi një pasuri që matet me vlerën e drejtë, shkalla e përfshirjes së vazhdueshme të njësisë ekonomike kufizohet në vlerën më të ulët të vlerës së drejtë të pasurisë të transferuar dhe çmimit të ushtrimit të opsionit.

Detyrimet financiare

Detyrimi financiar nuk njihet kur obligimi nga detyrimi zbatohet, anulohet ose skadon. Kur një detyrim financiar ekzistues zëvendësohet nga një tjetër nga i njëjti huadhënës në kushte thelbësisht të ndryshme, ose kushtet e një detyrimi ekzistues ndryshohen në mënyrë substanciale, një shkëmbim ose modifikim i tillë trajtohet si një mosnjohje e detyrimit fillestar dhe njohja e një detyrimi të ri. Diferenca midis vlerës kontabël të detyrimit financiar fillestar dhe vlerës së paguar njihet në fitim ose humbje.

3.3.7.3 Mosnjohja e pasurive dhe detyrimeve financiare (Politika e zbatueshme para 1 janarit 2018 SNK 39)

Banka e çregjistron një pasuri financiare kur të drejtat kontraktuese mbi rrjedhat e parasë nga pasuria financiare mbarojnë, ose kur transferon të drejtat për të marrë rrjedhat monetare kontraktuese në një transaksion në të cilin kryesisht të gjitha risqet dhe përfitimet e pronësisë së pasurisë financiare janë transferuar apo një pasuri financiare për të cilën Banka as nuk mban thelbësisht të gjitha risqet dhe përfitimet e pronësisë dhe nuk e mban kontrollin e pasurisë financiare.

Me çregjistrimin e pasurisë financiare, diferenca ndërmjet vlerës bartëse të pasurisë (ose vlera e bartur e ndarë për pjesën e pasurisë që po çregjistrohet) dhe shumës së konsideratës së pranuar (përfshirë çdo pasuri të re të përfituar minus çdo detyrim të ri të marrë përsipër) dhe çdo fitimi ose humbje kumulative që është njohur në të ardhurat e tjera gjithëpërfshirëse, njihet në fitim ose humbje. Çdo interes në pasuritë financiare të transferuara që kualifikohen për çregjistrim që krijohet ose mbahet nga Banka njihet si pasuri apo detyrim i veçantë.

Banka çregjistron një detyrim financiar kur obligimet e veta kontraktuale përfundojnë apo anulohen, apo u skadon afati.

3.3.8 Netimi

Pasuritë financiare dhe detyrimet financiare netohen reciprokisht dhe shuma neto paraqitet në pasqyrën e gjendjes financiare kur, dhe vetëm kur, Banka ka të drejtë ligjore për të kompensuar shumat dhe synon ose t'i shlyejë ato në bazë neto ose të realizojë pasurinë dhe ta shlyejë detyrimin njëkohësisht.

Të ardhurat dhe shpenzimet paraqiten në bazë neto vetëm atëherë kur lejohet sipas SNRF.

3.3.9 Matja e kostos së amortizuar

“Kostoja e amortizuar” e një pasurie financiare ose detyrimi financiar është shuma me të cilën pasuria financiare ose detyrimi financiar matet në njohjen fillestare minus shlyerjet e kryegjësë, plus ose minus amortizimi i akumuluar duke përdorur metodën e interesit efektiv për çdo diferencë ndërmjet vlerës fillestare të njohur dhe vlerës në maturitet, minus zbritjet eventuale për shkak të rënies në vlerë.

3.3.10 Matja e vlerës së drejtë

“Vlera e drejtë” është çmimi që do të merrej nëse shitet një pasuri ose që do të paguhej për të transferuar një detyrim në një transaksion të rregullt ndërmjet pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes në tregun kryesor ose, në mungesë të tij, tregun më të favorshëm në të cilin Banka ka qasje në atë datë. Vlera e drejtë e detyrimit pasqyron riskun e mos performancës së tij.

Qëllimi i përdorimit të një teknike vlerësimi është të përcaktojë se cili do të ishte çmimi i transaksionit (p.sh. një çmim dalës) në datën e matjes në një transaksion të rregullt ndërmjet pjesëmarrësve të tregut. Vlera e drejtë vlerësohet në bazë të rezultateve të një teknike vlerësimi që merr përdorimin maksimal të inputeve të tregut dhe mbështetet sa më pak të jetë e mundur në inputet specifike të entitetit. Një teknikë vlerësimi pritet të arrijë në një vlerësim real të vlerës së drejtë nëse:

- a) reflekton në mënyrë të arsyeshme se si mund të pritet çmimi i tregut për vlerën e instrumentit; dhe
- b) inputet në teknikën e vlerësimit në mënyrë të arsyeshme paraqesin pritjet e tregut dhe masat e faktorëve të riskut-khimit të qenësishme në instrumentin financiar.

Prandaj, një teknikë vlerësimi

- a) përfshin të gjithë faktorët që pjesëmarrësit e tregut do ta konsideronin në vendosjen e një çmimi;
- b) është në përputhje me metodologjitë e pranuar ekonomike për çmimet e instrumenteve financiare.

Dëshmia më e mirë e vlerës së drejtë të një instrumenti financiar në njohjen fillestare është zakonisht çmimi i transaksionit – d.m.th. vlera e drejtë e shumës së dhënë ose të marrë.

Metodologjitë e tjera përfshijnë krahasimin e vlerës së drejtë të atij instrumenti në krahasim me transaksionet e tjera të tregut të tanishëm të vëzhguar në instrumentin e njëjtë / të ngjashëm (d.m.th. pa modifikim ose ripaketim) ose bazuar në një teknikë vlerësimi ndryshore e të cilave përfshijnë të dhëna nga tregjet e vëzhgueshme. Qasja e rrjedhës monetare të skontuar është një teknikë e përdorur për të lidhur shumat e ardhshme (rrjedhat e mjeteve monetare) me të tashmen nëpërmjet një norme skontimi.

Konceptet e vlerës aktuale janë qendrore për zhvillimin e teknikave për vlerësimin e vlerës së drejtë të instrumenteve financiare, sepse çmimi i daljes nga tregu i një instrumenti financiar përfaqëson vlerësimin kolektiv të pjesëmarrësit të tregut të vlerës aktuale të flukseve monetare të pritura. Prandaj, rrjedha e mjeteve monetare dhe norma e skontimit duhet të pasqyrojnë vetëm faktorët që janë specifike për instrumentin financiar që matet dhe duhet të reflektojnë supozimet që pjesëmarrësit e tregut do të përdorin në vlerësimet e tyre të vlerës së drejtë. Gjithashtu, duke qenë se rrjedhat e mjeteve monetare të përdorura janë më shumë vlerësime sesa shuma të njohura, një vlerësim me vlerën e drejtë, duke përdorur vlerën aktuale, bëhet në kushtet e pasigurisë.

Ndërsa pjesëmarrësit e tregut në përgjithësi kërkojnë kompensim për mbajtjen e pasigurisë së qenësishme në rrjedhën e mjeteve monetare (primat të rrezikut), efekti i ndryshueshmërisë (rrezikut) në rrjedhën e mjeteve monetare duhet të pasqyrohet ose në rrjedhën e mjeteve monetare ose në normën e skontimit. Në zbatimin e analizës së rrjedhës së mjeteve monetare (“DCF”), Banka duhet të përdorë norma skontimi të barabarta me normat mbizotëruese të kthimit për instrumentet financiare që kanë në thelb të njëjtat kushte dhe karakteristika, duke përfshirë cilësinë e kreditorit të instrumentit, afati i mbetur mbi të cilin është caktuar norma e interesit kontraktuale, afati i mbetur për rimbursimin e principalit dhe valuta në të cilën duhet të bëhen pagesat. Rrjedhat e mjeteve monetare të përdorura në modelin DCF duhet të “përshtaten” me normën e skontimit dhe gjithashtu duhet të marrin në konsideratë karakteristikat e përmendura më lart (p.sh. perioda e mbetur e normës së interesit kontraktuale dhe e principalit).

Kur është e mundur, Banka mat vlerën e drejtë të një instrumenti duke përdorur çmimin e kuotuar në një treg aktiv për atë

instrument. Tregu konsiderohet si aktiv nëse transaksionet për pasurinë ose detyrimin zhvillohen me frekuencë dhe vëllim të mjaftueshëm për të siguruar informacionin e çmimeve në baza të vazhdueshme. Nëse nuk ka çmim të kuotuar në një treg aktiv, atëherë Banka përdor teknikën e vlerësimit që maksimizojnë përdorimin e inputeve përkatëse të vëzhgueshme dhe minimizojnë përdorimin e inputeve që nuk vëzhgohen. Teknika e përzgjedhur e vlerësimit përfshin të gjithë faktorët që pjesëmarrësit e tregut do të merrnin parasysh në çmimet e një transaksioni.

Dëshmia më e mirë e vlerës së drejtë të një instrumenti financiar në njohjen fillestare është zakonisht çmimi i transaksionit – d.m.th. vlera e drejtë e shumës së dhënë ose të marrë.

Nëse Banka përcakton se vlera e drejtë në njohjen fillestare ndryshon nga çmimi i transaksionit dhe vlera e drejtë nuk dëshmohet as me çmim të kuotuar në treg aktiv për një pasuri ose detyrim identik dhe as në bazë të një teknike vlerësimi që përdor vetëm të dhëna nga tregje të vëzhgueshme, atëherë instrumenti financiar matet fillimisht me vlerën e drejtë, të korrigjuar për të shtyrë dallimin ndërmjet vlerës së drejtë në njohjen fillestare dhe çmimit të transaksionit.

Më pas, ky dallim njihet në fitim ose humbje në një bazë të përshtatshme përgjatë jetës së instrumentit, por jo më vonë se kur vlerësimi përkrahet plotësisht nga të dhëna të vëzhgueshme të tregut ose kur transaksioni të mbyllet. Në qoftë se një pasuri ose detyrim i matur me vlerën e drejtë ka një çmim të ofertës dhe një çmim të kërkesës, atëherë Banka matet pasuritë dhe pozicionet e gjata me çmimin e ofertës dhe detyrimet dhe pozicionet e shkurtra me çmimin e kërkesës.

Vlera e drejtë e depozitës sipas kërkesës nuk është më pak se shuma e pagueshme sipas kërkesës, e skontuar nga data e parë në të cilën shuma mund të kërkohej për t'u paguar. Banka njih transferet ndërmjet niveleve të hierarkisë së vlerës së drejtë deri në fund të periudhës raportuese gjatë së cilës ka ndodhur ndryshimi.

3.3.11 *Garancitë financiare, letër e kreditë dhe angazhimet e huasë*

Banka lëshon garanci financiare, letra kredie dhe kredi.

Garancitë financiare fillimisht njihen në pasqyrat financiare (me provizione) me vlerë të drejtë, duke qenë primi i marrë. Pas njohjes fillestare, detyrimi i Bankës sipas secilës garanci matet me shumën më të madhe të shumës së njohur fillimisht në amortizimin kumulativ të njohur në pasqyrën e të ardhurave dhe - sipas SNK 39 - vlerësimi më i mirë i shpenzimeve të kërkuara për të shlyer çdo detyrim financiar që del si një rezultat i garancisë, ose - sipas SNRF 9 - një dispozitë ECL siç përcaktohet në Shënimin 18.1. Primi i pranuar njihet në pasqyrën e të ardhurave në shpenzimet neto dhe të ardhurat nga komisionet në bazë të drejtpërdrejtë gjatë jetës së garancisë. Zotimet e huaja dhe letrat e kredive janë angazhime nën të cilat, gjatë kohëzgjatjes së angazhimit, Bankës i kërkohej të ofrojë një hua me terma të paracaktuar për klientin. Ngjashëm me kontratat e garancisë financiare, sipas SNK 39, është bërë një provizion nëse ato ishin një kontratë e vështirë, por që nga 1 janari 2018, këto kontrata janë në kuadër të kërkesave të ECL.

Vlera nominale kontraktuale e garancive financiare, letër kredive dhe angazhimeve, ku huatë e dakorduara për t'u ofruar janë në terma të tregut, nuk regjistrohen në pasqyrën e pozicionit financiar. Vlerat nominale të këtyre instrumenteve së bashku me ECL-të përkatëse janë dhënë në Shënimin 12.

3.3.12 *Pasuritë financiare të rëna në vlerë (Politika e zbatueshme nga 1 janari 2018)*

Miratimi i SNRF 9 ka ndryshuar rrënjësisht metodën e zhvlerësimit të humbjes kreditore të Bankës duke zëvendësuar metodën e humbjeve të ndodhura me SNK 39 me një qasje ECL afatgjatë. Nga 1 janari 2018, Banka ka regjistruar zbritjen për humbjet e pritshme kreditore për të gjitha huatë dhe pasuritë e tjera financiare të borxhit që nuk mbahen në FVPL, së bashku me angazhimet e huasë dhe kontratat e garancisë financiare. Instrumentet e kapitalit neto nuk janë subjekt i zhvlerësimit sipas SNRF 9. SNRF 9 përdor një model të pritshëm të humbjes kreditore për të njohur zhvlerësimin në kundërshtim me SNK 39 i cili përdor një model humbjeje të shkaktuar. Modeli i pritshëm i humbjes kreditore zbatohet për instrumentet e borxhit me koston e amortizuar ose me vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera përmbledhëse, të arkëtueshmeve të qirasë, kontratat e pasurisë dhe angazhimeve të huasë dhe kontratave të garancisë financiare që nuk maten me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes.

Banka ka krijuar një politikë për të kryer një vlerësim, në fund të çdo periudhe raportuese, nëse risku kreditor i një instrumenti financiar është rritur ndjeshëm që nga njohja fillestare, duke marrë parasysh ndryshimin në riskun e mosplotësimi që ndodh gjatë jetës së mbetur të instrumentit financiar.

Bazuar në procesin e mësipërm, Banka grumbullon kreditë e saj në Kategorinë 1, Kategorinë 2, Kategorinë 3 dhe POCl, siç përshkruhet më poshtë:

- Kategorinë 1: Kur kreditë njihen për herë të parë, banka njih një kompensim në bazë të 12mECL. Kreditë e Kategorisë 1 gjithashtu përfshijnë objekte ku risku kreditor është përmirësuar dhe kredia është riklasifikuar nga Kategorinë 2.

- **Kategoria 2:** Kur një hua ka shfaqur një rritje të konsiderueshme në riskun kreditor që nga krijimi, banka regjistron një zbritje për jetëgjatësinë e humbjeve e pritshme kreditore - LTECLs. Kreditë e Kategorisë 2 gjithashtu përfshijnë objekte, ku risku kreditor është përmirësuar dhe kredia është riklasifikuar nga Kategoria 3.
- **Kategoria 3:** Kreditë që konsiderohen me probleme (siç janë shënuar në Shënimin 4). Banka regjistron një kompensim për LTECL-të.
- **POCI:** Norma e skontimit e përdorur në llogaritjen e pritshme të humbjes kreditore (POCI) janë pasuritë financiare që janë me probleme në njohjen fillestare. Pasuritë e POCI regjistrohen me vlerën e drejtë në njohjen fillestare dhe të ardhurat nga interesi njihen më pas në bazë të një EIR të rregulluar nga kredia. ECL-të njihen ose njihen vetëm në masën që ka një ndryshim pasues në humbjet e pritura kreditore. Për pasuritë financiare për të cilat Banka nuk ka shpresa të arsyeshme për mbulimin e të gjithë shumës së mbetur, ose një pjesë të saj, vlera kontabël bruto e pasurisë financiare është zvogëluar. Kjo konsiderohet një çregjistrim (i pjesshëm) i pasurisë financiare.

Ekzistojnë 3 qasje kryesore të cilat mund të përdoren për të llogaritur humbjet e pritura të kredive këto janë:

- A. Qasja e përgjithshme;
- B. Qasje e thjeshtuar;
- C. Pasuritë financiare të blera ose të rena në vlerë në origjinë (POCI).

A. Qasja e përgjithshme

Duke përdorur metodën e përgjithshme, shuma e humbjeve të pritshme të kreditorëve të njohura si një humbje ose provizion varet nga vlerësimi i shkallës së përkeqësimit të kredisë që nga njohja fillestare.

Qasja e përgjithshme aplikohet për vlerësimin ECL për huatë dhe paradhëniet për klientët, huatë dhe paradhëniet për bankat dhe investimet financiare, që kërkon përdorimin e modeleve komplekse dhe supozimet e rëndësishme për kushtet e ardhshme ekonomike dhe sjelljen e pagesave.

Nevojiten gjykime të rëndësishme në zbatimin e kërkesave kontabël për matjen e humbjeve të pritura të kreditorëve, ndër të tjera:

- Përcaktimi i kriterëve për rritje të ndjeshme të risku kreditor;
- Zgjedhja e modeleve dhe supozimeve të përshtatshme për matjen e humbjeve të pritshme kreditorëve;
- Humbjet e pritshme të kredisë duhet të njihen bazuar në rritjen e konsiderueshme të gjasave ose rrezikut të një mospagimi që ndodh që nga njohja fillestare pavarësisht nëse një instrument financiar është rivlerësuar për të pasqyruar një rritje në rrezikun kreditorë. Krijimi i numrit dhe skenarëve të ardhshëm për çdo lloj produkti / tregu dhe humbjet e pritura të kredive të lidhura;
- Krijimi i grupeve të pasurive financiare të ngjashme me qëllim matjen e humbjeve të pritura kreditorëve.

Definicioni i vonesës

Banka e konsideron një instrument financiar të papaguar dhe për këtë arsye Kategoria 3 është kur një ose më shumë nga kriteret sasiore, cilësore dhe kriteret e kthimit si në vijim janë plotësuar:

Kriteret kuantitative

Huamarrësi është më shumë se 90 ditë në vonesë për një detyrim material të kredisë. Nuk është bërë asnjë përpjekje për të hedhur poshtë supozimin se pasuritë financiare që janë me vonesë më shumë se 90 ditë duhet të tregohen në Kategorinë 3.

Kriteret kualitative

Huamarrësi plotëson pamundësinë për të paguar kriteret, të cilat tregojnë se huamarrësi është në vështirësi të konsiderueshme financiare dhe nuk ka gjasa të paguajë detyrimet e kredisë në tërësi. Treguesit e pamundësisë për të paguar përfshijnë:

- Detyrimi kreditor vihet në një status jo-akruar për shkak të gjendjes së përkeqësuar të kredisë;
- Detyrimi kreditor është shitur me humbje materiale ekonomike;
- Një detyrim kreditor i nënshtrohet një ristrukturimi;
- Është e mundshme që huamarrësi të falimentojë;

- Është e mundshme që huamarrësi ka kryer mashtrime në kredi;
- Huamarrësi është i vdekur;
- Një kontratë e kredisë u ndërpre në mënyrë të parakohshme për shkak të mos përmbushjes së detyrimeve nga huamarrësi.

Kriteret e mësipërme janë zbatuar në të gjitha instrumentet financiare të mbajtura nga Banka dhe janë në përputhje me përkufizimin e vonesës të përdorur për qëllime të menaxhimit të riskut të brendshëm kreditor. Përcaktimi i vonesës është aplikuar vazhdimisht për të modeluar probabilitetin e vonesës (PD), ekspozimin në vonesë (EAD) dhe humbjen nga vonesa (LGD) gjatë llogaritjeve të humbjeve të pritura të bankës.

Një instrument konsiderohet të mos jetë më në vonesë pas një periudhë provuese prej tre muajsh (gjashtë muaj pas një ristrukturimi të vështirë), ku gjatë periudhës së provës klienti demonstroi një disiplinë të mirë pagese dhe asnjë tregues tjetër i pamundësisë për të paguar nuk ishte vërejtur.

Rritje e ndjeshme e riskut kreditor (SICR)

Një numër faktorësh janë të rëndësishëm gjatë vlerësimit të rritjes së ndjeshme të rrezikut kreditorë. Lista nga SICR përmban kryesisht informacionin që është në pjesën e modelit të brendshëm të vlerësimit të Bankës, pra përdoret për caktimin e vlerësimit të kredisë. Duke pasur informacionin e përfshirë tashmë në vlerësimin e brendshëm, metoda sasiore është e mjaftueshme për vlerësimin e saktë të rritjes së ndjeshme të riskut kreditor.

Kriteri sasior zbatohet individualisht për çdo instrument. Nuk bëhet grupimi i ekspozimit, që do të thotë se matja e një rritjeje të konsiderueshme të riskut kreditor nuk kryhet në baza kolektive. Për këtë qëllim, nëse huamarrësi është më shumë se 30 ditë vonesë për një detyrim material kreditor.

Kriteret cilësore

Kriteret cilësore të përdorura nga Banka në lidhje me SICR përfshijnë:

- Ndryshimet në qasjen e menaxhimit të kredisë të njësisë ekonomike në lidhje me instrumentin financiar;
- Ndryshimet e pritshme në dokumentacionin e huasë (d.m.th., Ndryshimet në kushtet e kontratës);
- Ndryshime të dukshme në treguesit e jashtëm të tregut të riskut kreditor për një instrument financiar të veçantë ose instrumente financiare të ngjashme me të njëjtën jetëgjatësi.

Vlerësimi i brendshëm

Banka gjithashtu përfshin vlerësimin e brendshëm për të përcaktuar SICR;

- Ndryshime të dukshme në treguesit e brendshëm të çmimeve të riskut kreditor si rezultat i një ndryshimi në riskun kreditor që nga fillimi;
- Një ndryshim aktual ose i pritshëm i vlerësimit të jashtëm të instrumentit financiar;
- Një ulje e vlerësimit të brendshëm të kredisë aktuale ose të pritshme për huamarrësin;
- Ndryshimet ekzistuese ose të parashikuara negative në kushtet e biznesit, financiare ose ekonomike;
- Një ndryshim i dukshëm ose i pritshëm në rezultatet e operimit të huamarrësit;
- Rritje të ndjeshme në rrezikun e kredisë në instrumente të tjerë financiarë të të njëjtit huamarrës;
- Një ndryshim aktual ose i pritshëm i rëndësishëm negativ në mjedisin rregullator, ekonomik ose teknologjik të huamarrësit;
- Ndryshime të rëndësishme në vlerën e kolateralit që mbështetin detyrimin;
- Një ndryshim domethënës në cilësinë e garancisë të siguruar nga një aksionar;
- Ndryshime të rëndësishme, të tilla si zvogëlimi, mbështetja financiare nga një njësi ekonomike mëmë ose degë tjetër ose një ndryshim i rëndësishëm aktual ose i pritshëm në cilësinë e rritjes së kredisë;
- Ndryshime të dukshme në ecurinë dhe sjelljen e pritur të huamarrësit;
- Ndryshime të tjera në normat ose kushtet e një instrumenti financiar ekzistues që do të ishte shumë ndryshe nëse instrumenti sapo krijuar ose lëshuar në datën e raportimit.

Shpjegimi i inputeve, supozimeve dhe teknikave të vlerësimit

Humbja e pritshme kreditore matet ose në bazë të një periudhe 12-mujore ose në natyrë të jetëgjatësisë në varësi të faktit nëse ka ndodhur një rritje e dukshme e riskut kreditor që nga njohja fillestare ose nëse një pasuri konsiderohet si e rënë në vlerë nga kreditë. Informacioni ekonomik i avancuar gjithashtu përfshihet në përcaktimin e PD-së 12-mujore dhe të jetëgjatësisë, EAD dhe LGD. Këto supozime ndryshojnë sipas llojit të produktit.

Humbjet e pritshme kreditore janë produkti i skontuar i probabilitetit të vonesës (PD), humbjes nga vonesa (LGD), ekspozimit në vonesë (EAD) dhe faktorit zbritje (D).

Probabiliteti i vonesës (PD)

Probabiliteti i vonesës paraqet gjasat që një huamarrës të mos përmbushë detyrimet e tij financiare gjatë 12 muajve të ardhshëm ose gjatë jetëgjatësisë së mbetur të detyrimit. Në përgjithësi, probabiliteti i vjetërsisë së mos pagesës llogaritet duke përdorur probabilitetin rregullator 12 mujor të mos pagesës, të zhveshur nga çdo diferencë konservatizmi, si pikënisje. Më pas përdoren metoda të ndryshme statistikore për të gjeneruar një vlerësim se si profili i mos pagesës do të zhvillohet nga pika e njohjes fillestare gjatë gjithë jetës së kredisë ose portfolios së kredive. Profili bazohet në të dhënat e vërejtura historike dhe funksionet parametrike.

Modele të ndryshme janë përdorur për të vlerësuar profilin e mos pagesës të shumave të kredive të papaguara dhe këto mund të grupohen në kategoritë e mëposhtme:

- Institucionet publike, lokale dhe rajonale, kompanive të sigurimeve dhe sipërmarrjeve të investimeve kolektive, iu gjenerohet profili i mos pagesës duke përdorur një qasje të matricës së tranzicionit. Informacioni i paraparë është inkorporuar në probabilitetin e mos pagesës duke përdorur një faktor të modelit Vasicek.
- Klientëve të korporatave, projekteve financuese dhe institucioneve financiare, profili i paracaktuar iu gjenerohet duke përdorur një metodë parametrike të regresit të mbijetesës (Weibull). Informacioni i paraparë është inkorporuar në probabilitetin e mos pagesës duke përdorur një faktor të modelit Vasicek.
- Hipotekave me pakicë dhe kredive tjera me pakicë profili i mos pagesës iu gjenerohet duke përdorur regresin parametrik të mbijetesës në kornizat konkurruese të riskut. Informacioni i paraparë është inkorporuar në probabilitetin e parazgjedhur duke përdorur modelet satelitore.

Në rrethanat të kufizuara ku disa të dhëna nuk janë në dispozicion plotë të grupimit, përdoret mesatarizimi dhe krahasimi i të dhënave për llogaritje.

Humbjet nga vonesat (LGD)

Humbja e dhënë për mos pagesë përfaqëson pritshmërinë e bankës për shcallën e humbjes në një ekspozim të papaguar. Humbja e caktuar varion nga lloji i palës dhe produktit. Humbjet e dhëna për normat e mungesës vlerësohen sipas secilës klasë të pasurive si më poshtë:

- Institucionet publike: Humbja e dhënë është gjetur duke përdorur burime të tregut.
- Konsumatorët e korporatave, financimi i projekteve, institucionet financiare, qeveritë lokale dhe rajonale, kompanitë e sigurimeve: Humbja e dhënë është krijuar duke zbritur rrjedhën e mjeteve monetare të mbledhura gjatë procesit të marrëveshjes. Informacioni në kërkim në avantazh është inkorporuar në humbjen e paracaktuar duke përdorur modelin Vasicek.
- Hipotekat tek individët dhe huadhëniet e tjera tek individët: Humbja e dhënë është krijuar duke larguar rregullimet e rënies dhe kufijtë e tjerë të konservatorizmit nga humbja e rregullt të dhëna me vonesë. Informacioni në kërkim përpara është inkorporuar në humbjen e paracaktuar duke përdorur modele të ndryshme.

Në rrethanat e kufizuara ku disa kontribute nuk janë plotësisht të disponueshme, modele të rikuperimi alternative, krahasimi i inputeve dhe gjykimi i ekspertëve përdoret për llogaritje.

Ekspozimi në vonesë (EAD)

Ekspozimi në vonesë bazohet në shumat që banka pret që të jetë në borxh në kohën e mospagimit, gjatë 12 muajve të ardhshëm ose gjatë jetëgjatësisë së mbetur. EAD-të 12-mujore dhe jetëgjatësia përcaktohen në bazë të profilit të pritshëm të pagesës, i cili ndryshon sipas llojit të produktit. Për produktet e amortizimit dhe shlyerjen e plotë të kredive, kjo

bazohet në ripagimet kontraktuale që i detyrohen huamarrësit gjatë një periudhe 12 mujore ose tërë jetëgjatësisë. Aty ku supozimet e hershme të ripagimit / refinancimit konsiderohen gjithashtu në llogaritjen.

Për produktet ripërtëritëse, ekspozimi në mos pagesë parashikohet duke marrë bilancin aktual të tërhequr dhe duke shtuar një faktor konvertimi kreditor i cili lejon tërheqjen e pritshme të kufirit të mbetur deri në momentin e vonesës. Marzhat rregullatorë hiqen nga faktori i konvertimit të kredisë. Në rrethana të kufizuara ku disa të dhëna nuk janë në dispozicion plotësisht, krahasimi i të dhënave përdoret për llogaritjen.

Faktori i zbritjes

Në përgjithësi për ekspozimin e bilancit i cili nuk është me lizing ose POCI norma e skontimit e përdorur në llogaritjen e pritshme të humbjes kreditore është norma e interesit efektiv ose një përafrim i tyre.

Kalkulimi

Humbja e pritshme kreditore është produkt i PD, LGD dhe EAD here probabiliteti për të mos paguar përpara periudhës kohore të konsideruar. Kjo e fundit shprehet me funksionin e mbijetesës S. Kjo në mënyrë efektive llogarit vlerat e ardhshme të humbjeve të pritshme kreditore, të cilat pastaj zbriten në datën e raportimit dhe mbledhen. Vlerat e llogaritura të humbjeve të pritshme kreditore janë më pas të peshuara sipas skenarit të paraparë.

Modele të ndryshme janë përdorur për të vlerësuar provizionet e Kategorisë 3 të shumave të papaguara të kredisë dhe këto mund të grupohen në kategoritë e mëposhtme:

- Institucionet publike, klientë të korporatave, projekteve financuese, institucioneve financiare, qeverive lokale dhe rajonale, kompanitë e sigurimeve dhe ndërmarrjet e investimeve kolektive, dispozitat e Kategorisë 3 llogariten nga menaxherët që ulin rrjedhat e pritshme të parave me normën e përshtatshme efektive të interesit.
- Hipotekat retail, provizioni i Kategorisë 3 gjenerohet duke llogaritur vlerën e realizimit të kolateralit të zbritur që është përshtatur për kostot indirekte dhe duke llogaritur vlerën e realizimit të kolateralit.
- Kredi tjera retail, provizioni i Kategorisë 3 gjenerohet duke llogaritur vlerësimin më të mirë të humbjes së pritshme që është.

Karakteristikat e përbashkëta të riskut kreditor.

Pothuajse të gjitha humbjet e pritshme të kredisë sipas SNRF 9 maten kolektivisht. Vetëm për Kategorinë 3 për jo-retail, shumica e ECL vlerësohen individualisht. Për provizionet e pritshme të humbjeve të kredisë, të modeluara në baza kolektive, grupimi i ekspozimeve është i formuar në bazë të karakteristikave të përbashkëta të riskut kreditor në mënyrë që ekspozimet brenda secilit grup të jenë të ngjashme. Karakteristikat e ekspozimit retail janë të grupuara në klasifikimin kontabël (ekonomitë familjare dhe SME-të), nivelin e produktit (p.sh. hipotekë, kredi personale, mbitërheqje ose kredit kartela), nota të vlerësimit të PD-ve dhe grupeve të LGD-ve / grupeve të kredisë me vlerë. Për çdo kombinim të karakteristikave të mësipërme u zhvillua një model individual.

Humbja e pritshme kreditore - portofolio e korporatave

Ekspozimi ne vonesë (EAD)

Ekspozimi total është përcaktuar si ekspozim i papaguar, duke përfshirë interesin e përlllogaritur dhe tarifën e përlllogaritura sipas përkufizimit të SNRF. Për letrat me vlerë në librin bankar, është vlera e librit. Për zërat jashtë bilancit (garancat e lëshuara, letrat e kredive, instrumentet) ekspozimi total është ekspozimi para aplikimit të faktorëve të konvertimit të kredisë. Për objektet, ekspozimi total përfshin vetëm objekte të zotuar (menjëherë të anulueshme ose të anulueshme me periudhën e njëjtit). Objektet pa komision në kuptimin e objekteve shtesë të aprovuara brenda vendit nuk përfshihen.

Instrumentet financiare jashtë bilancit gjithashtu janë në fushën e llogaritjes së zhvlerësimit. Për të pasqyruar rrezikun e mundshëm që vjen nga nxjerrja jashtë bilancit, banka përdor modele që parashikojnë mundësinë e nxjerrjes së një pozicioni të veçantë jashtë bilancit dhe konvertimin në një instrument financiar në bilanc.

Kolaterali

Kolaterali luan një rol të kufizuar në vlerësimin nëse ka pasur një rritje të konsiderueshme në riskun kreditor. Metodat e Kategorive bazohen në parametrat e riskut kreditor pa marrë parasysh kolateralin. Në kontrast me Kategoritë, kolaterali ndikon në matjen e humbjeve të pritshme kreditore. Nëse një hua garantohet nga një palë e tretë, ajo do të marrë një dëmtim që rrjedh nga rreziku i kombinuar kreditor së klientit origjinal dhe garantuesit, nëse aplikohet edhe në llogaritjen e pasurive me peshë të rrezikut (RVVA). Humbja e pritshme kreditore do të matet në bazë të PD-së së garantuesit dhe jo

të klientit. Nëse kolaterali tejkalon shumën e ekspozimit, humbja e pritshme në atë instrument financiar do të jetë zero. Kolateralet në modelin e rënies së vlerës shprehen në terma të vlerës së kolateralit të peshuar (WCV), që është vlera e kolateralit sipas vlerësimit të brendshëm të kolateralit.

Ekspozimi i pasiguar

Nëse vazhdojmë me vlerën e kolateraleve (d.m.th. nëse marrim vlerësimin e duhur të kolateralit të brendshëm), rënia në vlerë zbatohet vetëm për pjesën e pasiguar të instrumentit financiar. Për çdo pasuri në portofolin e lidhur me rënie në vlerë, kryhet llogaritja e ekspozimit të pasiguar. Çfarë modeli i llogaritjes së rënies në vlerë ka nevojë, përfundimisht është një profil i ekspozimit të balancuar të pjesës së pasiguar. Meqenëse shumat e rrjedhjes së parasë përbëjnë një shlyerje të ekspozimit të plotë bruto nga të dyja, një pjesë e siguar dhe e pasiguar, ne rregullojmë kohën fillestare të ripagimit duke përdorur faktorët e shkallëzimit për të modeluar rrjedhën e mjeteve monetare që mbulojnë vetëm një pjesë të pasiguar të ekspozimit. Në këtë mënyrë ruhet koha e rrjedhës së mjeteve monetare dhe vetëm shumat e rrjedhës së parasë janë rregulluar proporcionalisht.

Humbjet nga vonesat (LGD)

Në rast të një ngjarjeje të mos pagesë, parametri LGD tregon se sa do të humbet ekspozimi i mbetur. Në rast se disponohen të dhëna të mjaftueshme për humbjen, LGD mund të vlerësohet duke krahasuar ekspozimin e papaguar me rrjedhën e mjeteve monetare të zbritura ('LGD'). Nëse të dhënat e disponueshme të humbjes janë të kufizuara mund të përdoren të dhëna të jashtme ('LGD i tregut të implikuar').

Norma efektive e interesit (EIR)

Norma efektive e interesit përcaktohet në rrjedhën e mjeteve monetare kontraktuale. Për një pasuri financiare me normë të rregullt duhet të përdoret SNRF për njohjen fillestare, ndërsa për një pasuri financiare me normë të ndryshueshme, duhet të zbatohet SNRU aktual. Për një pasuri financiare POCL, EIR i rregulluar nga kredia e përcaktuar në njohjen fillestare është e nevojshme. Për një pasuri financiare të mos paguar, do të përdoret ERE e fundit në dispozicion para ri klasifikimit.

Kategoria 1

Rënia në vlerë Kategoria 1 përfaqëson humbjet e pritshme kreditore nga ngjarjet e mos pagesës të mundshme brenda 12 muajve pas datës së raportimit. Kategoria 1 humbja e pritshme përcaktohet si një pjesë e humbjes së pritshme gjatë kohëzgjatjes kreditore. Një humbje e pritshme kreditore 12-mujore njihet në dy raste:

- nëse nuk ka pasur ndonjë rritje të konsiderueshme të riskut kreditor mbi instrumentin financiar; ose
- në njohjen fillestare të instrumentit financiar.

Kategoria 1 mbulon humbjen e pritshme nga ngjarjet e pritshme deri në 12 muaj pas datës së bilancit. Ai nuk mbulon humbjet mbi instrumentet financiare që mund të dalin në mungesë në 12 muaj. Ose shprehur ndryshe, nuk mbulon mangësitë e pritura të parave për 12 muaj. Në Kategorinë 1, periudha maksimale që duhet marrë parasysh kur llogaritet humbjet e pritura është 12 muaj. Për të gjitha instrumentet financiare afatgjata (maturimi më i gjatë se një vit), rënia në vlerë bazohet në ECL 12-mujore në vend të ECL-së jetëgjatësisë, e cila është përparësia kryesore e Kategorisë 1. Parametrat e përfshira në llogaritjen ECL kanë 12 - mujor horizontin, i cili në një farë mase është i ngjashëm me modelin e llogaritjes së portofolit të kredisë së SNK 39. Megjithatë, të gjitha instrumentet financiare afatshkurtra (maturimi në më pak se 1 vit) trajtohen sipas metodës së humbjes së pritshme të jetës.

Në kontrast me SNK 39, lejohet të zbatohet llogaritja e humbjeve të pritshme bazuar në maturim në vend të një llogaritjeje të humbjeve të pritshme 12-mujore. Praktikisht, instrumentet financiare afatshkurtra janë në Kategorinë 1 të matura me humbjen e kreditimit të pritur të jetës, e cila përfaqëson vetëm pjesën e humbjes së kreditimit 12-mujore. Në rast të tilla, Kategoria 1 dhe Kategoria 2 humbjet e pritshme të kreditore do të jenë humbjet e pritshme gjatë gjithë jetëgjatësisë dhe, për rrjedhojë, të barabarta. Për instrumentet financiare jashtë bilancit një vlerësim i humbjes kreditore (ose jetëgjatësisë për maturimet afatshkurtra) 12-mujore bazohet në pritjet e pjesës së pozicionit jashtë bilancit që do të tërhiqet brenda 12 muajve nga data e raportimit. Llogaritja e pritshme e humbjes nuk ndryshon në mes të Kategorisë 1 dhe Kategorisë 2. Vetëm horizonti kohor është i ndryshëm.

Kategoria 2

Standardi përcakton humbjen kreditore si diferencë midis të gjitha rrjedhave të mjeteve monetare kontraktuale që janë për të paguar pajtueshmërinë me kontratën dhe të gjitha rrjedhat e mjeteve monetare që banka pret të marrë (d.m.th., të gjitha mangësitë në të holla), të skontuara me normën fillestare të interesit efektiv (ose normën efektive të interesit të rregulluar nga kredia për pasuritë e POCl). Jetëgjatësia e pritshme e humbjeve kreditore përkufizohet si humbjet e pritura kreditore që rezultojnë nga të gjitha ngjarjet e mundshme të mungesës gjatë jetës së pritshme të një instrumenti financiar. Duhet të vlerësohet risku i një defekti që ndodh në instrumentin financiar gjatë jetës së tij të pritshme.

Llogaritja e humbjes së pritshme kreditore (ECL) për Kategorinë 1 dhe Kategorinë 2 përdor ekuacionin e njëjtë. Dallimi i vetëm midis Kategorisë 1 dhe Kategorisë 2, përveç perspektivës së ndryshme kohore, është se për Kategorinë 2 humbja e pritur kreditore zbritet me normën efektive të interesit (EIR) për të gjitha instrumentet financiare, ndërsa në Kategorinë 1 vetëm humbjet e pritshme për instrumentet financiare që maturohen në 12 muaj zbriten me EIR.

Kategoria 3

Gjatë përcaktimit të ECL-së së jetës për Kategorinë 3, të njëjtat kërkesa aplikohen si për pasuritë e Kategorisë 2. ECL është një vlerësim më i mirë me probabilitetin për humbjet kreditore duke marrë parasysh informacionin relevant dhe të arsyeshëm dhe të mbështetur që është në dispozicion në datën e raportimit pa kosto ose përpjekje të panevojshme.

Një humbje kredie përkufizohet si diferencë midis rrjedhës së mjeteve monetare që janë për shkak të një njësie ekonomike në përputhje me kontratën dhe rrjedhat e mjeteve monetare që njësi ekonomike pret të marrë zbritur me normën fillestare të interesit efektiv.

Si parim i përgjithshëm, humbjet e pritura gjatë jetës duhet të përcaktohen, sa herë që RBKO të dijë se jo të gjitha detyrimet e klientit ndaj bankës do të përmbushen / paguhen dhe rrjedhimisht, banka do të pësojë një humbje në terma të:

- (a) Falja e ripagimit të principalit;
- (b) Falja e interesit;
- (c) Shitja e ekspozimit nën vlerën e libra;
- (d) Humbjet e bëra nga banka gjatë mbylljes së FX ose zërave jashtë bilancit të lidhura me klientin dhe klienti nuk është ose nuk është në gjendje të përmbushë detyrimin e tij;
- (e) Lëshimi i normave të interesit ndaj klientit dukshëm nën nivelin e tregut (nën koston e financimit të bankës ose zero);
- (f) Shpenzimet e brendshme / të jashtme që nuk mbulojnë;
- (g) Rikuperimi i më pak se pjesa e mbetur përmes realizimit të kolateralit.

Humbjet e pritshme gjatë jetëgjatësisë duhet të merren parasysh në rast se

- (a) Shumat janë të vonuara për më shumë se 90 ditë;
- (b) Ka filluar procedurat e falimentimit, paafësisë paguese ose të ngjashme ndaj klientit;
- (c) Vështirësitë ekonomike të klientit të cilat me gjasë do të rezultojnë në rikuperimin e bankës në më pak se shuma e papaguar (pavarësisht nga koha e shlyerjes së mundshme - pjesërisht).

Informacioni i Faktorëve të Ardhshëm dhe Rregullimi Makroekonomik i Parametrit të Probabilitetit të Varësisë PD (t)

Probabiliteti i mos pagesave është, aty ku është përshtatur për statusin aktual të makroekonomisë dhe perspektivën e saj të ardhshme. Me këtë rregullim, informacioni i ardhshëm kërkon llogaritjen e ECL. Rregullimi i probabilitetit të mos pagesave kryhet nëpërmjet një modeli makroekonomik, i cili përshkruan statusin e ciklit të kredisë. Ky model makroekonomik përfaqësohet nga faktori i vetëm i rrezikut, për kohën. Modeli makroekonomik përbëhet nga disa variabla makroekonomikë. Këto variabla përditësohen rregullisht dhe shpesh për të pasqyruar gjendjen e tanishme të makroekonomisë dhe informacionit në kërkim përpara.

Rregullimi makroekonomik i probabilitetit të mos pagesës kryhet për llogaritjen e pritshme të humbjes kreditore dhe kriterin sasior.

Vlerësimi i modelit një-faktor dhe makroekonomik

Brenda çdo **pako vlerësimi**, modeli vlerësohet në mënyrën e mëposhtme:

- Duke përdorur të dhënat e paracaktuara një vlerësim për secilën pako X_{pako} dhe ρ_{pako} është marrë me gjasat maksimale. Vlerësimi X_{pako} i faktorit të vetëm të rrezikut mund të interpretohet si statusi i ciklit të kredisë, bazuar në nivelin e normave të vonuara, të cilat vërehen për periudhën përkatëse kohore.
- Për çdo kovë vlerësimi, një model linear për vlerësimet X_{pako} duke përdorur të dhëna makro është marrë, p.sh. $X_{\text{pako}}(s) = \beta_0 + \beta_1 \text{[[GDP]]}_s$ (kovë, s). Vlerësimi X_{pako} i marrë në hapin 1 shërben si variabël të varur për modelin e Regresionit Linear, ndërsa variablat makroekonomikë shërbejnë si variabla shpjegues. Qëllimi i këtij hapi është, pra, të shpjegojë statusin e ciklit të kredisë, d.m.th. Nivelin e normave të vonuara, nëpërmjet variablave makroekonomikë.

Humbja e pritshme kreditore - Portofolio individuale

Banka mat humbjet e pritshme kreditore të një instrumenti financiar në një mënyrë që reflekton:

- Një sasi e paanshme dhe me probabilitet të ponderuar që përcaktohet duke vlerësuar një sërë rezultatesh të mundshme;
- Vlera kohore e parave;
- Informacion i arsyeshëm dhe i mbështetur që është në dispozicion pa kosto ose përpjekje të panevojshme në datën e raportimit për ngjarjet e kaluara, kushtet aktuale dhe parashikimet e kushteve të ardhshme ekonomike të pasqyruara përmes mbulimit makroekonomik.

Për përcaktimin e rrjedhës së mjeteve monetare që banka pret ta pranojë do të miratojë një shumë të metodës së humbjeve margjinale, ku ECL-të llogariten si shuma e humbjeve margjinale që ndodhin në çdo periudhë kohore nga data e raportimit. Humbjet margjinale rrjedhin nga parametrat individualë që vlerësojnë ekspozimet dhe humbjet në rast të mospagimit dhe probabilitetin marginal të vonesës (PD) për secilën periudhë. Periodiciteti i përdorur do të jetë mujor (d.m.th. Humbjet margjinale në mes të muajve do të merren parasysht).

Kategoria 1 & 2

Përafrimi i probabilitetit të ndodhjes

Në raste të caktuara, metodologjia e modelimit të analizës së mbijetesës të përshkruar më sipër ose nuk është e zbatueshme (p.sh., sasia e ulët e të dhënave në notat e vlerësimit) ose çon në rezultate të pashpjegueshme (p.sh. përshatshmëria e dobët për notat e vlerësimit të ulët). Nëse për çfarëdo arsye, metoda e analizës gjenerike të mbijetesës të përshkruar më sipër është hequr, kthesat PD mund të përafrohen duke përdorur metodologji më të thjeshta.

Opsioni 1: Në rast se analizat e mbijetesës dështojnë në nivelin e notave të vlerësimit (p.sh. për shkak të sasisë së ulët të të dhënave), aplikohet në nivelin e plotë të portofolit për të nxjerrë kurbat PD dhe PFP të nivelit të produktit. Kjo është e zbatueshme edhe nëse njësitë ekonomike nuk ka pasur kurrë një Sistem Vlerësimi. Dallimi për këto portofole më të vogla do të ishte se ata do të kenë vetëm një kurb PD për të gjithë portofolin, në vend të kthesave të ndryshme bazuar në klasën e vlerësimit. Kjo mund të konsiderohet si një version i thjeshtuar i analizës së mbijetesës, por një që është në përputhje me metodologjinë për portofolet e tjera dhe lejon gjithashtu mbulesën makroekonomike. Për llogaritjen ECL, shuma e qasjes së humbjeve margjinale do të mbahet.

Opsioni 2: Nëse Opsioni 1 dështon, njësitë ekonomike kanë mundësinë të përdorin mesataren e realizuar të 12 muajve të normave të caktuara (PD mesatar afatgjatë me vëzhgim dhe të dhënat reale).

Opsioni 3: Nëse opsioni 2 nuk mund të përdoret, për shembull për shkak të historisë së pamjaftueshme, mungesës së të dhënave ose në rast të produkteve të reja, opsioni i fundit është përdorimi i një standardi për PD-në 12-mujore. Parametrat janë krijuar nga RBI HO në Vjenë Risku Kreditore për Retail përdor vlerat mesatare të PD të llogarive me vlerësimet PD ekzistuese. Llogaritja bazohet në të dhënat aktuale në dispozicion në Zyrën Qendrore, duke përjashtuar llogaritë e paracaktuara dhe jo të vlerësuar dhe duke përdorur mesataret e thjeshta. Standardet e përdorura për bankën janë ato që përfshijnë vendet nga rajoni i Evropës Juglindore (EJL). Parametrat janë grupuar sipas Produkteve dhe Rajoneve Gjeografike dhe janë të rrumbullakosura me një hap prej 50 bps. Ato do të rivlerësohen çdo vit dhe përditësohen nëse është e nevojshme nga RBI Retail Risk. Vlerat aktuale PD 12 mujore janë:

Segmenti	Tipi i produktit	SEE
PI	Hipotekë	2,0%
	Kredi Personale	5,0%
	Kredit Kartelë	3,5%
	Mbitërheqje	3,5%
	Kreditë për makina	2,5%
	Produkte të tjera	5,0%
Mikro NVM	Të gjitha Produktet	6,5%

Shtresë makroekonomike

Siç kërkohet nga SNRF 9, vlerësimi LGD duhet të marrë parasysh parashikimet përkatëse makroekonomike për vitet e ardhshme nëse ka dëshmi të arsyeshme dhe të mbështetur që marrëdhëniet midis normave të rimëkëmbjes dhe faktorëve makroekonomikë ekzistojnë për portofolin në vëmendje. Për ekspozimet e sigurta, kjo LGD mund të rregullohet më tej për të reflektuar zhvillimet e pritshme në vlerat e kolateralit gjatë viteve të ardhshme, kur kjo ka ndikim në rikuperim. Rregullimet makroekonomike do të zbatohen në baza mujore. Vlerësimet përfundimtare LGD me mbulesë makroekonomike do të bëhen kështu një vektor i vlerave (i varur nga skenari makroekonomik).

LGD

Përafrim LGD

Në rast se nuk ekziston ndonjë vlerësim i Baselit LGD, vlerësimi LGD i pajtueshëm me SNRF 9 mund të përafrohet me modele më të thjeshta.

Opsioni 1: Modeli i rikuperimit së cilësisë;

Opsioni 2: Norma e thjeshtë e rikuperimit 12-mujore;

Opsioni 3: Standardet LGD.

Nëse asnjë prej modeleve të tjera nuk është i aplikueshëm, do të përdoren standardet LGD. Parametrat janë krijuar nga Zyra Qendrore e RBI në Vjenë - Rikthimi i Rrezikut duke përdorur vlerat mesatare të LGD të llogarive me vlerësimet ekzistuese LGD. Llogaritja bazohet në të dhënat aktuale në dispozicion në Zyrën Qendrore, duke përjashtuar llogaritë e paracaktuara dhe jo të vlerësuara dhe duke përdorur mesataret e thjeshta. Parametrat janë të grupuara sipas Produktit dhe Rajonit Gjeografik dhe të rrumbullakosura me një hap prej 5pp. Ato do të rivlerësohen çdo vit dhe përditësohen nëse është e nevojshme nga RBI risku retail. Standardet aktuale të vlefshme LGD për rajonin e SEE janë:

Segmenti	Tipi i produktit	SEE
PI	Hipotekë	30%
	Kredi Personale	60%
	Kredit Kartelë	50%
	Mbitërheqje	50%
	Kreditë e makinave	50%
	Produkte të tjera	50%
Mikro NVM	Të gjitha Produktet	50%

Shtresë makroekonomike

Siç kërkohet nga SNRF 9, vlerësimi LGD duhet të marrë parasysh parashikimet përkatëse makroekonomike për vitet e ardhshme nëse ka dëshmi të arsyeshme dhe të mbështetur që marrëdhëniet midis normave të rimëkëmbjes dhe faktorëve makroekonomikë ekzistojnë për portofolin në vëmendje. Për ekspozimet e sigurta, kjo LGD mund të rregullohet më tej për të reflektuar zhvillimet e pritshme në vlerat e kolateralit gjatë viteve të ardhshme, kur kjo ka ndikim në rikuperim.

Rregullimet makroekonomike do të zbatohen në baza mujore. Vlerësimet përfundimtare LGD me mbulesë makroekonomike do të bëhen kështu një vektor i vlerave (i varur nga skenari makroekonomik).

EAD

Ekspozimi në vonesë është një tjetër komponent kyç i llogaritjes ECL. Megjithatë SNRF 9 nuk kërkon në mënyrë eksplicite bankat të modelojnë EAD, të kuptuarit se si pritet që ndryshimet e ekspozimeve të kreditorëve të ndryshojnë me kalimin e kohës është thelbësore për një matje të paanshme të ECLs. Kjo është veçanërisht e rëndësishme për Kategorinë 2, ku pika e parazgjedhur mund të jetë disa vjet në të ardhmen. Injorimi i një rënijeje të pritshme të ekspozimit (p.sh., në një hua të ripagueshme në këste) mund të çojë në matje të ECL-ve që janë tepër të larta. Injorimi i një rritjeje të pritur të ekspozimit (tërheqjet brenda një kufiri të rënë dakord në një strukturë rrotulluese) mund të çojë në matje të ECL-ve që janë shumë të ulëta.

Përafrimi i CCF

Në rast të vlerësimit të munguar të CCF, duhet të përdoren vlerat referuese të CCF (që rrjedhin nga Direktiva e BE 575 (CRR), Kapitulli 2 "Qasja e standardizuar" dhe Shtojca I). Më të rëndësishmet për Kreditë individuale janë:

- 100% për garancitë që kanë karakterin e zëvendësuesve të kredisë,
- 50% për zërat jashtë bilancit të tregtisë financiare,
- 20% për artikujt e jashtëm të bilancit të tregtisë

Humbja e pritshme e kreditorëve nga ekspozimet e papaguara (Kategoria 3)

Për një pasuri financiare që është zhvlerësuar në datën e raportimit, por që nuk është një pasuri financiare e blerë ose e krijuar nga një kredi e rënë në vlerë, njësia ekonomike duhet të matë humbjet e pritshme kreditorëve si diferencë midis vlerës kontabël bruto të pasurisë dhe vlerës aktuale të rrjedhave monetare të ardhshme të vlerësuar të skontuara me normën fillestare të interesit efektiv të pasurisë financiare.

Në rast të angazhimeve ende ekzistuese për një ekspozim të pa paguar, ato do të konsiderohen me

CCF = 100% kur përcaktohen EAD.

Nëse informacioni i arsyeshëm dhe i mbështetur për të matur ECL nuk është i disponueshëm në bazë të instrumentit individual, ECL gjatë jetës për pasuritë në Kategorinë 3 do të njihet në baza kolektive që merr në konsideratë informacionin e përgjithshëm të riskut kreditor (SNRF 9.5.5.4) - trajtim i njëjtë si për pasuritë në Kategoritë 1 dhe 2. Tre metodat që do të përdoren në segmentin Individual janë:

- Vlerësimi kolektiv për ekspozimet e pasigurta - Vlerësimi më i mirë i humbjes së pritshme;
- Vlerësimi kolektiv për ekspozimet e siguruara - Vlera e kolateralit të ponderuar të zbritur;
- Vlerësimi individual.

Vlerësimi kolektiv për ekspozimet e pasiguruara - Vlerësimi më i mirë i humbjes së pritshme (BEEL)

Në këtë kuptim, Risku individual i Bankës konsideron se mënyra më e përshtatshme për të pasqyruar përvojën historike të humbjes në vlerësimin e rrjedhave monetare të pritura të një ekspozimi të pasiguar është duke përdorur të ashtuquajturën Vlerësimi më i mirë i humbjes së pritshme (BEEL). Sipas përkufizimit, ky vlerësim pasqyron potencialin më të mundshëm të humbjes për llogaritë në mungesë të cilat kanë profil të ngjashëm të rrezikut dhe të rikuperimit dhe siguron një nivel të llogaritit statistikisht të humbjes për llogaritë e tilla. Prandaj, duhet të sigurohet që përdorimi i BEEL për të rregulluar rrjedhat monetare kontraktuale në rimëkëmbjen e tyre të vlerësuar aplikohet në një grup homogjen të llogarive.

Modeli i vlerësimit për BEEL konsideron rikuperimin e skontuar për ekspozimet të cilat tashmë janë në vonesë. Meqenëse modeli është projektuar për të dhënë një vlerësim më të mirë të potencialit të humbjes deri në fund të periudhës, llogaritë për të cilat pikat e vëzhgimit përputhen me fundin e periudhës supozohet të kenë zero rikuperim, d.m.th. vlerësimi më i mirë i humbjes së pritshme është 100%. Për të qenë e përshtatshme për qëllime provizioni, duhet të sigurohet që në secilën periudhë raportuese çdo llogari në vonesë lidhet me një vlerësim që pasqyron përvojën më të tanishme të rimëkëmbjes për këtë llogari dhe kështu përcakton potencialin e pritshëm të rimëkëmbjes. Vlerat BEEL duhet të përditësohen çdo muaj.

B. Qasja e thjeshtuar

Ekziston një qasje e thjeshtuar e cila ka disa thjeshtime operationale dhe duhet të zbatohet ose është një zgjedhje e politikës për të arkëtueshmet tregtare, pasuritë e kontratës dhe të arkëtueshmet e qirasë. Kjo përfshin kërkesën ose zgjedhjen e politikës për të aplikuar qasjen e thjeshtuar që nuk kërkon që njësi të ekonomike të ndjekin ndryshimet në riskun kreditor dhe të jetë praktike për të llogaritur humbjet e pritshme kreditor mbi llogaritë e arkëtueshme tregtare duke

përdorur një matricë provizionesh. Për çdo ekspozim të tillë për të cilin zbatohet qasja e thjeshtuar, banka do të njohë humbjet e pritshme të kreditimit të jetës gjatë fitimit dhe humbjes.

C. Pasuritë financiare të blera ose të rëna në vlerë në origjinë (POCI)

Për pasuritë financiare të cilat kanë rënie në vlerë që në njohjen fillestare, një njësi do të njohë vetëm ndryshimet kumulative në humbjet e pritshme që nga njohja fillestare si një humbje për pasuritë financiare të blera ose të krijuara nga rënia në vlerë e pasurisë financiare. Një pasuri financiare ka rënie në vlerë kur ka ndodhur një ose më shumë ngjarje që kanë ndikim rënie në vlerë në rrjedhjet monetare të ardhshme të vlerësuara të pasurisë financiare.

Indikatorët e Kategorisë 2

Rritja e ndjeshme e rrishtit të riskut kreditor për qëllimin e kompensimit të Kategorisë 2 perceptohet në terma të:

- Një masë kuantitative, ku llogaritet;
- Një masë cilësore në raste të tjera; dhe
- Treguesit e kthimit.

Ekziston një supozim i kundërshtueshëm që risku kreditor për një pasuri financiare është rritur ndjeshëm që nga njohja fillestare, më së voni kur nga pagesat kontraktuale kanë kaluar më shumë se 30 ditë. Supozimi mund të kundërshtohet nëse një njësi që ka informacione të arsyeshme dhe të mbështetur që tregon se risku kreditor nuk është rritur ndjeshëm që nga njohja fillestare. Prandaj mund të jetë rasti që supozimi është i kërkueshëm kur kanë kaluar më shumë se 30 ditë nga pagesat kontraktuale:

- Mospagimi ishte një mbikëqyrje administrative;
- Banka ka qasje në dëshmi historike që tregojnë se një korrelacion midis rritjeve të konsiderueshme të riskut kreditor dhe vonesave me më shumë se 30 ditë.

Në rastet kur supozimi është kundërshtuar ose hedhur poshtë, duhet të theksohet se banka nuk mund të përafrojë kohën e rritjes së ndjeshme të riskut kreditor dhe njohjen e humbjeve të pritshme të kreditore gjatë jetës kur një pasuri financiare konsiderohet si e rënë në vlerë ose kur konsiderohet se instrumenti financiar mungon. Në rastet kur janë kaluar 30 ditët, do të jetë e nevojshme të vendoset një kufi për një ndalesë të re, e cila nuk do të jetë më e lartë se 90 ditët dhe duhet të sigurojë dëshmi për këtë.

Vlerësimi i transferimit të Kategorive në baza kolektive

Mund të mos jetë e mundur të vlerësohet nëse ka pasur një rritje të riskut kreditor në baza individuale dhe për këtë arsye ky vlerësim mund të kryhet gjithashtu në baza kolektive. Për shembull, kjo mund të jetë rasti për kreditë individuale, ku ka pak ose aspak informacion të përditësuar të riskut kreditor, i cili është marrë dhe monitoruar në mënyrë rutinore në një instrument individual derisa konsumatori shkel kushtet e kontratës. Nëse banka mbështetet vetëm në informacionet e kaluara, kjo ndoshta nuk do të paraqesë me saktësi ndryshimet në riskun kreditor që nga periudha fillestare. Në raste të tilla, humbjet e pritshme kreditore gjatë periudhës duhet të njihen në baza kolektive, të cilat i konsiderojnë të plota informacionet mbi riskun kreditor. Ky informacion gjithëpërfshirës për riskun kreditor duhet të inkorporojë jo vetëm informacionin e kaluar, por edhe të gjitha informacionet relevante të kredisë, duke përfshirë informacione makroekonomike të ardhshme, me qëllim përafrimin e rezultatiit të njohjes së humbjeve të pritshme kreditore gjatë jetës, kur ka pasur një rritje të konsiderueshme të riskut kreditor që nga periudha fillestare.

Me qëllim të përcaktimit të rritjeve të ndjeshme të riskut kreditor dhe njohjen e një humbjeje në baza kolektive, banka do të grupojë instrumente financiarë në bazë të karakteristikave të përbashkëta të riskut kreditor me qëllim të lehtësimit të një analize që është projektuar për të mundësuar rritje të konsiderueshme të kredisë që rreziku të identifikohet në kohën e duhur.

Karakteristikat e përbashkëta të riskut kreditor mund të përfshijnë, por nuk kufizohen vetëm në:

- Lloji i instrumentit
- Vlerësimet e rrezikut të kredisë
- Lloji i kolateralit
- Data e njohjes fillestare
- Afati i mbetur deri në maturim
- Industria
- Vendndodhja gjeografike e huamarrësit

Vlera e kolateralit në lidhje me pasurinë financiare në qoftë se ajo ka ndikim në probabilitetin e një mospagimi që ndodh (për shembull, kreditë e ripaguaruara në disa juridiksione ose raportet e kredisë / vlerën). Është e nevojshme që humbjet e pritshme kreditore gjatë periudhës të njihen në të gjitha instrumentet financiare për të cilët ka pasur rritje të konsiderueshme në riskun kreditor që nga periudha fillestare. Për të arritur këtë objektiv, nëse banka nuk është në gjendje të grupojë instrumente financiare për të cilët risku kreditor konsiderohet se është rritur ndjeshëm që nga periudha fillestare e bazuar në karakteristikat e përbashkëta të riskut kreditor, banka do të njohë humbjet e pritshme kreditore gjatë jetës gjatë një pjese të pasuritë financiare për të cilat risku kreditor konsiderohet të jetë rritur ndjeshëm. Për më tepër, kur përdoret eksperiencia historike e humbjes kreditore në vlerësimin e humbjeve të pritura kreditore, është e rëndësishme që informacioni për normat e humbjeve historike kreditore të zbatohet për grupet që përcaktohen në një mënyrë që është në përputhje me grupet për të cilat janë vërejtur normat historike të humbjeve kreditore. Rrjedhimisht, metoda e përdorur do të mundësojë që çdo grup i pasurive financiare të shoqërohet me informacionin për përvojën e humbjes kreditore së kaluar në grupet e pasurive financiare me karakteristika të ngjashme të riskut dhe me të dhënat përkatëse të vëzhgueshme që pasqyrojnë kushtet aktuale.

Ndryshimi i Kategorisë së transferimit

Nëse banka ka matur kompensimin për humbjen e një instrumenti financiar në një shumë të barabartë me humbjet e pritshme kreditore në periudhën e mëparshme raportuese, por përcakton në datën aktuale të raportimit që ndryshimi në riskun kreditor nga njohja fillestare nuk është më e rëndësishme, banka duhet të matë kompensimin e humbjeve në një shumë të barabartë me humbjet e pritshme kreditore 12-mujore në datën e raportimit aktual. Duhet të theksohet se ndryshimi i transferimit të Kategorisë bëhet kur është e sigurtë se ka pasur një reduktim të riskut kreditor në një nivel që nuk është më domethënës dhe për më tepër që risqet siç janë devijimi nuk ekzistojnë më.

Ndryshimi i Kategorisë për pasuritë financiare të modifikuara

Nëse rrjedhat monetare kontraktuale të një pasurie financiare janë rinegociuar ose modifikuar dhe pasuria financiare është çregjistruar, pasuria konsiderohet një pasuri financiare si "i ri" dhe data e modifikimit konsiderohet si data e njohjes fillestare. Kjo do të thotë matjen e humbjeve në një shumë të barabartë me humbjen e pritshme kreditore 12-mujore derisa të plotësohen kërkesat për njohjen e humbjeve të pritshme kreditore. Megjithatë, në disa raste kur modifikimi rezulton në çregjistrimin e pasurisë financiare fillestare, mund të ketë dëshmi se pasuria financiare e modifikuar është rënë në vlerë nga periudha fillestare dhe kështu, pasuritë financiare duhet të njihen si një pasuri financiare e rënë në vlerë dhe humbjet e pritshme gjatë periudhës duhet të përdoren si bazë për të matur humbjet e pritshme të kreditore.

Nëse rrjedhat monetare kontraktuale për një pasuri financiare janë rinegociuar ose modifikuar dhe pasuria financiare nuk është çregjistruar, banka do të vlerësojë nëse ka pasur një rritje të konsiderueshme të riskut kreditor të instrumentit financiar duke krahasuar:

- Risku i mospagimit që ndodh në datën e raportimit (bazuar në kushtet e modifikuara të kontratës);
- Risku i mospagimit që ndodh në periudhën fillestare (në bazë të kushteve kontraktuale origjinale dhe të pa modifikuara).

Për më tepër, dëshmi se kriteret për njohjen e humbjeve të pritshme kreditore gjatë periudhës janë përbushur, mund të përfshijnë një histori të kryerjes së pagesave të azhurnuara dhe me kohë në lidhje me kushtet e modifikuara kontraktuale. Në mënyrë tipike një klient do të duhet të demonstrojë sjellje të mirë të pagesave të vazhdueshme gjatë një periudhe kohore përpara se risku kreditor të konsiderohet të ketë rënë. Për shembull, një histori e mos pagesave ose pagesave jo të plota zakonisht nuk do të fshihet thjesht duke bërë një pagesë në kohë pas një modifikimi të kushteve kontraktuale.

Indikatorët e Kategorisë 3

Sipas modelit të përkeqësimit, një instrument financiar duhet të transferohet në Kategorinë 3 (d.m.th. ka vonesa) kur një ose më shumë ngjarje që ka ndikim të dëmshëm në rrjedhat monetare të ardhshme të vlerësuaruara ka ndodhur. Nëse kërkesat për transferimin e Kategorisë nuk plotësohen më (d.m.th. Instrumenti nuk është më me vonesa) ajo do të bartet përsëri në Kategorinë 1 ose 2 (d.m.th. Qasja është simetrike).

Lista e mëposhtme merret si tregues i "Kreditë e rëna në vlerë":

- vështirësi të konsiderueshme financiare të emetuesit ose huamarrësit;
- shkelje të kontratës, siç është një vonesë ose një ngjarje e pacaktuar;
- Huadhënësi (huazuesit) i huamarrësit, për arsye ekonomike ose kontraktuale që lidhen me vështirësitë financiare të huamarrësit, duke u dhënë huamarrësit një koncesion (et) që huadhënësi nuk do ta konsideronte ndryshe;
- është e mundshme që huamarrësi të hyjë në falimentim ose riorganizim tjetër financiar;
- zhdukja në një tregu aktiv për atë pasuri financiar për shkak të vështirësive financiare; ose
- blerjen ose lëshimin e një pasurie financiare me zbritje të lartë që pasqyron humbjet kreditore të shkaktuara.

Për shkak të fushëveprimit të ndryshëm të SNRF 9 krahasuar me SNK 39, gjithashtu angazhimet e huasë dhe kontratat e garancisë financiare mbulohen nga i njëjti proces (zëvendësimi i vlerësimit të SNK 37). Ekziston një supozim i kundërshtueshëm se mosparaqitja nuk ndodh më vonë se kur një pasuri financiar është 90 ditë e kaluara, përveç nëse banka ka informacione të arsyeshme dhe të mbështetshme për të demonstruar se një kriter më i ngadalësuar i mbetur është më i përshatshëm. Përkufizimi i parazgjedhur i përdorur për këto qëllime duhet të zbatohet në mënyrë të vazhdueshme në të gjitha instrumentet financiare, me përjashtim të rasteve kur informacioni bëhet i disponueshëm që tregon se një përkufizim tjetër i parazgjedhur është më i përshatshëm për një instrument financiar të veçantë.

Për shkak të ndryshimit të qëllimit të SNRF 9 për rënie në vlerë në krahasim me SNK 39, do të merren parasysh aspektet e mëposhtme. Së pari, angazhimet e huasë dhe kontratat e garancisë financiare mbulohen nga i njëjti proces (zëvendësimi i vlerësimit të SNK 37), nëse nuk është përfshirë tashmë në proceset aktuale. Së dyti, instrumentat e kapitalit neto nuk janë në fushën e zhvlerësimit SNRF 9. Të gjitha instrumentet në fushën e SNRF 9 zhvlerësi kur pala tjetër është në mospagim, do të barten në Kategorinë 3. Për më tepër, kreditë plotësisht të kolateralizuara me sigurim zero rreziku, kur pala tjetër është në mospagim, do t'i caktohet Kategorisë së tretë (nëse vlen modeli i "përkeqësimit të kredisë").

Qasja në zërat jashtë bilancor

Për angazhimet e huasë dhe kontratat e garancisë financiare, data kur njësia bëhet palë në angazhimin e parevokueshëm do të konsiderohet data e njohjes fillestare për qëllimet e zbatimit të kërkesave për zhvlerësim. Për angazhimet e huasë, një njësi merr në konsideratë ndryshimet në riskun e një mosveprimi që ndodh në hua për të cilën lidhet një angazhim kredie. Për kontratat e garancisë financiare, njësi merr në konsideratë ndryshimet në riskun që debitori i specifikuar do të ketë vonesë në kontratë. Në të dy rastet për një pasuri financiare, një rënie në vlerë është vlera aktuale e diferencës ndërmjet rrjedhës monetare kontraktuale që janë për shkak të një njësie sipas kontratës dhe rrjedhës të mjeteve monetare që njësi pret të marrë. Në rastin e angazhimeve të huaja, humbja kreditore është vlera aktuale e diferencës ndërmjet rrjedhës së mjeteve monetare kontraktuale që i takojnë njësisë nëse mbajtësi i angazhimit të huasë zvogëlon huanë dhe rrjedha e mjeteve monetare që njësi pret të marrë nëse kredia është tërhequr. Vlerësimi i Bankës për humbjet e pritshme kreditore për angazhimet e huasë duhet të jetë në përputhje me pritshmëritë e tij për zvogëlimin e angazhimit për hua, pra do të marrë parasysh pjesën e pritur të zotimit të huasë që do të tërhiqet brenda 12 muajve nga data e raportimit kur vlerësohet 12 muaj humbjet e pritshme kreditore dhe pjesa e pritur e angazhimit të huasë që do të tërhiqet gjatë jetës së pritshme të angazhimit të huasë gjatë vlerësimit të humbjeve të pritshme kreditore.

Për një kontratë garancie financiare, njësisë i kërkohet të bëjë pagesa vetëm në rast të mospagimit nga debitori në përputhje me kushtet e instrumentit që garantohej. Prandaj, mungesat në para të gatshme janë pagesat e pritshme për të rimbursuar mbajtësin për humbjen kreditore, që ajo shkakton zvogëlim të shumës që njësi pret të marrë nga mbajtësi, debitori ose ndonjë palë tjetër.

Nëse pasuria është plotësisht e garantuar, vlerësimi i mungesës së parasë së gatshme për një kontratë të garancisë financiare do të ishte në përputhje me vlerësimet e mungesës së parasë së gatshme për pasurinë që i nënshtrohet garancisë.

Humbjet e pritshme kreditore për një angazhim kreditor do të skontohej duke përdorur normën efektive të interesit, ose një përaftrim të tyre, që do të zbatohet gjatë njohjes së pasurisë financiare që rezultojnë nga angazhimi kreditor. Kjo për arsye me qëllim të zbatimit të kërkesave për zhvlerësim, një pasuri financiare që njihet pas një vonese mbi një angazhim kredie do të trajtohet si një vazhdim i këtij angazhimi në vend të një instrumenti të ri financiar. Prandaj, humbjet e pritshme të kredisë mbi pasurinë financiare duhet të maten duke pasur parasysh riskun fillestar kreditor për angazhimin kreditor që nga data kur njësi u bë palë në angazhimin e pakthyeshëm.

Banka vlerëson në çdo datë raportimi nëse ka dëshmi objektive që një pasuri financiare ose grup pasurish financiare është e rënë në vlerë. Pasuria financiare ose një grup pasurish financiare është e rënë në vlerë vetëm nëse ka dëshmi objektive të rënies në vlerë si rezultat i një apo më shumë ngjarjeve që kanë ndodhur pas njohjes fillestare të pasurisë (një 'ndodhi e humbjes') dhe që kjo ndodhi e humbjes (ose "ndodhive të humbjes") ka një ndikim në rrjedhat e vlerësuar të ardhshme të parasë të pasurisë financiare ose grupit të pasurive financiare që mund të vlerësohen në mënyrë të besueshme.

Kriteret që Banka përdorë për të përcaktuar se ka dëshmi objektive të humbjes nga rënia në vlerë përfshijnë:

- Mos pagesa/vonesa në pagesa në pagesat kontraktuale të kryegjësë ose interesit;
- Vështirësi për huamarrësin në rrjedhën e parave të tij;
- Shkelja e kushteve kreditore;
- Inicimi i procedurave të bankrotimit;
- Përkeqësimi i gjendjes konkurruese të huamarrësit;
- Përkeqësimi i vlerës së kolateralit.

Periodha e vlerësuar ndërmjet humbjeve që ndodhin dhe identifikimi i saj përcaktohet nga menaxhmenti lokal për çdo portfolio të identifikuar. Në përgjithësi, periudhat e përdorura variojnë nga 3 muaj deri në 12 muaj; në raste të jashtëzakonshme, jepen periudha më të gjata.

3.3.13 Pasuritë financiare të rëna në vlerë (Politika e zbatueshme para 1 janari 2018)

Banka së pari vlerëson nëse dëshmia objektive e rënies në vlerë ekziston individualisht për pasuritë financiare që janë individualisht të rëndësishme, dhe individualisht ose kolektivisht për pasuritë financiare të cilat nuk janë individualisht të rëndësishme. Nëse Banka përcakton se nuk ka dëshmi objektive të rënies në vlerë për një pasuri financiare të vlerësuar individualisht, qoftë e rëndësishme ose jo, ajo e përfshinë pasurinë në një grup pasurish financiarë me karakteristika të ngjashme të riskut kreditor dhe vlerëson në mënyrë kolektive rënien në vlerë të tyre. Pasuritë që janë vlerësuar individualisht nëse kanë rënie në vlerë dhe për të cilat ka ose vazhdon të njihet humbja nga rënia në vlerë, nuk përfshihen në vlerësim kolektiv të rënies në vlerë.

Shuma e humbjes matet si diferenca ndërmjet vlerës së bartur të pasurisë dhe vlerës aktuale të rrjedhave të ardhshme të parasë (duke përjashtuar humbjet e ardhshme kreditore që nuk kanë ndodhur) të skontuar me normën fillestare të interesit efektiv të pasurisë financiare. Vlera e bartur e pasurisë zvogëlohet nëpërmjet përdorimit të një llogarie të lejimit dhe shuma e humbjes njihet në fitim ose humbje. Llogaritja e vlerës së tanishme të rrjedhave të ardhshme të vlerësuar të parasë të një pasurie financiare të kolateralizuar pasqyron rrjedhat e parasë që mund të rezultojnë nga mbyllja e kolateralit minus kostot për marrjen dhe shitjen e kolateralit, qoftë mbyllja e mundshme apo jo.

Për qëllimet e një vlerësimi kolektiv të rënies në vlerë, pasuritë financiare grupohen në bazë të karakteristikave të ngjashme të riskut kreditor (d.m.th., në bazë të procesit të vlerësimit të Bankës që shqyrton llojin e pasurisë, industrinë, vendndodhjen gjeografike, llojin e kolateralit, statusin e vonesës dhe faktorë të tjerë përkatës). Këto karakteristika janë të rëndësishme për vlerësimin e rrjedhave të ardhshme të parasë për grupet e pasurive të tilla pasi që janë tregues të aftësisë së debitorit për të paguar të gjitha shumat e detyruara, sipas kushteve kontraktuale të pasurive që janë duke u vlerësuar.

Rrjedhat e ardhshme të parasë në një grup të pasurive financiare që vlerësohen në mënyrë kolektive për rënie në vlerë, vlerësohen në bazë të rrjedhave kontraktuale të parasë të pasurive në Bankë dhe përvojës së humbjes historike nga pasuritë me karakteristika të riskut kreditor të ngjashme me ato në Bankë. Përvoja e humbjes historike rregullohet/korrigjohet në bazë të të dhënave aktuale të vëzhguara, për të pasqyruar efektet e kushteve aktuale, që nuk e kanë prekur periudhën në të cilën është e bazuar përvoja historike e humbjes dhe për të hequr efektet e kushteve të periudhës historike që nuk ekzistojnë aktualisht.

Vlerësimet e ndryshimeve në rrjedhat e ardhshme të parasë për grupe të pasurive pasqyrojnë dhe janë në përputhje me ndryshimet në të dhënat përkatëse të vëzhguara nga periudha në periudhë (për shembull, ndryshimet në normat e papunësisë, çmimet e pronës, statusin e pagesave, apo faktorë të tjerë tregues të ndryshimeve në probabilitetin e humbjeve në Bankë dhe përmasat e tyre). Metodologjia dhe supozimet e përdorura për vlerësimin e rrjedhave të ardhshme të parasë rishikohen rregullisht nga Banka për të zvogëluar çfarëdo dallimi ndërmjet vlerësimit të humbjeve dhe përvojës reale/faktike të humbjeve.

Kur një kredi është e pakthyeshme/parkëtueshme, ajo shlyhet kundrejt provizionit përkatës për rënie në vlerë të kredisë. Kreditë e tilla shlyhen pasi të gjitha procedurat e nevojshme kanë përfunduar dhe shuma e humbjes është përcaktuar.

Në qoftë se, në një periudhë të mëvonshme, shuma e humbjes nga rënia në vlerë zvogëlohet dhe zvogëlimi mund të lidhet objektivisht me një ngjarje që ndodh pasi që është njohur rënia në vlerë (siç mund të jetë përmirësimi i vlerësimit kreditor të debitorit), humbja nga rënia në vlerë e njohur më parë anulohet duke rregulluar llogarinë e lejimit. Shuma e anuluar njihet në fitim apo humbje kundrejt rënies në vlerë të ngarkuar për humbjet kreditore.

Humbjet nga rënia në vlerë në investimet në letra me vlerë në dispozicion për shitje njihen përmes ri-klasifikimit të humbjeve të akumuluar në rezervën e vlerës së drejtë në ekuitet, në fitim apo humbje. Humbja e akumuluar që ri-klasifikohet nga ekuiteti në fitim apo humbje është dallimi ndërmjet kostos së blerjes, neto nga (përjashtuar) ri-pagesa e kryegjësë dhe amortizimi, dhe vlerës aktuale të drejtë, minus humbja në vlerë e njohur paraprakisht në fitim apo humbje. Ndryshimet në humbjen në vlerë që i atribuohen aplikimit të metodës së interesit efektiv reflektohen si komponent i të ardhurave nga interesit.

Nëse, në një periudhë pasuese, vlera e drejtë e një instrumenti borxhi në dispozicion për shitje, që ka pësuar rënie në vlerë rritet dhe rritja mund të ndërlihdet në mënyrë objektive me një ngjarje që ndodhë pas njohjes së humbjes në vlerë, atëherë humbja nga rënia në vlerë anulohet nëpërmjet fitimit apo humbjes; përndryshe, çdo rritje në vlerën e drejtë njihet nëpërmjet të ardhurave tjera gjithëpërfshirëse. Çdo kthim/rikuperim pasues në vlerën e drejtë të një instrumenti kapitali në dispozicion për shitje, që ka pësuar rënie në vlerë, njihet gjithmonë në të ardhurat të tjera gjithëpërfshirëse.

3.3.14 Informacioni i parashikuar

Banka përfshin informacionin e parashikuar në llogaritjen e rënies në vlerë. Kjo bëhet nëpërmjet modeleve makroekonomike, gjë që çon në një rregullim të drejtpërdrejtë të probabiliteteve të paracaktuar. Për të qenë i saktë, informacioni i kërkuar në të ardhmen përfshihet nëpërmjet parametrevë makroekonomikë të inputeve të modelit makroekonomik. Meqë

nëse Banka nuk do të njohë me siguri realizimet e ardhshme të këtyre parametrave makroekonomikë, pasiguria e pandarë e bën të nevojshme që të merret në konsideratë llogaritja e një skenari.

Banka i konsideron tre skenarë: Një skenar bazë, një skenar optimist dhe një skenar pesimist. Dy skenarët e fundit janë bashkangjitur me një peshë prej 25%. Skenari bazë ka një peshë të bashkangjitur prej 50% në llogaritje. Qëllimi i skenarëve është gjithashtu të kujdeset për ndonjë jo-linearitet të pranishëm në llogaritjen (humbjen e pritshme). Interpretimi i tre skenarëve është se secili nga tre skenarët është një skenar përfaqësues i kuartilit optimist, për kuartili pesimist dhe për 50% të pjesës së mbetur. Ky interpretim është i domosdoshëm pasi që probabiliteti një skenar i caktuar të ndodh është gjithmonë 0%.

Për secilin skenar një sërë vlerash për variablat përkatës makroekonomikë jepen nga hulumtimi i RBI Raiffeisen. Ky grup përdoret si një input për modelin makroekonomik, i cili më pas zbatohet për të rregulluar parametrat përkatës.

Analiza e ndjeshmërisë

Supozimet më të rëndësishme që ndikojnë në lejimin e humbjes së pritshme kreditore janë si më poshtë:

- Prodhimi i brendshëm bruto;
- Shkalla e papunësisë;
- Norma afatgjatë e obligacioneve/ bondeve qeveritare;
- Norma e inflacionit.

3.3.15 Kreditë e modifikuara dhe rishtrukturuara

Banka ndonjëherë bën lëshime ose modifikime të kushteve origjinale të kredisë si një përgjigje ndaj vështirësive financiare të huamarrësit, në vend që të marrë posedim ose të zbatojë mbledhjen e kolateralit. Banka konsideron një hua të tillë kur koncesionet ose modifikimet e tilla ofrohen si rezultat i vështirësive financiare të pranishme ose të pritshme të huamarrësit dhe banka nuk do të kishte rënë dakord me ta nëse huamarrësi do të ishte financiarisht i shëndetshëm. Treguesit e vështirësive financiare përfshijnë mospagesat në bazë të marrëveshjes, ose shqetësime të konsiderueshme ngritur nga Departamenti i Riskut Kredititor.

Vazhdimi mund të përfshijë zgjatjen e marrëveshjeve të pagesës dhe marrëveshjen e kushteve të reja të kredisë. Sapo kushtet të jenë rinegociuar, çdo dëmtim matet duke përdorur normën efektive të interesit origjinale siç llogaritet para ndryshimit të termave. Është politika e Bankës për të monitoruar huatë e financuara për të siguruar që pagesat e ardhshme të vazhdojnë të jenë të mundshme. Vendimet e mosnjohjes dhe klasifikimi ndërmjet Kategorisë 2 dhe Kategorisë 3 përcaktohen rast pas rasti. Nëse këto procedura identifikojnë një humbje në lidhje me një hua, ajo shpallet dhe menaxhohet si një pasuri e dëmtuar e Kategorisë 3, përderisa të mblidhet ose shlyhet. Nga 1 janari 2018, kur kredia është rinegociuar ose modifikuar, por nuk është çregjistruar, Banka gjithashtu rivlerëson nëse ka pasur një rritje të ndjeshme të risku kredititor, siç përcaktohet në Shënimin 4.

Banka gjithashtu shqyrton nëse pasuritë duhet të klasifikohen si Kategoria 3. Pasi një pasuri të jetë klasifikuar si i mirëfilltë, do të mbetet për periudhën provuese minimale 24-mujore. Në mënyrë që kredia të riklasifikohet nga kategoria e parapaguar, klienti duhet të plotësojë të gjitha kriteret si më poshtë

- Të gjitha objektet e saj duhet të konsiderohen që janë duke performuar;
- Periudha e provës prej dy vjetësh ka kaluar nga data kur kontrata e modifikuar është konsideruar që është duke performuar;
- Pagesa të rregullta me më shumë se një shumë të principalit ose interesit janë bërë gjatë së paku gjysmës së periudhës së provës;
- Konsumatori nuk ka ndonjë kontratë që ka më shumë se 30 ditë vonesë.

3.3.16 Humbjet nga rënia në vlerë e pasurive financiare (Politika e zbatueshme pas 1 janarit 2018)

Matja e humbjeve nga rënia në vlerë sipas SNRF 9 dhe SNK 39 në të gjitha kategoritë e pasurive financiare kërkon gjykimin, në veçanti, vlerësimin e shumës dhe kohës së rrjedhave monetare të ardhshme dhe vlerave të kolateralit gjatë përcaktimit të humbjeve nga rënia në vlerë dhe vlerësimit të një rritjeje të konsiderueshme në rrezikun kredititor. Këto vlerësime janë të nxitura nga një numër faktorësh, ndryshime në të cilat mund të rezultojë në nivele të ndryshme të lejitimeve.

Llogaritjet e humbjeve të pritshme kreditore të bankës janë rezultatet e modeleve komplekse me një numër supozimesh themelore në lidhje me zgjedhjen e inputeve të ndryshueshme dhe ndërvarësive të tyre. Elementet e modeleve humbjeve të pritshme kreditore që konsiderohen gjykime dhe vlerësime kontabël përfshijnë:

- Modeli i brendshëm i klasifikimit të kredive të Bankës, i cili i cakton probabilitetin e vonesave për vlerësimet individuale;

- Kriteret e Bankës për të vlerësuar nëse ka pasur një rritje të konsiderueshme në riskun kreditor dhe kështu lejimet për pasuritë financiare duhet të maten në bazë të LTECL dhe vlerësimit cilësor;
- Segmentimi i pasurive financiare kur humbjet e tyre kreditore vlerësohet në baza kolektive;
- Zhvillimi i modeleve të humbjeve të pritshme kreditore, duke përfshirë formulat e ndryshme dhe zgjedhjen e inputeve;
- Përcaktimi i shoqatave midis skenarëve makroekonomikë dhe inputeve ekonomike, siç janë nivelet e papunësisë dhe vlerat e kolateralit, si dhe efektet në probabilitetin e vonesave, humbjet e dhëna pa afat dhe ekspozimet e vonesave;
- Përzgjedhja e skenarëve makroekonomikë të parashikuar nga pikëpamjet dhe koeficientet e tyre të probabilitetit, për të nxjerrë inputet ekonomike në modelet e humbjeve të pritshme kreditore.

Më poshtë janë klasifikimet e brendshme të klasifikimit të kredive të bankës të përdorura për qëllime të brendshme dhe të dhënat krahasuese përkatëse:

Nota e vlerësimit të brendshëm	Përshkrimi i vlerësimit të brendshëm	Periudha 12 mujore Basel II PD		Vlerësimi S&P
		Lower PD bound	Upper PD bound	
1A	Shkëlqyer	>0.0000%	≤0.0026%	AAA
1B		>0.0026%	≤0.0088%	AA+
1C		>0.0088%	≤0.0300%	AA, AA-
2A	Fuqishëm	>0.0300%	≤0.0408%	A+, A, A-
2B		>0.0408%	≤0.0553%	
2C		>0.0553%	≤0.0751%	
3A		>0.0751%	≤0.1019%	
3B		>0.1019%	≤0.1383%	
3C		>0.1383%	≤0.1878%	
4A	Mirë	>0.1878%	≤0.2548%	BBB+, BBB
4B		>0.2548%	≤0.3459%	
4C		>0.3459%	≤0.4694%	
5A		>0.4694%	≤0.6371%	
5B		>0.6371%	≤0.8646%	
5C	I kënaqshëm	>0.8646%	≤1.1735%	BB+
6A		>1.1735%	≤1.5927%	
6B		>1.5927%	≤2.1616%	
6C		>2.1616%	≤2.9338%	
7A	Rëndomtë	>2.9338%	≤3.9817%	BB-
7B		>3.9817%	≤5.4040%	
7C		>5.4040%	≤7.3344%	
8A	Kreditë me rënie në vlerë	>7.3344%	≤9.9543%	B+
8B		>9.9543%	≤13.5101%	
8C		>13.5101%	≤18.3360%	
9A		>18.3360%	≤24.8857%	
9B		>24.8857%	≤33.7751%	
9C		>33.7751%	<100%	
10		100%	100%	
				CCC+
				CCC
				CCC-
				CC, C
				D

3.3.17 Humbjet nga rënia në vlerë e pasurive financiare (Politika e zbatueshme para 1 janarit 2018)

Banka bën vlerësime dhe supozime që ndikojnë shumat e raportuara të pasurive dhe detyrimeve brenda vitit financiar të ardhshëm. Vlerësimet vlerësohen vazhdimisht në bazë të përvojës historike dhe faktorëve të tjerë, duke përfshirë pritjet e ngjarjeve të ardhshme që besohet të jenë të arsyeshme sipas rrethanave.

Ngarkesa për rënien në vlerë për humbjet kreditore

Banka shqyrton portfoliot e saj të huave për të vlerësuar rënien në vlerë, të paktën në baza tremujore. Në përcaktimin nëse një humbje nga zhvlerësimi duhet të regjistrohet në fitim ose humbje, banka bën gjykime nëse ka të dhëna të vëzhgueshme që tregojnë se ka një ulje të matshme në rrjedhat e ardhshme të parave të vlerësuara nga një portfolio të kredive përpara se ulja mund të jetë identifikuar me një hua individuale në atë portfolio. Kjo dëshmi mund të përfshijë të dhëna të vëzhgueshme që tregojnë se ka pasur një ndryshim të pafavorshëm në statusin e pagesës së huamarrësve në Bankë, ose kushte ekonomike kombëtare ose vendore që lidhen me mospagimin e pasurive në Bankë.

Menaxhmenti përdorë vlerësime të bazuara në përvojën historike të humbjes për pasuritë me karakteristika të riskut kreditor dhe dëshmi objektive të rënies në vlerë të ngjashme me ato të portfolios gjatë caktimit të rrjedhave së ardhshme të parasë. Metodologjia dhe supozimet e përdorura për të vlerësuar sasinë dhe kohën e rrjedhave së ardhshme të parasë rishikohen rregullisht për të zvogëluar çdo dallim midis vlerësimeve të humbjeve dhe përvojës reale të humbjes. Një pasuri financiare ose një grup i pasurive financiare bien në vlerë dhe humbjet nga rënia në vlerë ndodhin nëse dhe vetëm nëse ekzistojnë dëshmi objektive të rënies në vlerë si rezultat i një ose më shumë ngjarjeve që kanë ndodhur pas njohjes fillestare të pasurisë (një "ngjarje humbjeje") dhe se ngjarja (ose ngjarjet) e humbjes ka një ndikim në rrjedhat e ardhshme të parasë, të vlerësuara të pasurisë financiare të grupit të pasurive financiare që mund të vlerësohen me besueshmëri. Mund të mos jetë e mundur të identifikojmë një ngjarje të veçme dhe të veçantë që shkaktoi rënien në vlerë. Përkundrazi, efekti i kombinuar i disa ngjarjeve mund të ketë shkaktuar rënien në vlerë. Megjithatë, ngjarja e humbjes duhet të ketë një efekt të besueshëm të matshëm mbi vlerën aktuale të rrjedhave së ardhshme të parasë të vlerësuara dhe të mbështetet nga të dhënat aktuale të vëzhgueshme. Dëshmia objektive që një pasuri financiare ose grup pasurish është i rënë në vlerë përfshinë të dhëna të vëzhgueshme që vijnë në vëmendjen e mbajtësit të pasurisë për ngjarjet e mëposhtme humbjeje (ngjarjet e indikatorëve)

Portfolio Individuale:

- Llogaritë të cilat janë rrotulluar ndonjëherë në 180+ ditë vonesa - llogari me Status Absorbing
- Humbjet e hershme: Mashtrimet, klientët e vdekur, falimentimet;
- Kreditë e rishtrukturuara: ripërtëritjet, zgjatjet, rishkrimet dhe shtyrjet.

Portfolio të korporatave:

- vështirësi të konsiderueshme financiare të debitorit;
- shkelje e kontratës ligjore;
- njohja e mos pagesës për shkak të delikuencës në interes ose pagesave të principalit;
- huadhënësi, për arsye ekonomike ose ligjore që lidhen me vështirësitë financiare të huamarrësit, duke i dhënë huamarrësit një koncesion, që huadhënësi nuk e konsideron ndryshe: faljen e pagesave të principalit, faljen e interesit;
- është duke u bërë e mundur që huamarrësi të hyjë në falimentim ose riorganizim tjetër financiar duke përfshirë edhe procedurat e përjashtimit;
- zhdukja e një tregu aktiv për atë pasuri financiare për shkak të vështirësive financiare;
- komiteti kreditor i Bankës klasifikon një pasuri / grup pasurish me karakteristika të ngjashme të riskut kreditor si problematike dhe e referohen çështjen te Komiteti problemeve kreditore (edhe pse klienti nuk plotëson rrejetin e vlerësimit të klientëve / kolateralit për këtë klasifikim);
- ekspozimi tashmë është klasifikuar si "problematik" ose është trajtuar / analizuar nga Komisioni i huave për probleme.

Nëse konstatohet se nuk ekziston asnjë evidencë objektive e rënies në vlerë për një pasuri individuale, atëherë pasuria përfshihet në një grup pasurish financiare me karakteristika të ngjashme kreditore dhe Banka vlerëson kolektivisht ato për rënie në vlerë. Arsyetja për këtë qasje është se rënia në vlerë që nuk mund të identifikohet me një hua individuale mund të jetë e identifikueshme në bazë të portfolios.

Pasuritë që vlerësohen individualisht për rënie në vlerë dhe identifikohen si të rëna në vlerë përjashtohen nga një vlerësim i portfolios së rënies në vlerë.

Për qëllime të vlerësimit kolektiv të rënies në vlerë, pasuritë financiare grupohen në bazë të karakteristikave të ngjashme të riskut kreditor që tregojnë aftësinë e debitorit për të paguar të gjitha shumat e duhura sipas kushteve kontraktuale.

Portfolio e shitjes me pakicë është klasifikuar sipas karakteristikave të llojeve të produktit, për individët privatë dhe mikro-entitetet. Për shkak të të dhënave të kufizuara historike, banka nuk mund të zhvillonte modele të brendshme statistikore për të gjitha kreditë e individëve dhe mikro ndërmarrjeve private. Prandaj, banka ka përdorur tre qasje për portfolion e provizionimit të humbjeve nga kreditë.

- Qasja e bazuar në vlerësimet e brendshme - për produktet ku banka kishte statistika të mjaftueshme historike;
- Modeli i normës së rrjedhjes - bazuar në ditët e fundit për shkak të pakove të delikuecës; dhe
- Referimet e grupit - për produktet nuk mund të mblidhnim të dhëna të mjaftueshme historike të mos pagesave.

Megjithatë, në vitet e fundit banka akumuloi një histori të rëndësishme të të dhënave të mos pagesave dhe të humbjeve, të cilat i lejonin bankës të zhvillonte në mënyrë të brendshme modelet e klasifikimit të Bazel 2. Kështu që aktualisht banka ka vendosur modelet e brendshme statistikore për portfolion Mikro (me përjashtim të Kartelave të Kreditit) dhe për produktin Kredi Personale të segmentit PI. Aktualisht, 98% e portofolit Mikro dhe 82% e portofolit PI mbulohen me modele të brendshme. Kartat e kreditit të segmentit MI dhe produktet e segmentit PI përveç kredive personale sigurohen në bazë të modelit të normës së rrjedhës ose të krahasimit bazuar në kategoritë e ditëve të kaluara sipas listës së mëposhtme:

- Aktuale 0 ditë
- 1 deri 30 ditë
- 31 deri 60 ditë
- 61 deri 90 ditë
- 91 deri 120 ditë
- 121 deri 150 ditë
- 151 deri 180 ditë
- Mbi 180 ditë

Për portfolion Individual, RBKO përdorë vlerësimin/ rankimin e klientit të RBI si karakteristikë e riskut kreditor që është tregues i aftësisë së debitorit për të paguar / përmbushur shërbimin e borxhit. Llogaritë e korporatave klasifikohen sipas vlerësimit të klientëve (nga 1A deri në 10C), ndërsa llogaritë e bizneseve të vogla dhe të mesme (SME) klasifikohen në bazë të modelit të vlerësimit SME (nga 4B në 10A). Për mos pagesa të vlerësuar në 10, do të aplikohet modeli individual i rënies në vlerë.

SMB Modeli SMB dhe Provizioni i Korporatave është i bazuar në vlerësimin e klientit dhe HDR-të e lidhura që rrjedhin nga statistikat që janë aplikuar nga RBI.

3.3.18 *Kategoria e koston së amortizuar*

Një pasuri financiare do të matet me koston e amortizuar nëse plotësohen të dyja kushtet e mëposhtme:

- Pasuria zhvillohet në kuadër të një modeli biznesi, qëllimi i të cilit është mbajtja e mjeteve për arkëtimin e rrjedhës monetare kontraktuale,
- Kushtet kontraktuale të pasurisë financiare lindin në datat e përcaktuara në rrjedhën e mjeteve monetare të cilat janë vetëm pagesa e principalit dhe interesit për shumën kryesore të papaguar.

Banka kërkon që, në njohjen fillestare, pasuritë financiare dhe detyrimet financiare të maten me vlerën e drejtë plus koston e transaksionit të pranueshëm.

- evidenca më e mirë e vlerës së drejtë në njohjen fillestare është normalisht çmimi i transaksionit - d.m.th. vlera e drejtë e shumës së dhënë ose të marrë për instrumentin financiar; dhe
- nëse ka një dallim në mes vlerësimit të njësisë ekonomike të vlerës së drejtë në njohjen fillestare dhe çmimit të transaksionit, atëherë:
- nëse vlerësimi i vlerës së drejtë përdor vetëm të dhëna nga tregjet e vëzhgueshme, atëherë diferenca njihet në fitim ose humbje; ose,
- në të gjitha rastet e tjera, diferenca shtyhet si një rregullim në vlerën kontabël të instrumentit financiar.

Portfoli kreditor dhe paradhëniet e bankës mbartet me koston e amortizuar dhe të ardhurat nga interesi njihen në fitim dhe humbje duke përdorur normën efektive të interesit.

3.3.19 Vlera e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse FVOCI (Politika e zbatueshme pas 1 janarit 2018)

Një pasuri financiare klasifikohet si e matur më pas në vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse nëse ajo mbahet brenda një modeli biznesi objektiv i të cilit është si mbledhja e rrjedhave monetare kontraktuale dhe shitja e pasurive financiare dhe plotëson kriterin e pagesave të principalit dhe interesit mbi principalin.

Vlera e drejtë e instrumenteve financiare përcaktohet në përputhje me SNRF 13.

Kur nuk është e mundur të përcaktohet vlera e drejtë e një instrumenti financiar duke iu referuar çmimeve të tregut (p.sh. për kredi), Grupi i RBI duhet të përdorë teknika të tjera të vlerësimit (modelet dhe metodologjitë e çmimeve). Përderisa kërkojnë më shumë vlerësime dhe supozime, ato janë domosdoshmërisht më subjektive sesa qasja e çmimit të tregut. Dy teknikat e vlerësimit që përdoren gjerësisht janë qasja e skontuar e parasë së gatshme (vlera aktuale) dhe modelet e çmimeve të opsioneve (p.sh. Modeli Black dhe Scholes).

Llogaritë afatshkurtra dhe të pagueshmet pa normën e interesit të deklaruar mund të maten me shumën origjinale të faturës nëse efekti i zbritjes është i jo material.

3.3.20 Vlera e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes FVTPL (Politika e zbatueshme pas 1 janarit 2018)

Të gjitha pasuritë e tjera financiare - p.sh. pasuritë financiare që nuk plotësojnë kriteret për klasifikim si më pas të matura me koston e amortizuar ose vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse - klasifikohen si më pas të matura me vlerën e drejtë, me ndryshimet në vlerën e drejtë të njohur në fitim ose humbje.

Përveç kësaj, Banka ka mundësinë që në njohjen fillestare të përcaktojë në mënyrë të pakthyeshme një pasuri financiare si në vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes nëse bën kështu eliminon ose redukon në mënyrë të konsiderueshme një mospërputhje matjeje ose njohjeje - d.m.th. Një 'mospërputhje kontabël' - që do të lindte nga matja e pasurive ose detyrimeve, ose duke njohur përfitimet dhe humbjet në to, në baza të ndryshme.

Në njohjen fillestare, pasuritë financiare të klasifikuara si me vlerën e drejtë duhet të maten me vlerën e drejtë plus kostot e transaksionit që lidhen drejtpërdrejt me blerjen ose emetimin e pasurisë financiare.

Pas njohjes fillestare, pasuritë financiare të klasifikuara si me vlerën e drejtë do të maten me vlerën e drejtë dhe kostot e transaksionit njihen në fitim dhe humbje.

Për instrumentet e borxhit të gjitha fitimet ose humbjet që rrjedhin nga ndryshimet në vlerën e drejtë të këtyre pasurive financiare njihen në fitim ose humbje në të njëjtën mënyrë si për pasuritë financiare të matura me koston e amortizuar:

- të ardhurat nga interesi duke përdorur metodën e interesit efektiv;
- humbjet e pritshme kreditore dhe kthimet; dhe
- fitimet dhe humbjet në valutë që rrjedhin nga rivlerësimi i shumës së kostos së amortizuar

3.3.21 Pasuritë Financiare në vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes (Politika e zbatueshme para 1 janarit 2018)

Kjo kategori ka dy nën-kategori: pasuritë financiare të mbajtura për tregtim ("pasuritë për tregtim"), duke përfshirë instrumentet derivative të mbajtura, dhe pasuritë financiare të përcaktuara në fillim me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes. Banka nuk zbaton kontabilitetin mbrojtës. Banka ka përcaktuar pasuritë financiare dhe detyrimet financiare me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes në cilëndo nga rrethanat e mëposhtme:

- Pasuritë ose detyrimet menaxhohen, vlerësohen dhe raportohen së brendshmi në bazën e vlerës së drejtë;
- Përcaktimi eliminon ose ul ndjeshëm mospërputhjet kontabël që do të lindnin përndryshe.

a) Pasuritë financiare që mbahen për tregtim

Një pasuri financiare klasifikohet si e mbajtur për tregtim në qoftë se ajo është blerë ose krijuar në rend të parë për qëllimin e shitjes ose riblerjes në periudhën afatshkurtër, ose në qoftë se ajo është pjesë e një portfolio të instrumenteve financiare të identifikuar që menaxhohen së bashku dhe për të cilat ka dëshmi të një modeli të kohës së fundit të fitimeve afatshkurtra. Derivatet kategorizohen njëjtë si të mbajtura për shitje përveç nëse ato janë përcaktuar si instrumente mbrojtëse.

b) Të caktuara në vlerë të drejtë përmes fitimit apo humbjes

Pasuritë financiare dhe detyrimet financiare përcaktohen me vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes kur:

- Kjo konsiderueshëm i zvogëlon mospërputhjet e matjes që do të lindnin, nëse instrumentet e lidhura trajtohen si të mbajtura për tregtim dhe instrumentet financiare bazë regjistrohen në koston e amortizuar për kreditë dhe paradhëniet për klientët apo bankat dhe letrat me vlerë të lëshuara;
- Disa investime, të tilla si investimet e kapitalit, menaxhohen dhe vlerësohen mbi bazën e vlerës së drejtë në përputhje me një strategji të dokumentuar të riskut ose investimit dhe të raportuar te personeli kryesor i menaxhmentit në atë bazë dhe përcaktohen me vlerë të drejtë përmes fitimit dhe humbjes; dhe
- Instrumentet financiare, të tilla si letra me vlerë të borxhit, që përmbajnë një ose më shumë instrumente derivative të përfshira që konsiderueshëm modifikojnë rrjedhën e parasë, përcaktohen me vlerë të drejtë përmes fitimit dhe humbjes.

3.3.22 Pasuritë financiare të mbajtura për shitje (Politika e zbatueshme para 1 janarit 2018)

Investimet në dispozicion për shitje janë investime jo-derivative që përcaktohen si në dispozicion për shitje ose nuk janë klasifikuar si një kategori tjetër e pasurive financiare. Investimet në dispozicion për shitje përfshijnë instrumentet e borxhit.

Të ardhurat nga interesi njihen në fitim ose humbje duke përdorur metodën e interesit efektiv. Të ardhurat nga dividendët njihen në fitim ose humbje kur Banka fiton të drejtën për dividendë. Fitimet ose humbjet nga këmbimet valutore të investimeve në instrumente borxhi në dispozicion për shitje njihen në fitim ose humbje. Humbjet nga rënia në vlerë njihen në fitim ose humbje.

Ndryshimet tjera në vlerën e drejtë njihen në të ardhurat të tjera gjithëpërfshirëse dhe paraqiten në rezervën e vlerës së drejtë brenda kapitalit. Kur investimi shitet, fitimi ose humbja e akumuluar në ekuitet riklasifikohet në fitim ose humbje.

3.3.23 Instrumentet financiare derivative

Instrumentet derivative njihen fillimisht me vlerën e drejtë në datën në të cilën lidhet kontrata derivative dhe më pas maten me vlerën e tyre të drejtë. Vlerat e drejta merren nga çmimet e kuotuar të tregut në tregje aktive, duke përfshirë edhe transaksionet e fundit të tregut, dhe teknikat e vlerësimit, duke përfshirë modele të rrjedhave të skontuara të parasë sipas rastiit. Të gjithë instrumentet derivative barten si pasuri kur vlera e drejtë është pozitive dhe si detyrime kur vlera e drejtë është negative. Fitimet dhe humbjet që rrjedhin nga ndryshimet në vlerën e drejtë të instrumenteve derivative përfshihen në "Të ardhurat neto nga instrumentet financiare në vlerë të drejtë nëpërmjet fitimit apo humbjes" në fitimin ose humbjen e periudhës.

Banka përdorë instrumentet financiare derivative të tillë si kundër këmbime të normave të interesit që blihen në treg (OTC) për të menaxhuar riskun që del nga luhatjet e normave të interesit të tregut. Për instrumentet derivative nuk zbatohet kontabiliteti mbrojtës.

3.3.24 Para dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme

Para dhe ekuivalentët e parasë përfshijnë shënimet dhe paranë në dorë (duke përfshirë rezervat e kufizuara - shih më poshtë), bilancet e pakufizuara të mbajtura me bankat qendrore dhe pasuritë financiare shumë likuide me maturitet prej tre muajsh ose më pak nga data e blerjes që janë subjekt i një risku të parëndësishëm në ndryshimet në vlerën e tyre të drejtë dhe përdoren nga Banka në menaxhimin e angazhimeve afatshkurtra të saj.

Para dhe ekuivalentët e saj mbarten me koston e amortizuar në pasqyrën e pozicionit financiar.

3.4 Vlerësime, gjykime dhe supozime të rëndësishme kontabël

Përgatitja e pasqyrave financiare të Bankës kërkon që menaxhmenti të bëjë gjykime, vlerësime dhe supozime që ndikojnë në shumën e raportuar të të ardhurave, shpenzimeve, pasurive dhe detyrimeve, si dhe dhënien e informacioneve shpjeguese shoqëruese, si dhe shpalosjen e detyrimeve kontingjente. Pasiguria në lidhje me këto supozime dhe vlerësime mund të rezultojë në rezultate që kërkojnë një rregullim material të vlerës kontabël të pasurive ose detyrimeve të prekura në periudhat e ardhshme. Në procesin e zbatimit të politikave kontabël të bankës, menaxhmenti ka bërë gjykimet dhe supozimet e mëposhtme lidhur me të ardhmen dhe burimet e tjera të rëndësishme të pasigurisë së vlerësimit në datën e raportimit, të cilat kanë një rrezik të konsiderueshëm për të shkaktuar një rregullim material në vlerën kontabël të pasurive dhe brenda vitit të ardhshëm financiar.

Rrethanat ekzistuese dhe supozimet rreth zhvillimeve të ardhshme mund të ndryshojnë për shkak të rrethanave jashtë kontrollit të Bankës dhe pasqyrohen në supozimet nëse dhe kur ato ndodhin. Zërat me efektin më të rëndësishëm në

shumat e njohura në pasqyrat financiare të konsoliduara me gjykim substancial të menaxhimit dhe / ose vlerësime janë grumbulluar më poshtë në lidhje me gjykimet / vlerësimet e përfshira.

Gjykimet e rëndësishme kontabël janë përshkruar në shënimet e mëposhtme;

- 3.3.16 Humbjet nga rënia në vlerë e pasurive financiare (Politika e zbatueshme pas 1 janarit 2018);
- 3.3.17 Humbjet nga rënia në vlerë e pasurive financiare (Politika e zbatueshme para datës 1 janar 2018);
- 3.3.18 Kosto e amortizuar dhe kategoria ;
- 3.3.19 Kategoria FVOCI (politika e zbatueshme nga 1 janari 2018);
- 3.3.20 Kategoria e FVTPL (Politika e zbatueshme nga 1 janari 2018);
- 3.3.21 Pasuritë financiare me vlerë të drejtë përmes fitimit dhe humbjes (Politika e zbatueshme para 1 janarit 2018);
- 3.3.22 Pasuritë financiare të vlefshme për shitje (Politika e zbatueshme para 1 janarit 2018);
- 3.8 Pasuritë e ri poseduara;
- 3.10 Provizionet.

3.5 Rezervat e detyrueshme të likuiditetit

Në përputhje me rregullat e BQK-së, Banka duhet të përmbushë kërkesën mesatare minimale të likuiditetit. Kërkesa e likuiditetit llogaritet në baza javore si 10% e bazës së depozitave, e përcaktuar si mesatare e gjithsej detyrimeve të depozitave për publikun jo-bankar në Euro dhe valuta të tjera, gjatë ditëve të punës së periudhës së mirëmbajtjes. Pasuritë me të cilat Banka mund të plotësojë kërkesat e likuiditetit janë depozitat në Euro në BQK dhe 50% e ekuivalentëve të parave në Euro në valuta lehtësisht të konvertueshme. Depozitat në BQK nuk duhet të jenë më pak se 5% e bazës së zbatueshme të depozitave. Përderisa pasuritë përkatëse likuide nuk janë në dispozicion për të financuar aktivitetet e përditshme të Bankës, ato janë përjashtuar nga paraja dhe ekuivalentët e parasë për qëllime të pasqyrës së rrjedhës së parasë.

3.6 Prona dhe pajisjet

Prona dhe pajisjet paraqiten me koston historike minus amortizimin e akumuluar dhe rënien në vlerë të akumuluar, nëse ka.

Kostot pasuese përfshihen në vlerën bartëse të pasurisë apo njihen si pasuri të ndara, sipas rastit, vetëm kur është e mundur që përfitimet ekonomike të ardhshme të lidhura me artikullin do të rrjedhin në Bankë dhe kostoja e artikullit mund të matet me besueshmëri. Të gjitha riparimet dhe mirëmbajtjet tjera i ngarkohen shpenzimeve tjera operative gjatë periudhës financiare në të cilën kanë ndodhur.

Vlerat bartëse të pronës dhe pajisjeve rishikohen për rënie në vlerë kur ngjarjet ndryshojnë apo ndryshimet në rrethana tregojnë se vlera e bartur mund të mos jetë e rikuperueshme. Nëse ka indikacione të tilla dhe ku vlerat bartëse tejkalojnë shumë e rikuperueshme të vlerësuar, pasuritë ose njësitë krijuese të parasë (NKP) shlyhen deri në vlerën e tyre të realizueshme. Shuma e rikuperueshme e pronës dhe pajisjeve është më e larta ndërmjet vlerës së drejtë minus koston e shitjes dhe vlera në përdorim. Në vlerësimin e vlerës në përdorim, rrjedhat e ardhshme të parasë skontojnë në vlerën e tyre aktuale duke përdorur një normë skontimi para taksave që pasqyron vlerësimet aktuale të tregut të vlerës kohore të parasë dhe risqet specifike për ato pasuri.

Për një pasuri që nuk krijon rrjedha të pavarura të parasë, shumën e rikuperueshme/realizueshme përcaktohet për njësitë krijuese të parasë (NKP) të cilave i përkasin pasuritë.

Humbjet nga rënia në vlerë njihen në fitim apo humbje.

Zhvlerësimi i pasurive ngarkohet në bazë të metodës lineare në normat e përcaktuara për të shpërndarë koston e pronës dhe pajisjeve mbi jetëgjatësinë e tyre të përdorimit. Normat vjetore të zhvlerësimit përcaktohen nga jetëgjatësia e vlerësuar e pasurive të caktuara sipas tabelës më poshtë:

Përmirësimet e pronës me qira zhvlerësohen mbi më të ultën ndërmjet jetëgjatësisë dhe afatit të qirasë. Puna në proces nuk zhvlerësohet derisa pasuria të vihet në përdorim.

Bankomatët, pajisjet tjera të bankës dhe zyrës 5-7 vjet

Pajisjet kompjuterike 3-5 vjet

Metodat e zhvlerësimit, jetëgjatësia dhe vlera e mbetur rishikohen në datën e raportimit.

3.7 Pasuritë e paprekshme

Pasuritë e paprekshme njihen nëse parashihet se përfitime ekonomike në të ardhmen që i atribuohen pasurisë do të hyjnë në Bankë dhe kostoja e pasurisë mund të matet me besueshmëri. Pasuritë e paprekshme fillimisht maten me kosto. Vlerat bartëse të pasurive të paprekshme rishikohen për rënien në vlerë, kur ngjarjet apo ndryshimet në rrethana tregojnë që vlera bartëse mund të mos jetë e rikuperueshme/realizueshme. Pasuritë e paprekshme përbëhen tërësisht nga programe kompjuterike që amortizohen duke përdorur metodën lineare gjatë jetëgjatësisë së tyre të vlerësuar prej pesë vjet dhe licencave që amortizohen gjatë afatit të licencës.

3.8 Prona e rimarrë në posedim

Pasuritë e riposeduara sigurohen nëpërmjet ekzekutimit të huave dhe paradhënieve jo performuese, nga klientët që nuk fitojnë qira dhe nuk përdoren nga Banka dhe janë të destinuara për shitje në një periudhë të shkurtër kohe. Pasuritë e riposeduara fillimisht njihen si vlerë të caktuar nga përmbartuesi në ankandin e fundit dhe më pas maten me vlerën më të ulët të koston dhe vlerës neto të realizueshme dhe çdo zhvlerësim njihet ne fitim ose humbje.

3.9 Huamarrjet

Huamarrjet njihen fillimisht me vlerën e drejtë, zbritur koston e transaksioneve të kryera. Huamarrjet deklarohen më pas me koston e amortizuar; çdo dallim ndërmjet të ardhurave, zbritur koston e transaksionit dhe vlerës së kthimit njihen në fitim ose humbje gjatë periudhës së huamarrjes duke përdorur metodën e interesit efektiv.

3.10 Provizionet

Një provizion njihet nëse, si rezultat i një ngjarje të mëparshme, Banka ka një detyrim të tanishëm ligjor ose të krijuar që mund të matet me besueshmëri, dhe është e mundur që do të duhen të hargjohen mjete monetare/para për të mbuluar detyrimin. Provizionet përcaktohen duke skontuar rrjedhat e ardhshme të pritshme të parasë me një normë para tatimit që pasqyron vlerësimin aktual të tregut për vlerën kohore të parasë dhe risqet specifike ndaj detyrimit. Lëshimi i skontimit njihet si kosto financiare. Detyrimet kontingjente mund të zhvillohen në një mënyrë që nuk është pritur fillimisht. Prandaj ato vlerësohen vazhdimisht për të përcaktuar nëse dalja e burimeve që përfshijnë përfitime ekonomike është bërë e mundshme. Në rast se detyrimi kontingjent ka si rezultat një detyrim aktual që mund të matet me besueshmëri, duhet të regjistrohet në bilanc provizioni për shumën. Vetëm zotimet e pakthyeshme shkaktajnë risk kreditor, pra vetëm kontingjentat dhe zotimet e pakthyeshme mund të jenë objekt i provizionimit. Për ekspozimet e mëdha, vlerësimi bëhet në mënyrë individuale. Në rast të vlerësimit të bazuar në portfolio, ndërtimi i portfolios dhe llogaritja e provizioneve të bazuara në portfolio llogariten siç tregohet në rënien në vlerë të kredive dhe paradhënieve.

3.11 Përfitimet e punonjësve

Banka paguan vetëm kontributet për planin pensional të administruar publikisht në baza të detyrueshme. Banka nuk ka detyrime tjera për pagesa pasi të jenë paguar kontributet. Kontributet njihet si shpenzim i përfitimeve të punonjësve në kohën kur ato duhet të paguhen.

3.12 Kapitali aksionar

Dividendët në aksionet e zakonshme

Dividendët në aksionet e zakonshme njihen në ekuitet në periudhën në të cilën janë aprovuar nga aksionarët e bankës. Dividendët për vitin që janë deklaruar pas datës së raportimit shpalosen si ngjarje pas fundit të periudhës së raportimit.

3.13 Rezervat e ekuitetit

Rezervat e regjistruara në ekuitet (OCI) në pasqyrën e pozicionit financiar të Bankës përfshijnë:

- Rezerva e vlerës së drejtë përfshin ndryshimet në vlerën e drejtë të pasurive financiare me vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse.

3.14 Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi

Sipas të dy SNRF 9 dhe SNK 39 Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi për të gjitha instrumentet financiare me interes njihen nëpërmjet fitimit ose humbjes për periudhën brenda "të ardhurave nga interesi" dhe "shpenzimeve të interesit" duke përdorur metodën e interesit efektiv.

Metoda e interesit efektiv është një metodë e llogaritjes së kostos së amortizuar të një pasurie financiare ose një detyrimi financiar dhe e shpërndarjes së të ardhurave nga interesi ose shpenzimeve të interesit përgjatë periudhës përkatëse. Norma e interesit efektiv është norma që zbritet saktësisht pagesat e ardhshme në para ose arkëtimet përgjatë jetëgjatësisë së pritit të instrumentit financiar ose, kur është e përshtatshme, një periudhë më të shkurtër për vlerën bartëse neto të pasurisë financiare ose detyrimit financiar. Gjatë llogaritjes së normës së interesit efektiv, Banka vlerëson rrjedhat e parasë duke marrë parasysh të gjitha kushtet kontraktuale të instrumentit financiar, por nuk merr parasysh humbjet e ardhshme kreditore.

Llogaritja e normës së interesit efektiv përfshin kostot e transaksionit dhe tarifat dhe pagesat e paguara ose të pranuar që janë pjesë përbërëse e normës efektive të interesit. Kostot e transaksioneve përfshijnë kosto shtesë të lidhura drejtpërdrejt me blerjen ose emetimin e një pasurie financiare ose detyrimi financiar. Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi i paraqitur në fitim apo humbje përfshijnë:

- interesin në pasuritë financiare dhe detyrimet financiare të matur në kosto të amortizuar të llogaritur në bazë të interesit efektiv; dhe
- interesin në letrat me vlerë në dispozicion për shitje të llogaritur në bazë të interesit efektiv.

Kur një pasuri financiare bëhet humbje në vlerë dhe për këtë arsye konsiderohet si 'Kategoria 3', Banka llogarit të ardhurat nga interesi duke zbatuar normën efektive të interesit në koston e amortizuar neto të pasurisë financiare. Nëse mjetet financiare trajtohen dhe nuk kanë më kredi, Banka kthehet në llogaritjen e të ardhurave nga interesi në baza bruto.

Për pasuritë financiare të blera ose me origjinë nga kreditë (POCI) Banka llogarit të ardhurat nga interesi duke llogaritur normën efektive të interesit me kredi dhe duke aplikuar atë normë në koston e amortizuar të pasurisë. NEI e rregulluar nga kreditë është norma e interesit që, në njohjen fillestare, zvogëlon rrjedhën monetare të ardhshme të vlerësuar (duke përfshirë humbjet kreditore) në koston e amortizuar të pasurive të POCI. Banka mban gjithashtu investime në pasuritë e emetuara në vende me norma interesi negative. Banka zbulon interesin e paguar për këto pasuri si një shpenzim interesi, shpallorja në Shënimin 21.

Të ardhurat nga interesi në të gjitha pasuritë tregtare dhe pasuritë financiare të detyrueshme për t'u matur në FVPL, njihen duke përdorur normën e interesit kontraktual në të ardhurat neto të tregtueshme dhe fitimet / (humbjet) neto të pasurive financiare me vlerë të drejtë në fitim ose humbje.

3.15 Tarifat dhe komisionet

Të ardhurat dhe shpenzimet nga tarifat dhe komisionet të cilat janë pjesë përbërëse e normës së interesit efektiv për një pasuri ose detyrim financiar, përfshihen në matjen e normës së interesit efektiv.

Të ardhurat tjera nga tarifat dhe komisionet - duke përfshirë tarifat e shërbimeve të llogarisë, komisionet e shitjeve, tarifat e plasmanëve - njihen kur shërbimet përkatëse të kryhen. Në qoftë se një zotim për kredi nuk pritet të ketë si rezultat tërheqjen e një kredie, atëherë tarifat përkatëse të zotimit kreditorë njihen në bazë lineare përgjatë periudhës së zotimit.

Shpenzimet të tjera për komisionet dhe tarifat lidhen kryesisht me tarifa transaksionesh ose shërbimesh të cilat shpenzohen në momentin që pranohen shërbimet.

3.16 Qiratë operative

Pagesat e bëra për qira operative ngarkohen në shpenzime në bazë të metodës lineare gjatë jetëgjatësisë së qirasë. Kur një qira operative përfundon para kohës së përfundimit të qirasë, pagesat që kërkohet të bëhen për qiradhënës si dënim njihen si shpenzim në periudhën në të cilën ndodh ndërprerja.

3.17 Të ardhurat neto nga instrumentet tjera financiare në vlerë të drejtë përmes fitimit apo humbjes

Të ardhurat neto nga instrumentet tjera financiare në vlerë të drejtë përmes fitimit apo humbjes ndërliiden me instrumentet derivative jo të tregtueshëm mbajtur për qëllime të menaxhimit të riskut që nuk përbëjnë pjesë të raporteve kualifikuese mbrojtëse të pasurive dhe detyrimeve financiare të përcaktuara në vlerë të drejtë përmes fitimit apo humbjes. Përfshinë të gjitha ndryshimet e realizuara dhe parealizuara të vlerës së drejtë, interesin, dividendat dhe ndryshimet në këmbimin valutor.

3.18 Tatimi në të ardhura

Tatimi në të ardhura përfshinë tatimin aktual dhe të shtyrë. Ai njihet në fitim ose humbje me përjashtim të pjesës që lidhet me zëra të njohur direkt në ekuitet ose në të ardhurat tjera gjithëpërfshirëse.

Tatimi aktual

Tatimi aktual përfshinë tatimin që pritet të paguhet ose arkëtohet mbi fitimin e tatsueshëm ose humbjen e vitit dhe korigjimet e tatimit të pagueshëm ose të arkëtueshëm në lidhje me vitet e mëparshme. Ai matet duke përdorur normat tatimore në fuqi në datën e raportimit.

Tatimi i shtyrë

Tatimi i shtyrë njihet në përputhje me diferencat e përkohshme ndërmjet vlerës bartëse të pasurive dhe detyrimeve për qëllime raportimi financiar dhe shumave të përdorura për qëllime tatimore. Tatimi i shtyrë matet me norma të tatimit që pritet të zbatohen ndaj diferencave të përkohshme kur ato të kthehen prapa, në bazë të ligjeve që janë miratuar ose substantivisht janë miratuar në datën e raportimit.

Një pasuri tatimore e shtyrë njihet vetëm në masën që është e verifikueshme që fitimet e ardhshme të tatsueshme do të jenë në dispozicion kundrejt të cilave mund të shfrytëzohen diferencat e përkohshme të zbritshme. Detyrimet e shtyra tatimore njihen për të gjitha diferencat e përkohshme të tatsueshme. Pasuritë tatimore të shtyra dhe detyrimet tatimore të shtyra rishikohen në çdo datë të raportimit dhe reduktohen në masën që nuk është më e mundur që respektivisht përfitimi tatimor dhe detyrimi tatimor përkatës të realizohen.

Tatimet shtesë mbi të ardhurat që rrjedhin nga shpërndarja e dividendëve njihen në të njëjtën kohë kur njihet detyrimi për të paguar dividendin përkatës.

3.19 Standardet dhe interpretimet e lëshuara por ende jo efektive dhe ende të pa adaptuara

Standardet dhe interpretimet e nxjerra por ende jo efektive deri në datën e lëshimit të pasqyrave financiare të veçanta të bankës janë shpalosur më poshtë. Banka synon që të zbatojë këto standarde, nëse është e aplikueshme, kur të hyjnë në fuqi.

SNRF 16 Qiratë

SNRF 16 është nxjerrë në janar 2016 dhe zëvendëson SNK 17 Qiratë, KIRFN 4 Përcaktimi nëse një Marrëveshje përmban një qira, KIS-15 Qiratë Operative-Nxitjet dhe KIS-27 Vlerësimi i Substancës së Transaksioneve që përfshijnë Formën Ligjore të Qirasë. SNRF 16 përcakton parimet për njohjen, matjen, paraqitjen dhe dhënien e informacioneve shpjeguese të qirasë dhe kërkon që qiramarrësit të japin llogari për të gjitha qiratë sipas një modeli të vetëm në bilanc, ngjashëm me kontabilitetin për qiratë financiare sipas SNK 17. Standardi përfshin dy përjashtime njohjeje për qiramarrësit - dhënien me qira të pasurive "me vlerë të ulët" (p.sh., kompjuterët personale) dhe qiratë afatshkurtra (d.m.th. me qira me një afat kohor me qira prej 12 muajsh ose më pak). Në datën e fillimit të një qiraje, një qiramarrës do të njohë një detyrim për të bërë pagesa të qirasë (d.m.th. Detyrimin e qirasë) dhe një pasuri që përfaqëson të drejtën e përdorimit të pasurisë bazë gjatë afatit të qirasë (p.sh. pasurinë e së drejtës së përdorimit). Qiramarrësve do të u kërkohej të njohë veçmas shpenzimet e interesit në detyrimet e qirasë dhe shpenzimet e zhvlerësimit në pasurinë e së drejtës së përdorimit.

Qiramarrësve gjithashtu do të u kërkohej që të rimasin detyrimin e qirasë me rastin e ngjarjeve të caktuara (p.sh., një ndryshim në afatin e qirasë, një ndryshim në pagesat e qirasë të ardhshme që rezultojnë nga një ndryshim në një indeks apo normë të përdorur për të përcaktuar këto pagesa). Qiramarrësi në përgjithësi do të njohë shumën e rivlerësimit të detyrimit të qirasë si një rregullim të pasurisë së të drejtës së përdorimit.

Kontabiliteti i qiradhënies sipas SNRF 16 është në thelb i pandryshuar nga kontabilizimi i sotëm sipas SNK 17. Qiradhënësit do të vazhdojnë të klasifikojnë të gjitha qiratë duke përdorur të njëjtin parim klasifikimi si në SNK 17 dhe të bëjnë dallimin mes dy llojeve të qirasë: qiratë operative dhe financiare.

SNRF 16 gjithashtu kërkon që qiramarrësit dhe qiradhënësit të bëjnë më shumë shpalosje informacioni se sa sipas SNK 17. SNRF 16 është efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2019. Aplikimi i hershëm lejohet, por jo para se një entitet të zbatojë SNRF 15. Një qiramarrës mund të zgjedhë të zbatojë standardin duke përdorur një qasje të plotë retrospektive ose një modifikim retrospektiv. Dispozitat e tranzicionit të standardit lejojnë lehtësime të caktuara.

Banka ka identifikuar 35 kontrata të qirasë që janë në fushë të SNRF 16 me një maturim mesatar të qirasë prej 3.5 vjetësh. Bazuar në llogaritjet paraprake të së drejtës së përdorimit të pasurisë janë 2.600 mijë euro.

SNRF 17 Kontratat e Sigurimeve

Në Maj 2017, BSNK publikoi SNRF 17 Kontratat e Sigurimeve (SNRF 17), një standard i ri kontabël i përgjithshëm për kontratat e sigurimeve që mbulojnë njohjen dhe matjen, paraqitjen dhe zbulimin. Posa të hyjë në fuqi, SNRF 17 do të zëvendësojë SNRF 4 Kontratat e Sigurimeve (SNRF 4) që është nxjerrë në vitin 2005. SNRF 17 zbatohet për të gjitha

llojet e kontratave të sigurimit (d.m.th. jetës, jo materiale, sigurimi i drejtpërdrejtë dhe ri sigurimi) llojin e subjekteve që i lëshojnë ato, si dhe garancive të caktuara dhe instrumenteve financiare me karakteristika të pjesëmarrjes së lirë.

SNRF 17 është efektive për periudhat e raportimit që fillojnë më ose pas 1 janarit 2021, me shifra krahasuese të kërkuara.

Për standardet dhe interpretimet e reja të mëposhtme, Banka parashikon që miratimi i tyre nuk do të ketë ndikim material në pasqyrat financiare të Bankës në periudhën e aplikimit fillestar dhe nuk pritet të ketë ndikim mbi pasqyrat financiare të Bankës:

- **KIRFN 23 “Pasiguria mbi Trajtimin e Taksave mbi të Ardhurat** (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2019),
- **Ndryshimet në SNRF 9 “Instrumentet Financiare”**- Karakteristikat e parapagimit me kompensim negativ (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2019),
- **Ndryshime në SNRF 10 “Pasqyrat Financiare të Konsoliduara” dhe SNK 28 “Investimet në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta”** – Shitja ose Kontributi i Pasurive midis një Investitori dhe Bashkëpunëtorit të tij ose sipërmarrjes së përbashkët dhe ndryshimeve të mëtejshme (data efektive shtyhet për një kohë të pacaktuar deri sa metoda e kapitalit është përfunduar),
- **Ndryshimet në SNK 19: Ndryshimet në Plan, Reduktimi ose Zgjidhja** - kontabilizimi kur një ndryshim, shkurtrim ose shlyerje plani ndodh gjatë një periudhe raportuese (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2019),
- **Ndryshimet në SNK 28 “Investimet në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta”** - Interesat Afatgjatë në Shoqëritë dhe Sipërmarrjet e Përbashkëta (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janar 2019)
- **Korniza konceptuale në standardet e SNRF-ve** - Për përgatitësit që zhvillojnë politika kontabël bazuar në Kornizën Konceptuale, ajo është efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 Janarit 2020,
- **SNRF 3: Kombinimet e Bizneseve (Ndryshimet)** - (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 Janarit 2020),
- **SNK 1 Paraqitja e Pasqyrave Financiare dhe SNK 8 Politikat Kontabël, Ndryshimet në Vlerësimet Kontabël dhe Gabimet: Përkufizimi i “material” (Ndryshimet)** - (efektiv për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 Janarit 2020)
- **Ndryshime në standarde të ndryshme për shkak të “Përmirësimeve të SNRF-ve (cikli 2015-2017)** - rezultat nga projekti i përmirësimit vjetor të SNRF-ve, është efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2019 dhe përfshinë:
 - SNRF 3 Kombinimet e Biznesit
 - SNRF 11 Marrëveshjet e Përbashkëta
 - SNK 12 Tatimet mbi të Ardhurat
 - SNK 23 Shpenzimet e huamarrjes.

3.20 Standardet e nxjerra dhe efektive për periudhën vjetore

Ndryshimet e reja të standardeve ekzistuese të nxjerra nga Bordi i Standardeve Ndërkombëtare të Kontabilitetit (IASB) janë efektive për periudhën raportuese aktuale, por miratimi i tyre nuk ka çuar në ndonjë ndryshim në politikat kontabël të Bankës:

- **Ndryshimet në SNRF 2 “Pagesa me aksione”** - Klasifikimi dhe matja e transaksioneve të pagesave të bazuara në aksione (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018),
- **“Ndryshimet në SNRF 4 “Kontratat e Sigurimeve”** - Zbatimi i SNRF 9 “Instrumentet Financiare” me SNRF 4 “Kontratat e Sigurimeve” (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018 ose kur SNRF 9 “Instrumentet Financiare”)
- **Ndryshimet në SNK 40 “Pronësia Investuese”** - Transferet e Pronës së Investimit (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018),
- **“KIRFN 22 “Transaksionet në monedhë të huaj dhe Konsiderata paraprake”** (efektive për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018),
- **Ndryshimet në SNRF 1 dhe SNK 28 për shkak të “Përmirësimeve të SNRF-ve (cikli 2014-2016)”** që rezultojnë nga projekti vjetor i përmirësimit të SNRF-ve (SNRF 1, SNRF 12 dhe SNK 28) kryesisht me qëllim heqjen e mospërputhjeve dhe sqarimin e formulimit ndryshimet në SNRF 1 dhe SNK 28 aplikohen për periudhat vjetore që fillojnë më ose pas 1 janarit 2018).

4. Menaxhimi i riskut financiar

4.1 Përmbledhje

Banka është e ekspozuar ndaj risqeve të mëposhtme nga shfrytëzimi i instrumenteve financiare:

- risku kreditor
- risku i likuiditetit
- risku i tregut
- risku operativ

Ky shënim paraqet informacion rreth ekspozimit të Bankës ndaj secilit nga risqet më lartë, objektivat e Bankës, politikat dhe proceset për matjen dhe menaxhimin e riskut, dhe menaxhimin e kapitalit të Bankës.

Korniza e menaxhimit të riskut

Kontrollet e brendshme dhe mjete tjera të kontrollit të riskut të vendosura nga menaxhimi i riskut i Raiffeisen International mundësojnë menaxhimin e kontrolluar të riskut të Bankës. Mjetet kryesore të menaxhimit të riskut janë zbatuar nga Raiffeisen International dhe zbatohen për përdorim nga Banka.

Nga janari 2008, Banka ka vepruar në përputhje dhe ka raportuar në bazë të kërkesave të Basel II në nivelin e Grupit që mbulon riskun kreditor dhe të tregut. Zbatimi i kërkesave të Basel II duhet të sigurojë një menaxhim më të mirë të kapitalit.

Mjedisi i thjeshtë financiar dhe i tregut në Kosovë lejon përdorimin e metodës së analizës të thjeshtë. Faktorët e ardhshëm më kompleks dhe risqet në industrinë bankare do të përkrahen nga zhvillimi i metodave të reja për t'i menaxhuar më mirë ato.

Në bazë të politikave të Bankës, totali i pasurive të Bankës klasifikohet dhe analizohet si më poshtë:

- Analiza e pasurive bazuar në klasën e pasurisë/prodaktit (pasuritë klasifikohen në bazë të katalogut të produkteve të Grupit);
- Analiza e pasurive bazuar në cilësinë kreditore (pasuritë klasifikohen në bazë të direktivave të Grupit);
- Analiza e pasurive në përputhje me bazën e matjes;

Analiza e pasurive bazuar në vjetërsi, që do të thotë analiza e kryer për pasuritë që janë në vonesë por jo të rëna në vlerë;

- Analiza individuale e pasurive të përcaktuara si të rëna në vlerë nga faktorë të rënies në vlerë;
- Analiza e pasurive bazuar në llojin e kolateralit dhe duke marrë parasysh shumën që vlerësohet se do të rikuperohet;
- Analiza e pasurive bazuar në përqendrimin e risqeve sipas industrisë/ sektorit/ segmentit /shumës së caktuar të ekspozimit.

4.2 Risku kreditor

Risku kreditor është risku i humbjes financiare për Bankën nëse klienti apo pala tjetër në një instrument financiar nuk arrin të përmbushë detyrimet kontraktuale, dhe shfaqet kryesisht nga kreditë dhe paradhëniet e bankës për klientët dhe bankat e tjera dhe investimet në letrat me vlerë. Për qëllime të raportimit të menaxhimit të riskut, Banka i merr në konsiderim të gjitha elementet e ekspozimit ndaj riskut kreditor (si risku i mos përmbushjes së të obliguarit individual, risku i vendit dhe sektorit).

Banka merr përsipër ekspozimin ndaj riskut kreditor që është risku që pala tjetër nuk do të jetë në gjendje të paguajë shumat e plota në kohën e duhur. Banka i strukturon nivelet e riskut kreditor që i merr përsipër duke vendosur limite në sasinë e riskut të pranuar në lidhje me një huamarrës dhe segment gjeografik apo industrial. Risqet e tilla monitorohen rregullisht dhe i nënshtrohen rishikimit mujor ose më të shpeshtë. Limitet në nivelin e riskut kreditor nga huamarrësi aprovohen nga Menaxhmenti.

Ekspozimi ndaj riskut kreditor menaxhohet përmes analizës së rregullt të affësisë së huamarrësit dhe huamarrësve potencialë për të përbushur detyrimet e pagesës së interesit dhe kapitalit dhe duke ndryshuar këto limite kreditimi, kur është e përshtatshme. Ekspozimi ndaj riskut kreditor menaxhohet, pjesërisht, me marrjen e kolateralit dhe garancive të korporatave dhe atyre personale. Ekspozimi maksimal i Bankës ndaj riskut kreditor pasqyrohet kryesisht në vlerat e pasurive financiare në pasqyrën e pozicionit financiar. Ndikimi i kompensimit reciprok të mundshëm të pasurive dhe detyrimeve për të zvogëluar ekspozimin e mundshëm kreditor nuk është i rëndësishëm. Risku kreditor për instrumentet financiare jashtë bilancore përcaktohet si mundësia e mbajtjes së humbjes si rezultat i asaj që një palë tjetër ndaj një instrumenti financiar nuk arrin të veprojë në përputhje me kushtet e kontratës. Banka përdor politikën e njëjta kreditore kur bën detyrimet e kushtëzuara ashtu siç bën për instrumentet financiare të bilancit nëpërmjet aprovimit të kredive të përcaktuara, limiteve të kontrollit të riskut dhe procedurave të monitorimit.

Banka mban lloje të ndryshme të kolateralit si siguri për riskun kreditor. Përveç kësaj, zbatohen metoda të tjera për përmirësimin kreditor. Llojet kryesore të kolateralit janë të cekura më poshtë:

- Prona (toka, ndërtesat)
- Apartamentet
- Automjetet
- Pajisjet
- Garancione personale

Vlera e kolateralit llogaritet në bazë të metodave të caktuara të cilat përfshijnë formula të standardizuara të llogaritjes së bazuar në vlerat e tregut, skontime të paracaktuara, si dhe vlerësimet e ekspertëve.

Vlerësimi dhe rivlerësimi i hipotekës është përgjegjësi e drejtpërdrejtë e specialisteve të bankës, për të gjitha llojet e hipotekave. Vlerësimi i pasurive të patundshme përditësohet një herë në vit. Ky rivlerësim vjetor realizohet nga specialistët e brendshëm të kolateralit. Nëse përditësimi i rivlerësimit nuk bëhet çdo 18 muaj, atëherë vlera e hipotekës zbritet 10 për qind për secilin vit që nuk përmban rivlerësim kolateral. Monitorim më i shpeshtë është i nevojshëm, kur tregu i pasurive të patundshme është subjekt i ndryshimeve të rëndësishme në rrethana.

Kreditë e rëna në vlerë dhe letrat me vlerë

Kreditë e rëna në vlerë dhe letrat me vlerë janë kredi dhe letra me vlerë për të cilat Banka konstaton se është e mundshme që nuk do të jetë në gjendje të inkasojë tërë kapitalin dhe interesin e duhur sipas kushteve kontraktuale të marrëveshjes së kredisë/të letrave me vlerë.

Kreditë e vonuara por jo të rëna në vlerë (Politika e zbatueshme para 1 janarit 2018)

Kredi ku interesi kontraktual ose pagesat e kapitalit janë me vonesë por Banka beson se rënia në vlerë nuk është llogaritur si duhet në bazë të nivelit të sigurisë/kolateralit në dispozicion dhe/ose Kategorisë së arkëtimit të shumës së kredisë ndaj bankës.

Kreditë me kushte të ristrukturuara

Kreditë me kushte të ristrukturuara janë kredi të cilat janë ristrukturuar për shkak të përkeqësimit të situatës financiare të huamarrësit dhe ku banka ka bërë lëshime të cilat nuk do të konsideronte përndryshe. Pasi kredia është ristrukturuar mbetet në të njëjtën kategori deri sa të arrihet një performancë e kënaqshme. Performanca e kënaqshme definohet si tri pagesa të njëpasnjëshme të kryeqjës dhe/ose interesit kontraktual.

Vlerësimi i humbjes së pritshme kreditore - ECL

Banka vendos një lejim për humbjet nga rënia në vlerë që përfaqëson vlerësimin e humbjeve që do të ndodhin në portfolion e saj kreditore.

Politika e shlyerjes

Politika e kontabilitetit të Bankës sipas SNRF 9 mbetet e njëjtë me atë të SNK 39. Pasuritë financiare shlyhen pjesërisht ose tërësisht vetëm kur Banka ka ndaluar ndjekjen e rikuperimit. Nëse shuma që duhet të shlyhet është më e madhe se kompensimi për humbjen e akumuluar, diferenca fillimisht trajtohet si shtesë e shumës që zbatohet më pas ndaj vlerës kontabël bruto. Çdo rikthim i mëvonshëm kreditohet në shpenzimet e humbjes kreditore.

Përmbledhje e kredive të modifikuara

Tabelat në vijim paraqesin një përmbledhje të pasurive të modifikuara të Bankës më 31 dhjetor 2018 dhe 31 dhjetor 2017.

31 dhjetor 2018	Kategoria 2			Kategoria 3			Raporti i kredive të modifikuara
	Vlera bartëse bruto	Modifikime të përhershme për T & Cs	Gjithsej kreditë e modifikuara	Modifikime të përhershme për T&Cs	Gjithsej kreditë jo performuese të riprogramuara	Gjithsej kreditë e modifikuara	
Depozitat në banka	7,600	-	-	-	-	-	0%
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	-	-	-	-	-	-	-
Klientët Korporata	296,649	7,781	-	11,668	-	-	0%
Klientët Individualë	318,544	2,829	2,832	768	768	3,600	1.13%
Gjithsej Kreditë dhe paradhëniet për klientët	615,193	10,610	2,832	12,436	768	3,600	1.13%

31 dhjetor 2017	Portfolio performuese			Portfolio jo-performuese			Raporti i kredive të modifikuara
	Vlera bartëse bruto	Modifikime të përhershme për T & Cs	Gjithsej kreditë e modifikuara	Modifikime të përhershme për T & Cs	Gjithsej kreditë jo performuese të riprogramuara	Gjithsej kreditë e modifikuara	
Depozitat në banka	16,091	-	-	-	-	-	0%
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	-	-	-	-	-	-	-
Klientët Korporata	278,404	6,363	-	18,826	-	-	0%
Klientët Individualë	275,565	2,724	2,704	825	838	3,542	1.29%
Gjithsej Kreditë dhe paradhëniet për klientët	553,969	9,087	2,704	19,651	838	3,542	1.29%

Përmbledhje e kredive të modifikuara

31 dhjetor 2018	Shuma bruto e kredive të modifikuara			Humbjet e pritshme të kredive të modifikuara		
	Kategoria 2	Kategoria 3	Gjithsej	Kategoria 2 Kolektive	Kategoria 3 Kolektive	Gjithsej
Depozitat në banka	-	-	-	-	-	-
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	-	-	-	-	-	-
Klientët Korporata	-	-	-	-	-	-
Klientët Individualë	2,832	768	3,600	333	716	1,049
Gjithsej Kreditë dhe paradhëniet për klientët	2,832	768	3,600	333	716	1,049

31 dhjetor 2017	Performuese	Jo-performuese		Gjithsej	Lejime specifike	Lejime kolektive	Gjithsej
		- jo të rëna në vlerë	- të rëna në vlerë				
Depozitat në banka	-	-	-	-	-	-	-
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	-	-	-	-	-	-	-
Klientët Korporata	-	-	-	-	-	-	-
Klientët Individualë	2,704	138	700	3,542	-	970	970
Gjithsej Kreditë dhe paradhëniet për klientët	2,704	138	700	3,542	-	970	970

Kreditë dhe paradhëniet për klientët

Ekspozimi maksimal ndaj riskut kreditor para kolateralit dhe lehtësimeve tjera kreditore më 31 dhjetor 2018 nga sektori i kundërt.

	Kreditë dhe paradhëniet për klientët	
	2018	2017
Jo- Derivative		
Bankat	138,999	161,394
Institucionet publike	123,722	194,555
Klientët korporata	372,701	338,746
Klientët individualë	310,348	268,295
Gjithsej shuma bruto	945,770	962,990
Derivative		
Bankat	28,930	36,330
Gjithsej shuma bruto	28,930	36,330

Tabelat e mëposhtme shpalosin informacion në lidhje me cilësinë kreditore të pasurive financiare dhe lejimin për rënie në vlerë/ humbjen e mbajtur nga Banka kundër këtyre pasurive.

	Kreditë dhe paradhëniet për klientët	
	2018	2017
Ekspozimi maksimal ndaj riskut kreditor		
Shuma bruto	615,193	553,969
Lejimi për rënie në vlerë	(21,991)	(21,493)
Vlera bartëse neto	593,202	532,476
Kreditë me kushte të rinegociuara		
Vlera bartëse bruto	22,714	28,005
Lejimi për rënie në vlerë	(12,025)	(12,545)
Vlera bartëse neto	10,689	15,460

Më poshtë është një analizë e kolateralit dhe rritjes së kredive gjatë viteve:

31 dhjetor 2018	Kreditë dhe paradhëniet për klientët			Vlera e drejtë e kolateralit		
	Individuale	Korporata	Gjithsej	Individuale	Korporata	Gjithsej
Pasuri të patundshme komerciale	821	4,933	5,754	786	4,871	5,657
Pasuri të patundshme rezidenciale	34,588	-	34,588	32,078	-	32,078
Pasuri të luajtshme	283,135	291,716	574,851	172,268	281,339	453,607
Gjithsej	318,544	296,649	615,193	205,132	286,210	491,342

31 dhjetor 2017	Kreditë dhe paradhëniet për klientët			Vlera e drejtë e kolateralit		
	Individuale	Korporata	Gjithsej	Individuale	Korporata	Gjithsej
Pasuri të patundshme komerciale	522	6,135	6,657	277	7,779	8,056
Pasuri të patundshme rezidenciale	27,183	-	27,183	15,697	-	15,697
Pasuri të luajtshme	247,860	272,269	520,129	30,570	283,335	313,905
Gjithsej	275,565	278,404	553,969	46,544	291,114	337,658

Më poshtë është një analizë e pasurive financiare të matura me koston e amortizuar. Përveç nëse tregohet në mënyrë specifike, për pasuritë financiare, shumat në tabelë përfaqësojnë vlerën kontabël bruto:

31 dhjetor 2018					
	Gjithsej vlera bartëse bruto	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	Vlera e drejtë e kolateralit
Portofolio të korporatave	296,649	258,840	23,741	14,068	286,210
Portofolio individuale	318,544	298,780	13,757	6,007	205,132
Gjithsej kreditë dhe paradhëniet për klientët	615,193	557,620	37,498	20,075	491,342
31 dhjetor 2017					
	Gjithsej vlera bartëse bruto	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	Vlera e drejtë e kolateralit
Portofolio të korporatave	278,404	235,886	18,196	24,322	291,114
Portofolio individuale	275,565	256,473	14,247	4,845	46,544
Gjithsej kreditë dhe paradhëniet për klientët	553,969	492,359	32,443	29,167	337,658

Banka monitoron përqendrimit e riskut kreditor sipas sektorëve. Një analizë e përqendrimeve të riskut kreditor më 31 dhjetor 2018 dhe 31 dhjetor 2017 për huatë dhe paradhëniet për klientët me ditë vonese dhe të rëne në vlerë - Kategoria 3 janë paraqitur më poshtë:

31 dhjetor 2018					
	Më pak se 1 muaj	Nga 1 në 3 muaj	Nga 3 në 12 muaj	Më shumë se 12 muaj	Gjithsej
Portofolio të korporatave	10,904	90	1,261	1,813	14,068
Portofolio individuale	397	87	861	4,662	5,735
Gjithsej kreditë dhe paradhëniet për klientët me vonesë	11,301	177	2,122	6,475	20,075
31 dhjetor 2017					
	Më pak se 1 muaj	Nga 1 në 3 muaj	Nga 3 në 12 muaj	Më shumë se 12 muaj	Gjithsej
Portofolio të korporatave	17,967	80	2,065	4,210	24,322
Portofolio individuale	654	118	619	3,454	4,845
Gjithsej kreditë dhe paradhëniet për klientët me vonesë	18,621	198	2,684	7,664	29,167

Kreditë dhe paradhëniet për bankat

Ekspozimet ndërbankare monitorohen nga afër çdo ditë nga menaxhimi i rrezikut dhe Departamenti i Thesarit. Banka kufizon depozitat dhe transaksionet e tjera bankare në banka të vendore ose ndërkombëtare. Para se të fillohet një marrëdhënie biznesi me një bankë të caktuar, menaxhmenti dhe Departamenti i Riskut kryejnë një analizë të gjendjes financiare të institucionit. Performanca financiare e palëve kontraktuese monitorohet vazhdimisht. Për më tepër, të gjitha bankat korresponduese si dhe emetuesit e bonove në të cilat Banka ka ekspozime investimi monitorohen vazhdimisht për vlerësimet e tyre nga agjencitë ndërkombëtare të vlerësimit si: Moody's, Standard & Poor's (S & P) dhe Fitch përveç ekspozimeve me bonot e thesarit të Kosovës të cilat nuk janë vlerësuarat. Për të përfaqësuar vlerësimet e agjencive të ndryshme ndërkombëtare të vlerësimit, tabelat e mëposhtme janë përgatitur në përputhje me skemat e vlerësimit të Bankës Qendrore të Kosovës që përfaqësojnë si më poshtë;

Definicionet e vlerësimeve	Moody' ose ekuivalent	
	Shkalla e vlerësimit afatgjatë	Shkalla e vlerësimit afatshkurtër
Cilësi e lartë e kredisë	Aaa Aa1 Aa2 Aa3	P-1
Kapacitet të fortë të pagesave	A1 A2 A3	P-2
Kapaciteti i pagesës adekuate	Baa1 Baa2 Baa3	P-3

Një funksion i pavarur nga departamenti i thesarit, zakonisht menaxhimi i rrezikut, duhet të monitorojë që ekspozimi ndaj të gjitha bankave nuk i kalon limitet rregullatore ose kufijtë e brendshëm të përcaktuar nga menaxhmenti i Bankës.

Në pajtim me rregulloren e re për ekspozimet e mëdha të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, bankat nuk do të kenë ndonjë ekspozim të përgjithshëm të riskut kreditor ndaj palëve të ndërlidhura që tejkalojnë 15 për qind të kapitalit rregullator të nivelit të parë.

Kreditë dhe paradhëniet për bankat janë dhënë pa kolateral. Tabela e mëposhtme paraqet llogaritë rrjedhëse të Bankës dhe depozitat me afat me bankat përkatëse sipas klasifikimit të kredive, të cilat janë klasifikuar si Kategoria 1.

31 dhjetor	2018	2017
P-1	11,999	11,807
P-2	15,433	26,721
P-3	4,134	16,373
	31,566	54,901

Investimet në letra me vlerë

Investimet në letrat me vlerë kryesisht janë në bono qeveritare me vendet e OECD, T-Bills të Republikës së Kosovës dhe bono të korporatave.

Investimet janë kryesisht për menaxhimin e likuiditetit të bankës dhe sigurojnë diversifikim të mjaftueshëm të riskut në drejtim të ekspozimit kreditor me një sovran duke marrë në konsideratë edhe mjedisin rregullator lokal dhe kufizimin e ekspozimeve të mëdha.

Tabela e mëposhtme paraqet ekspozimin e letrave me vlerë bazuar në vlerësimin e Moody's;

	2018	2017
P-1	45,322	100,588
P-2	38,303	46,078
P-3	14,078	14,304
E pa vlerësuar	26,019	33,585
	123,722	194,555

Ekspozimi i raportuar si i pavlerësuar pasqyron ekspozimin bankar në Republikën e Kosovës.

Tabela më poshtë paraqet ekspozimin ndaj riskut bazuar në riskun e palës së kundërt të ekspozimit.

	2018	2017
T-Bills dhe T-Bonds të Republikës së Kosovës	26,019	33,585
Bondet qeveritare dhe bonot qeveritare me vendet e OECD-së	55,068	87,586
Bonot e korporatave	42,635	73,384
Gjithsej investimi në letra me vlerë	123,722	194,555

4.3 Risku i likuiditetit

Risku i likuiditetit është risku që Banka do të hasë vështirësi në përbushjen e detyrimeve financiare. Banka ekspozohet ndaj kërkesave të përditshme mbi burimet e saj të parave të gatshme në dispozicion nga llogaritë rrjedhëse, depozitat që u afrohet afati i maturimit, kreditë e tërhequra dhe garancionet. Risku i likuiditetit menaxhohet nga Menaxhmenti i Bankës. Banka mban pasuri afatmesme dhe afatgjata dhe për shkak të kushteve të tregut, financon pjesën më të madhe të portofolios të saj me borxh afatshkurtër. Në këtë proces, Banka trashëgon riskun e likuiditetit që lidhet me mospërputhjet e maturimit. Risqet nëse menaxhohen në mënyrë korrekte janë risqe të pranueshme. Banka lëshon pasuri afatgjata, siç janë kreditë PI dhe rezidenciale, dhe këto portfolio financohen kryesisht nga depozitat pa afat dhe depozitat me afat deri në 1 vit. Menaxhmenti merr në baza ditore informacionin e raportit të likuiditetit të Bankës, dhe gjithashtu në baza javore pranon raportin e likuiditetit të renditur sipas segmentit të biznesit. Pasi që banka lëshon pasuri afatmesme dhe afatgjata, dhe i financon ato me borxh afatshkurtër dhe afatmesëm, ajo është e ekspozuar edhe ndaj riskut të normës së interesit. Rezerva e likuiditetit rregullativ llogaritet si 10 për qind e detyrimeve mesatare që kanë afat maturimi brenda një viti, rezervë e cila mbahet si depozita në bankën qendrore dhe 50 për qind në para të gatshme. Më 31 dhjetor 2018, teprica e rezervës së likuiditetit është 3,537 mijë Euro (2017: 8,508 mijë Euro). Tabela e mëposhtme tregon pasuritë dhe detyrimet si më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 sipas maturitetit të mbetur kontraktual. Disa nga pasuritë megjilhatë, mund të jenë të natyrës më afatgjatë; për shembull kreditë vazhdojnë shpesh dhe prandaj kreditë afatshkurtra mund të ketë kohëzgjatje më të madhe.

	Me kërkesë dhe më pak se 1 muaj	Nga 1 deri 3 muaj	Nga 3 deri 12 muaj	Më shumë se 12 muaj	Jo - specifike	Gjithsej
Pasuritë						
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme e likuiditetit	7,600	-	-	-	104,432	112,032
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	23,941	-	-	-	792	24,733
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	34,396	34,626	188,024	336,156	-	593,202
Investimet në letra me vlerë	35	15,097	38,732	69,858	-	123,722
Pasuritë tjera	-	-	2,502	-	-	2,502
Gjithsej pasuritë financiare	65,972	49,723	229,258	406,014	105,224	856,191
Detyrimet						
Depozitat nga klientët	710,815	1,275	16,982	395	-	729,467
Depozitat dhe huamarrjet nga bankat	618	-	-	-	-	618
Borxhi i varur	325	-	-	19,000	-	19,325
Detyrime të tjera	-	-	11,585	-	-	11,585
Gjithsej detyrimet financiare	711,758	1,275	28,567	19,395	-	760,995
Hendeku neto më 31 dhjetor 2018	(645,786)	48,448	200,691	386,619	(105,224)	95,196

	Me kërkesë dhe më pak se 1 muaj	Nga 1 deri 3 muaj	Nga 3 deri 12 muaj	Më shumë se 12 muaj	Jo - specifike	Gjithsej
Pasuritë						
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme e likuiditetit	16,090	-	-	-	103,519	119,609
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	39,551	-	-	-	-	39,551
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	33,002	31,979	167,965	299,530	-	532,476
Investimet në letra me vlerë	21,454	14,242	38,480	120,379	-	194,555
Pasuritë tjera	-	-	1,954	-	-	1,954
Gjithsej pasuritë financiare	110,097	46,221	208,399	419,909	103,519	888,145
Detyrimet						
Depozitat nga klientët	723,182	1,916	10,211	481	-	735,790
Depozitat dhe huamarrjet nga bankat	9,174	-	-	-	-	9,174
Borxhi i varur	325	-	-	19,000	-	19,325
Detyrime të tjera	-	-	9,848	-	-	9,848
Gjithsej detyrimet financiare	732,681	1,916	20,059	19,481	-	774,137
Hendeku neto më 31 dhjetor 2017	(622,584)	44,305	188,340	400,428	103,519	114,008

Analiza e maturimit të kredive për klientë bazohet në datat e mbetura të maturimit të marrëveshjeve të kredisë, që do të thotë duke marrë parasysh këstet në baza mujore.

Raportimi i likuiditetit në baza javore në nivel të segmentit të biznesit, monitorimi i raportit të pandryshueshmërisë ndaras për të gjitha segmentet e biznesit, limitet në librin bankar dhe raportet të cilat matin riskun e interesit dhe diferencat, janë aktualisht mjetet e zbatuara për të menaxhuar dhe kufizuar riskun themelor për kryerjen e biznesit.

Rezervat e detyrueshme të likuiditetit janë të përfshira në kuadër të kategorisë “me kërkesë dhe më pak se një muaj”, sepse shumica e detyrimeve me të cilat lidhet kjo gjendje janë gjithashtu të përfshira në këtë kategori.

Analiza e maturitetit për detyrimet financiare analizohet si në vijim:

- Në bazë të datës më të hershme kontraktuale të maturitetit– varianti i rastit më të keq;
- Në bazë të rrjedhave kontraktuale të parasë pa u skontuar;
- Përcaktimin e brezave kohorë;
- Rrjedhat e pritura të parasë përdoren si informata plotësuese.

Përputhja dhe/ose mospërputhja e kontrolluar e afateve të maturimit dhe normave të interesit të pasurive dhe detyrimeve është themelore për menaxhimin e Bankës. Është e pazakontë për bankat që të përputhen plotësisht pasi biznesi i kryer është shpesh me afat të pasigurt dhe i llojeve të ndryshme. Një pozicion i papërputhur potencialisht rrit profitabilitetin, por gjithashtu mund të rrisë riskun e humbjeve. Afati i maturimit të pasurive dhe detyrimeve dhe aftësia për të zëvendësuar detyrimet që bartin interes ndërsa ato matorojnë me një kosto të pranueshme janë faktorë të rëndësishëm në vlerësimin e likuiditetit të Bankës dhe ekspozimin e saj ndaj ndryshimeve në interes dhe kursin e këmbimit.

Banka ka një mospërputhje të konsiderueshme të afatit të maturitetit të pasurive dhe detyrimeve me afat maturimi një vit. Kjo mospërputhje e likuiditetit lind për shkak të faktit se burimi kryesor i financimit të Bankës si më 31 dhjetor 2018 ishin llogaritë e klientëve që janë pa afat dhe matorojnë brenda më pak se një muaji. Menaxhmenti beson se, përkundër asaj se një pjesë të madhe e llogarive të klientëve janë “pa afat”, diversifikimi i këtyre depozitave sipas numrit dhe llojit të depozituesve do të tregonte se llogaritë e këtyre klientëve japin një burim afatgjatë dhe të qëndrueshëm të financimit për Bankën.

Banka ka përmirësuar pozicionin neto përmes burimeve të tjera të financimit, të cilat ofrojnë financimin afatmesëm dhe ka për qëllim të vazhdojë përputhjen e maturitetit të pasurive me detyrimet në periudhat që do të vijjnë. Gjithashtu, Banka ka një marrëveshje të papërdorur të një mundësie për kredi, e cila do të ofrojë përkrahje në rast se ka nevojë për likuiditet.

Shuma totale kontraktuese e mbetur e zotimeve për të dhënë kredi nuk paraqet domosdo kërkesa të ardhshme për para, pasi shumë prej këtyre zotimeve do të skadojnë ose përfundojnë pa u financuar.

4.4 Risku i tregut

Risku i tregut është risku që vlera e një investimi do të bjerë për shkak të lëvizjeve në faktorët e tregut. Katër faktorët standardë të riskut të tregut janë: Risku i ekuitetit ose risku që çmimet e aksioneve do të ndryshojnë.

- Rreziku i kapitalit ose rreziku që çmimet e aksioneve të ndryshojnë.
- Risku i normës së interesit ose risku që normat e interesit do të ndryshojnë.
- Risku valutor ose risku që normat e valutës së huaj do të ndryshojnë.
- Risku i mallrave ose risku që çmimet e mallrave (d.m.th., drithërat, metalet etj.) do të ndryshojnë.

Banka merr përsipër ekspozimin ndaj riskut të tregut. Risku i tregut shfaqet nga pozicionet e hapura në normën e interesit dhe produktet valutore, të cilat të gjitha janë të ekspozuara ndaj lëvizjeve të përgjithshme dhe specifike të tregut. Menaxhmenti vendos limitet në vlerën e riskut që mund të pranohet, që monitorohet në baza ditore. Megjithatë, përdorimi i kësaj qasjeje nuk i ndalon humbjet jashtë këtyre kufijve në rast të lëvizjeve më të mëdha të tregut.

Risku gjeografik

Përqendrimi gjeografik i pasurive dhe detyrimeve financiare të Bankës më datën 31 dhjetor 2018 dhe 2017 është dhënë më poshtë:

	Kosovë	BE	Tjera	Gjithsej
Pasuritë				
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme e likuiditetit	104,432	7,600	-	112,032
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	-	24,733	-	24,733
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	593,202	-	-	593,202
Investimet në letra me vlerë	26,023	44,405	53,294	123,722
Pasuritë tjera	2,502	-	-	2,502
Gjithsej pasuritë financiare	726,159	76,738	53,294	856,191
Detyrimet				
Depozitat nga klientët	685,949	16,679	26,839	729,467
Depozitat nga bankat	123	495	-	618
Borxhi i varur	-	19,325	-	19,325
Detyrimet tjera	10,773	812	-	11,585
Gjithsej detyrimet financiare	696,845	37,311	26,839	760,995
Hendeku neto më 31 dhjetor 2018	29,314	39,427	26,455	95,196
	Kosovë	BE	Tjera	Gjithsej
Pasuritë				
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme e likuiditetit	103,519	16,090	-	119,609
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	-	39,551	-	39,551
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	532,476	-	-	532,476
Investimet në letra me vlerë	33,592	93,382	67,581	194,555
Pasuritë tjera	1,954	-	-	1,954
Gjithsej pasuritë financiare	671,541	149,023	67,581	888,145
Detyrimet				
Depozitat nga klientët	689,336	18,374	28,080	735,790
Depozitat nga bankat	696	8,478	-	9,174
Borxhi i varur	-	19,325	-	19,325
Detyrimet tjera	8,748	1,100	-	9,848
Gjithsej detyrimet financiare	698,780	47,277	28,080	774,137
Hendeku neto më 31 dhjetor 2017	(27,239)	101,746	39,501	114,008

Risku valutor

Kjo është një formë e riskut që vjen nga ndryshimi në çmimin e një valute kundër një tjetre. Risku valutor menaxhohet përmes monitorimit të pozicioneve të hapura të FX (valutës së huaj). Këto pozicione vendosen për pozicione ditore dhe gjithashtu veç e veç, për pozicionet brenda natës. Analiza e ndjeshmërisë i dorëzohet menaxhmentit në baza javore.

Banka merr përsipër ekspozimin ndaj efekteve të luhatjeve në kurset mbizotëruese të këmbimit në valutë të huaj në pozicionin e saj financiar dhe në rrjedhat e parasë. Menaxhmenti vendos limitet mbi nivelin e ekspozimit sipas valutave dhe në total, të cilat monitorohen çdo ditë. Përdorimi i Euros në Kosovë dhe ekspozimi i kufizuar ndaj valutave të tjera do të thotë që ka pak nevojë për të përdorur instrumentet derivative për menaxhimin e riskut valutor.

Raporti i Riskut të Tregut që përfshinë raportin e rrezikut të normës së interesit dhe raportin e hapur FX, i dërgohen menaxhmentit në baza javore. Raporti përkatës bëhet nga RBI Menaxhmenti i rrezikut bazuar në inputet që sigurohen nga burimet e raportimit lokal.

Tabela në vijim përmbledh ekspozimin e Bankës ndaj rrezikut të kursit të këmbimit në 31 dhjetor 2018 dhe 2017. Në tabelë janë përfshirë pasuritë dhe detyrimet financiare të Bankës në vlerat kontabël, të kategorizuara sipas monedhave dhe të përkthyer në Euro '000.

	Euro	USD	Tjera	Gjithsej
Pasuritë				
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme e likuiditetit	102,201	5,080	4,751	112,032
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	12,791	1,488	10,454	24,733
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	593,202	-	-	593,202
Investimet në letra me vlerë	92,447	31,275	-	123,722
Pasuritë tjera	2,502	-	-	2,502
Gjithsej pasuritë financiare	803,143	37,843	15,205	856,191
Detyrimet				
Depozitat nga klientët	672,142	41,747	15,578	729,467
Depozitat nga bankat	618	-	-	618
Borxhi i varur	19,325	-	-	19,325
Detyrimet tjera	11,585	-	-	11,585
Gjithsej detyrimet financiare	703,670	41,747	15,578	760,995
Hendeku neto më 31 dhjetor 2018	99,473	(3,904)	(373)	95,196
	Euro	USD	Tjera	Gjithsej
Pasuritë				
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme e likuiditetit	111,862	1,443	6,304	119,609
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	16,238	10,513	12,800	39,551
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	532,476	-	-	532,476
Investimet në letra me vlerë	173,426	21,129	-	194,555
Pasuritë tjera	1,954	-	-	1,954
Gjithsej pasuritë financiare	835,956	33,085	19,104	888,145
Detyrimet				
Depozitat nga klientët	682,101	35,196	18,493	735,790
Depozitat nga bankat	9,174	-	-	9,174
Borxhi i varur	19,325	-	-	19,325
Detyrimet tjera	9,848	-	-	9,848
Gjithsej detyrimet financiare	720,448	35,196	18,493	774,137
Hendeku neto më 31 dhjetor 2017	115,508	(2,111)	611	114,008

Analiza e ndjeshmërisë të valutës së huaj

Valutat e huaja ndaj të cilave Banka është e ekspozuar kryesisht janë Dollari amerikan (USD), Frangu zviceran (CHF) dhe Funta britanike (GBP). Tabela e mëposhtme jep në detaje ndjeshmërisë e Bankës ndaj rritjes përkatëse dhe rënies në vlerën e Euros kundrejt valutave të huaja. Përqindja e përdorur është norma e ndjeshmërisë e përdorur kur raportohet risku i valutës së huaj për personelin menaxhues kryesor dhe përfaqëson vlerësimin e menaxhmentit për ndryshimin e mundshëm në normat e këmbimit të valutës së huaj. Analiza e ndjeshmërisë përfshin vetëm artikujt monetarë të hapur në valutë të huaj dhe korrigjon konvertimin e tyre në fund të periudhës për një ndryshim përkatës në normat valutore. Analiza e ndjeshmërisë përfshin plasmanet në bankat e tjera, paratë e gatshme në bankat korrespondente si dhe depozitat e klientëve, ku emërtimi i shumave është në valutë të ndryshme nga valuta e huadhënësit apo huamarësit. Numri pozitiv më poshtë tregon rritje në fitim dhe kapital tjetër ku Euro forcohet me përqindjet përkatëse kundrejt valutës përkatëse. Për dobësimin përkatës të Euros ndaj valutës përkatëse, do të kishte ndikim përfaqësues të barabartë dhe të kundërt në fitim dhe kapital tjetër, dhe gjendjet më poshtë do të ishin negative.

Normat zyrtare aktuale të këmbimit të valutës për valutat kryesore të përdorura në konvertimin e zërave në datën e raportimit, të denominuara në valuta të huaja, ishin si në vijim (në Euro):

Krahasuar me Euro	31 dhjetor 2018	31 dhjetor 2017
1 USD	1.144	1.199
1 CHF	1.126	1.177
1 GBP	0.898	0.888

	Dollarë Amerikan (USD)		Franga Zvicerane (CHF)		Funta Britanike (GBP)	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Normat e ndjeshmërisë	6.5%	10%	3.9%	6%	2.1%	4%
Fitimi dhe humbja	20,538	2,744	45,877	(2,356)	250	957

Sipas mendimit të menaxhmentit, analiza e ndjeshmërisë nuk përfaqëson riskun e brendshëm të këmbimit valutor sepse viti dhe ekspozimi nuk pasqyrojnë ekspozimin gjatë vitit. Transaksionet e denominuara në Dollarë amerikan, Frang zviceran dhe Funta britanike nuk janë të shpeshta dhe janë vetëm për transaksionet dhe plasmanët në institucionet financiare jo të BE-së.

Risku i normës së interesit

Ky është rreziku që vlera relative e një pasurie që sjell interes do të humbasë në vlerë. Mjetet e Bankës janë kryesisht në kredi mesatare dhe afatgjata dhe detyrimet kryesisht janë depozita afatshkurtra, e ekspozon Bankën në një mospërputhje në normat e interesit dhe për pasojë boshllëqet përkatëse i ekspozuan Bankës lëvizjeve të normave të interesit në treg.

Banka merr përsipër ekspozimin ndaj efekteve të luhatjeve në nivelet mbizotëruese të normave të interesit të tregut në bilancin e saj financiar dhe rrjedhat e parasë. Marzhat e interesit mund të rriten si rezultat i ndryshimeve të tilla, por mund të zvogëlohen ose të krijojnë humbje në rast se linden lëvizje të papritura.

Banka është e ekspozuar ndaj riskut të normës së interesit, kryesisht si rezultat i kredi dhënies me norma fikse të interesit, me shuma dhe për periudha të cilat ndryshojnë nga ato të depozitave me afat me norma fikse të interesit. Në praktikë normat e interesit në përgjithësi janë fikse për kredi afatshkurtra. Menaxhmenti vendos limitet e nivelit të mospërputhjes së normës së interesit për ndryshim të çmimit që mund të ndërmerret. Sipas kontratave të kundër këmbimit të normave të interesit, Banka pajtohet të këmbëjë dallimin ndërmjet shumës fikse dhe asaj variabile të interesit të llogaritur mbi shumat konceptuale të kryegjës. Paraja në dorë dhe bilanci në BQK në të cilën nuk paguhet interes janë të përfshira në kolonën "pa interes" në tabelën e mëposhtme, si dhe depozitat pa interes të klientëve.

Për t'u mbrojtur për diferencat ndërmjet kredive fikse afatmesme dhe afatgjata në krahasim me ato variabile afatshkurtra dhe afatmesme, përdoret instrumenti derivativ financiar i quajtur kundër këmbim (SWAP) i normës së interesit, ku Banka Raiffeisen në Kosovë është kryesisht paguese e anës së interesit fiks, kurse pala tjetër është paguese e normës variabile, dhe ana variabile është indeksuar në EURIBOR 6 muaj, për të siguruar ndjeshmërisë optimale.

Banka Raiffeisen në Kosovë zbaton menaxhimin aktiv të riskut për t'u mbrojtur kundër pozicioneve të riskut të tregut. Risku i normës së interesit është i mbrojtur pjesërisht nëpërmjet instrumenteve derivative financiare. Për të siguruar stabilitet afatgjatë në rrjedhën e parasë nga portfoliot ekzistuese të kredive, që maturojnë ndërmjet vitit 2018 deri në vitin 2029 këto pozicione janë të mbrojtura përmes kundër këmbimit të normës së interesit.

Kundër këmbimet e normës së interesit kontabilizohen si derivativë në librin bankar pa zbatuar kontabilitetin mbrojtës. Kundër këmbimet e normës së interesit maten me vlerën e tregut në çdo datë raportimi dhe çdo ndryshim që rezulton nga kjo njihet në fitim dhe humbje të vitit. Pozicionet maten duke përdorur metodën e vlerës së pikëve bazë.

Tabela më poshtë jep përmbledhjen e ekspozimit të bankës ndaj riskut të normës së interesit. Të përfshira në tabelë janë pasuritë dhe detyrimet financiare të bankës në shumat e bartura, të kategorizuara sipas ndryshimit të çmimit ose datës së maturimit, cila është më e hershme.

	Me kërkesë dhe më pak se 1 muaj	Nga 1 deri 3 muaj	Nga 3 deri 12 muaj	Më shumë se 12 muaj	Jo - specifike	Gjithsej
Pasuritë						
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme e likuiditetit	7,600	-	-	-	104,432	112,032
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	23,941	-	-	-	792	24,733
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	34,396	34,626	188,024	336,156	-	593,202
Investimet në letra me vlerë	35	15,097	38,732	69,858	-	123,722
Pasuritë tjera	-	-	-	-	2,502	2,502
Gjithsej pasuritë financiare	65,972	49,723	226,756	406,014	107,726	856,191
Detyrimet						
Depozitat nga klientët	135,419	1,275	16,975	395	575,403	729,467
Depozitat nga bankat	123	-	-	-	495	618
Borxhi i varur	325	-	-	19,000	-	19,325
Detyrimet tjera	-	-	-	-	11,585	10,935
Gjithsej detyrimet financiare	135,867	1,275	16,975	19,395	587,483	760,995
Hendeku neto më 31 dhjetor 2018	(69,895)	48,448	209,781	386,619	(479,757)	95,156

Depozitat me zero interes nga klientët në shumën prej 575,403 mijë Euro janë kryesisht llogari rrjedhëse të bizneseve dhe individëve. Ato nuk kanë ndonjë ndryshim kontraktual të çmimit ose datës së maturimit, por normat e interesit do të përshtateshin në një periudhë të shkurtër kohore si përgjigje ndaj ndryshimeve në normat e interesit të tregut.

	Me kërkesë dhe më pak se 1 muaj	Nga 1 deri 3 muaj	Nga 3 deri 12 muaj	Më shumë se 12 muaj	Pa interes	Gjithsej
Pasuritë						
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme e likuiditetit	16,091	-	-	-	103,518	119,609
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	38,811	-	-	-	740	39,551
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	33,002	31,979	167,965	299,530	-	532,476
Investimet në letra me vlerë	21,453	14,243	38,480	120,379	-	194,555
Pasuritë tjera	-	-	-	-	1,954	1,954
Gjithsej pasuritë financiare	109,357	46,222	206,445	419,909	106,212	888,145
Detyrimet						
Depozitat nga klientët	136,559	1,998	10,131	534	586,568	735,790
Depozitat nga bankat	8,478	-	-	-	696	9,174
Borxhi i varur	325	-	-	19,000	-	19,325
Detyrimet tjera	-	-	-	-	9,848	9,848
Gjithsej detyrimet financiare	145,362	1,998	10,131	19,534	597,112	774,137
Hendeku neto më 31 dhjetor 2017	(36,005)	44,224	196,314	400,375	(490,900)	114,008

Tabela më poshtë jep përmbledhjen e normave efektive të interesit sipas valutave kryesore për instrumentet financiare monetare kryesore. Analiza është përgatitur duke përdorur normat vjetore efektive.

Në përqindje	2018				2017			
	EUR	USD	CHF	GBP	EUR	USD	CHF	GBP
Pasuritë								
Kreditë dhe paradhëniet për banka	(0.2)	1.6	(0.5)	(0.4)	(0.9)	1.0	(0.8)	0.2
Bonot qeveritare HTM	(0.3)	N/A	N/A	N/A	(0.4)	-	N/A	N/A
Bonot qeveritare AFV	0.5	1.8	N/A	N/A	0.2	2.7	N/A	N/A
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	7.3	N/A	N/A	N/A	7.5	N/A	N/A	N/A
Detyrimet								
Llogaritë e klientëve	N/A	N/A	N/A	N/A	0.0	0.0	0.0	0.0
Depozitat me afat	0.6	0.0	0.0	0.0	1.6	0.0	0.0	0.0
Llogaritë e kursimit	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.2	0.1

Nga perspektiva e menaxhimit të riskut dhe kontrollit, ka dy aspekte të riskut:

- Vlerësimi i riskut
- Kontrolli i riskut

Vlerësimi i riskut të normave të interesit

Ndjeshmëria e riskut të normave të interesit matet për të përcaktuar sasinë e varësisë së vlerës aktuale të një pozicioni në një faktor risku. Ndjeshmëria e normës së interesit, shpesh të referuara si vlera të pikëve bazë (VPB), japin ndryshimin e vlerës aktuale në njësi të monedhës referuese, nën supozimin se normat e interesit ndryshojnë nga 200 bps. Risku i normës së interesit matet duke përdorur metodën VaR (Vlerën në risk). Kjo metodë nënkupton një skenar matjeje ku përdoret kohëzgjatja 10 ditë dhe intervali i besueshmërisë 99 për qind. VaR matet në stresin e 1bps ndryshim në lakoren e rendimentit (yield). Ky skenar supozon implikimin në fitim dhe humbje të Bankës, në rast se lakorja e rendimentit lëviz në një drejtim apo tjetrin me 200 pikë bazë. Më poshtë janë paraqitur të dhënat e VPB për 2018 dhe 2017:

	+200bps		-200bps			+200bps		-200bps	
	Viti1	Viti2	Viti1	Viti2		Viti1	Viti2	Viti1	Viti2
Gjithsej ndjeshmëria e IS 2018	1,500	5,300	-3,700	-8,700	Gjithsej ndjeshmëria e IS 2017	-	4,900	-3,000	-9,700

Vlera në risk më 31 dhjetor 2018 është 234 mijë Euro, për 31 dhjetor 2017 është 207 mijë Euro. Efekti i riskut të normës së interesit në ekuitet është i ngjashëm me atë në fitim dhe humbje. Rezultatet e analizës së ndjeshmërisë i paraqiten menaxhmentit në baza javore, dhe rishikohen në mënyrë të pavarur nga menaxhimi i riskut RBI Vjenë.

Kontrolli i riskut të normës së interesit

Mekanizmi i kontrollit të riskut të normës së interesit shfrytëzohet përmes raporteve ditore të vlerës në pikë bazë (VPB). Banka aktualisht ka limitin e VPB prej 15 mijë Euro. Për qëllim të matjes së VPB, produktet e normës së administruar janë modeluar duke përdorur portfolion e replikuar. Vlera e pikëve bazë matet për valutë dhe për brez kohor. Limitet vendosen edhe për çdo valutë dhe për periudha të ndryshme kohore.

4.5 Risku operacional

Përgjegjësia kryesore për zhvillimin dhe zbatimin e kontroleve për të trajtuar riskun operacional i është dhënë menaxhmentit të lartë në çdo njësi biznesi. Kjo përgjegjësi përkrahët nga zhvillimi i standardeve të përgjithshme të Bankës për menaxhimin e riskut operacional në fushat e mëposhtme:

- kërkesat për ndarjen e duhur të detyrave, duke përfshirë edhe autorizimin e pavarur të transaksioneve
- kërkesat për barazimin dhe monitorimin e transaksioneve
- pajtueshmëria me kërkesat rregullative dhe ligjore
- dokumentimi i kontroleve dhe procedurave
- kërkesat për vlerësimin periodik të riskut operacional dhe përshtatshmërisë së kontroleve dhe procedurave për të trajtuar riskun e identifikuar
- kërkesat për raportimin e humbjeve operacionale dhe veprimet e propozuara korrigjuese
- zhvillimi i planeve kontingjente
- trajnimi dhe zhvillimi profesional
- standardet etike dhe të biznesit
- minimizimi i riskut, duke përfshirë dhe sigurimin kur kjo është efektive.

Pajftueshmëria me standardet e Bankës përkrahet nga një program kontrollesh periodike të ndërmarra nga auditimi i brendshëm. Rezultatet e kontrolleve të auditimit të brendshëm diskutohen me menaxhmentin e njësisë së biznesit të cilës i përkasin, ku përmbledhja i dërgohet komitetit të auditimit dhe menaxhmentit të lartë të Bankës.

4.6 Menaxhimi i riskut të kapitalit

Kapitali rregullativ

Banka menaxhon kapitalin e saj për të siguruar se do të jetë në gjendje të vazhdojë afarizmin duke maksimizuar kthimin për aksionarët përmes optimalizimit të baraspeshës ndërmjet borxhit dhe kapitalit. Strategjia e përgjithshme e Bankës mbetet e pandryshuar nga viti i kaluar. Struktura e kapitalit të Bankës përbëhet nga borxhi, që përfshin huamarrjet dhe ekuiteti që u takon pronarëve të kapitalit, i cili përfshin kapitalin e lëshuar dhe fitimet e mbajtura.

Kërkesat e kapitalit për riskun operacional

Kërkesat e kapitalit për riskun operacional llogariten bazuar në rregulloren e BQK-së "për menaxhimin e riskut operacional", duke përdorur metodën e treguesit themelor. Sipas metodës së treguesit themelor, kërkesa për kapital për riskun operacional është e barabartë me 15 për qind (pesëmbëdhjetë për qind) të treguesit përkatës. Tregues përkatës është mesatarja gjatë tre viteve e shumës së të ardhurave neto nga interesi dhe të ardhurave neto jo nga interesi.

Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit

Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit është proporcioni i kapitalit rregullator ndaj pasurive të ponderuara sipas riskut, zërat jashtë bilancit dhe risqeve të tjera, i shprehur në përqindje. Raporti minimal i kërkuar i mjaftueshmërisë së kapitalit është 8 për qind për kapitalin e Klasit I dhe 12 për qind për fondet vetanake totale. Banka ka përmbushur këto kërkesa rregullative gjatë vitit 2018 dhe 2017.

Pasuritë e ponderuara sipas riskut (RWA-të)

Pasuritë ponderohen në përputhje me kategoritë e gjera të riskut kombëtar, që u caktohet një peshë e riskut në përputhje me shumën e kapitalit që konsiderohet të jetë e nevojshme për t'i përkrahur ato. Zbatohen gjashtë kategori të peshave të riskut (0%, 20%, 50%, 75%, 100%, 150%); për shembull paraja dhe instrumentet e tregut të parasë kanë një peshë risku zero që do të thotë se nuk nevojitet kapital për mbajtjen e këtyre pasurive. Prona dhe pajisjet kanë një peshë 100 për qind të riskut, që do të thotë se duhet të përkrahen nga kapitali (Klasi I) i barabartë me 8 për qind të vlerës së bartur. Pasuritë e ponderuara sipas riskut llogariten në bazë të kërkesave rregullative lokale.

Zotimet e kredive jashtë bilancit merren parasysh. Shumat ponderohen mandej sipas riskut duke përdorur të njëjtat përqindje si për pasuritë e bilancit të gjendjes.

	31 dhjetor 2018	31 dhjetor 2017
Gjithsej pasuritë e ponderuara sipas riskut	622,256	565,443
Gjithsej ekspozimet jashtë bilancit të ponderuara sipas riskut	29,915	19,874
Gjithsej pasuritë e ponderuara sipas riskut operacional	53,228	51,739
Gjithsej	705,399	637,056
Kapitali rregullativ (gjithsej kapitali)	132,704	130,351
Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit (gjithsej kapitali)	18.81%	20.46%

Politika e Bankës është që të mbajë një bazë të fortë kapitali në mënyrë që të ruajë besimin e investitorëve, kreditorëve dhe tregut dhe të përkrahë zhvillimin e ardhshëm të biznesit. Ndikimi i nivelit të kapitalit në kthimin e aksionarëve njihet gjithashtu dhe Banka pranon nevojën për të mbajtur një ekuilibër ndërmjet kthimeve më të të larta që mund të jenë të mundshme me më shumë borxh dhe përparësisë dhe sigurisë së ofruar nga një pozicion i fortë i kapitalit.

Nuk ka pasur ndryshime materiale në menaxhimin e kapitalit të Bankës gjatë periudhës.

Raporti borxh/ekuitet

Komiteti i menaxhimit të riskut i bankës rishikon strukturën e kapitalit në bazë të vazhdueshme. Si pjesë e këtij shqyrtimi, komiteti shqyrton koston e kapitalit dhe riskun e lidhur me secilën klasë të kapitalit. Raporti borxh/ekuitet në vitin e përfunduar ishte si më poshtë:

	2018	2017
Borxhi	19,449	27,803
Ekuiteti	127,664	125,315
Raporti borxh/ekuitet neto	15%	22%

5 Vlera e drejtë e instrumenteve financiare

Banka mat vlerën e drejtë duke përdorur hierarkinë e mëposhtme të vlerës së drejtë, e cila reflekton rëndësinë e të dhënave të përdorura në kryerjen e matjeve.

Niveli 1: të dhënat që janë çmimet e tregut të kuotuar (të parregulluara) në tregje aktive për instrumente identike.

Niveli 2: të dhënat tjera përveç çmimeve të kuotuar të përfshira në Nivelin 1 që janë të vëzhgueshme ose direkt (d.m.th. si çmime) ose tërthorazi (d.m.th. të përfuara nga çmimet). Kjo kategori përfshinë instrumente të vlerësuar duke përdorur: çmimet e kuotuar në tregjet aktive për instrumente të ngjashme; çmimet e kuotuar për instrumente identike ose të ngjashme në tregje që konsiderohen më pak se aktive; ose teknika tjera vlerësimi ku të gjitha të dhënat e rëndësishme janë direkt ose indirekt të vëzhgueshme nga të dhënat e tregut.

Niveli 3: të dhënat që nuk janë të vëzhgueshme. Kjo kategori përfshin gjithë instrumentet për të cilat teknika e vlerësimit përfshin të dhëna që nuk bazohen në të dhëna të vëzhgueshme dhe të dhënat jo të vëzhgueshme kanë efekt të konsiderueshëm në vlerësimin e instrumentit. Kjo kategori përfshinë instrumentet të cilat vlerësohen në bazë të çmimeve të kuotuar për instrumente të ngjashme për të cilat kërkohen korigjime të rëndësishme jo të vëzhgueshme ose supozime për të pasqyruar dallimet ndërmjet instrumenteve.

Teknikat e vlerësimit përfshijnë vlerën aktuale neto dhe modelet e skontuara të rrjedhave të parasë, krahasimin me instrumente të ngjashme për të cilat ekzistojnë çmime tregu të vëzhgueshme, dhe metoda të tjera vlerësimi. Supozimet dhe të dhënat e përdorura në teknikat e vlerësimit përfshijnë normat e interesit pa risk dhe ato si standard krahasimi, rendimentet e bonove (credit spread) dhe premiumet tjera të përdorura në llogaritjen e normave të skontuara, çmimet e bonove dhe kapitalit, normat e këmbimit në valutë të huaj, çmimet e aksioneve dhe çmimet e indeksit të kapitalit dhe luhatjet e pritshme të çmimeve dhe korrelacionet. Qëllimi i teknikave të vlerësimit është të arrijë matjen e vlerës së drejtë e cila pasqyron çmimin që do të merrej për të shitur pasurinë ose që do të paguhej për transferimin e detyrimit në një transaksion të rregullt ndërmjet pjesëmarrësve të tregut në datën e matjes.

5.1 Instrumentet financiare që nuk maten me vlerën e drejtë

Paraqja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme

Paraqja dhe ekuivalentët e saj përfshijnë depozitat ndërbankare dhe zërat në proces të arkëtimit. Pasi këto gjendje janë afatshkurtra dhe me norma të ndryshueshme vlera e tyre e drejtë konsiderohet e barabartë me vlerën e tyre bartëse.

Kreditë dhe paradhëniet për bankat

Kreditë dhe paradhëniet për bankat përbëhen nga depozitat me afat dhe garancionet nga bankat e tjera. Pasi këto gjendje janë afatshkurtra dhe me norma të ndryshueshme vlera e tyre e drejtë konsiderohet e barabartë me vlerën e tyre bartëse.

Kreditë e varura

Kredia e varur afatgjate, si detyrim ndaj Raiffeisen Bank International, ka një vlerë të drejtë të vlerësuar që përafërsisht është e barabartë me vlerën e saj të bartur për shkak të normës së ndryshueshme të interesit.

Tabela e mëposhtme paraqet vlerën e drejtë të instrumenteve financiare që nuk maten në vlerë të drejtë dhe i analizon ato sipas niveleve të hierarkisë së vlerës së drejtë, ku është e kategorizuar çdo matje e vlerës së drejtë.

Pasuritë	Vlera	Vlera	Vlera	Vlera
	bartëse 2018	e drejtë Niveli 3 2018	bartëse 2017	e drejtë Niveli 3 2017
Hua dhe paradhëniet për klientët	593,202	594,885	532,476	542,246
Detyrimet				
Depozitat nga klientët	729,467	729,962	735,790	735,806
Depozitat nga bankat	618	618	9,174	9,174

5.2 Instrumentet financiare të matura me vlerën e drejtë - hierarkia e vlerës së drejtë

Tabela e mëposhtme analizon instrumentet financiare të matura në vlerë të drejtë në datën e raportimit, sipas nivelit të hierarkisë së vlerës së drejtë, ku është e kategorizuar matja e vlerës së drejtë. Shumat janë të bazuara në vlerat e njohura në pasqyrën e pozicionit financiar.

31 dhjetor 2018				
Instrumentet jo-derivative	Vlera bartëse	Vlera bartëse drejtë Nivel 1	Vlera e drejtë Nivel 2	Vlera e drejtë Nivel 3
Investimet në letra me vlerë	123,722	97,704	26,018	-
Investime financiare në vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes	27,882	6,581	21,301	-
Pasuritë financiare të përcaktuara në vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse	95,840	91,123	4,717	-
Derivatvët	812	812	-	-
Derivatvët e mbajtur për menaxhimin e riskut (Shënimi 18)	812	812	-	-

31 dhjetor 2017				
Instrumentet jo-derivative	Vlera bartëse	Vlera bartëse drejtë Nivel 1	Vlera e drejtë Nivel 2	Vlera e drejtë Nivel 3
Investimet në letra me vlerë	194,555	160,970	33,535	-
Investime financiare në vlerë të drejtë përmes fitimit ose humbjes	79,497	45,912	33,535	-
Investimet financiare në dispozicion për shitje	102,726	102,726	-	-
Investimet financiare të mbajtura deri në maturim	12,332	12,332	-	-
Derivatvët	1,100	1,100	-	-
Derivatvët e mbajtur për menaxhimin e riskut (Shënimi 18)	1,100	1,100	-	-

6 Shpalosjet e tranzicionit

Në faqet në vijim përcaktohet ndikimi i adoptimit të SNRF 9 në pasqyrën e pozicionit financiar dhe fitimet e pashpërndara duke përfshirë efektin e zëvendësimit të llogaritjeve të humbjeve kreditore të SNK 39 me ECL-të e SNRF 9.

	SNK 39			SNRF 9			
	Ref	Kategoria	Shuma	Riklasifikimi	Rimatja	Kategoria	Shuma
Pasuritë							
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme			119,609				119,609
Investimet financiare - AFV		AFV	79,497	(79,497)	-		0
Në: Instrumenti i borxhit me vlerë të drejtë	A			79,497	-	FVPL	79,497
Investimet financiare - AFS		AFS	102,726	(102,726)	-		0
Në: Instrumentet e borxhit me vlerë të drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse	B			102,726	-	FVOCI	102,726
Investimet financiare - HTM		HTM	12,332	(12,332)	-		0
Në: Instrumentet e borxhit me koston e amortizuar	C			12,332	-	AC	12,332
Kreditë dhe paradhëniet për bankat			39,551			AC	39,551
Kreditë dhe paradhëniet për klientët		L&R	532,476	-	(142)	AC	532,334

Gjithsej pasuritë	-	-	(142)	-
Depozitat nga klientët				
Depozitat dhe huatë nga bankat	AC	735,790	-	AC 735,790
Detyrimet financiare të mbajtura për tregtim	AC	9,174	-	AC 9,174
Provizionet dhe detyrimet tjera	AC	1,100	-	FVTPL 1,100
Detyrimi i tatimit të shtyrë	N/A	8,748	-	N/A 8,887
Deferred Tax Liability	D	482	-	482
Gjithsej detyrimet	-	-	139	-

A. Që nga 1 janari 2018, Banka nuk kishte ndonjë instrument borxhi që nuk plotësonte kriterin e SPPI brenda portofolit të saj të mbajtur deri në maturim. Prandaj, zgjodhi të klasifikonte të gjitha këto instrumente si instrumente borxhi të matura me koston e amortizuar

B. Që nga 1 janari 2018, Banka ka vlerësuar portofolin e saj të likuiditetit i cili më parë ishte klasifikuar si instrumenta borxhi AFS. Banka arriti në përfundimin se këto instrumente menaxhohen në kuadër të një modeli biznesi për grumbullimin e rrjedhave monetare kontraktuale dhe shitjen e pasurive financiare. Prandaj, Banka ka klasifikuar këto investime si instrumente borxhi të matura në FVOCI.

C. Që nga 1 janari 2018, Banka ka vlerësuar portofolin e saj të vlerës së drejtë i cili më parë ishte klasifikuar si instrumente borxhi AFV. Banka arriti në përfundimin se këto instrumente menaxhohen në kuadër të një modeli biznesi të portofolit të tregimit. Prandaj, Banka i ka klasifikuar këto investime si instrumente borxhi të matura në FVTPL.

D. Ndikimi i adoptimit të SNRF 9 mbi tatimin e shtyrë është jo-material. Ndikimi i kalimit në SNRF 9 mbi rezervat dhe fitimet e pasqyruara është si më poshtë:

	Rezervat dhe fitimet e mbartura
Fitimet e mbajtura	
Bilanci mbyllës sipas SNK 39 (31 dhjetor 2017)	62,041
Rregullimet e riklasifikimit në lidhje me miratimin e SNRF 9	-
Njohja e SNRF 9 humbjet e pritshme kreditore përfshirë ato të matura në FVOCI (shih më poshtë)	3
Bilanci i hapjes sipas SNRF 9 (1 janar 2018)	62,044
Gjithsej ndryshimi në kapital për shkak të adoptimit të SNRF 9	3

Tabela në vijim barazon kompensimet e hapjes së krijuar të provizioneve për humbjet nga kreditë sipas SNK 39 dhe provizioneve për angazhimet e huasë dhe kontratat e garancisë financiare në përputhje me SNK 37 Provizionet Detyrimet Kontingjente dhe Pasuritë e kushtëzuara në shumat ECL sipas SNRF 9. Detajet tjera janë shpalosur në Shënime 11.

	Provizioni i humbjeve nga kreditë sipas SNK 39 / SNK 37 31 dhjetor 2017	Rimatja	Humbjet e pritshme kreditore SNRF 9 me 1 janar 2018
Lejimet për zhvlerësime			
Kreditë sipas SNK 39 / pasuritë financiare me koston e amortizuar sipas SNRF 9	21,493	(142)	21,351
Llogaritë e arkëtueshme financiare sipas SNK 39 / Instrumentet e borxhit SNK 9	-	-	-
Letrat me vlerë të investimit të borxhit të gatshme për shitje sipas SNK 39 / pasuritë financiare të borxhit në FVOCI sipas SNRF 9	-	-	-
	21,493	(142)	21,351
Garancitë financiare	20	138	158
Letër kreditë për konsumatorët	-	-	-
Angazhime të tjera	-	1	1
	20	139	159

7 Shpenzimet për humbjen e kreditorëve

Tabela më poshtë tregon tarifat e humbjeve të pritshme kreditorëve për instrumentet financiare për vitin 2018 të regjistruara në pasqyrën e të ardhurave:

Shpenzimet e humbjes kreditorëve 2018	Kategoria 1 Individuale	Kategoria 1	Kategoria 2 Individuale	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme dhe Kreditë dhe paradhëniet për bankat	25	-	-	-	-	-	25
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	-	732	-	102	(49)	2,114	2,899
Instrumentet e borxhit të matur në FVOCI	39	-	-	-	-	-	39
Garancitë financiare	-	16	-	1	-	-	17
Angazhimet e huasë	-	158	-	15	-	-	173
Letër kreditë	-	-	-	-	-	-	-
Gjithsej humbja nga rënia në vlerë	64	906	-	118	(49)	2,114	3,153

Tabela më poshtë tregon shpenzimet e zhvlerësimit të regjistruara në pasqyrën e të ardhurave sipas SNK 39 gjatë vitit 2017:

31 dhjetor 2017	Specifik	Kolektive (ekspozime individualisht jo të rëndësishme)	Kolektive (ka ndodhur por ende nuk është identifikuar)	Gjithsej
Shpenzimet e humbjes kreditorëve në detyrimet nga bankat	-	-	-	-
Shpenzimet e humbjes kreditorëve për kreditë dhe paradhëniet për klientët				
Korporatë	2,387	-	(209)	2,178
NVM	1,138	-	224	1,362
Huazimi i konsumatorëve	1,642	-	442	2,084
Hipotekat rezidenciale	(39)	-	70	31
	5,128	-	527	5,655
Shpenzimet e humbjes kreditorëve për investimet financiare - të vlefshme për shitje				
Letrat me vlerë të borxhit	-	-	-	-
Gjithsej në zërat e bilancor	5,128	-	527	5,655
Zërat jashtë bilancor	-	-	(10)	(10)
Gjithsej	5,128	-	517	5,645

8 Ndryshimet në detyrimet nga aktivitetet e financimit

	1 janar 2018	Rrjedha e parasë	Deklarimi i dividendës	31 dhjetor 2018
Huamarrjet që mbajnë interes Shënim 16	8,478	(8,354)	-	124
Dividendët e pagueshëm	-	(17,500)	17,500	-
Gjithsej detyrimet nga aktivitetet financuese	8,478	(25,854)	17,500	124
	1 janar 2017	Rrjedha e parasë	Deklarimi i dividendës	31 dhjetor 2017
Huamarrjet që mbajnë interes Shënim 16	255	8,223	-	8,478
Dividendët e pagueshme	-	(15,400)	15,400	-
Gjithsej detyrimet nga aktivitetet financuese	255	(7,177)	15,400	8,478

9 Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme

	2018	2017
Paraja në dorë	59,132	46,776
Gjendjet në BQK	45,300	56,743
Llogaritë korrespondente në banka tjera	7,625	16,090
Lejimet për llogaritë me bankat e tjera	(25)	-
Gjithsej	112,032	119,609

Paraja, ekuivalentet e saj dhe rezerva e detyrueshme përfshijnë një bilanc likuiditeti rezervë të detyrueshëm në BQK prej 71,329 mijë Euro (31 dhjetor 2017: 71,623 mijë Euro). Kërkesa e rezervës së likuiditetit llogaritet në bazë të një mesatare të thjeshtë mbi një javë dhe duhet të mbahet si 10 për qind e depozitave bankare të pagueshme brenda një viti. Ajo përbëhet nga bilancet në BQK dhe 50 për qind e parasë në dorë. Si e tillë gjendja mund të ndryshojë nga dita në ditë. Kjo gjendje përjashtohet nga paraja dhe ekuivalentët e parasë për qëllime të pasqyrës së rrjedhjes së parasë.

Më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 paraja dhe ekuivalentët e parasë së bankës për qëllim të pasqyrës së rrjedhës së parasë ishin si në vijim:

	2018	2017
Gjithsej paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme	112,032	119,609
Minus: Rezerva e detyrueshme e likuiditetit	(71,329)	(71,623)
Paraja dhe ekuivalentët e parasë për qëllim të pasqyrës së rrjedhjes së parasë	40,703	47,986

BQK-ja paguan interes në pasuritë mesatare të Bankës në BQK mbi 5 për qind të bazës së depozitave të zbatueshme deri në shumën e kërkesës së rezervës minimale mesatare të likuiditetit. Më 31 dhjetor 2018 interesi është paguar në normën 0 % në vit (31 dhjetor 2017: 0 % në vit).

10 Kreditë dhe paradhëniet për bankat

Depozitat me afat dhe depozitat pa afat investohen në bankat që operojnë në vendet e OECD. Kreditë dhe paradhëniet për bankat përfshijnë të ardhurat nga interesi akruar në shumën prej 2 mijë Euro (31 dhjetor 2017: 2 mijë Euro).

Depozitat e garancioneve përfshijnë një shumë prej 792 mijë Euro më 31 dhjetor 2018 (31 dhjetor 2017: 740 mijë Euro) të cilat paraqesin depozita të kufizuara me bankën UOB si kolateral në para të gatshme për kartela. Banka nuk ka të drejtë të përdorë këto fonde për qëllime të financimit të aktiviteteve të veta.

	2018	2017
Depozitat me afat	23,941	38,811
Depozitat e garancisë	792	740
Gjithsej kreditë dhe paradhëniet për bankat	24,733	39,551

11 Kreditë dhe paradhëniet për klientët

	2018	2017
Klientët korporata		
Kreditë aktuale dhe të ristrukturuara	253,593	225,308
Mbitërheqjet	43,056	53,096
	296,649	278,404
Klientët Individualë		
Kreditë aktuale dhe të ristrukturuara	303,883	259,810
Mbitërheqjet	14,661	15,755
	318,544	275,565
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	615,193	553,969
Minus: Provizioni për rënie në vlerë	(21,991)	(21,493)
Kreditë dhe paradhëniet për klientët, net	593,202	532,476

Kreditë dhe paradhëniet për klientët përfshijnë të ardhurat nga interesi aktual në shumë prej 2,016 mijë Euro (31 dhjetor 2017: 1,959 mijë Euro).

Tabela më poshtë tregon kualitetin e kredisë dhe ekspozimin maksimal ndaj riskut kreditor bazuar në sistemin e brendshëm të klasifikimit të kredive të Bankës dhe në klasifikimin e Kategorisë së fund vitit. Shumat e paraqitura janë bruto nga zhvlerësimi.

Vlera kontabël bruto dhe lejimet e humbjeve të pritshme kreditore korresponduese për kreditë e përgjithshme janë si më poshtë:

	2018				2017	
Klasa e vlerësimit të brendshëm	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej	Gjithsej
Performuese	-	-	-	-	-	-
Shkëlqyeshëm	-	-	-	-	-	205,829
Fortë	-	-	-	-	-	18,992
Mirë	266,001	1,104	-	-	267,105	93,727
Kënaqshëm	233,332	12,411	-	29	245,772	143,926
Rëndomtë	12,377	22,601	-	243	35,221	22,398
Kredia me vonesa	-	-	19,244	400	19,644	28,730
Pa vlerësuar	45,910	1,382	-	159	47,451	40,367
Gjithsej	557,620	37,498	19,244	831	615,193	553,969

Një analizë e ndryshimeve në vlerën kontabël bruto dhe shumat korresponduese të humbjeve të pritshme kreditore për kreditë e përgjithshme janë si më poshtë:

	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej
Vlera kontabël bruto më 1 janar 2018	492,359	32,433	29,001	166	553,969
Pasuritë të reja të sapo krijuara apo të blera	314,593	-	-	687	335,280
Pasuritë e çregjistruara ose të shlyera	(169,769)	(20,957)	(1,823)	(10)	(192,559)
Transferuar në Kategorinë 1	5,436	(5,428)	(8)	-	-
Transferuar në Kategorinë 2	(36,268)	37,981	(1,713)	-	-
Transferuar në Kategorinë 3	(2,961)	(1,591)	4,552	-	-
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të riskut kreditor (neto)	(65,688)	(4,933)	(6,865)	(12)	(77,498)
Ndryshimet në rrjedhat monetare kontraktuale për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në mosnjohje	-	-	-	-	-
Shumat që janë shlyer	(82)	(17)	(3,900)	-	(3,999)
Rregullimet e këmbimit valutor	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2018	557,620	37,498	19,244	831	615,193

	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej
Lejimet e humbjeve të pritshme të kreditore 1 janar 2018	1,894	2,051	17,313	93	21,351
Pasuritë të reja të sapo krijuara apo të blera	2,521	-	-	496	3,017
Pasuritë e çregjistruara ose të shlyera	(512)	(501)	(582)	(7)	(1,602)
Transferuar në Kategorinë 1	33	(33)	-	-	-
Transferuar në Kategorinë 2	(1,418)	1,553	(135)	-	-
Transferuar në Kategorinë 3	(1,575)	(1,144)	2,719	-	-
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të riskut kreditor (neto)	1,605	246	1,388	(15)	3,224
Ndryshimet në rrjedhat monetare kontraktuale për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në mosnjohje	-	-	-	-	-
Shumat që janë shlyer	(82)	(17)	(3,900)	-	(3,999)
Rregullimet e këmbimit valutor	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2018	2,466	2,155	16,803	567	21,991

Shuma kontraktuale e papaguar mbi huatë që janë shlyer, por që ende ishin objekt i aktivitetit të përmbartimit, ishte zero më 31 dhjetor 2018 (2017: zero).

Portfolio të korporatave

Tabela më poshtë tregon kualitetin e kredisë dhe ekspozimin maksimal ndaj riskut kreditor bazuar në sistemin e brendshëm të klasifikimit të kredive të Bankës dhe në klasifikimin e Kategorisë së fund vitit. Shumat e paraqitura janë bruto nga rënia në vlerë. Vlera kontabël bruto dhe lejimet korresponduese për humbjet e pritshme të kreditore për portfolio të korporatave janë si më poshtë:

					2018	2017
Klasa e vlerësimit të brendshëm	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej	Gjithsej
Performuese	-	-	-	-	-	-
Shkëlqyeshëm	-	-	-	-	-	-
Fortë	-	-	-	-	-	-
Mirë	104,192	430	-	-	104,622	88,171
Kënaqshëm	144,935	8,521	-	-	153,456	143,926
Rëndomtë	9,712	14,791	-	-	24,503	22,398
Kredia me vonesa	-	-	13,668	400	14,068	23,909
Pa vlerësuar	-	-	-	-	-	-
Gjithsej	258,839	23,742	13,668	400	296,649	278,404

Vlera kontabël bruto dhe lejimet korresponduese për humbjet e pritshme të kreditore për portfolio të korporatave janë si më poshtë:

	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej
Lejimet e humbjeve te pritshme kreditore 1 janar 2018	235,886	18,196	24,322	-	278,404
Pasuritë të reja të sapo krijuara apo të blera	174,165	-	-	400	174,565
Pasuritë e çregjistruara ose të shlyera	(98,177)	(12,641)	(1,188)	-	(112,006)
Transferuar në Kategorinë 1	1,896	(1,896)	-	-	-
Transferuar në Kategorinë 2	(20,544)	22,156	(1,612)	-	-
Transferuar në Kategorinë 3	(749)	(196)	945	-	-
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të riskut kreditor (neto)	(33,637)	(1,878)	(5,953)	-	(41,468)
Ndryshimet në rrjedhat monetare kontraktuale për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në mos njohje	-	-	-	-	-
Shumat që janë shlyer	-	-	(2,846)	-	(2,846)
Rregullimet e këmbimit valutor	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2018	258,840	23,741	13,668	400	296,649
	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej
Lejimet e humbjeve te pritshme kreditore 1 janar 2018	219	280	13,760	-	14,259
Pasuritë të reja të sapo krijuara apo të blera	905	0	-	400	1,305
Pasuritë e çregjistruara ose të shlyera	(84)	(219)	(359)	-	(662)
Transferuar në Kategorinë 1	2	(2)	-	-	-
Transferuar në Kategorinë 2	(160)	285	(125)	-	-
Transferuar në Kategorinë 3	(410)	(103)	513	-	-
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të riskut kreditor (neto)	288	60	1,388	-	1,736
Ndryshimet në rrjedhat monetare kontraktuale për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në mos njohje	-	-	-	-	-
Shumat që janë shlyer	-	-	(2,846)	-	(2,846)
Rregullimet e këmbimit valutor	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2018	760	301	12,331	400	13,792

Shuma kontraktuale e papaguar mbi huatë që janë shlyer, por që ende ishin objekt i aktivitetit të përmbarrimit, ishte zero më 31 dhjetor 2018 (2017: zero).

Kreditë individuale

Tabela më poshtë tregon kualitetin e kredisë dhe ekspozimin maksimal ndaj riskut kreditor bazuar në sistemin e brendshëm të klasifikimit të kredive të Bankës dhe në klasifikimin e Kategorisë së fund vitit. Shumat e paraqitura janë bruto nga zhvlerësimi.

Vlera kontabël bruto dhe lejimet korresponduese për humbjet e pritshme të kreditorëve për portfolio individuale janë si më poshtë:

	2018				2017	
Klasa e vlerësimit të brendshëm	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej	Gjithsej
Performuese	-	-	-	-	-	-
Shkëlqyeshëm	-	-	-	-	-	205,829
Fortë	-	-	-	-	-	18,992
Mirë	161,809	674	-	-	162,483	5,556
Kënaqshëm	88,397	3,890	-	29	92,316	-
Rëndomtë	2,664	7,811	-	243	10,718	-
Kredia me vonesa	-	-	5,576	-	5,576	4,821
Pa vlerësuar	45,910	1,382	-	159	47,451	40,367
Gjithsej	298,780	13,757	5,576	431	318,544	275,565

Vlera kontabël bruto dhe lejimet korresponduese për humbjet e pritshme të kreditorëve për portfolio individuale janë si më poshtë:

	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej
Vlera kontabël bruto më 1 janar 2018	256,473	14,247	4,679	166	275,565
Pasuritë të reja të sapo krijuara apo të blera	160,428	-	-	287	160,715
Pasuritë e çregjistruara ose të shlyera	(71,592)	(8,316)	(635)	(10)	(80,553)
Transferuar në Kategorinë 1	3,540	(3,532)	(8)	-	-
Transferuar në Kategorinë 2	(15,724)	15,825	(101)	-	-
Transferuar në Kategorinë 3	(2,212)	(1,395)	3,607	-	-
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të riskut kreditor (neto)	(32,051)	(3,055)	(912)	(12)	(36,030)
Ndryshimet në rrjedhat monetare kontraktuale për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në mos njohje	-	-	-	-	-
Shumat që janë shlyer	(82)	(17)	(1,054)	-	(1,153)
Regullimet e këmbimit valutor	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2018	298,780	13,757	5,576	431	318,544

	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI	Gjithsej
Lejimet e humbjeve te pritshme kreditore 1 janar 2018	1,675	1,771	3,553	93	7,092
Pasuritë të reja të sapo krijuara apo të blera	1,616	-	-	96	1,712
Pasuritë e çregjistruara ose të shlyera	(428)	(282)	(223)	(7)	(940)
Transferuar në Kategorinë 1	31	(31)	0	-	-
Transferuar në Kategorinë 2	(1,258)	1,268	(10)	-	-
Transferuar në Kategorinë 3	(1,165)	(1,041)	2,206	-	-
Ndryshimet për shkak të ndryshimit të riskut kreditor (neto)	1,317	186	-	(15)	1,488
Ndryshimet në rrjedhat monetare kontraktuale për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në mos njohje	-	-	-	-	-
Shumat që janë shlyer	(82)	(17)	(1,054)	-	(1,153)
Regullimet e këmbimit valutor	-	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2018	1,706	1,854	4,472	167	8,199

Shuma kontraktuale e papaguar mbi huatë që janë shlyer, por që ende ishin objekt i aktivitetit të përbarimit, ishte zero më 31 dhjetor 2018 (2017: zero).

Lëvizjet në kompensimin për humbjet nga rënia në vlerë sipas SNK 39 për huatë dhe paradhëniet, sipas klasës për vitin deri më 31 dhjetor 2017 janë si më poshtë:

	Portfolio të korporatave	Portfolio e shitjes me pakicë	Gjithsej
Më 1 janar 2017	12,329	6,353	18,682
Ngarkuar për vitin	3,352	2,806	6,158
Ndryshimi i rënies në vlerë gjate vitit	(274)	(229)	(503)
Shlyerjet	(1,183)	(1,661)	(2,844)
Më 31 dhjetor 2017	14,224	7,269	21,493

Më 31 dhjetor 2018 Banka ka 329 huamarrës (31 dhjetor 2017: 305 huamarrës) me shuma të kredive të grumbulluara mbi 100 mijë Euro. Shuma totale e këtyre kredive është 290,122 mijë Euro ose 47 për qind e portofolit të kredisë bruto (31 dhjetor 2017: 271,429 mijë Euro ose 48 për qind e portofolit të kredisë bruto).

Banka menaxhon ekspozimet individuale të palëve në mënyrë që të jetë në përputhje me rregullat e Bankës Qendrore që kërkojnë që ekspozimet individuale të palëve të kundërpërgjigjen të mos kalojnë 15 për qind të Kapitali Tier I ose 17,155 Mijë Euro.

Më 31 dhjetor 2018, nuk ka asnjë pale tjetër (2017: 1 pale tjetër) me ekspozim mbi 15 për qind të limitit pas marrjes së miratimit rregullator. Përveç kësaj, ekspozimi kumulativ i 10 klientëve kryesorë të bankës është 104,892 mijë euro, (2017: 97,528 mijë euro).

Përqendrimit e rrezikut të sektorit të ekonomisë brenda portofolit të huave të klientëve janë si më poshtë:

	2018	%	2017	%
Tregti	174,807	28%	166,386	30%
Individët	47,684	8%	313,120	57%
Prodhim, kemikate dhe përpunim	14,471	2%	42,100	8%
Shërbime	7,817	1%	12,736	2%
Ndërtimtari dhe shërbime në ndërtimtari	5,329	1%	13,568	2%
Industria ushqimore dhe bujqësia	364,464	59%	6,032	1%
Tjera	621	0%	27	0%
Gjithsej huatë dhe paradhënieve ndaj klientëve para se të lejohet vonesa në kredi	615,193	100%	553,969	100%

12 Investimet në letra me vlerë

	2018	2017
Instrumentet e borxhit me koston e amortizuar	-	12,332
Pasuritë financiare të matura me vlerën e drejtë nëpërmjet fitimit ose humbjes	27,882	79,497
Pasuritë financiare të matura me vlerën e drejtë nëpërmjet të ardhurave të tjera gjithëpërfshirëse	95,879	-
Pasuritë financiare në dispozicion për shitje	-	102,726
Rënia në vlerë e letrave me vlerë	(39)	-
Gjithsej investimet në letra me vlerë	123,722	194,555

	2018	2017
Bono Thesari dhe Obligacione të Qeverisë së Kosovës	26,019	33,585
Bono të tjera të Thesarit OECD dhe Obligacione Qeveritare	97,703	160,970
Gjithsej investimet në letra me vlerë	123,722	194,555

Investimet financiare në vlerë të drejtë, Investimet financiare të mbajtura deri në maturim dhe Letrat me vlerë të borxhit në dispozicion për shitje më 31 dhjetor 2018 përfaqësojnë obligacione dhe bono thesarit me jetëgjatësi një muaj deri në 5 vjet të denominuara në Euro dhe Dollarë amerikan të lëshuara nga Gjermania, Republika e Francës, Austria, Shtetet e Bashkuara të Amerikës, Holanda, Finlanda, Polonia, Sllovakia, Bullgaria, BEI, KFWV, Luksemburg dhe Republika e Kosovës (bonot e thesarit të qeverisë).

Tabela më poshtë tregon kualitetin e kredisë dhe ekspozimin maksimal ndaj risku kreditor bazuar në sistemin e brendshëm të klasifikimit të kredive të Bankës dhe në klasifikimin e Kategorisë në fund të vitit. Shumat e paraqitura janë bruto nga zhvlerësimi.

Klasa e vlerësimit të brendshëm	2018			
	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI
Performuese	-	-	-	-
Shkëlqyeshëm	53,868	-	-	53,868
Fortë	37,288	-	-	37,288
Mirë	-	-	-	-
Kënaqshëm	-	-	-	-
Rëndomtë	-	-	-	-
Kredia me vonesa	-	-	-	-
Pa vlerësuar	4,723	-	-	4,723
Gjithsej	95,879	-	-	95,879

Një analizë e ndryshimeve në vlerën e drejtë dhe humbjet e pritshme të kreditorëve korrespondues është si më poshtë

Vlera e drejtë më 1 janar 2018	2018			
	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI
Pasuritë të reja të sapo krijuara apo të blera	102,726	-	-	102,726
Pasuritë e cregjistruara ose të përfunduara	60,349	-	-	60,349
Ndryshimi në vlerën e drejtë	(66,918)	-	-	(66,918)

Transferuar ne Kategorinë 1	(278)	-	-	(278)
Transferuar ne Kategorinë 2	-	-	-	-
Transferuar ne Kategorinë 3	-	-	-	-
Ndryshimet për shkak të modifikimeve që nuk njihen	-	-	-	-
Shumat janë shlyer	-	-	-	-
Regullimet e këmbimit valutor	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2018	95,879	-	-	95,879

2018				
	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	POCI
Humbjet e pritshme kreditore më 1 janar 2018	-	-	-	-
Pasuritë të reja të sapo krijuara apo të blera	39	-	-	39
Pasuritë e çregjistruara ose të përfunduara	-	-	-	-
Ndryshimi në vlerën e drejtë (duke përfshirë shumat e shlyerjes)	-	-	-	-
Transferuar ne Kategorinë 1	-	-	-	-
Transferuar ne Kategorinë 2	-	-	-	-
Transferuar ne Kategorinë 3	-	-	-	-
Ndikimi i ECL-ve në fund e vitit tek ekspozimet e transferuara në mes të Kategorive gjatë vitit	-	-	-	-
Zbritjet e njohura në të ardhurat nga interesi	-	-	-	-
Ndryshimet për shkak të modifikimeve që nuk rezultojnë në mosnjohje	-	-	-	-
Ndryshimet në modelet dhe inputet e përdorura për llogaritjet e humbjeve të pritshme kreditore	-	-	-	-
Rikuperimet	-	-	-	-
Shumat që janë shlyer	-	-	-	-
Regullimet e këmbimit valutor	-	-	-	-
Më 31 dhjetor 2018	39	-	-	39

13 Pasuritë tjera

	2018	2017
Parapagimet dhe paradhëniet për shërbime	413	244
Tarifat e arkëtueshme nga Visa dhe MasterCard	2,502	1,954
Prona e rimarrë në posedim	182	164
Gjithsej pasuritë tjera	3,097	2,362

14 Investimet në filiale

	2018	2017
Investimi në Raiffeisen Leasing Kosovo	2,227	2,227
Investimi në Raiffeisen Insurance Broker Kosovo	7	7
Gjithsej investimet në filiale	2,234	2,234

Tabela më poshtë jep detajet e filialeve kryesore të Bankës:

Filialet	Vendi kryesor i afarizmit	Ownership interest	
		2018	2017
Raiffeisen Leasing Kosovo	Kosovo	100%	100%
Raiffeisen Insurance Broker Kosovo	Kosovo	70%	70%

Banka nuk ka kufizime të mëdha në aftësinë e saj për të marrë ose përdorur pasuritë e saj dhe për të shlyer detyrimet e saj përveç atyre që rezultojnë nga kornizat mbikëqyrëse brenda të cilave veprojnë degët. Filialet e bankës duhet të jenë në përputhje me rregullat dhe rregulloret në fuqi për institucionet e tjera financiare dhe përveç kësaj në nivel të konsolidimit duhet të jenë edhe në përputhje me rregullat dhe rregulloret e bankës.

15 Prona, pajisjet dhe pasuritë e paprekshme

	Prona në ndërtim e sipër	Përmirësimet e pronës me qira	Bankomatet, pajisjet tjera të bankës dhe zyrës	Pajisjet harduerike	Pasuritë e paprekshme	Gjithsej
Balanca hapëse më 1 janar 2017	-	5,512	13,476	3,544	14,252	36,784
Shtesat	-	370	977	104	1,665	3,116
Shlyerjet	-	(427)	(700)	(104)	-	(1,231)
Kostoja më 31 dhjetor 2017	-	5,455	13,753	3,544	15,917	38,669
Shtesat	19,201	649	1,545	367	1,262	23,024
Shlyerjet	-	(292)	(653)	(118)	-	(1,063)
Kostoja më 31 dhjetor 2018	19,201	5,812	14,645	3,793	17,179	60,630
Balanca hapëse e zhvlerësimit dhe amortizimit të akumuluar më 1 janar 2017	-	2,605	10,390	2,835	10,555	26,385
Ngarkesat e zhvlerësimit/amortizimit për vitin (Shënimi 25)	-	246	950	258	1,846	3,300
Të eliminuara në shlyerje	-	(424)	(643)	(81)	-	(1,148)
Të eliminuara në shlyerje më 31 dhjetor 2017	-	2,427	10,697	3,012	12,401	28,537
Ngarkesat e zhvlerësimit/amortizimit për vitin (Shënimi 25)	-	292	1,054	261	1,643	3,250
Të eliminuara në shlyerje	-	(280)	(651)	(115)	(4)	(1,050)
Zhvlerësimi dhe amortizimi i akumuluar më 31 dhjetor 2018	-	2,439	11,100	3,158	14,040	30,737
Vera neto në libër më 31 dhjetor 2018	19,201	3,373	3,545	635	3,139	29,893
Vera neto në libër më 31 dhjetor 2017	-	3,028	3,056	532	3,516	10,132

Ka pasur një investim prej 19,200 mijë Euro në vitin e tanishëm raportues në pronën që do të përdoret për qëllimet e Bankës. Nuk ka pasur investime të tilla në vitin e kaluar. Prona është ende në ndërtim e sipër dhe nuk është zhvlerësuar në vitin aktual. Përfundimi i ndërtimit pritet në vitin 2019 dhe objektet do të zhvlerësohen gjatë jetës së dobishme të pasurisë.

16 Depozitat dhe huamarrjet nga bankat

	2018	2017
Huamarrjet		
Llogaritë e mbingarkuara të përdorura për qëllime operationale me bankat tjera komerciale - Vendet e OECD	124	8,478
Depozitat		
Bankat tjera komerciale – shtetet që nuk janë pjesë e OECD	494	696
Gjithsej depozitat dhe huamarrjet nga bankat	618	9,174

Interesi për llogaritë e mbingarkuara më 31 dhjetor 2018 është si më poshtë (llogaritë e bazuara në CCY): EURO.661%, USD 7.25%, CHF 6.5%, GBP 2.8%

17 Depozitat nga klientët

	2018	2017
Klientët korporata:		
Llogaritë rrjedhëse	98,597	159,924
Llogaritë e kursimit	5,762	5,297
Depozitat me afat dhe llogaritë e përbashkëta	11,913	300
Gjithsej	116,272	165,521

Klientët individualë:		
Llogaritë rrjedhëse	476,807	426,645
Llogaritë e kursimit	129,142	129,810
Depozitat me afat dhe llogaritë e përbashkëta	7,246	13,814
	613,195	570,269
Gjithsej llogaritë e klientëve	729,467	735,790

Më 31 dhjetor 2018, llogaritë e klientëve përfshijnë interesin akruar në shumën prej 11 mijë Euro (31 dhjetor 2017: 576 mijë Euro).

Më 31 dhjetor 2018, Banka ka 792 klientë me gjendje mbi 100 mijë Euro (31 dhjetor 2017: 796 klientë). Gjendjet totale të këtyre klientëve janë 237,847 mijë Euro, ose 32 për qind e totalit të llogarive të klientëve (31 dhjetor 2017: 274,411 mijë Euro ose 37 për qind e totalit të llogarive të klientëve).

18 Provizionit dhe detyrimet tjera

	2018	2017
Depozitat kliring nga biznesi i transferit të pagesave	3,007	447
Të ardhurat e shtyra	113	20
Kostot e përlllogaritura të personelit	1,188	1,070
Të pagueshmet	1,230	1,189
Të pagueshme ndaj BQK-së nga kliringu	2,804	4,506
Plani për stimulime me aksione	-	97
Shpenzime operative të përlllogaritura	451	401
Tatime tjera të pagueshme	260	367
Detyrimet në pasuritë e marra me qira	3	25
Të tjera	1,180	517
	10,236	8,639
Provizioni për çështje gjyqësore dhe ekspozime kreditore jashtëbilancore (shih më poshtë)	537	109
Interesi i pagueshëm për instrumentet SWAP	812	1,100
Gjithsej detyrimet tjera	11,585	9,848

Depozitat kliring përbëhen nga llogaritë kliring për karta debiti dhe krediti, pagesa dhe të tjera. Depozitat kliring nga biznesi i transferit të pagesave përbëjnë llogaritë pezull të bankës të cilat rezultojnë në gjendje debiti në vlerë prej 389 mijë Euro më 31 dhjetor 2018 (31 dhjetor 2017: 407 mijë Euro).

Të ardhurat e shtyra më 31 dhjetor 2018 dhe 31 dhjetor 2017 përfaqësojnë shumën e tarifave të shtyra të mbitërheqjeve. Banka përdorë derivative të tjera, jo të përcaktuara si marrëdhënie mbrojtëse për menaxhimin e ekspozimit ndaj riskut të normave të interesit. Instrumentet e përdorura përfshijnë SWAP-et e normave të interesit.

Detajet e gjendjeve të palëve të lidhura janë paraqitur në Shënimin 28. Lëvizjet në provizionin për çështjet gjyqësore dhe ekspozime kreditore jashtë bilancore janë si në vijim:

	2018	2017
Provizioni për çështje gjyqësore dhe ekspozime kreditore të bilancit në fillim të vitit	109	121
Provizioni/ (lirimi i provizionit) çështje gjyqësore dhe ekspozime kreditore jashtë bilancore	555	(10)
Shfrytëzimi i provizionit të vitit paraprak	(127)	(2)
Provizioni për çështje gjyqësore dhe ekspozime kreditore jashtë bilancore në fund të vitit	537	109

Më poshtë është ndarja e provizionit më 31 dhjetor:

	2018	2017
Provizioni për ekspozimet kreditore jashtë bilancore	349	20
Provizioni për çështje gjyqësore	188	89
Gjithsej Provizionit	537	109

Për më shumë informacione lidhur me zotimet kreditore jashtë bilancore, referohuni tek Shënimin 27.

19 Kreditë e varura

Kreditë e varura përbëhen nga kreditë e lëshuara nga Raiffeisen Bank International, më poshtë janë gjendjet për vitet 2018 dhe 2017:

	2018	2017
Kreditë e varura	19,325	19,325
Gjithsej	19,325	19,325

Kreditë e varura mbartin një normë vjetore të interesit prej 8.95 për qind (2017: 8.95 për qind). Kreditë e varura janë të pagueshme më 22 gusht 2022. Nuk ka kushte në lidhje me kreditë e varura. Huaja është përfshirë në kapitalin e klasit të dytë të bankës dhe është zvogëluar me 20% deri në dhjetor 2018 bazuar në kriteret e pranueshmërisë së BQK-së.

20 Kapitali i aksionarëve

Kapitali aksionar

Kapitali aksionar i autorizuar dhe i regjistruar i Bankës përbëhet nga 100 aksione të zakonshme. Raiffeisen Bank International AG është prindi përfundimtar. Struktura e kapitalit aksionar të Bankës më 31 dhjetor 2018 dhe 2017 është si vijon:

Aksionari	Numri i aksioneve	2018	Aksione me votë	Numri i aksioneve	2017	Aksione me votë
		Vlera në '000 Euro			Vlera në '000 Euro	
Raiffeisen SEE Region Holding GmbH	100	63,000	100%	100	63,000	100%

Të gjitha aksionet kanë të drejta të barabarta për dividendë dhe bartin të drejta të barabarta vote.

Rezerva e vlerës së drejtë

Rezerva e vlerës së drejtë përfshinë ndryshimin neto kumulativ në vlerën e drejtë të pasurive financiare në dispozicion për shitje, derisa pasuritë të çregjistrohen ose zhvlerësohen.

21 Të ardhurat dhe shpenzimet nga interesi

	2018	2017
Të ardhurat nga norma efektive e interesit		
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	42,049	38,576
Investimet financiare	983	514
Huatë dhe paradhënie për bankat	213	-
Gjithsej të ardhurat nga interesi	43,245	39,090
Shpenzimet nga interesi		
Depozitat nga klientët	(99)	(292)
Depozitat nga bankat	3	(2)
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	(69)	(85)
Instrumentet financiare derivative (jo-tregtuese)	(333)	(190)
Kreditë e varura	(1,906)	(1,918)
Shpenzime tjera të interesit	(9)	(7)
Gjithsej shpenzimet e interesit	(2,413)	(2,494)
Të ardhurat neto nga interesi	40,832	36,596

22 Të ardhurat dhe shpenzimet nga tarifat dhe komisionet

	2018	2017
Afarizmi nga transferimi i pagesave	15,090	16,678
Afarizmi nga administrimi i kredive dhe garancitë	870	664
Afarizmi i këmbimit valutor	1,570	1,585
Shërbime tjera bankare	39	49
Gjithsej të ardhurat nga tarifat dhe komisionet	17,569	18,976
Afarizmi nga transferimi i pagesave	(5,966)	(5,135)
Shërbime të tjera bankare	(844)	(950)
Gjithsej shpenzimet e tarifave dhe komisioneve	(6,810)	(6,085)

23 Të ardhurat tjera operative

	2018	2017
Fitimi nga shitja e pasurive fikse	64	35
Fitimi nga shitja e pasurive të rimarra në posedim	380	512
Të ardhura të tjera	690	540
Gjithsej të ardhurave të tjera operative	1,134	1,087

Të ardhurat e tjera përbëhen nga shërbimet mbështetëse që u ofrohen filialeve kryesisht të lidhura me funksionin e IT.

24 Shpenzimet e personelit

	2018	2017
Pagat dhe mëditjet	10,909	10,695
Shpenzimet shëndetsore	606	544
Kontributet e pensionit	1,288	1,209
Stimulimet me aksione	12	24
Gjithsej shpenzimet e personelit	12,815	12,472

Shpërblimi i drejtorëve dhe ekzekutivëve kryesorë përcaktohet nga menaxhmenti i Raiffeisen International duke pasur parasysh performancën individuale dhe trendet e tregut. Shpenzimet e lidhura me Bordin Menaxhues për vitin 2018 arritën në 827 mijë Euro (2017: 793 mijë Euro). Programi i nxitjes së aksioneve menaxhohet edhe nga Raiffeisen International HO në Vjenë dhe shpërblimet e menaxhimit të mundshëm bëhen në bazë të politikave të performancës së grupit.

25 Shpenzimet tjera operative

	2018	2017
Shpenzimet e zyrës (qiraja, mirëmbajtja, tjera)	2,828	2,801
Zhvlerësimi i pronave dhe pajisjeve	1,611	1,455
Shpenzimet për TI	2,098	1,793
Shpenzimet e marketingut, MP dhe reklamave	1,007	1,132
Shpenzimet për siguri	861	904
Amortizimi i pasurive të paprekshme	1,639	1,845
Shpenzime të tjera administrative	488	362
Shpenzimet e komunikimit	270	253
Furnizime për zyrë	217	241
Shpenzimet ligjore, këshilluese dhe konsultuese	1,706	1,586
Shpenzimet e trajnimit për personelin	320	389
Tarifat e sigurimit të depozitave	1,157	1,012
Shpenzimet për mirëmbajtje të automjeteve	302	272
Shpenzimet e udhëtimit	256	214
Gjithsej shpenzimet tjera operative	14,760	14,259

26 Shpenzimet e tatimit

	2018	2017
Ngarkesa aktuale e tatimit	2,745	3,390
Tatimi i shtyrë	(228)	(1,102)
Shpenzimi i tatimit në të ardhura për vitin	2,517	2,288

Norma e tatimit në të ardhura e zbatueshme për bankën është 10 për qind (31 dhjetor 2017: 10 për qind). Barazimi ndërmjet ngarkesës së pritur dhe aktuale të tatimit është dhënë më poshtë.

		2018		2017
Fitimi para tatimit		23,022		19,867
Ngarkesa e tatimit për vitin në normën e zbatueshme ligjore	10%	2,302	10%	1,987
Efekt i tatimit i zërave që nuk zbriten për qëllim tatimi dhe dallimet tjera rregullative	2%	443	7%	1,403
Ngarkesa aktuale tatimore	12%	2,745	17%	3,390

Dallimet ndërmjet pasqyrave financiare sipas SNRF dhe rregulloreve tatimore ligjore të Kosovës shkaktojnë disa dallime të përkohshme ndërmjet vlerës së bartur të pasurive dhe detyrimeve të caktuara, për qëllime të raportimit financiar dhe për qëllime të tatimit në fitim. Efekt i tatimit i lëvizjes në këto dallime të përkohshme regjistrohët me normën prej 10 për qind. Diferencat e përkohshme në provizionet për humbjet në vlerë llogariten si ndryshimi midis provizioneve për humbjet në vlerë sipas SNRF dhe provizioneve për humbjet në vlerë sipas rregulloreve të Bankës Qendrore të Kosovës, të cilat po ashtu janë të zbritshme për qëllime tatimore. Këto dallime janë të paraqitura në tabelën e mëposhtme.

	2017	Lëvizjet gjate 2018	2018
Efekt i tatimit i dallimeve të përkohshme të zbritshëm			
Efekt i tatimit i dallimeve të përkohshme të zbritshëm	(36)	(115)	(151)
Depozitat me afat – interesi i përlogaritur	51	(50)	1
Bonuset e personelit	-	19	19
Pasuria /(detyrimi) bruto i tatimit të shtyrë	15	(146)	(131)
Efekt i tatimit i dallimeve të përkohshme të tatueshme			
Provizioni për rënien në vlerë të kredisë	(366)	319	(47)
Provizioni për ekspozime kreditore jashtë bilancore	(131)	55	(76)
Gjithsej detyrimi net i tatimit të shtyrë	(482)	228	(254)

27 Kontingjencat dhe zotimet

Procedurat ligjore. Herë pas here dhe në rrjedhën normale të biznesit, pranohen padi kundër Bankës. Më 31 dhjetor 2018, Banka ka pasur një numër të rasteve ligjore në pritje në gjykatë. Në bazë të gjykimit të brendshëm bazuar në vendimet e mëparshme të gjykatës dhe vendimin e menaxhmentit, Banka ka bërë një provizion prej 188 mijë Euro (2017: 89 mijë Euro) si vlerësimi më i afërt i daljeve të mundshme të fondeve nga vendimet e mundshme gjyqësore.

Zotimet kapitale. Më 31 dhjetor 2018 Banka nuk ka zotime kapitale në lidhje me blerjen e pajisjeve dhe softuerit (31 dhjetor 2017: nuk ka).

Zotimet e qirasë operative. Pagesat e ardhshme minimale të qirasë nën qiranë operative të pa anulueshme, ku Banka është qiramarrësi, janë si më poshtë:

	2018	2017
Jo më shumë se 1 vit	312	307
Më shumë se 1 vit dhe jo më shumë se 5 vjet	-	-
Gjithsej zotimet e qirasë operative	312	307

Zotimet e kredive. Qëllimi kryesor i këtyre instrumenteve është për të siguruar që fondet janë në dispozicion për një klient kur kërkohet. Garancitë dhe letërkreditë "stand by", të cilat paraqesin siguri të pakthyeshme se Banka do të bëjë pagesat në rast se një klient nuk mund të përmbushë detyrimet e tij ndaj palës së tretë, kanë të njëjtin risk kreditor si kreditë. Letërkreditë dokumentare dhe komerciale, të cilat janë zotime me shkrim nga Banka në emër të një klienti që autorizon një palë të tretë për të tërhequr para në Bankë deri në një shumë të përcaktuar sipas termave dhe kushteve specifike, janë të mbuluar me kolateral nga dërgesat përkatëse të mallrave me të cilat këto lidhen ose depozita të parave dhe prandaj kanë më pak risk sesa huamarrja e drejtpërdrejtë.

Zotimet për të dhënë kredi me një normë specifike të interesit gjatë një periudhe të caktuar kohore regjistrohen si instrumente derivative. Përveç nëse këto zotime nuk zgjaten përtej periudhës që pritet të jetë e nevojshme për të kryer regjistrimin e duhur, ato konsiderohen si transaksione "të rregullta".

Zotimet e hapura të kredive janë si në vijim:

	2018	2017
Zotimet për të dhënë kredi	35,757	38,245
Garancitë (kredi)	41,585	27,795
Garancitë (të siguruara me para)	2,633	2,368
Letërkreditë (kredi)	3,887	876
Letërkreditë (të siguruara me para)	86	260
Linja kreditore e tregut financiar	5,819	4,944
Linja kreditore e tregut financiar	80	76
Gjithsej zotimet e lidhura me kreditë	89,847	74,564

Zotimet për të dhënë kredi paraqesin shumat e kredisë në të cilat dokumentacioni i kredisë është nënshkruar por paratë nuk janë disbursuar ende dhe shumat e papërdorura të limiteve të mbitërheqjes në llogaritë e klientëve. Përkitazi me riskun kreditor në zotimet për të dhënë kredi, Banka është potencialisht e ekspozuar ndaj humbjeve në shumën e barabartë me totalin e zotimeve të papërdorura. Megjithatë, shumat e mundshme të humbjes është më pak se totali i zotimeve të papërdorura sepse shumica e zotimeve për të dhënë kredi varen nga ajo nëse klientët mbajnë standardet specifike për kredi. Banka monitoron afatin e maturimit të zotimeve për kredi, sepse zotimet afatgjata në përgjithësi kanë një shkallë më të madhe të riskut kreditor se zotimet më afatshkurtra.

Shuma totale kontraktuale e hapur e zotimeve për të dhënë kredi dhe garanci nuk paraqet domosdoshmërisht kërkesa të ardhshme për para, sepse këto instrumente financiare mund të përfundojnë ose të ndërpriten pa u financuar.

Zotimet tatimore

Gjatë vitit 2018 banka nuk iu nënshtrua asnjë inspektimi tatimor. Sidoqoftë, inspektimi për vitin 2009 (ri-kontroll), i nisur në vitin 2016 është ende i hapur.

Raporti fillestar për 2009 rezultoi në detyrime tatimore shtesë për Bankën në vlerë prej 991 mijë Euro. Megjithatë, Banka ka paraqitur një ankesë ndaj këtij raporti tek departamenti për ankesa në administratën tatimore, e cila e miratoi ankesën dhe e shpalli raportin si të pavlefshëm.

Aktualisht është duke u bërë një inspektim i ri tatimor për të ardhurat e korporatave për vitin financiar 2009 dhe nuk është hartuar ende ndonjë raport si draft i versionit përfundimtar që nga data e përgatitjes së pasqyrave. Banka nuk ka ndarë asnjë provizion për këtë taksë të mundshme shtesë pasi ne konsiderojmë se kontrolli i ri i inspektimit do të marrë parasysh rezultatin e departamentit të ankesave, dhe vendimi i ri publik i nxjerrë në dhjetor 2018 lidhur me trajtimin e shpenzimeve të provizioneve për humbjen kreditore për periudhën në inspektim.

Norma e interesit për (SWAP). Qëllimi kryesor i këtyre instrumenteve është për të minimizuar riskun e normës së interesit që lidhet me kredi dhënien me normë fikse. Më 31 dhjetor 2018, Banka ka 8 kontrata SWAP të normave të interesit me një shumë konceptuale prej 28,930 mijë Euro (2017: 36,360 mijë Euro). Banka paguan norma fikse dhe pranon norma variabile të interesit. Rezultati neto i vlerësimit të këtyre kontratave për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2018 ishte një fitim prej 242 mijë Euro (2017: fitim prej 334 mijë Euro). Vlera e drejtë e kontratave SWAP në datën 31 dhjetor 2018 ishte humbje prej 658 mijë Euro (2017: humbje prej 900 mijë Euro).

28 Transaksionet me palët e lidhura

Për qëllimet e këtyre pasqyrave financiare të veçanta, palët konsiderohen të lidhura kur njëra palë ka aftësinë për të kontrolluar palën tjetër ose për të ushtruar ndikim të rëndësishëm mbi palën tjetër në marrjen e vendimeve financiare apo operacionale siç është përcaktuar nga SNK 24 "Shpalosjet e palëve të lidhura". Kur merret parasysh çdo marrëdhënie e mundshme ndërmjet palëve, vëmendje i kushtohet substancës së marrëdhënies dhe jo thjeshtë formës ligjore.

Transaksionet bankare kryhen në rrjedhën normale të biznesit me aksionarët e rëndësishëm, drejtorët, kompanitë me të cilat Banka ka aksionarë të mëdhenj të përbashkët dhe palë të tjera të lidhura. Këto transaksione përfshijnë pagesat, depozitat pa afat, marrjen e depozitave dhe transaksionet në valutë të huaj. Këto transaksione kryhen me çmim e tregut. Bilancet e mbetura në fund të vitit dhe të ardhurat dhe shpenzimet përkatëse gjatë vitit me palët e ndërlidhura janë si më poshtë:

	Kompania mëmë	2018 Palë tjetër e lidhur	Kompania mëmë	2017 Palë tjetër e lidhur
Pasuritë	2,339	5,360	7,498	5,367
Paraja dhe ekuivalentët e parasë dhe rezerva e detyrueshme	631	-	7,102	-
Kreditë dhe paradhëniet për bankat	-	-	-	-
Kreditë dhe paradhëniet për klientët	-	3,061	-	2,002
Kredi tjera	-	-	-	-
Pasuri tjera	1,442	-	11	85
Investimet në filiale	-	2,234	-	2,234
Prona, pajisjet dhe pasuritë e paprekshme - NBV	266	65	385	1,046
Detyrimet	20,044	132	29,588	1,907
Llogaritë e klientëve	-	-	-	1,766
Depozitat dhe huamarrjet nga bankat	124	122	8,478	116
Borxhi i varur	19,325	-	19,325	-
Detyrimet tjera	595	10	1,785	25
Pasqyra e fitimit dhe humbjes dhe të ardhurave tjera gjithëpërfshirëse	(4,867)	(902)	(3,989)	49
Të ardhurat nga interesi	-	45	(3)	50
Shpenzimet nga interesi	(2,248)	-	(2,109)	(1)
Neto tarifat dhe komisionet	(516)	(947)	(926)	-
Neto vlerësimi i instrumenteve financiare të bartura në vlerë të drejtë	252	-	382	-
Të ardhurat/Shpenzimet tjera operative	(2,355)	-	(1,333)	-
Jashtë bilancore	-	-	-	-
Garancitë	-	-	-	-
Letër kreditë	-	-	-	-

Në tabelën e mëposhtme është paraqitur shpërblimi i menaxhmentit për vitin e përfunduar më 31 dhjetor 2018 dhe 2017:

	2018	2017
Shpërblimi i menaxhmentit	827	793

29 Ngjarjet pas datës së bilancit

Pas datës së raportimit nuk ka ndonjë ngjarje me rëndësi që mund të kërkojë korrigjim ose shpalosje në pasqyrat financiare të veçanta.

Adresat dhe të dhënat kontaktuese

Banka Raiffeisen në Kosovë sh.a.

Raiffeisen Bank Kosovo sh.a.

Zyra qendrore

Ruga Migjeni, nr. 72
10000 Prishtinë
Tel: +383 (0)38 222 222
Fax: +383 (0)38 20 30 11 25
SWIFT Code: RBKOKKPR
IBAN Code: XK05
E-mail: info@raiffeisen-kosovo.com

Zyra për korporata

Ruga Edmond Hoxha, nr. 27
10000 Prishtinë
Tel: +383 (0)38 222 222

Zyra për klientë premium

Ruga Agim Ramadani, nr. 227
10000 Prishtinë
Tel: +383 38 222 222

Dega rajonale në Prishtinë

Ruga Mark Sopi, nr. 10
10000 Prishtina
Tel: +383 38 222 222

Dega në Prishtinë

Ruga Gazmend Zajmi, p.n., Bregu i Diellit
10000 Prishtinë
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Prishtinë

Ruga Vëllezërit Fazliu, Kodra e Trimave
10000 Prishtinë
Tel: +383 38 222 222

Dega në Prishtinë

Bulevardi Dadania, b 5/7 Dardani
10000 Prishtinë
Tel: +383 38 222 222

Dega në Fushë Kosovë

Nena Tereze Street, nr. 80
12000 Fushe Kosova
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Obiliq

Ruga Hasan Prishtina, p.n.
12000 Obiliq
Tel: +383 (0)38 222 222, lok. 467
Fax: +383 (0)38 20 30 14 70

Dega në Drenas

Ruga Skenderbeu, p.n.
13000 Gillogovc
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Gracanicë

Ruga kryesore, p.n.
Tel: +383(0) 222 222

Dega në Lipjan

Ruga Shqipëria, p.n.
14000 Lipjan
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Podujevë

Ruga Zahir Pajazitit, p.n.
11000 Podujeva
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega rajonale në Ferizaj

Ruga Dëshmorët e Kombit, nr. 39
70000 Ferizaj
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Ferizaj

Ruga Rexhep Bislimi, nr. 28
70000 Ferizaj
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Ferizaj

Ruga Aradha e Sharrit, p.n.
Maxhistrallja Ferizaj - Prishtinë
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Han të Elezit

Ruga Agim Jashari
71510 Hani i Elezit
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Kaçanik

Ruga Agim Bajrami, p.n.
71000 Kaçanik
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Shtime

Ruga Prishtina, p.n.
72000 Shtime
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Shtërpce

Ruga kryesore, p.n.
73000 Shtërpce
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega rajonale në Gjakovë

Ruga Nena Tereze, nr. 328
50000 Gjakovë
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Gjakovë

Ruga Ylli Morina, p.n.
50000 Gjakovë
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Rahovec

Ruga Avdullah Bugari, p.n.
21010 Rahovec
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Malishevë

Ruga Rilindja Kombëtare, p.n.
24000 Malisheva
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega rajonale në Gjilan

Adem Jashari, nr. 110
60000 Gjilan
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Gjilan

Mulla Idrizi
60000 Gjilan
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Kamenica

Ruga Tringë Ismajli, nr.12/a
62000 Kamenicë
Tel: +383 (0) 38 222 222

Dega në Viti

Ruga Adem Jashari, p.n.
61000 Viti
Tel: +383 (0) 38 222 222

Dega rajonale në Mitrovicë

Ruga Ali Pashe Tepelena, p.n.
40000 Mitrovicë
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Mitrovicë

Ruga Mbreteresha Teuta
40000 Mitrovicë
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Vushtrri

Ruga Dëshmorët e Kombit, p.n.
42000 Vushtrri
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Skenderaj

Sheshi Adem Jashari
41000 Skenderaj
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega rajonale në Mitrovicën e veriut

Rruga Kralja Petra I, p.n.
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Brnjak

Kufiri me Serbinë
Pika doganore 1 në Brnjak
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Jarinje

Kufiri me Serbinë
Pika doganore 31 në Jarinje
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega rajonale në Pejë

Sheshi Haxhi Zeka
30000 Pejë
Tel: +383 (0) 38 222 222

Dega në Pejë

Rruga Bill Clinton, p.n.
30000 Pejë
Tel: +383 38 222 222

Dega në Pejë

Rruga Beteja e Koshares, nr. 81
30000, Pejë
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Deçan

Rruga Luan Haradinaj, p.n.
51000 Deçan
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Istog

Qendra Tregtare, nr. 01
31000 Istog
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Klinë

Sheshi Mujë Krasniqi, p.n.
32000 Klinë
Tel: +383 (0) (0)38 222 222

Dega rajonale në Prizren

Rruga Nëna Terezë, Bazhdarhane, nr. 7
20000 Prizren
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Prizren

Shadervani Square, nr. 38
20000 Prizren
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Prizren

Rruga De Rada, p.n.
20000, Prizren
Tel: +383 (0) 38 222 222

Dega në Suharekë

Rruga Brigada 123, p.n.
23000 Suhareka
Tel: +383 (0)38 222 222

Dega në Dragash

Sheshi i Dëshmorëve, no.22
22000 Dragash
Tel: +383 (0)38 222 222

Raiffeisen Bank International AG

Austri

Am Stadtpark 9
1030 Vienna
Tel: +43-1-71 707-0
Fax: +43-1-71 707-1715
SWIFT/ BIC: RZBATWWW
www.rbinternational.com
ir@rbinternational.com
communications@rbinternational.com

Rrjeti bankar

Shqipëri

Raiffeisen Bank Sh.A
"European Trade Center"
Bulevardi "Bajram Curri"
Tirana
Tel: +355-4-23 8 100
Fax: +355-4-22 755 99
SWIFT/BIC: SGSBALTX
www.raiffeisen.al

Bellorusi

Priorbank JSC
V. Khoruzhey str. 31-A
220002 Minsk
Tel: +375-17-28 9-9090
Fax: +375-17-28 9-9191
SWIFT/BIC: PJCBBY2X
www.priorbank.by

Bosnë dhe Hercegovinë

Raiffeisen Bank d.d.
Bosna i Hercegovina
Zmaj od Bosne bb
71000 Sarajevo
Tel: +387-33-287 100
Fax: +387-33-21 385 1
SWIFT/BIC: RZBABA2S
www.raiffeisenbank.ba

Bullgari

Raiffeisenbank (Bulgaria) EAD
Nikola I. Vapzarov Blvd.
Business Center EXPO 200 PHAZE III, floor 5
1407 Sofia
Tel: +359-2-91 985 101
Fax: +359-2-94 345 28
SWIFT/BIC: RZBBBGSF
www.rbb.bg

Kroaci

Raiffeisenbank Austria d.d.
Magazinska cesta 69
10000 Zagreb
Tel: +385-1-45 664 66
Fax: +385-1-48 116 24
SWIFT/BIC: RZBHHR2X
www.rba.hr

Republika Çeke

Raiffeisenbank a.s.
Hvezdova 1716/2b
14078 Prague 4
Tel: + 420-412 446 400
Fax: +420-234-402-111
SWIFT/BIC: RZBCCZPP
www.rb.cz

Hungari

Raiffeisen Bank Zrt.
Akadémia utca 6
1054 Budapest
Tel: +36-1-48 444-00
Fax: +36-1-48 444-44
SWIFT/BIC: UBRTHUHB
www.raiffeisen.hu

Kosovë

Banka Raiffeisen në Kosovë
Rruga UÇK, No. 191
10000 Pristina
Tel: +383-38-22 222 2
Fax: +383-38-20 301 130
SWIFT/BIC: RBKOKKPR
www.raiffeisen-kosovo.com

Rumani

Raiffeisen Bank S.A.
Calea Floreasca 246C
014476 Bucharest
Tel: +40-21-30 610 00
Fax: +40-21-23 007 00
SWIFT/BIC: RZBRROBU
www.raiffeisen.ro

Rusi

AO Raiffeisenbank
17/1 St. Troitskaya
129090 Moscow
Tel: +7-495-72 1-9900
Fax: +7-495-72 1-9901
SWIFT/BIC: RZBMRUMM
www.raiffeisen.ru

Serbi

Raiffeisen banka a.d.
Djordja Stanojevic 16
11070 Novi Beograd
Tel: +381-11-32 021 00
Fax: +381-11-22 070 80
SWIFT/BIC: RZBSRSBG
www.raiffeisenbank.rs

Sillovakia

Tatra banka, a.s.
Hodžovo námestie 3
81106 Bratislava 1
Tel: +421-2-59 19-1000
SWIFT/BIC: TATRSLBK
www.tatrabanka.sk

Ukrainë

Raiffeisen Bank Aval JSC
9, vul Leskova
01011 Kiev
Tel: +38-044-49 088 88
Fax: +38-044-285-32 31
SWIFT/BIC: AVALUAUK
www.aval.ua

Kompanitë Lizing

Austri

Raiffeisen-Leasing
International GmbH
Am Stadtpark 3
1030 Vienna
Tel: +43-1-71 707-2071
Fax: +43-1-71 707-76 2966
www.rli.co.at

Shqipëri

Raiffeisen Leasing Sh.a.
"European Trade Center"
Bulevardi "Bajram Curri"
Tirana
Tel: +355-4-22 749 20
Fax: +355-4-22 325 24
www.raiffeisen-leasing.al

Bellorusi

"Raiffeisen-Leasing" JLLC
V. Khoruzhey 31-A
220002 Minsk
Tel: +375-17-28 9-9394
Fax: +375-17-28 9-9974
www.rl.by

Bosnia and Herzegovina

Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo
Zmaj od Bosne bb.
71000 Sarajevo
Tel: +387-33-254 354
Fax: +387-33-212 273
www.rlbh.ba

Bullgari

Raiffeisen Leasing Bulgaria OOD
32A Cherni Vrah Blvd. Fl.6
1407 Sofia
Tel: +359-2-49 191 91
Fax: +359-2-97 420 57
www.rlb.g.bg

Kroaci

Raiffeisen Leasing d.o.o.
 Radnicka cesta 43
 10000 Zagreb
 Tel: +385-1-65 9-5000
 Fax: +385-1-65 9-5050
 www.rl.hr

Republika Çeke

Raiffeisen-Leasing s.r.o.
 Hvezdova 1716/2b
 14078 Prague 4
 Tel: +420-2-215 116 11
 Fax: +420-2-215 116 66
 www.rl.cz

Hungari

Raiffeisen Corporate Lizing Zrt.
 Akadémia utca 6
 Tel: +36-1-477 8709
 Fax: +36-1-477 8702
 www.raiffeisenlizing.hu

Kosovë

Raiffeisen Leasing Kosovo LLC
 Rt. UCK p.n.
 10000 Pristina
 Tel: +38-1-222 222 340
 www.raiffeisenleasing-kosovo.com

Moldavi

I.C.S. Raiffeisen Leasing S.R.L.
 Alexandru cel Bun 51
 2012 Chisinau
 Tel: +373-22-27 931 3
 Fax: +373-22-22 838 1
 www.raiffeisen-leasing.md

Rumani

Raiffeisen Leasing IFN S.A.
 Calea Floreasca 246 D
 014476 Bucharest
 Tel: +40-21-36 532 96
 Fax: +40-37-28 799 88
 www.raiffeisen-leasing.ro

Rusi

OOO Raiffeisen-Leasing
 Smolenskaya-Sennaya 28
 119121 Moscow
 Tel: +7-495-72 1-9980
 Fax: +7-495-72 1-9901
 www.raiffeisen-leasing.ru

Serbi

Raiffeisen Leasing d.o.o.
 Djordja Stanojevic 16
 11070 Novi Beograd
 Tel: +381-11-220 7400
 Fax: +381-11-228 9007
 www.raiffeisen-leasing.rs

Slovaki

Tatra-Leasing s.r.o.
 Cernyševského 50
 85101 Bratislava
 Tel: +421-2-59 19-3053
 www.tatraleasing.sk

Sloveni

Raiffeisen Leasing d.o.o.
 Letališka cesta 29a
 1000 Ljubljana
 Tel: +386-1-241-6250
 Fax: +386-1-241-6268
 www.rl-sl.si

Ukrainë

LLC Raiffeisen Leasing Aval
 9, Stepan Bandera av.
 Build. 6 Office 6-201
 04073 Kiev
 Tel: +380-44-590 24 90
 Fax: +380-44-200 04 08
 www.rla.com.ua

Degët dhe zyrat përfaqësuese – Europë

Francë

RBI Representative Office Paris
 9-11 Avenue Franklin D. Roosevelt
 75008 Paris
 Tel: +33-1-45 612 700
 Fax: +33-1-45 611 606

Gjermani

RBI Frankfurt Branch
 Wiesenhüttenplatz 26
 60 329 Frankfurt
 Tel: +49-69-29 921 924
 Fax: +49-69-29 921 922

Poloni

Dega e RBI në Poloni
 Ul. Grzybowska 78
 00-844 Warsaw
 Tel: +48-22-578 56 00
 Fax: +48-22-578 56 01
 SWIFT/BIC: RCBWPLPW
 www.raiffeisen.pl

Suedi

RBI Representative Office Nordic Countries
 Drattninggatan 89, 14th floor
 11360 Stockholm
 Tel: +46-8-440 5086

Mretëri e Bashkuar

RBI London Branch
 Tower 42, Leaf C, 9th Floor
 25 Old Broad Street
 London EC2N 1HQ
 Tel: +44-20-79 33-8000
 Fax: +44-20-79 33-8009

Degët dhe zyrat përfaqësuese – Azi dhe Amerikë

Kinë

RBI Beijing Branch

Beijing International Club Suite 200
2nd floor

Jianguomenwai Dajie 21
100020 Beijing

Tel: +86-10-65 32-3388

Fax: +86-10-65 32-5926

Zyra përfaqësuese e RBI në Zhuhai

Room 2404, Yue Cai Building

No. 188, Jingshan Road, Jida,
Zhuhai, Guangdong Province
519015, P.R. China

Tel: +86-756-32 3-3500

Fax: +86-756-32 3-3321

Indi

Zyra përfaqësuese e RBI në Mumbai

501, Kamla Hub, Gulmohar Road, Juhu
Mumbai – 400049

Tel: +91-22-26 230 657

Fax: +91-22-26 244 529

Kore

Zyra përfaqësuese e RBI në Kore

#1809 Le Meilleur Jongno Town

24 Jongno 1ga

Seoul 110-888

Republic of Korea

Tel: +82-2-72 5-7951

Fax: +82-2-72 5-7988

Singapor

Dega e RBI në Singapor

50 Raffles Place

#31-03 Singapore Land Tower

Singapore 048623

Tel: +65-63 05-6000

Fax: +65-63 05-6001

Vjetnam

Zyra përfaqësuese e RBI

Ho-Chi-Minh-City

35 Nguyen Hue Str.,

Harbour View Tower

Room 601A, 6th Floor, Dist 1

Ho-Chi-Minh-City

Tel: +84-8-38 214 718,

+84-8-38 214 719

Fax: +84-8-38 215 256

Raiffeisen Zentralbank AG

Austria

Am Stadtpark 9

1030 Vienna

Tel: +43-1-26 216-0

Fax: +43-1-26 216-1715

www.rzb.at

Editor, Publisher

Raiffeisen Bank Kosovo J.S.C.
 Migjeni Street, no. 72
 10000 Prishtina
 Phone: +383-38-22 222 2
 SWIFT/BIC: RBKOKKPR
 IBAN code: XK05
www.raiffeisen-kosovo.com

Editorial team:

Marketing and PR Department and Finance Department

Pre-press:

New Moment New Ideas sh.p.k.

The online version of the annual report is available in English and Albanian at: www.raiffeisen-kosovo.com

This annual report has been prepared and the data checked with the greatest possible care. However, rounding, transmission, typesetting and printing errors cannot be ruled out. This annual report was prepared in English. The annual report in Albanian version is a translation of the original English version. The English version supersedes the Albanian version.
